

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

complectens sanctos Mensium, Ivlivm Avgvstvm & Septembrem

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

Ivlivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42728

IV LIV S.

VITA S. CARILEPHI ABBATIS MA- *Anisolenfis.*

doalensis: ex ea qua extat apud V. P. Laurent.

Surium Floruit temporibus Childeberti Franco- *Vide Tom. 7*

rum Regis: qui regnavit Anno salutis 542. & c.

Annal.

C. Baron.

BEATVS Carilephus ex prouincia Aquitanix pago Aruernico oriundus, parentibus morum probitate & Christiana religione prestatibus prognatus est. Et qui-

i. Iulij.

Patriacitus

dem adolere incipiens, totum se in amore superni Iudicis cōstringere, coxtancorum suorum insolentias & vaniloquia declinare, cælestiumq; rerum contemplationi iugiter vacare. Quod vt animaduertere pij parentes, eum religiosius nutriendum, omniq; doctrina ac sacris mysterijs imbuendum tradidēre. Vbi per singulos dies ætate, sapientia & amore æternę patrię increfcens, tantarum maturioris deniq; ætatis virtutum charismatumq; claritudine effulfit, vt cunctis redderetur amabilis, honorabilis, plurimumq; suspiciendus. Vndē metuens vir sanctus ne in laqueum elationis quandoq; incideret, peregrinam cogitabat patriam: quatenus mortalibus ignotus, commodius æternę beatitudinis acquireret gloriam.

Quodam igitur die, diuino inflammatus more, cum compunctiuam admodum ad socios *Peregrinatur.* instituisset adhortationem: ad ardua quęque pro Christi amore subeunda paratissimos red-

A

didit.

*Genes. 12.**S. Auitus se
ei associat:
suius vita ha-
betur 17. Iu-
nij.**Iniisunt. S.
Maximinum
Aurelianen-
sium Antisti-
tem: à quo
iniciantur
sacerdotio.*

didit. Quos itaque in pietate constantiores no-
uerat secum assumptis, cælesti cum lachrymis
implorato numine, instar Abrahæ Patriarchæ,
iter incognitum ingressi sunt; cum eccè se eis fo-
cium adiungit B. Auitus: viuum quoddam sapi-
entiæ domiciliū; qui vt inchoata peruigili ani-
mo perficerent eos animauit. Cœpère igitur mi-
lites Christi singula sanctorum loca sagaciter
inuisere, si fortè inuenire possent Patres, quorū
exemplo per melioris vitæ tramitem, ad terram
viuentium valerent pertingere.

Paucos verò pòst dies transmissio Ligere flu-
uio, præcurrente fama consummâtæ conuersa-
tionis beatissimi Maximini Aurelianensium An-
tistitis, feruenti desiderio ad eius properant mo-
nasterium: à quò reuerenter accepti & benignè
aliquādiu sunt habiti; SSq; Carilephus & Auitus
sacerdotij dignitate decorati. Indè verò egres-
si ad vastam quandam eremum, in loco o-
lim Pitiacus, nunc autem Cella S. Auiti nun-
cupato, deuenère: ibiq; in multis ieiunijs & o-
rationibus perseuerantes latitârunt. Porrò vir
Dei Carilephus fontem aquæ viuæ oblati om-
nipotentis precibus illic inuenit, atq; super eum,
ad Dei honorem oratorium construxit: quod &
vsque in præsens, nomen fontis S. Carilephi re-
tinet. Ibidem autem in diuino famulatu dum
strenuè exercerentur; eorum meritorum fama
vsque adeò longè lateque diffundi cœpit, vt nu-
merosa ad eos confluentium omnis conditionis
ac sexûs multitudo, deuotionis illorum
tranquillitas sæpenuerò multumq; intertur-
baretur

Id

Id haud ferens sacerdos Domini Carilephus, eum instar Iohannis Baptistæ solitariam vitam appeteret, relicto ibidem in plebis consolationem B. Auito, assumptis socijs duobus, ad partes Cenomanorum perrexit, singulaq; solitaria loca perlustrans, vbi secretius degere posset explorabat. Verum Dominus qui voluntatem timentium se facere consuevit, deduxit eos ad locum solitudinis ipsi pergratum, Casa Iagani olim nuncupatum, super fluuium Anisolam: vbi multi fontes frigidas fundunt aquas. Eo vt peruenit vir sanctus, perspexitq; locum a seculariū habitatione & hominum frequentatione alienum; sibi eum a Domino praparatam intelligens, gratias egit, diuinoque inuocato adiutorio, illico manus operi accingere, sentes eruere, vepres extirpare, spinas euellere, tuguria construere, humum colere: herbarum semina iacere: quarum possint postmodum radicibus vicitare. Dum autem quodam die totis viribus operi incumbunt, repente nutu Dei maceriam dirutam offendunt; ob nimiam vetustatem spinis & sentibus opertam, serpentium hospitium & habitaculum bestiarum: paucissimas quoq; vites de ruinis cõglomeratas, diuina dispensatione vuis refertas. Ea re perspecta Athletæ Dei, gratias agere Altissimo, pia præcatione serpentes bestiasque profligare; vitium palmites a fruteris absoluere: ac demum emundato omnimodis loco, oratorium construere; diuinis laudibus vacare, Missarumq; solennia & singularum horarum officia persolvere: rerumq; supernarum contemplationibus animum iugiter pascere.

*Luca 3.**Psal. 144.**Flumen Anisolæ.**Sedem figit in loco plane solitario.**Pia eorum ibidẽ exercitia.*

A 3

Et

*Matth. 5.**Bubalus vi-
ro sancto fa-
miliaris.**Innotescit
Childeberto
Francorum
Regis.*

Et quidè̄m cum ibidè̄m aliquanto tempore, in Domini seruitio indefessi perseverantes, sese occultassent, sicut non potest ciuitas abscondi super montem posita, neq; accensa lucerna, posita super candelabrum; sic nec sacerdotis huius magni Carilephi meritorum eximius splendor. Erat siquidè̄m in ea solitudine bubalus miræ magnitudinis, mirèq; ferocitatis: qui diebus singulis posita feritate, ad sanctum Dei Carilephum venire & summisso capite quasi benedictionem postulare consueuerat. Itaq; caput & collum eius contrectans, fratribus id quod futurum erat prædixit. Contigit etenim Francorum Regem Childebertum id temporis iisdem in partibus degentem, de memorati Bubali vastitate & ferocitate audire; eremumq; ingressus cum omni venandi apparatu, eiusdem latibula sagaciter inuestigare. Ad eius verò strepitum & clangorem buccinarum, canumq; latratum & hominum clamores commotum animal ad S. Carilephum quasi ad portum refugij se recipere; tremens ac palpitans, huc illucq; toruis oculis adspectare. Quem venatores velociter insequentes, cum prope Christi famulum stantem & palpitantem inuenissent, timore perculsi confitè̄re primò: at vbi virum Dei à longè essent venerati, protinùs veloci cursu ad Regem reuertentes, ei quæ viderant, cum magno pauore nunciârunt. At ille in furorem verius eò illicò cum ipsis aduolans, vidensque feruum Dei & bubalum ad tergum eius stantem indignabundus quinam essent, aut vndè̄ illuc venissent, vel cuius authoritate ibi commorarentur, regiamq; venationem interturbare præsu-

præsumeret, inquisiuit. At Christi sacerdos Carilephus, cum omni humilitate ad Regem properans, rationem sui eò aduentus ac peregrinationis reddidit: verum Rex cum ingenti indignatione minitabundus, eos omni cum celeritate indè recedere & alibi sedem figere iubet. S. verò Carilephus Regis iram aliquatenus mitigare satagens, futurorumq; præsciens, ei modicum vini liquorem, quem in paruulo vase ex paucis vitibus ibidem inuentis habebat expressum, pro benedictione obtulit. Rex autem in furore persistens, equumq; vertens, iussa exequi mandat.

Iamq; vt fortissimus equi moderator abibat; cum ecce Dominus Deus qui serui sui merita decreuerat in lucem proferre, gradienti Regi obstitit, nè posset iter proseguere. Repentè siquidem equus eius obriguit, & haud secus atque præcipitium, viam quã tendebat, oscitabundus refugiebat. Rex autem eum magna contentione impellere, virgis cædere, calcaribus cruentare: equus verò nec progredi, nec retrocedere. Dum vnus ex Comitibus eius, diuina forsã inspiratione commotus, eum iniustarum in Christi famulos comminationum admonuit: vnicum cælestis in Regem vindictæ incentiuum. Eius autem verba Rex suscipiens, factiq; poenitens, protinùs eundem ad virum Dei pro se intercessorem trãsmisit: qui mox veloci cursu eò delatus & ad pedes eius aduolutus, quid Regi euenisset indicauit. Ille vero gratias agens Deo, comiter iussit Regem ad se reuertì. Nec mora. Orem stupendam. Rex tãquã nexibus solutus, eodem vectus equo, paulò antè nulla verberum

Miraculum.

*En eximiam
santi Regis
humilitatē.*

vi, aut calcariū pūctionibus mobili, mira velocitate ad S. Carilephum reuersus est. Vt autē in conspectum eius venit, illicò ab equo descendere, eius sese vestigijs prosternere, transgressorem se & impiam contradictorem cum lachrymis clamitare. At Christi seruus eum complexans, erexit à tellure; exosculatumq; quibus virtutum ornamentis Regiam maiestatem, vt multo tempore in imperio stabiliatur, exornare iugiter allaboraret, instruxit; tanto eloquij pondere ac vultus grauitate, vt Rex planè attonitus staret, haud secus ac si Deum in pectore eius cerneret; pollicereturq; sãctissimas præceptiones eius, Domino auxiliante, sese impleturū. Deindè manus sacerdotis exosculās, obnixè rogabat, meri poculū, quod antè oblatum desperauerat, pro benedictione iã sibi porrigi. Quod cū esset allatum sua manu obrulit Regi vino plenū; qui illud hilariter accipiens, totū vinum exhausit: sed & copiosa admodum multitudo, quæ cū Rege erat, ad satietatem bibit, nec tamen vinū (mirabile visu) in vase aliquatenus minutū fuit.

*Aliud mira
cūlum.*

*Donatur à
Rege loco
p. o. exstruc-
do Monaste-
rio.*

Vndè Rex obstupescens, iterum ad sancti viri pedes se abijciens, obnixè rogabat, quatenus de Madoalēsis fisci sui finibus, vbi posset monasterium cōdere, quantum sibi visum esset eligeret: vt congregata fideiū caterua, solitudo (aiebat) in domum vertatur orationis: & ex brutorum animalium habitatione, fiat hospitium Angelorū. Hac Regis tam benigna oblatione constrictus vir sanctus, id solum se accepturū assensit, quod ad recipiēdos peregrinos, vno die a fello vectus circumire posset. Atq; eo munere accepto, benè precatus est Regi atq; omnibus socijs eius.

His

His ita gestis cœperunt serui Dei magis magisq; sedulis ieiunijs & orationibus vacare, vt quos aduersa perturbare nõ potuerāt, prosperis successibus non eleuaretur. Adeo verò diuinus in S. Carilepho fauor sese declarauit, vt si egrotis manus imponeret curaretur, quocunq; esset morbo oppressi: sed & de obsessis corporib⁹ vociferabatur dæmonia, flagris se & cruciatib⁹ nimijs, eo imperate, expelli. His porrò sanationib⁹ corporū, etiā animarū studia iūgebantur: vt multorū oculi interni illius monitis illuminaretur, atq; ad exercēda præcepta dominica nutantium animi excitarētur. Multi quidē ex illis etiā viri spectabiles sancti Spiritūs inflāmati calore, mūdanas respuentes illecebras, ad illius consortiū cōuolabāt. Vndē admodū Monachorū cēt⁹ crescere: sonusq; prædicationis loca omnia cōplere.

Quodam autē die fodiēte illo terrā cū fratribus, eo in loco, vbi ad construendū Domino tēplum fundamenta iactari debebant, subitò magnum auri pōdus in vase fictili sub terra inuenit repositum: quod in solū peregrinorū & indigentium vsum reseruari voluit. Nō enim erat in beato viro auri sacra fames aut cupido; cui indumentum aliud nõ erat, nisi cilicium; & nuda humus substrato cinere lectum exhibebat: qui nudis semper gradiebatur pedibus, etiā in quacunque aëris inclementia: qui cibi potūsque ferè expers, sola propemodū lectione pascebatur: post biduū triduumq; pro corporis sustentatione, vile olus & parum leguminis sumēs, neq; id tamen ad satietatem: aquæq; solius haustu contentus. Operabatur autē sedulò manibus, illud Apostolicū memorans: Qui non laborat, nec manducet.

Porrò Vltrogodæ Reginę S. viri fama aures

Alia miracula S. Carilephi.

Complures eximij viri fiunt monachi.

Inuenit thesaurū aureū.

demulcente, misit ad eum quosdam ex iudicibus, qui reuerēter ab illo peterent, vt permitteret ipsi ad eum accedere, vt eius benedictione frueretur; simulq; offerret monasterio illius Madoalenses fines omnes. Postquā illi hæc viro Dei significārent, metuens ille, ne discipulorum mētes in aliquo stimulantur, per eos comiter Regine remandauit, Monachum in terris possessiones habere non debere; benedictionē verò quam expetebat, ipsam à supernis sedibus percepturam: intrā cœnobium siquidē sexū foemineum nunquam ingressurū. Quod quidē itā seruatur vsq; in hodiernum diem. O magnum cordatumq; sacerdotem: cuius erat sermo ad doctrinam opportunus, ad intercessionem commodus, ad necessarias exhortationes lepore conditus. Ad excipiendos hospites promptissimus, in donis largus, pro miseris apud Regem intercessor eximius. Quid multis? factus erat omnibus omnia, vt omnes faceret saluos.

Instante autē iam tempore vocationis eius (quod spiritu præuiderat) corripitur febre: accitisq; cunctis fratribus, sic ferē locutus est ad eos. Ecce charissimi filij, iam me ad migrandum ætas compellit: vltima itaq; hæc verba mea tabulis cordis vestri inscribite. Pacem custodite: iram omnem & murmurationem respuite. Pudicitiam seruate: hospitalitatem diligite. Damna te superbiam: fugite auaritiam. Non vos inuidia tabefaciat: non adulatio demulceat. Super omnia iugiter orate & psallite. Alterius ruina, vestra sit cautela: afflictio autē vestra, aliena sit miseria. Hæc & his similia sancto patre

Respuit à Regina oblatas possessiones.

En quā vitā sexum foemineum.

1. Cor 9.

Mortui in finis ahortatio.

ere prosequente; prostrati fratres omnes cum gemitu & rugitu cordis atq; immodico lachrymarum imbre amissionem tãti pastoris deplorare. At pius pater, humanissimè eos suo more consolari, confortareque: demũ adhortari quatenus Dominum benedicerent ac psalmos decantarent: ipse autem dum hæc agerent expansis in cælum manibus creatorem suum collaudans, sacratissimumq; Christi corpus percipiens: gaudens & exultans emisit spiritum, non minoribus post obitum quàm in vita miraculis clarus. Ad eius namq; sacrum corpus, quod in Basilica quam ipse Domino construxerat post altaris confinia humatum est, dæmoniaci liberantur, periuri vexantur, languidi curantur, rapaces vincuntur. Atq; ita fit, vt qui fideliter eò accedunt, salute potiuntur: qui verò infideliter, iuxta doctoris gentium vocem, tradantur satanæ in interitum carnis, vt spiritus salui fiant.

Migrat è corpore beatissimè.

Eximi: sunt miracula ad tumulũ eius.

1. Cor. 5.

VITA S. GALLI, ARVERNORVM E-

piscopi, ex ea que est per Gregorium Turonensem. Desijt ab humanis Anno Christi Domini 573. Benedicti Papæ 1. Iustini Iunior. Imp. 8. fuitq; Aruernensium Episcoporum Vigessimus-septimus. Interfuit Aurelianensi concilio quarto & quinto, quod habitum est anno tricesimo octauo regis Childeberti.

*Vide Tom. 7
Annal. C.
Baronij.*

S GALLVS Aruernorum antistes, à stirpe *Vectij Pagati, qui Lugduni glorioso martyrij triumpho pro Christo decertavit, descēdens, Patre Georgio, matre verò Leo-

*1. Iulij.
*Vet j Epã-
ghati.
Parètes eius.*

A 5 cadia

cada natus est; qui prima senatorum dignitate ita celebres fuere, ut in Gallijs nihil generosius, nihil nobilius inueniatur. Pater eius, cum vellet nominis sui gloriam per hunc filium conseruatam, filiam cuiusdam senatoris forma & moribus integram ei despondere voluit, eoq; coniugio partam magna virtute gloriam ac dignitate longius etiam propagare. At Gallus, cognito patris consilio, cum iam ante facibus diuini amoris mirabiliter incensus de sanctiore aliquo vitæ genere cogitaret, assumpto secum vno puerulo, Cremonense monasterium, sexto ab Aruerna vrbe milliario situm, expetijt, ibidemq; monasticæ vitæ institutum non legniter arripuit. Vbi cum aliquandiu cum magna virtutis opinione versaretur, Quintianus Episcopus, visa adolescentis probitate spectataq; morum grauitate, secum eum ad ciuitatem abduxit, & cælestibus disciplinis apprimè erudiuit.

Petit monasterium.

Assumit Gallum S. Quintianum episcopum.

Accitur Gallus ad Regem Theodoricum.

Nota de fano gentiliū apud Agrippinenses.

Interea crescente nominis eius celebritate, Theodoricus rex captus fama virtutis, quæ passim de eo ferebatur, eum accersit, tantoq; amore complectitur, ut proprio etiam filio chariorem haberet. Accidit autem, ut rex necessarium quandoque iter in urbem Agrippinam haberet, & hunc Dei famulum pro infito amore secum duceret. Erat autem ibi fanum quoddam diuersis ornamentis refertum, & mira gentiliū superstitione cultum; in quo post oblata dæmonibus libamina, incolæ cibo potuq; ad vomitum vsq; sese replebant. Erat præterea infinita quædam simulacrorum congeries dæmonibus impiè consecrata, ab ijs, qui in corporis animiq; periculis beneficia se à dijs suis accepisse credebant. Hanc nefariam

riam superstitionem Gallus vt audiuit, vehementer ingemuit, atq; vt miseros ab ea impietate ac dæmonum tyrannide liberaret, vno tantum clerico comitatus ad fanū abiit, paganisq; absentibus clam ignem subiecit, & flammæ ad cælum vsq; tendentes excitauit. Accurrunt pagani, & amentia furentes incēdij auctorem inquirunt: inuentum strictis gladijs persequuntur. Ille verò in fugam versus, in aula se regia cōdidit: ac regē protectore, minitantes paganos blandis sermonibus submonente, improbum eorum furorē euasit. Verum Gallus postea sæpè multis lachrymis deplorare solitus erat, quòd oblata martyrij coronam declinasset.

*Fanū S. Gal-
lus incendit.*

Cum verò beato Quintiano vita functo, Clerus de successore antitite sollicitus multis inter se verbis cōtenderet, Gallus vi Sacti Spiritus adactus; Quid, inquit, hi musitant? Quid cursitant, quid contendunt? Inanis est eorum labor: nam certa domini volūtate hic honor mihi destinatus est. Clero interim contendente, & muneribus plurima ad regem deferente, Theodoricus rex, Gallum, diuino spiritu impulsus, Aruernis Episcopum tradidit, muneribusq; repudiatis, datis de publico expensis, festiuo conuiuio ciues ob Galli futuri Episcopi honorem exhilarauit. Igitur Gallus mox in ordinē presbyterorum cooptatus, (diaconatus enim munere tantum donatus erat) summo sacerdotio initatus est tanto fœlicius, quo liberiùs meritò gloriari poterat, non amplius se pro Episcopatu donasse, quàm vnum trientem coco qui ad prandium seruierat.

*Predicit se
futurum E-
piscopum.*

*Datur Aruer-
nis Episco-
pus.*

Iam verò assumpto episcopatu, tanta vitæ
san-

san-

*Mira S. Viri
patientia.*

sanctimonia, tanta humilitate ac paciētia, cum omnibus conuersatus est, vt, si dici fas est, Moyſi compararetur ad diuerſas iniurias ſuſtinendas. Vnde factum, vt à presbytero ſuo in conuiuium percuffus in capite, ita ſe quietum ac modeſtum geſſerit, vt ne aſperiore quidem ſermone tãtam iniuriam vindicauerit. Ita namque animo & mente conſtitutus erat, vt proſpera pariter & aduerſa à ſolo Deo immitti diceret, cuius voluntati obmurmurare impium eſſet. Hinc cùm Ennodius quidam, ex Senatoribus presbyter, virũ ſanctum in conuiuium Eccleſiæ multis calumnijs atq; conuicijs ad fatietatem vſque laceſſiſſet, Gallus hilari ac tranquillo animo conſurgens, loca ſacra circuibat, cunctis ad tantam viri patientiam ſtupeſcentibus. Cæterum Ennodius viri ſanctitatem non minùs quàm cæteri admiratus, magno protinùs dolore animi ſaucius, poſt eum perrexit, inq; ipſa platea humi ſe proſternens, admiſſi criminis veniam petijt. Cui vir ſanctus & libenter ignouit, eum grauiter admonens, nè talia vltra contra ſacerdotes Domini proferre auderet: & prophetico planè ſpiritu prædixit, nunquam eum ad epiſcopalem dignitatem, cuius honore ſagrabat, peruenturum. Quod poſteà rei euentus comprobauit. Nam cùm in Gabalitano ad epiſcopatum electus, iam iam conſecrandus eſſet, ſubitò concitati popularium animi è cathedra eum expulerunt, proſus vt ab imminenti periculo vix ſaluus & incolumis euaderet.

*Prophetia
eius.*

Cùm Aruerna ciuitas horrendo correpta incēdio penitùs deſagrare putaretur, Gallus poſt preces cum ingenti lachrymarum vi in templo pro-

profusas, apertis Euangelijs, furentibus flammis obuiam processit, earumq; vim ita repressit protinùs, vt ne fauilla quidem remaneret. Eodem ferè tempore cum inguinaria lues vniuersam regionem & Arelatensem maximè prouinciam depopularetur, Gallus precibus cladem illam auertere nitebatur; cum ecce angelus Domini per quietem ei apparens metum adimit, nunciatq; iram Domini placatam populo deinceps parcere decreuisse: ipsum verò post annos octo, ad sempiternæ beatitudinis gaudia euocandum. Igitur definito hoc temporis spatio elapso, adfuit dies illi quidem optatissima, ciuibus verò admodù luctuosa: qua vir sanctus, postquam cælestem panem, quo sanctissimù Christi corpus continetur, populo in Ecclesia distribuisset, è corporis ergastulo lætus in cælos immigrauit: ætatis suæ 65. Episcopatus verò septimo & vigesimo anno. Corpus eius fuit multorum lachrymis & magno ciuitatis totius luctu in tumulum illatum: qui multis & magnis clarus miraculis eximiam viri sanctitatem egregiè testatur.

Restingit incendium precibus.

Apparet ei angelus Domini.

Excedit è vita.

Claret miraculis post obitum.

**VITA ET MARTYRIVM S. RVMOL-
di, Archipræsulis Machliniensis; Scotorum Regis
filij: Martyrio coronatus est anno Domini septin-
gentesimo septuagesimo quinto, octauo Kalendas
Iulij. Solennitas verò eius agitur hoc die, aucto-
ritate Alexandri quarti, Romani Pontificis.**

Vide C. Baron. In notat. martyr. Romã: & Ioan. Molan. in Indiculo SS. Belgij. 1. Iulij.

CVM quondam apud Scotos regni gubernacula, Dauid rex eximia fortitudine ac prudentia vir teneret, ducta in matrimonium

*Parentes S.
Rumoldi Da-
uid Rex Sco-
tie & Ceci-
lia regis Sici-
lia filia.*

nium Cęcilia regis Sicilię filia, postquã multo tempore nulla spe prolis vnã degissent, tandem precibus Guallaferi Dublinensis antistitis filiũ à Deo impetrãrunt; qui vt angelo nũciante cõceptus: ita etiam eodem monente in lucem editus, Rumoldi nomen sortiri meruit. Tinctus à Guallafero lustralibus aquis, eidem in disciplinam magno parentum gaudio traditus est. Erat autem puer egregia indole, & ab ipsis cunabulis parsimonix plurimũ deditus; adeo vt, ternis in qualibet hebdomada vicibus, à maternis vberibus abstineret, eamq; abstinentiam ad extremum vitę spiritum diuino afflatu edoctus conseruaret.

*Vocatur à pa-
rente ad re-
giam anno
ætatis. 15.*

*Alijs luxui
deditus, ille
precibus &
operibus mi-
sericordię
incumbit.*

*Angelus ei
apparet.*

Postquã verò artium maximarum disciplinis imbutus, quintumdecimũ attigit annum, earumq; præsidio munitus haud vulgare prudentiæ specimen præ se ferret, illicò à parête ad regiam, moribus tali principe dignis erudiendus, & regio honore vt hæres decorandus, euocatur. Et quidẽ Rumoldus, quanquã à Regio luxu & externo illo vitę splendore abhorreret plurimum, parentis tamen voluntati paruit, & in regiam concessit; ita tamen, vt tota mente regales pompas & fugitiuos honores auerfaretur. Nam cum alijs epulis, gaudijs, tripudijsq; inteti, bellos, de more, homunculos agerent, Rumoldus regali in ædícula precatiõibus operam dabat; vel larga manu pauperibus consulebat; vel vinctos carceribus inuisebat; cæteraq; misericordiæ opera incredibili alacritate exercebat. Quodam autem tempore dum intempestæ noctis silentio sacras vigilias agitaret, angelus Domini, castissimi iuuenis operibus mirificè delecta-

cta.

status, ei apparuit, hortatusq; eum est, vt viriliter ijs insisteret, ac secura mēte pro terreno diademate, cæleste expectaret. Ea visione monitifque multò alacrior factus Rumoldus, omnes paternæ hæreditatis cogitationes ita reiecit sepe-
liuitq;, vt non modò nuditatem, paupertatem, cæterasq; corporis afflictiones pro Christi nomine expeteret: sed ipsam mortem eamq; acerbissimam libens subiisset.

Interea parētes, vt regnò maturè consulerēt, euocatis regni totius principibus, decreuēre filio æquè clari generis virginem sacro matrimo-
nij vinculo coniungere, & generis ac dignitatis splendorem noua sobole ab interitu conser-
uare. Igitur in magna procerum corona ad-
uocatus Rumoldus, serio ab vtroque paren-
te monitus est, vt animum ad heroinam stem-
mate illustrem matrimonio sibi copulandam
componeret, & regni gubernacula post fatalem
patris diem strenuè viriliterque administraret.

Quibus auditis, Rumoldus vultu oculisque ad insignem pietatem ac modestiam compositis:
Quæso vos, inquit, obseruandissimi parentes &
optimates vniuersi, nè me Christi amor ex ani-
mo addictum ad fugitiuos mūdi huius honores
ac mulierum amplexus inducere velitis. Stat
namq; firma sententia menti, omnibus regni ho-
noribus, ac diuitijs calcatis, in extrema rerū ino-
pia Deo seruire, Christiq; vestigijs pro fragili-
tate humana constanter insistere. Hoc responso
commota genitrix, pusilli eum & abiecti nimis
animi esse dixit, quòd regiam magnificentiam
tam parui duceret, eamque cum sempiterna no-
minis sui suorūq; gloria suscipere formidaret;

præ-

*Parentes &
regni proce-
res volunt eū
matrimonio
iungere.*

*Præclarum
S. Rumoldi
responsum ad
Parentes &
regni opti-
mates.*

præfertim quòd in ea, præclara pietatis opera, non minus quàm in abiectò statu exercere posset. Ad quæ adolescens sanè prudenter: Quamquam, inquit, infractò eum animo esse oporteat, & diuina planè virtute præditum, qui terrenis hisce negotijs implicitus incontaminatâ nihilominus vitam duceret, tamen vt concedam pietatis operibus in regio splendore exercitia nequaquam præclusa esse; hoc certè constat, faciliorem expeditioremq; salutis viam, ex Christi ipsius doctrina in rerum humanarum cõtemptu ac paupertate constitutam esse. Quamobrem nihil certius, quàm spreta huius mundi pompa Christi humilitatem sectari, opesq; diuinas in sacris literis abditas die nocteque sedulo scrutari.

*Mortuo Gual-
lafero anti-
stite, Rumol-
dus diuini-
tatis episcopus
designatus.*

Inter hæc & alia parentum filijque verba & certamina, quibus eum à tanta humilitate ad regni opes honoresq; abripere conabatur, Guallaferus archiepiscopus extremû vitæ diem clausit, & diuturnum suis mœrorem reliquit. Cumque consultatione habita, vt fieri solet, in noui antistitis electione vota discreparent, fertur angelum Domini secundum quietem apparuisse, ac monuisse vt Regis filium Rumoldum, insigni pietate ac prudentia virum, communibus suffragijs designarét. Nec mora: Auditis perceptisque omnibus, quæ maximè sanctitatem eius celebrem reddebant, Cantuariensis & alij duo vicini antistites cum sacratissimo comitatu, expanso Crucis vexillo, ad regiam properarunt: & Rumoldum votis precibusq; in Regia ædícula intentum ad tanti muneris functionem euocarunt. Rex ipse quanquam primò, ignarus rei, haud medio-

mediocriter miraretur, cum tamē nutu diuino
rē geri perspiceret, letabundus annuit, vt filius,
à regio luxu & splendore auulsus, totus ad Chri-
sti castra atque spiritualia certamina transfirer.
Rumoldus verò, qua erat animi modestia & hu-
militate, totis viribus reluctari, tali tantoq; mu-
nere se indignum clamare; sed victus tamen, ne
diuinæ voluntati per angelum allatæ pertinaci
animo resistere videretur, sese submisit, ardu-
amque prouinciam Christi gratia confusus sus-
cepit.

Igitur pontificatu, summa parentum volun-
tate ac gaudio; inito, mox ad dæmonum poten-
tiam verbis factisq; frangendam sese accinxit,
ac breui multos à dæmonum castris ad Chri-
sti stipendia traduxit; plures verò à flagitioso
viuendi genere ad suorum scelerum pœnitu-
dinem pertraxit. Et quidē rigidus sibi, alijs
verò benignus ac blandus, opes magno studio
vndecunq; corrasas pauperibus distribuebat,
eorumque miseriam & verbis leniebat, & factis
subleuabat.

Interea patre vita functo, cum regnum legiti-
mo hærede destitutum periclitaretur, Rumol-
dus omnium votis precibusque ad gubernacula
capeffenda euocatur; iamque procures omnes
hunc, veluti singularem hæredem, inaugurare
constituūt. Ecce autem nocte media, Rumoldo
orationi de more incumbenti, Dei nūcius appa-
rens mandat, vt sine mora regno excedat, exte-
rasq; regiones face Euāgelij illustrandas petat.
Tum verò antistes cælesti dicto quamprimū
obediēs, clā & inscio populo, natali excessit so-
lo, ne violenta manu, quod futurum erat, à salu-

*Inito Epif-
copatu vt se
gesserit.*

*Defuncto pa-
tre, regni pro-
ceres eum
regem habe-
re volunt.*

*Monetur ab
angelo, vt
regno exce-
dat.*

*Navigat in
Angliam,
indè in Fran-
ciam.*

Iohan. 9.

*Cæcum à na-
tuitate
sanat.*

*Venit in Ger-
maniam &
leprosum
mundat.*

*Abit Romã,
& tradit
Pontifici E-
piscopatum.*

tari fuga retraheretur. Itaque nauicula, ramis & corio bubalino (ea tunc gentis illius nauigia erant) obducta, transuectus; primò in Angliam, indè in Franciam est delatus. Ibi coruscantibus miraculis non paucos ab errore liberavit, & in viam salutis, dispulsis errorum tenebris, perduxit. Erat maruræ ætatis quidam ab ipsis incunabulis cæcus, qui præ foribus templi assiduo clamore transeuntium elemosinas petebat. Huius miseriam ex animo miseratus Rumoldus substitit, & oculis cum insita pietate ad cælum sublatis: Surge, inquit, in Christi I E S V nomine, qui diuino imperio cæco nato lumen contulit, & protinùs communi luce fruiere. His dictis, euestigiò absterfa caligine mendicus exiliit, & Deo diuòque Rumoldo sinè fine gratias agens, lætus & incolumis domum abscessit. Indè alijs insuper claris miraculis vir sanctus in Germaniam peruenit, vbi hominem horrenda lepra toto corpore deformem pari virtute sanauit, ac pueri instar recens nati à fœda contagione perpurgauit. Quo miraculo populus permotus, abiurata impia superstitione, certatim ad veram religionem confluit, ac sanctissimi viri monitis instructus, alacri animo suauissimum Christi iugum arripuit.

Rumoldus verò ijs successibus gaudens, cœpto itinere Romam perrexit, fœlicibusque auspicijs anno à Christo nato 752. Stephano eius nominis secundo eo tempore ad summum Pontificij honoris fastigium subrogato, Romanam urbem ingressus, dignitatem suam magna animi submissione in manus Pontificis resigna-

signavit. Indè perlustratis quàm religiosissimè
 sacris locis, quæ Petri & Pauli martyrio celebrã
 tur, eiusdem martyrij ardore incensus, diu mul-
 tumque diuinum numen precatus est, vt simile
 vitæ finem expiandis sceleribus maximè idoneū
 consequeretur. Hisce precationibus vehemen-
 ter intentō, cælestis nuncius rursus adfuit, mo-
 nuitq; vt sine mora loca Scaldi flumio contermi-
 na peteret, doctrina eius & martyrij glōria illu-
 stranda. Tum verò Rumoldus prima luce Pon-
 tificem adiens, obtenta ab eo abeūdi facultate,
 solitudinem à Deo sibi designatam, quanquā
 loci viarumque ignarus petijt, multaque in-
 terim stupenda sanè miracula edidit; donec nō
 finè ingenti molestia per Germaniam ad Scal-
 dim vsq; delatus ad destinatum martyrij locum
 peruenit. Is erat Machlinia, locus vast⁹ & incul-
 tus, densisque adeò sentibus ac vepribus obsitus,
 vt ferarum potiùs quàm hominū domiciliū esse
 videretur. Neq; modò locus ipse, sed humanæ e-
 tiam mētes syluestres, in mores prorsus ferinos
 degenerarant; vt insitæ naturæ præstatiq; oblitis,
 solis corporis voluptatibus, veris animi relictis
 ducerentur. Eo verò tempore, quo vir sanctus
 lōgo itineris labore fractus ad eas oras appelle-
 bat, inuenit homines in syluis infano ludo dedi-
 tos choreas exercere, foedalsq; voluptates ex va-
 rio lasciuarum genere capere. Erat autem dies
 qua Deus ipse, ingemiscēte natura, in ligno sup-
 plicia sceleribus nostris debita exceperat. Quæ
 res cum sanctissimi viri animum graui dolore
 percelleret, tum tanto ardore accendit, vt in me-
 dium profiliens verba salutis magno cum pōde-
 re auribus eorum inferret, seduloq; moneret, vt

*Orat. pro
 martyrio.*

*Monetur ab
 Angelo, vt
 Brabantiam
 petat.*

*Ferini mores
 Machlinien-
 sium.*

*S. Rumoldus
 Machliniensi-
 bus ludo &
 voluptatibus*

*deditis con-
cionatur
magno cum
fultu.*

relicta infania, qua ad æternam perniciem ruebant, Christi pro nobis in Crucem sublatis dolores mortemque perpenderent. Nec frustra sanè populum, quanquam tota mente in vitia propensum, monuit. Nam peracta concione omnium ita repètè mutati sunt animi, vt profusis lachrymis prioris vitæ errores detestaretur, certatimque vnus & veri Dei notitiam cum eximia vitæ puritate ac sanctitate amplecterentur.

*Ado Comes
Insignis.*

At verò Rumoldus, vt erat cælestium rerum studio vehementer deditus, relicta hominum frequentia, mox ad nemora & sylvas, precationibus ac lachrymis populi delicta expiaturus, commigrabat. Erat ijsdem in locis Archicomes quidam Ado, præclara Pipini regis stirpe progenitus, qui ducta in matrimoniū Elyza, æquè clari generis foemina, annos sexaginta admodum & sex sinè vlla spe prolis cum ea exegerat. Vt autem Rumoldi fama, miro omnium rumore celebrata, ad eius aures peruenit, mox accersito per internūcium viro, magno cum dolore infœcundæ vxoris miseriam ei expoluit, rogauitque, vt, si posset, precibus nobilissimæ familiæ hæredem à Deo impetraret. Interim vir sanctus perhonorificè ab ijs habitus, alimonia vitæ æternæ illis vicissim suppeditabat, hortabaturque, vt eleemosynis ac benignè faciendi studio diuinū sibi numen propitiarent; Nullum enim opus esse Deo gratius, quàm quod hominum beneuolentia & charitate continetur. Illis igitur ardenti studio benignitatis disciplinam exercentibus, & ingentem pauperum multitudinem cibo potuque, aliisque rebus vitæ degendæ necessarijs, sustentantibus, Rumoldus post preces vota que ritè per

perfoluta, hospitibus suis foecunditatis munus imprecatus est: dixitque apertè, prophetiæ spiritu imbutus, breui illis puerum corpore peruenustum, industrium, ac sanctimonia celebrem nascendum, & Libertum appellandū. Habita est dictis fides, prorsus vt Comes eiusq; vxor naturā citiùs defecturam, quàm sanctissimi viri verba irrita aut inania fore, crederent. Fidem verò effectus definito tempore subsecutus, filium eis eleganti forma tradidit; qui incredibili tam parentes quàm populum vniuersum gaudio perfruit. Admotus deindè lustralibus aquis, ab ipso Rumoldo Liberti nomen obtinuit; ea spe, vt veram Euangelij libertatem à sacro antistite allatam sibi suisq; conseruaret.

Et quidè puer insitam naturæ præstantiam indolemque egregijs moribus ac virtutibus adornabat, & spe future sanctitatis maximum omnibus gaudium inferebat. Sed, vt sunt omnes res humanæ fluxæ & instabiles, tantam tamq; insperatam lætitiā, maximus subitò mœror obtenebrauit: summaq; caligine inuoluit, Libertus siquidè die quodam cum pueris coætaneis per ripam fluminis lusitabundus discurrens, dum parùm cautè vestigia firmat, lubricante margine in fluuium dilapsus est: ac fluctibus haustus, ex omnium oculis abreptus euauit. Ibi tunc in ipso littore lugubres admodum voces & eiulatus exorti totam repentè terram peruaserunt, omniaque gemitibus ac lachrymis compleuere. Quanto verò quamque acerbo dolore optimos parentes funestus rumor perculerit, facile quis apud se intelligere potest. Neq; tamē spem recuperandi filij abijciebant, cunctis certatim

sub-

*S. Rumold.
impetrat A-
doni prolem
à Deo, eumq;
Libertum
appellan-
dum dicit.*

*Libertus sub-
mergitur.*

*S. Rumoldi
cum Gum-
maro collo-
quium & fa-
miliaritas.*

submerso opem ferentibus, & aquis sese profundè immergentibus; sed cùm omnis vrinatorum industria frustrà laboraret, tum humano neglecto subsidio, ad diuinum Rumoldum concursum est. Aberat is longo satis interuallo, ita vt tertio à submersione die tristissimi nuncij certior primùm fieret. Erat enim studio videndi & alloquendi Gummarum, equestribus insignibus & eximia sanctitate virtuteq; apprimè clarum, vehementer incensus. Itaq; cùm ijs fortè diebus conueniendi virù potestate nactus esset, eius se colloquijs planè cælestibus ita oblectabat, vt ægrè alter ab altero dinelli posset. Non enim de asini vmbra (quod aiunt) sed de his quæ præcipuè æternæ salutis pondus habent, vtro citroq; verba instituebant, disserebantque, tanto vtriusque gaudio & profectu, vt deinceps locum illù (qui ex eo ad Quercum nomè fortitus est) suauissimi sui colloquij voluerint esse perpetuù. Is cùm esset vtriusq; domicilio intermedius, & religioni valdè opportunus, mira communis populi deuotione celebrari cœpit; aded vt expiatus & diuinis reb? cōsecratus anniuersaria supplicatione, prælatis vexillis sacris ac sacrosanctis reliquijs, magno deinceps in honore haberetur. Et sanè, quæ esset Deo illa supplicantis populi deuotio grata, insigni miraculo declaratù est. Rumold. & Gummarus quocùq; iter habebāt, nixi scipionibus, caballis iam antè valere iussis, incedebāt; cū verò ad quercū defixis in terram scipionibus ad res diuinas cum supplicante plebe pergerēt, ecce qui multo tēpore aridi fuerant, repentè virescere cœperunt, folijsq; vernantibus populù vniuersum ad nouę rei spectaculum excitauerunt.

Cùm

*S. Rumoldi
& Gummaro
scipiones
virescunt.*

Cùm igitur eo in loco, vt diximus, Liberti in-
teritus viro sancto innotuit, ingétem animi do-
loré profusa lachrymarú vi testatus est. Nihilo-
minus hic, qui egré in seipso dolorem tempera-
bat, alios solabatur, & verbis suauissimis recipi-
endi puerum sp̄e ostendebat. Inter ea vt ad locū
funestum peruentum est, sublatis in cælū oculis
lachrymis miserabiliter infusis, celebri oratio-
ne terq; quaterq; Iesū inclamat. Circunstabant
proceres multi, alijq; vtriusque sexús homines
plurimi, luctu lachrymisq; deformati, euētūs fi-
nē præstolâtes; cùm ecce, dictū mirum, puer in
littore, toto corpore ac vestibus ficcis, non dis-
sono à triū Babylonicorum puerorū miraculo,
cōspicitur. Tum luctus gemitusq; in voces læ-
titiæ conuersi, præcipuo sanè gaudio pueri geni-
tores cumulârūt, permoneruntq; vt ingentem
auri & argenti vim D. Rumoldo gratissima ani-
mi significatione offerrent. At ille reiectis omni-
bus haud contemnendis muneribus, Vestra, in-
quit, vobis sint; caduca enim aspernamur, ne cū
cadentibus in præceps labamur. Quid enim no-
bis cum rebus fugitiuis commercij, quorum iā
totus in cælis actus debet esse & intentio? Cæte-
rùm si aduenæ vestro gratum munus donare vul-
tis, est locus palustris, horridus & incultus, den-
sis vepribus spinisq; obsitus, hunc perpetuo Dei
seruitio abs te mihi donari postulo. Annuit non
modo Comes, sed gaudio insuper ex postulato
delibutus, donationem scripto confirmauit, so-
lenni que testamento stabiliuit.

Erat loco isti ab vlmorum luxuriantium co-
pia Vlmo nomen, qui vt horrore, ita multo ma-
gis feris & maximè lupis admodum infestus e-

*S. Rumoldus
Libertū pue-
rum submer-
sum triduo
restituit.*

Daniel. 3.

*Reiectis mu-
neribus auri
& argenti,
locum religio-
ni perpetuo
cōsecrandum
sibi donari
postulat.*

rat. Sed diuinus Præsul nihil ijs periculis deter-
 ritus, collectis viris aliquot sanctimonia claris,
 domiciliū in eo raptim extruxit, & fossa aquis-
 que contra ferarum incurfus muniuit, & ædicu-
 lam prothomartyri Stephano sacra dedicauit;
 vbi annos complures sacra sub Christi militia,
 cum Liberto stipendia fecit. Postquam enim a-
 dolescens pluribus nominibus viro Dei sese
 deuinctum animaduertit, epulas & luxum ac au-
 læ splendorem detestatus, quàm acerrimè sese
 ad sanctioris vitæ disciplinam sectandam cōpa-
 rauit. Et quidē in eo certamine tam egregium
 & inuictum se pugilem præbuit, vt ab ipso Ru-
 moldo gregi vniuerso præfici mereretur, paulò
 post proprij cruoris laurea coronandus. Cū e-
 nim efferi gentiles Hunni, Daniq̄ue, in hæc
 regiones irrumperent, & omnia longè lateq̄ue
 ad ipsam vsque Agrippinensem Coloniam fer-
 ro & igne popularentur, Libertus in Hisbaniam
 euadendi periculi ergò confugiens, in æde S.
 Trudoni sacra, antè aram ab impia gente truci-
 datus est. Porro cū omnia circa loca, diuorum
 templa ac cœnobarum conuenticula flammis
 absumpta iacerent, singulari Dei munere locus
 Rumoldi immunis perstitit; prorsus vt ipsi
 barbari, à superis dubio procul prohibiti, ne
 pedem quidē manumve sceleratam inferre
 ausi fuerint.

Itaque Rumoldus, qui intenta cura diuina-
 rum laudum pietatisq̄ue studium promouebat,
 vt ædem sacram augustiori forma, quali nunc
 est, extrueret, nouisq̄ue impensis augetet orna-
 retq̄, duos imprimis artis fabrilis peritissimos
 euocauit, quibus templi totius fabricam cōcre-
 didit.

*Liberti pie-
 tas & san-
 ctitas.*

*Martyrium
 Liberti.*

*Omnibus lo-
 cis sacris va-
 statis, S. Ru-
 moldi diui-
 nitus conser-
 uatur.*

*D. Rumoldus
 Ecclesiã suã
 amplificat,
 exornatq̄.*

didit. Ijs verò diebus singulis, sole in occasum tendente, mercedem persolaturus, frequenter de vitijs & virtutibus differebat, hortabaturq; assiduò, vt omnem peccati foeditatē, maximè verò adulterij crimen horrendis supplicijs puniendum, euitarēt. Porrò cùm alter eorum illi vitio obnoxius, per omnia libidinum genera animo planè soluto vagaretur, tum certè salutaria sanctissimi viri monita pertinaci ad eò mente respuebat, vt non rarò consilia de nece illi inferenda secum agitarēt. Accedebat insatiabilis auri cupiditas, cuius D. Rumoldum valde diuitem existimabat. Igitur & libidinis suæ flamma incensus, & odio viri sancti incitatus, & pecuniarum auaritia captus, inter operas laboris socium cōpellauit; Vides (inquit) quàm ægrè improbo labore ac multis sudoribus tenuē nobis victum nisi in diem comparemns. Suadeo igitur aliquid à nobis tentandum, ne per omnem vitam inter plebeios & infelices homines inglorij latitemus. Vir hic diuitijs nummisque refertus iam penè immensam auri vim in operas effudit, neque tamen vllis vel sumptibus vel oneribus deterretur, quinimò sinè cunctatione quotidie nostram nobis mercedem rependit. Hunc igitur occultis insidijs è medio tollamus, eiusque opibus ad gloriam & vitæ splendorem securi perfruamur. Facile ab altero eodem auaritiæ morbo occæcato assensum; & dies locusq; nefando sceleri patrando opportuna designata.

Igitur vir sanctissimus more solito sub vesperam operas lustraturus adueniens, à proditorum altero valido ictu ex insidijs in caput peti-

Hortatur operarios suos ad omnem virtutem.

Operarij duo in necem illius conspiciunt.

Occiditur Vir sanctissimus.

fus confestim moritur. Tum vterque ad prædam quam antè magna spe amplissimam sibi proposuerant, conuersi, nummorum non amplius quàm argenteos tres repererunt; quos fama tenet ipsū sanctū perpetuò sibi seruasse retinuisseq; quantum quantum etiam expenderet. Qua re vehementer commotus cædis patrator, inuidia tabescentem sodalem conuiijs maximis inuasit, dirisq; omnibus execrabili iuramento deuouit. Et quanquàm patrati facinoris pœnitundine ducti, & furijs conscientia agitati, vix sibi mente constarent, ne tamen pœnas tanto scelere dignas morte atrocissima luerent, raptim corpus sacrum arborum folijs inuolutum in flumē demiserunt. At CHRISTVS Dominus tam præclarum sæculi huius lumen nequaquàm diu tenebris inuolui passus est.

*Corpus eius
aquis immer-
sum, lumine
proditur.*

Piscatoribus enim noctu circa negocia partito labore occupatis lumen cælitus illuxit, & corpus superfusus luminaribus prodidit. Piscatores enim cælesti visione perterriti, Comitē Adonem adierunt, lucemque prodigiosam eodem semper loco apparentem eidem indicârūt. Comes nouitate rei permotus, se socium nauigij nocte concubia præbuit, cædisque Diui Rvmoldi penitus ignarus, eiectis harpaginibus inuestigare voluit, quidnam flumini immissum esset. Tum verò nobile corpus sanctissimi Præsulis piscatus, vehementer obstupuit, ac protinus ex inflicto vulnere rei veritatem cognouit. Funus fuit miserabili valdè ploratu & lachrymis multorum & imprimis ipsius Comitatis curatum & in ædem sacram honorificè conditum. Eò cum religionis causa multi consue-

rent,

rent, videndique Præfulis cupidi præ gaudio lachrymas funderent, coruscantibus subito eius virtute miraculis multò quàm ante clarius, eximiam eius sanctimoniam cognouerunt. Multi namque morbis & calamitatibus circumuenti dum supplices ad Deum preces funderent, oppemque viri sancti suis diffusi meritis implorarent, repente curati sunt.

Miracula sunt ad tumultum eius.

VITA S. THEODORICI, ABBATIS
discipuli S. Remigij, ex ea quæ est apud R.P. Laurent. Surium. Claruit temporibus Clodouei regis Francorum circa annum Domini 520.

Vide Notatio: C. Baronij In Martyrologio Roma.

SANCTVS Theodoricus, patre Marchardo in pago Rhemensi Alamandorù chorte natus, beato Remigio literarum morumque disciplinis imbuendus est traditus; cuius futuram sanctitatem cum alia multa, tum fòs quidam haud obscure indicauit. Cum enim panni, quibus infans inuoluebatur, in eo abluerentur, nullis non modo sordidus inquinari potuit, sed peracta lotionis insolitum quendam inestimabilis suauitatis odore præbebat. Postquam autem annis pubertatis magna cum opinione virtutum exactis, ad certum aliquod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copulam, quanquam is cælibem vitam vnice adamaret, eum compulit; cuius voluntatem aspernari, optimi parentis animum sibi offensum redderet.

1. Iulij. Patria & Parentes eius.

Itaque inuito cum virgine haud contemnenda nobilitate matrimonij foedere, castissimis sponfam stringens amplexibus, hortari eam coepit ad

Hortatur Sponsam suam ad virginitatem.

im-

immarcescibilem virginitatis coronam ad extremum vitæ spiritum conferuandam . At illa rata se despectui haberi, grauius querulari cœpit; donec verbis Remigij antistitis persuasa, virginitatis votum ex animo amplexa est, seque desiderio vitæ cœlestis totam cum spōso vni Christo consecrauit.

*Mons Hor.
alius ab eo in
quo mortuus
est Aaron.*

Est sylua tribus à ciuitate milliariibus egregio in monte nomine Hor sita, ad quæ Thodoricus ex mandato antistitis conscendens, præclarum sanè pietatis domicilium ibidem in loco angelico ministerio designato construxit, multisque viris insigni pietate & eruditione conspicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda virtutum opera effecit, vt nullis verbis prodignitate explicari possint. Cùm autem à Remigio sacerdotio initiatus, quodam tempore ex more S. Antistite inambulans psalmos depromeret, & ad Montem memoratum tendentes, in locum quem Cedrium appellant, prostribulis infamem peruenissent, illicò (dictu mirabile) vox faucibus hæsit; adeò vt ne versum quidè vnium proferre posset: idem passus, cum reuersi ex Monasterio, eundem locum præterirent. Quam rem admirante S. Remigio atque causam inquirente, Pater, respondit Theodoricus, Cur pateris animas diaboli nexibus implicatas interire? Videsne Deum preces nostras auersari, mihiq; orandi facultatem præripere, quòd

Loco lupanaris extruitur Ecclesia.

Christi oues è tartarei lupi faucibus eripere negleximus? His auditis Remigius perculsus, supplicibus à rege precibus locum obtinuit, eumq; funditus euertit, spurcissimaq; meretricum conuberna dissipauit: proq; eis aliud pietatis domici-

domicilium intrà vrbis mœnia, ædificijs & numero quadraginta virginum (tot enim fuerant scorta quæ profligauerat) inclytum extruxit.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius à gentili superstitione ad Christianam religionem ac fidem traduxerat, ac è sacro fonte susceperat, filius eius Theodoricus regni gubernacula susceperat; cuius filia graui & periculoso morbo laborans, parentibus non solùm, sed regię familię vniuersę insignem dolorem inusserat. Iamque medicorum auxilio & ope destituta, signis minimè dubijs, vltimum vitę terminum instare significabat: cùm Remigius à Rege euocatus, at aduersa similiter valetudine cõflictans, vices suas B. Theodorico mandat: vt afflictę puellę precibus opem ferat. Sed antè quàm ille regiam intraret, illa vita functa fuit. Parentes verò cum regia familia luctu & mœrore deformati, lachrymas fundebant; cùm superueniens Theodoricus cunctis paululùm se-

cedere iussis, vt funeri necessaria præpararent, ipse interim tota mente precibus intentus, exanime puellę corpus oleo sancto inũxit: & subito artus omnes vitę expertes suo vigori restituit. Accurrunt rex & regina ad tantę rei miraculum vix mentis compotes; stupent; exultant; filiam incolumem recipiunt; Christi que potentiam & virtutem summis laudibus in Theodorico extollunt. Porrò Rex non modò discipulum Theodoricum, verum etiã beatum Remigium regia munificentia prosequi appetens, Venderas villam, ad fluuium Matronam sitam, ei; Gaudiacum autem vicum pagi Rhemensis S. Theodorico donauit: orans eum, vt pro se & Regno suo

Precibus & sãcto oleo excitat regis filiam vitam functam.

*Curat simili-
liter oculum
regis.*

suo Dominum deprecaretur.

Accidit postea ut idem Rex oculi incredibili vexatus dolore, post medicorum artem nequicquam tentatam, beato viro ad se accito eum humiliter curandum obtulerit; quem vir sanctus pari modo, dicto citius, dolore fugato, pristino lumine reformavit. Unde, fama nominis virtutumque eius longè lateque cum magna admiratione peruagante, ingens ægrorum multitudo quotidie ad eum confluere cœpit; quos ille mira benevolentia complexus curavit; ita ut vix vlla morborum vis eius precibus virtutisque non cederet; prorsus ut infiniti à miserijs & morbis, beneficio viri sancti liberati passim eum prædicarent. Perseveravit autem ad extremum vitæ spiritum in Christi seruitio, & in ea benignè faciendi disciplina; ac tandem bono certamine foeliciter consummato, plenus bonorum operum Kalendis Iulij ad Christum migravit. Eius corpus

Multi sanantur.

Rex Theodoricus sancti corpus proprijs humeris ad sepulcrum deportat

Rex cum magno nobilium comitatu suis ipse humeris, memor beneficiorum eius, cum summo animi mœrore ad sepulcrum exportavit; quod multis admodum in præsens miraculis coruscat.

VITA

VITA S. EPARCHII ABBATIS,

& Confessoris, ex ea quæ teste Baronio, integre fide apud R. P. Laurentium Surium extat. Migravit ex hac vita anno Domini 583. Pontificatus Pelagij 2. Papæ, 6. Tiberij Imperat. secundo.

In Notatio:
Martyro:
Rom.
Item Tom. 7
Annal.

EPARCHIVS ex pago Petragoricensi, patre Felice cognomēto Aureolo, matre verò Principia natus, postquam iam ferè septennis literarum studijs adhibitus, minimè vulgarem eruditionē, & ingenij dexteritate & indefesso labore nactus esset, ab auo Felicissimo Comite accitus, Cancellarij officio præfectus est; quod ille etiam nūm̄ adolescens tanta integritate ac prudentia annos quindecim administravit, ut amplissimam ex eo laudem consequeretur. Cumq̄; in eo rerum statu, & honoribus & rebus gerēdis admodū clarus existeret, animaduertens tamē demū quā essent cuncta vana, spretis viriliter omnibus, Sedacianū petijt monasterium; & inuitis parentibus se totum diuino seruitio mancipavit. Ibi cū inflammato in Deum animo duos poenitentiaē labores alacri mente deuoraret, & vilissima quæque monasterij ministeria humilitatis ergo libens subiret, multos morbis pressos, vel à dæmone vexatos, suis precibus curabat. Eraque animalia solo verbo dicto sibi audentia reddebat. His alijsque virtutum signis inclarescens, cum ex honore passim oblato ruinae grauioris periculum pertimesceret, fuga salutari tutiorem salutis portum in vasta aliqua eremo sibi quæsiuit. Cumque itinere per pagum

1. Iulij.
Patria & Parentes eius.

Fit Cancellarius.

Petit monasterium.

Claret miraculus in monasterio.

Excitat mortuum.

Item alium.

Summa eius benevolentia in pauperes & miseros.

Multos è carcere vinctos liberat.

gum Equolinensem instituto, puerum Gratulphum nomine, in Anglesis villa interemptum offendisset, mox precibus vitæ eum restituit. Inde alium vita functum apud Burdegalenses pari modo excitavit: multisq; deinceps, quocunq; gradum faciebat, miraculis coruscabat. Quæ res cum famam eius admodum celebrem redderet, veritus ne aliquandò in scopulos inanis gloriæ impingeret, locum quendam desertæ solitudinis instar ab Anthonio Burdegalensi Antistite sibi ostensum, obtenta primùm à Sabaudæ eius loci Episcopo ac suo Abbate plenaria facultate expetiit; in quo diuino admonitus oraculo constructa cellula, paucisq; eiusdem propositi sibi adiunctis, dies noctesq; precibus incumberebat; & si quid auri argentiq; oblatum esset, aut necessitatibus pauperum, aut redimendis captiuis distribuebat. Erat enim mirè beneficis, nec vlla illi cura potior quàm miseros & calamitosos opibus precibusq; subleuare.

Cum autem adhuc esset in ciuitate Burdegalensi, erat ibidem ingens vinctorum numerus; quem vir sanctus, è vinculis vt eriperet, ad carceris ostia feruidas preces fudit, custode adstante, & exitum animo suspensò præstolante. Peracta verò precatione, mox ad eius imperiù omnia carceris ostia aperta; pessula reiecta, multis locis quassata sunt. Porrò vincti omnes, impetu ad ecclesiam facto, populo acclamante & Eparchij sanctitatem magno plausu collaudante, mortis periculum euaserunt.

Postquam verò ad Sacerdotij dignitatem est euectus, multa alia ab eo edita sunt, miracula: quo-

quorum nos pauca duntaxat commemorabimus. Quodam tempore, quidam vas melle plenum furatus à rustico; comprehensus ac suspendio ad iudicatus, post dira tormenta ad furcam trahebatur. Eparchius vbi id comperit hominem diuinam humanamq; opem implorantem miseratus, supplices Iudici preces pro salute miseri obtulit. At illo, populoq; vniuerso reclamante, & scelestum non vno supplicij genere dignum asserente, vir sanctus ad solita orationis praesidia confugiens, Gratianum monachum presbyterum ad vrbs portas interim praestolari iussit, vt hominem diuina virtute suspendio liberandum quam celerrime ad monasterium perduceret. Interea miser in altum sublatus, ferrea catena collo iniecta suspenditur; sed recedentibus carnificibus, patibulum dissipatur, & vincula solvuntur; solutusque cursu rapidissimo ad oppidum properat: vbi precibus Eparchij à Iudice vita donatus est. Alius similiter multorum criminum reus extremo supplicio afficiendus erat; quena vt eriperet vir sanctus, supplex Iudicem rogabat; qui non modò supplicem repellebat, sed reum insuper inuersis pedibus patibulo affixit. Quæ res cum Eparchio innotuisset, tamdiu prepotentis Dei opem implorauit, donec hominè diuina bonitate solutum, sub horam vespertinam incolumem reciperet. Porrò quot ab immundis spiritibus alijsq; morbis liberauerit, ac quoties precibus carceres perruperit, longum nimis foret singulatim referre. Hoc vnum autè ad imitationem charitatis eius nobis sufficiat, quòd rebus illis, quæ dono ab alijs sibi suisque acceperat, ad duo hominum millia redemerit;

*Suspensum su
rem cōseruat.*

Item alium:

C

para-

paratus sanè pro aliorum salute, si res ita postu-
lasset, sanguinem profunderè.

Cùm autem tanto studio curaq; alijs subueni-
ret, tum in suum ipse corpusculum rigidissimus
erat; victus siquidem vestitusq; eius semper as-
perrima fuère. Vinum, aliaq; ebrietatem adfe-
rentia semper refutaui; neq; tamen rigor ille,
vitaq; asperitas vires corporis fregerunt, sed
ad vltimam vsq; ætatem firma valetudine per-
seuerauit. Post annos verò quatuor & quadra-
ginta in ea solitudine cū admiranda opinione
sanctitatis & miraculorū virtute exactos, leui
corruptus febre, sanctissimam Deo animā tradi-
dit. Funus cū aliorū lachrymis, tum præcipua
redemptorum cura & luctu admodum lugubri
in ecclesia conditum fuit.

Alij volunt
39.
Migrat ad
Dominum.

SOLENNITAS VISITATIONIS B. VIR-

*ginis, ex Concionibus R. P. Ludouici Granat. qua
quidè ab Urbano, eius nominis Pontifice Sexto
instituta; à Bonifacio autè Nono confirmata vel
potius publicata est, Anno Domini 1389. Idq; oc-
casionè vrgētis schismatis: ad quod componendū
eiusdem Dei Genitricis opem, Dei Ecclesia pro-
pensius (ea aucta celebritate) studuit implorare.*

Vide Notat.
C. Baron in
Martyr. Ro-
man.

2. Iulij.

Maria pergit
ad Elizabe-
tham.
Luce 1.

POST auditam cælestis nuncij legatio-
nem, qua hinc Virginis, indè sterilis &
grandeæ mulieris conceptus nunciaba-
tur, Exurgens Maria abiit in montana cum fe-
stinatione, in ciuitatem Iuda, & intrauit in
domum Zachariæ, & salutauit Elizabeth. Sus-
cepit hoc iter beata Virgo primū, vt nouum
atq;

atq; ingens miraculum, quod in sterili Elizabeth diuinam potentiam fuisse operatam ab Angelo acceperat, & oculis cernere, & cum ea aliquamdiu versari, & diuinam in eo potentiam & gratiam agnoscere, suspicere & adorare posset. Hoc enim vel præcipuum sanctorum hominum studium est, diuinorum operum contemplatione animū pascere, & in eis die ac nocte meditari. Vndè quidā eorum aiebat: Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscet nimis; hoc est, toto pectore, Domine, in operibus tuis perscrutandis & contemplandis exercebor; Quo enim magis in illa mentis oculos intēdo, eo maiori animus meus, admiratione reficitur, maiori busq; delicijs pascitur. Sed præcipua tamē huius itineris causa, singularis quidā Diuini spiritūs impulsus fuit. Nunquam enim Virgo Deo plena aut iter aliquod suscepit, aut quiduis aliud molita est, quin id Spiritu sancto intus suggerente fecerit; qui omnes illius gressus & motus dirigebat. Si enim D. Paulus iter suum in urbem Romā finē Dei voluntate conficere non audebat; quid de illa censendum est, quæ tanto maiori gratia præstabat, quanto ad maiorem dignitatem electa fuerat? Ab hoc ergo Spiritu impulsā, iter hoc suscepit, qui eius aduentu infantem intra materna adhuc viscera hærentem sanctificare, & cælestibus donis replere volebat; sicut Gabriel Angelus Zachariæ patri fuerat antè pollicitus.

*Quare Virgo
sacra hoc iter
susceperit.*

Psal. 138a

Rom. 1a

Quòd verò tãta festinatione sacratissima virgo properauerit, causa fuit sūma Dei nostri bonitas, qui ideò iter accelerauit, vt infantem

*Cur tantā cō
festinationē
perrexerit.*

C 2

Ioan-

Ioannem citius à peccato liberaret. Hoc autem nequaquam leue esse putandum est. Nemo enim eorum est, qui diuino lumine collustrati, horrēdam peccati deformitatem agnoscunt, cui si optio daretur vel vnus horæ spatio in peccato morari, vel mille annis ardentissimo igne cruciari, non prius hunc adeò longum cruciatum eligeret, quàm tam breuis moræ spatio in peccato manere. Quid enim sanctos Martyres impulit tot, tamque varia, atque immania cruciatuū genera forti & inuictō animo subire? quid ignes contemnere? rotas despicerere? in ebullientes sartagine sese vltro inferre? ferreas vngulas, equuleosque deridere, nisi peccati deformitatem vel breuissima horula deuitare? Probè namque cognoscebant & poenitentiæ virtutem, & misericordiam Domini; qui negantem Petrum plusquam paternis oculis aspexit, & poenitentiam simul & veniam clementi pietate contulit, eamque sibi in simili infirmitate non defuturam intelligebant. Ne tamen breui illa mora, peccati iugo premerentur, nullum supplicij genus recusarunt.

Matth. 26.

Pergit igitur sacra Virgo, vt seniori in futuro partu obsequium præbeat. Qua in re videre licet, quantam vim habeat humilitas, & animi vera submissio, quæ efficit, vt nunquã pius homo, quamuis maximis à Deo donis honestatus sit intumescat. Maria sciebat quidem se matrem Dei effectam; sed cum se paulò antè ancillam appellasset, minimè quidem ancillæ officium voluit deserere, neque vt mater Domini ad imperium, sed vt ancilla ad obsequium se præparauit. Quò autem ministerium suum foelicus absolueret,

filij

*Summa humilitas Dei
pare virginis.*

filij sui præsentiam, quæ esset opem vicino partui latura, secum afferebat. Hæc autem prima processio fuit, qua Christi corpus gestatum est: quam non saltantium & ludentium turbæ, sed Angelorum chori Virginem comitantes & laudes Deo concinentes adornabant. Nec mirum si tam foelix Elizabethæ partus exitit, qui talis matris & filij præsentia adiutus fuerit & honestatus.

Et factum est (inquit Euangelista) ut audiuit Salutationem Mariæ Elizabeth, exultavit infans in utero eius, & repleta est Spiritu sancto Elizabeth, & exclamavit voce magna, & dixit: Benedicta tu, &c. Exclamavit hæc adeo vehemens (quam sancta foemina continere ac reprimere non potuit, quæ diuini spiritus impetu excitata, in illam vocem prorupit) interni affectus magnitudinem indicat. Duabus enim ex causis admiratio excitari solet; vel quia res maximæ, vel, quia insolitæ sunt. Hoc autem in loco, quatuor admiranda Dei opera huic sanctæ foeminae reuelata fuisse videntur, quibus nihil neque maius, neque magis insolitum cogitari potest. Cum enim B. Elizabeth, quæ Angelus cum sacra Virgine tractauerat, Spiritu docente didicisset, (alioqui nequaquam diceret, Beata quæ credidisti, quoniam perficientur in te quæ dicta sunt tibi à Domino) quatuor hæc maxima & stupenda mysteria cognouit. Primum, Virginem Mariam sine ullo commercio viri de Spiritu sancto concepisse. Secundum, Verbum Dei, Deum *quæ fuerint Elizabethæ à Spiritu Sancto reuelata.* verumque hominem similem nobis passibilem factum fuisse. Tertium, humilem illam foeminam, quam coram

se præsentem cernebat, humili fabro desponsatam, Dei matrè, ac totius mudi Dominam existere; sub illo humili ac vili habitu vniuersorū latere Reginam. Postremum, semestrem infantè vtero inclusū, Domini sui præsentia agnouisse, & præ gaudio exultasse atq; exilijsse. His autè miraculis quid, quæso, maius? quid magis insolitū? adde etiam, quid humano generi salutarius? Quid enim mirabilius, quàm Dei Verbū carne vestiri? quid magis insolitum, quàm virginem concipere & parere? Quid magis nouum, quàm infantè in visceribus matris, fide, gaudio, & Spiritu sancto repleri, & Redemptorem suum non mente solū, sed corpore etiam venerari? Hæc igitur omnia sanctæ illi foemine momento temporis reuelata sunt. Nulla enim in discèdo mora est, vbi Spiritus sanctus doctor est.

*Maria vt san-
ctos omnes
dignitate, ita
& fide su-
perauit.
Luc. 1.
4. Reg. 20.
Iudic. 6.*

Hebra. 11.

Genes. 15.

Addit præterea Elizabeth, Beata quæ credidisti. Verè beata, quæ sanctos omnes vt virtutibus & dignitate, ita fide quoq; superasti. Quā multi enim ex antiquis Patribus, vt minora crederet, signa petierunt? Zacharias Ioānis pater, signum ad desperatam sobolem sperandam petijt. Ezechias in Solis retrocessione, sp̄ salutis; Gedeon in rorido vellere, promissæ victoriæ signum petijt. Ipse quoq; Pater Abraham (cuius fidē Paulus tantoperè commendat) cū Cananæorum terram posteris suis tradendam à Domino accepisset, respondit, Domine Deus, vndè scire possum quòd possessurus sum eam? At beatissima Virgo tot miraculis & promissis (quibus nihil simile in omnibus sæculis visum est) ab Angelo propositis, nulla cunctatione, nulla interposita mora, nullo ad tantarum rerum maiestatem signo postula-

stulato, assensum ita præbuit, vt hoc potissimū nomine à beata Elizabeth cōmendetur, dicente Beata quæ credidisti. Ex quibus verbis apertè colligit Ambrosius, Mariam nihil addubitasse; quādoquidē eius hoc in loco fides, & beatitudo fide parta, Spiritu sancti testimonio commēdetur. Subditq; protinūs.

Quoniam perficientur in te quæ dicta sunt tibi à Domino. Ex his verbis nouum aliud miraculum in matre, sicut in filio, animaduertere licet; nempe insignem prophetiæ spiritum huic sanctæ foemine diuinitus collatū. Triplex enim prophetiæ genus esse statuūt. Vnū, quod præterita, & ab omnium hominum memoria remota cōplectitur; quale Moysi fuit, cū celi & terræ molitionē, & priorū hominum vitas moresq; soli Deo cognitas descripsit. Alterū, quod præsentia, insolita tamē neq; vulgari ratione cognita, ostēdit; cuiusmodi prophetia Ioanni tribuitur, qui Dominū Iesum, cælesti iudicio sibi reuelatum, hominibusq; incognitū, digito ostēdit, dicens; Ecce agnus Dei; Tertiū est cōmune atq; vulgatū, cū ea quæ futura sunt, longē antè prænunciatur. Hęc aut tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis se percepisse declarat; Præterita enim se cognouisse ostēdit, cū ait: Beata quæ credidisti. Futura, cū subdit: Perficientur in te ea, quæ dicta sūt tibi à Domino. Præsentia verò, cū ait: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me?

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitārit, quid dixerit, quid ad propositas per Elizabeth laudes responderit; Magnificat (inquit) anima mea Dominum, hoc est, tu quidē, o sancta foemina am-

*Triplex Pro-
phetiæ ge-
nus.*

Ioan. 1.

plissimis laudibus dignitatem meam magnificas; ego verò huius dignitatis meæ auctore Deū ex intimis visceribus magnifico. Tu infantē, ais salutante me exultasse in gaudio in utero tuo, at spiritus meus exultat in Deo Salutare meo. Me, ais inter mulieres benedictam, neque verò tu sola es quæ me hoc nomine prædices; beatam quippè me dicent omnes generationes, ad quas Christi Iesu nomen cognitioq; peruenerit; sed inde prædicabunt, quia humilitatem, hoc est, vilitatem & indignitatem meam respicere ille voluit, qui potens est, & sanctum nomen eius; qui videlicet vt omnipotens potuit, & vt sanctus, hoc est, liberalis & beneficus, voluit me tam

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

magnificis titulis honestare. Atque ita sacra virgo cum omnia vni Deo tribuit, & sibi nihil assumit; exemplo suo nos docet, vt quæcunque bona, quæcunque laude digna in nobis existunt, vni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eoque sempiternum illi laudum sacrificiū offeramus; quo præteritis beneficijs gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemadmodum enim inter maxima Dei dona, donorum ipsorum cognitio numeratur, (qua in largitorem grati & beneuoli sumus) ita percepta beneficia non agnoscere, magnum diuini furoris argumentum est. Hinc enim ingratitude; hinc abusus diuinorum beneficiorum; hinc fastus & præsumptio; & aliorum contemptus; & superbia (peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc autem perditorum ac sceleratorum hominum commune est; qui vt publicas calamitates & clades, non culpæ supplicia sed naturæ conditionem, putant; ita diuitias, honores, nobilitatem ac potetiam,

Donorum cognitio, inter maxima Dei dona numeranda.

Impia quorundam opinio.

no

non Dei dona, sed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, ut neq; plagis immixtis corripiantur, neque pro perceptis beneficijs gratias agant, sed illorum abusu deteriores fiant. At contra Sanctorum omnium est, quæ sibi à Deo donata sūt nosse, immortalesq; pro illis largitori gratias agere. Cùm ergò B. Virgini longè plura dona quàm omnibus sanctis donata sunt, & pro magnitudine donorum fuit etiam, ut modò diximus, magnitudo gaudiorum, consequens est, ut quemadmodum nulla cogitatio nostra donorum magnitudinem, ita neque huius gaudij magnitudinem concipere pro dignitate possit.

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET MAR-

timiani, ex eo quod est apud R. P. Laur. Surium. Vide Notat. Erat olim Roma Basilica hisce martyribus sacra, C. Baron. in in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32. Martyr. Roman. in Euangel. vbi & de miraculis ad eorum sepulchra fieri consuetis meminit. Diruta autem predicta Ecclesia, translata sunt eorum corpora in basilicam Vaticanam S. Petri Apostoli, vbi hæcenus asservantur.

QVO tempore Apostolorum principes Petrus & Paulus, Neronis crudelitate Mæmerti custodiæ traditi, res admirandas in vinculis gerebant, morbos pellebant, demones fugabant, aliq; diuinæ virtutis miracula pertrabant, Processus & Martinianus Magistriani Aminelli Principis, inter alios milites, ad eorum custodiam deputati, rerum, quæ ab ijs gerebantur, admiratione defixi dixerunt; Viri ve-

2. Iulij.

Processus & Martinianus Petri & Pauli in Vinculis custodes.

nerabiles; non dubium, quãdoquidẽ nonus iã mensis, quòd in custodia estis, agitur, quin vestri oblitus sit Nero: quare vos rogatos obnixè cupimus, vt quocunq; placuerit abeat; tãtũ in eius nomine, per quem res ad eò stupẽdas geritis, sacris aquis nos lustrate. Quibus Apostoli; Si, inquiunt, fidem Christianam sincera mẽte amplecti velitis, & vos eandem miraculorum gloriam operari potestis. Hoc vt audiẽrunt reliqui carceris vincti, vnanimiter exclamãrunt; Donate nobis aquam, quia siti periclitamur. Illis hoc modo iteratò clamantibus, Petrus: Credite, inquit, in Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, & cuncta vobis ministrabuntur. Hęc dicens, simulq; de Christianã religionis mysterijs breuiter differens, signum Crucis in monte Tarpeio eadem in custodia expressit, & profluẽtem aquã vim e monte elicuit; qua expiati antè omnes Processus & Martinianus, reliquos multò vehementius eadem cupiditate inflammãrunt. Prosternebant se cuncti promiscui sexũs quadraginta septem Apostoli Petri pedibus, vt eiudẽ gratiã participes fierent. Nec repulsi sunt diutius; sed cum ad vnum omnes lustralibus tinxisset aquis, oblatoq; pro eis Sacrificio, cęlesti epulo, quo Christi Iesu corpus & sanguis continetur, eos refecit.

His ita peractis, Apostoli, Processi & Martiniani precibus fatigati, carcere egressi sunt. Vt verò ad portam Appiam peruentum est, beato Petro, cuius pedes ferrei compedes attriuerãt, fasciola apud sepem in via noua cecidit; moxq; Christus Dominus illi obuiã factus est. Quo viso agnitoq;, Domine, inquit; quòd vadis? Et Dominus;

Ro-

Insigne miraculum.

Processus & Martinianus baptizantur.

Romam redeo iterum crucifigendus: Tu autem Romam reuertere. Eo responso Petrus fugam tuam notari cognoscens, vehementer erubuit, iterum que Romam rediit, & libens gaudensque tentus a militibus vincula subiit. Interea rumore omnium increbuit, Processum & Martinianum Christiana sacra suscepisse. Præerat tunc Paulinus summi Iudicis officio, vir ut genere & dignitate clarus, ita Christianis omnibus vehementer infestus. Is continuo vincitos sibi Christi martyres sisti iussit, & multis blanditijs, ut honorata ad illum diem militiæ stipendia, cultu & obseruantia in Deos patrios conseruarent, hortatus est. At Martinianus cum impura scelerataque hortamina puris sanctis que auribus diutius non sustineret, Nos, inquit clara voce, iam dudum cælestis militiæ sacramenta habere cœpimus, quare noli queso nobis abiecta dæmonis stipendia ulterius ingerere. Paulinus quanquam tam forti responso verba sua repulsam pati ægerrimè ferret, iterum tamen atque iterum eadem inculcans, robur eorum animi frangere nitebatur. Sed cum verba in ventum se pro ferre intelligeret, ira & furore excandescens, ora eorum lapidibus contundi iussit. Cumque diu cæderentur martyres, ambo pariter iucundo sanè iubilo clamabant, Gloria in excelsis Deo. Paulinus ne quid intentatum relinqueret, tripodam & auream Iouis statuam a militibus adferri præcepit, ut maturè, quemadmodum sperabat, inuicti athletæ futura supplicia sacrificio redimerent. Sed martyres allatam tripodam statuamque risu & sputis exceperunt. Quo contemptu nimio furore incensus Iudex, sine mora vtrumque in eculeo

Paulinus iudex Processum & Martinianum vincitos sibi sisti iubet.

Lapidibus ora eorum contunduntur.

ful-

In eculeo suspenduntur, fustibus ceduntur, & latera aduruntur.

Lucina insignis matrona martyres ad constantiam hortatur.

Ceduntur scorpionibus.

Plectuntur capite.

Vide Notat. C. Baro. In Martyro: Roma. 2. Iulij. S. Monegundis patria.

suspendi, & neruis attrahi, fustibusq; mactari, ac postremò flammis ad latera eorum admotis aduri iussit.

Intererat supplicijs matrona quædam nobilissima Lucina nomine; quæ, vt erat eximia pietate, & fortitudine, martyres in medijs tormentis constitutos ad constantiam hortabatur; prorsus vt virilis animi foeminæ verbis roborati, illata supplicia irriderent. At verò Paulinus eam ignominiam non ferens, suspensos in eculeo scorpionibus lacerari iussit. Sed mox, dum mente voceq; in martyres sequeret, hoc suæ crudelitatis à Deo præmium tulit, vt altero orbatus oculo, vix præ dolore mentis compos, tertiū post diem à dæmone arreptus expiraret. Martyres verò in Mamertini custodiam ab eculeo reducti, à Lucina matrona benignè aliquādiu habitati sunt; donec Pompinius paternæ mortis ultor fœuissimus, Cæsarium vrbis Præfectum compulit, vt mortis in eos sententiam dictaret. Igitur eiecti è custodia, & vrbis extra muros ducti, via Aurelia capite cæsi sunt. Trunca eorum corpora canibus deuoranda relicta, à sanctissima matrona Lucina collecta & preciosis aromatibus condita, in prædio eius sepulta sunt, Nonas Iulias; vbi præclara omnibus eorum opem implorantibus à Deo præstantur beneficia.

VITA B. MONEGVNDIS CONIVGATA, ex ea quæ est per Gregorium Turonensem Lib. de vita Patrum Cap. 19.

BEATISSIMA Monegundis, Carnotena ciuitate oriunda, matrimonio magna parentum volûtate ac studio copulata, duas eximia

eximia pulchritudine filias obtinuerat; quas im-
 menso admodum amore prosequeretur. Cum-
 que immodico delibuta gaudio, futurorum igna-
 ra, in summa securitate degeret, vno tempore,
 ambabus orbata, gaudium omne in luctum adeo
 acerbum conuertit, vt nullis amicorum moni-
 tis, nullis blanditijs, nullis rationibus immodi-
 co moerore vel ad tempus auocari posset. Tan-
 dem verò cum assiduis fletibus ad satietatē diu
 multumque indulisset, seipsam exemplo B.
 Iob solari cœpit: ne grauiorem diuini numi-
 nis iracundiam in se prouocaret. Imò verò vt
 deinceps terrenorum gaudiorum oblita, quæ
 re ipsa diuturna non esse cognouerat, ab vno
 Deo & Christo Iesu tota pēderet, inq; eo dulcis-
 sima contēplatione assiduo cōquiesceret, exuta
 veste lugubri, angustā sibi cellulam cōstruxit, in
 qua gratissimam Deo seruitutem, ancilla vnica
 quotidianum in ministeriū assumpta, offerebat.

Porro famula victus eius asperitate paulò
 post deterrita clam fugā iniit, Dominamq; die-
 bus quinq; cibo omni potuq; destitutā reliquit:
 Illa, quanquàm asperis in rebus, persistit tamēn
 in precibus, ac facilè diram famē cælestium re-
 rum meditatione pepulit. Sexto verò die pro-
 tensis ad cælum manibus orationē fudit, vt qui
 manna populo esurienti de cælo, lymphasque
 sitienti produxit è saxo; ipse quoq; alimentum,
 quo parumper fessum corpusculum confortaretur,
 dignaretur indulgere. Protinusq; ad eius o-
 rationem nix de cælo decidua humum operuit.
 Quam illa cum gratiarum actione, educ̄ta per
 fenestram manu, collegit: qua in aquam soluta
 & farinæ mixta panem solitum formauit.

Habe-

*S. Monegun-
dis vno tem-
pore duabus
filiabus, quas
impensè a-
mabat, pri-
uatur.
Iob. 1.*

*Artissime
se includit.*

*Exodi 16.
Num. 20.*

*Calit̄s acci-
pit aquas.*

Habebat hortum cellulæ suæ contiguum : in quem prodire solitam mulier quædã ex vicino tecto importunè prospexit, curiosus exploratura quid pia Christi famula rerum gereret. Sed mox lumine oculorum priuata, cognouit reatum suum, supplexq; accurès orationis eius remedia postulauit. Tum Monegundis grauius sanè afflicta, quòd foeminam utroque orbam lumine cernebat, confestim se humi deiecit, factaque oratione signum Crucis expressit, & clausa lumina ilicò reformauit. Nec multo post eadè virtute obstructas alterius viri aures aperuit reparauitque.

*Cecã sanat.
Itẽ surdum.*

His signis inter suos glorificata, nè vanæ gloriæ lapsum incurreret, S. Martini antistitis basilicam, relicto coniuge, totaque familia, exijt, qui locus nequaquam ab eius virtute diu fuit inglorius. Ibi namque (obtenta demùm plenaria à coniuge licentia) in summa vitæ asperitate degens, morbosos varios, opis eius implorandæ ergò accurrentes, oratione & Crucis signo sanauit. Neq; modò corporeas ægrotudines, sed animarum etiam pestes multò accuratius fugabat: & virgines non paucas ad eadè vitæ societatem clarissimis virtutibus pertraxit.

*Alia eius
miracula.*

Cùm autem tempus instaret, quo ad patriam cælestem à Deo vocabatur, sociæ virgines graui mœrore cõflictatæ, assiduo lachrymarum imbrefratum eius rigabant. Aliæ orbitatè suã solitudinemq; deplorabãt, alię præclarã illã virtutè, qua tã multis, calamitosi cõsulebat, extinguendam ingemiscebãt; rogabãtq;, vt antè discessum oleũ salemq; benedicere dignaretur, quibus cõsuetam miseris quibusq; corporis animiq; medici-

*Obitus S.
Monegundis.*

dicinam exhiberēt. Tunc illa, oleo ac fale benedicto, eoq; eis tradito, animam in manus Creatoris suauissimè efflauit. Post obitum verò de memorata benedictione multi incolumitatis beneficia perceperunt: prorsus vt miraculorum operatio multò quàm antè clarius fulgeret.

Claret miraculis post mortem.

VITA S. SVVITHVNI, EPISCOPI *Vide Notat.*

VVintoniensis, ex ea qua est per Gotzelinum C. Baro. In Morinen. Excessit ex humanis anno Christi not. Martyro: Roma.

862.

Itē Ioan. Me lanū in Ann. Marty. Vsuardi.

GLORIOSO rege Anglorū Egberto regnante, qui regi Kinegilpho, ab idolatria per beatū Birinum conuerso, octauus in regni administratione successit, beatus Suuithunus pater & pastor in Ecclesia Dei futurus, cursus sui in stadio mūdi huius exigēdi accepit exordiū. Annis verò puerilib. pia simplicitate trāfactis, iugo Dominicæ seruitutis suis ipse humeris alacriter imposito, tandē sub Helinstano VVintano Episcopo ad sacerdotij honorē prouectus est. Eam dignitatē cū multis virtutib⁹ sanctissima indole dignis adornaret, fama eius celebri vulgata sermone ad regis aures peruenit; qui accersito & inter præcipuos amicos numerato, filiū ei suū * Adulphū liberalibus disciplinis erudiendū, & sanctis moribus imbuendū tradidit: quē postea Subdiaconū ordinauit. Attamen patre eius sine hærede ex hac vita decedente, vxore ducta, Leone Pontifice sacrum vinculū soluente, regni gubernacula suscepit.

2. Iulij.

Fit sacerdos sub Helinstano Episcopo VVintano.

* Alidulphum.

S. Swithunus Helinstano in episcopatu succedit.

Defuncto verò Helinstano antistite, omnium votis Suuithunus electus est; cuius precibus & exhor-

exhor-

Miraculum.

Nudis pedibus consecraturus ecclesias incedit.

Præclara eius virtutes.

Eius beata mors.

exhortationibus rex Adolphus permotus ecclesijs Dei vniuersam decimam terræ regni sui benignè donauit, ac liberè perpetuò vendicandâ concessit. Idem sanctus cùm ponti VVintoniēsi, qui ad orientem est, cōstruendo operarios suos sumptibus destinasset, & illi ludibundi ac lasciuia soluti, exposita mulieris cuiusdam oua venalia cōfregissent, antistes pietate permotus, vas in quo contracta erant oua, Crucis signo signauit, ouaq; (dictu mirū) incorrupta & integra restituit. In ædificandis ecclesijs assiduus erat; dirutas & contractas insuper instaurans: quas ritu solenni dedicaturus, non equo vehebatur sublimis; verū spreto inani sæcularis pompæ apparatu: solis clericis & familiaribus suis comitantibus, nudis pedibus incendens consecrabat. Cōuiuas mensæ non homines locupletes, sed pauperes & egenos aduocabat; quorum patrociniū suscipiebat, eosq; vt fratres suos & regni cælestis hæredes diligenter fouebat. Vigiliarum & inedia fuit mirè patiens; prorsus vt non nisi breuissimo eoque leui cadentes oculos somno reficeret. Moribus ad eò suauibus compositisque fuit, vt nihil eius colloquio dulcius, nihil adhortatione salutarius videretur. Porrò in monendo hortandoq; erat assiduus, nullam temporis partem otiosam transmittens, quin aliquos vel è cœno peccatorum eriperet, vel stantes in virtute confirmaret. Deniq; pacis & sanctimonix custos, fontem vitæ æternæ indefinenter ficiens, foelicissimè tandem ab hoc sæculo ad sydereas mansiones migravit sexto Nonas Iulij. Voluit verò vir sanctissimus corpus suum extra ecclesiæ septa loco vili tumulari.

Post

Post obitum multis coruscavit miraculis; inter quæ apparuit cuidam viro, incredibili membrorum omnium infirmitate laboranti; admonens, vt Etheluuoldum Vintoniensem episcopum adiret, diceretq; ei, vt corpus ex diuino mandato intrâ ecclesiam digniori loco honorificentius tumularet. Si diffidat & hæsitet, testimonij loco habiturum sanitatem, quam profligato eadem hora morbo, quo diu laborasset, ilicò esset recuperaturus. Addit etiam, vt ad locum sepulturæ veniat, vnum ex ferreis annulis, qui etiamnum lapidi infixi visuntur, sinè vlla lapidis læsione extracturus, rursusq; pari facilitate, nihil læso lapide, in suum locum repositurus. Surgit ille perfectè sanus; vti prædicta erant, omnia reperit; cunctaque ex ordine Episcopo enarrat.

Etheluuoldus igitur antistes corpus sanctissimum leuaturus, miram odoris fragrantiam percepit. Ibi tum miracula, quæ consensisse videbantur, protinùs renouata sunt. Mulier cæca illustrata, & multi varijs pressis ægreditudinibus, eius meritis curati sunt. Incidit ea translatio in annum ab obitu illius centesimum decimum, incarnationis Dominicæ 971. Idus Iulij. Eodem die puer, à natiuitate membris omnibus contractus, sanitatem ibidem obtinuit. Mulieres tres, oculorum lumine orbatæ visum receperunt. Alia verò nexibus ferreis in carcere compedita, eius ope, quam implorabat, ruptis vinculis liberata est. Paralyticus curatus, matrona nobilis, sed cæca, illuminata. Homines quinq; & viginti, varijs morbis vexati, perfectè restituti: & alij penè innumeri, quos longum nimis foret

Præclara eius post obitum miracula.

Eius translatio & miracula.

D

refer

referre, vtriusq; sexûs alijs atque alijs beneficijs affecti.

*Statua S.
Swithuni, &
miracula ad
943.*

Antistes Schireburnensis quandam statuam S. Swithuni à fratribus obtinuerat; quam in Ecclesia sua honorificè collocavit: vbi præclara miracula crebrò edi solebant. Ad eam quidam lepra infectus, nulla quidem recuperandæ sanitatis spe, sed stipem ab aduentatibus petiturus accesserat. Cumq; vt fit, somno correptus paululum illuc obdormiisset, visus ei Svithunus adesse, qui manu sua lepram abstergeret, morbumque omnem repentè depelleret. Euigilans, lætus coràm omnibus soluto cingulo se purgatum ostendit.

VITA S. OTTHONIS, EPISCOPI BA-

*Vide C. Ba-
ron. in Notat.
Martyr. Ro-
man.*

bengergensis & Apostoli Pomeranorum; ex ea qua est sincera fide apud R. P. Laurent. Surium. Migravit è corpore anno Domini 1139. Interfuit Concilio Moguntino anno 1131. Adscriptus fuit in SS. numerum à Clemente Papa tertio, anno 1189. Sed translatio solenniter celebratur 30. Septemb.

*S. Iulij.
Patria & pa-
rentes eius.*

BEATISSIMVS Ottho, è Sueuia oriundus, parentes habuit Bartholdum Comitem & Sophiã; nobilitate magis quàm rerum opulentia insignes. Ij cum filium suum in prima ætate literis traditum, ad puberes annos perduxissent, vitæ munere perfuncti, facultates domumque filio alteri Frederico, absente nimirum Otthone, tractandas gubernandasq; commiserunt. Otthone igitur studiorum causa à patrijs laribus procul remoto, frater eius adhuc penè puer domesticam rem pro viribus gubernabat:

tenu-

tenuēs sanè impensas fratri literarū studijs strenuè incumbenti suppeditās: Vndè Ottho, cū ad sublimiora, libatis iam Philosophiæ præceptis, aspiranti necessarios sibi sumptus deesse cerne- ret, nè fratri aut alijs cognatis importunū & odio- sum se præberet, in ipsa adolescentia vere- cundiam & bonæ existimationis decorum atq; pulchritudinem secutus, in Poloniam peregrè profectus est; vbi ludo literario, publicè à se in- stituito, breui sibi, auctus insuper honoribus, ré familiarem egregiè locupletauit; sēsinq; ad al- tiora progrediens, eruditionem suā multis vir- tutibus illustrauit. Atque hac ratione omnibus charus & gratus effectus, in magnorum virorū & potentium sese amicitiam & familiaritatem insinuauit. Vndè cum præclaris naturæ dotibus admodum insignis, ad maxima quæque natus vi- deretur; tum obeūdis legationibus & inter per- sonas sublimes vltro citroq; ferendis responsis valdè idoneus & opportunus; adscitus est in Au- lam Ducis Poloniæ: qui ingenio eius ac mori- bus captus, eum ad Henricum Imperatorem, eius nominis quartum, legatum misit, ad despō- sandam sibi (defuncta iam coniuge) eiusdem Im- peratoris sororē Iudithā. Peracta verò legatio- ne, expositisq; ducis Poloniæ mādatis, Impera- tor, perspecta viri dexteritate, eū apud se deti- nuit, atq; in honore propter ingenij morumque præstantiam habuit: in cuius etiam ministerio cum cæteris, quos Capellanos vocant, aliquan- diu permāsit. Et quidem Ottho inter viros prin- cipes ea se moderatione & equabilitate cōpara- bat, vt neq; ex sublimitate inuidiam, neq; ex ab- iectione & vilitate contemptum sibi conflaret.

D 2

Porro

*Abit in Po-
loniam S.
Ottho.*

*S. Ottho mal-
tis donis &
gratij orna-
tus.*

Fit Cancellarius Imperatoris.

Otho Babenbergensibus Episcopus datur.

Tres episcopatus recusauit.

Agrè recipit cathedrā.

Porro cum id temporis Imperatores, Ecclesiarum inuestituras (vt vocant) conferrent, Cancellario Imperij in Episcopum promotus, Ottho ab Imperatore in eius locum subrogatus est; quo munere ea dexteritate, industria, & comitate perfundus est, vt aulici omnes multa eum beneuolentia & studio complecterentur. Interea Babenbergensi antistite Ruperto, anno Christi 1102. ex hac vita sublato, Episcopatus insignia ad aulam Imperatoris allata sunt, & preces pro nouo pastore oblatae. Ille verò, sex mensium spatium ad deliberandum sumpto, eoq; elapso, Othonem manu apprehensum praesentibus Legatis praemissa praecleara oratione & commendatione, antistitem designauit. Quae vt Ottho audiuit, ad pedes Imperatoris aduolutus, vim lachrymarum profudit, inopem se & tanto honore indignum iterato clamitans. Tum verò Imperator conuersus ad Legatos, qui prima fronte hominem tanquam peregrinum auersabantur, Cernitis, ait, quae sit huius hominis ambitio. Duos antea ipse oblatos Episcopatus ad socios reiecit; Angustanum & Halberstadensem; tertium verò qua animi humilitate & pertinacia recuset, vos ipsi mihi testes estis. Haec & plura alia dicens, annulo Episcopi, digito eius inserto, & pedo tradito, inuestitum eum Legatis resignauit. Mox ab vniuersis ei acclamatum est: Legati que eum amplectentes, Dominum & patrem suum appellarunt.

Hac ratione atq; hoc ordine Pontificatus cathedram scandere coactus, agrè admodum & cum multa haesitatione consensit, propter contentionem illam quae erat inter Regnum & Sacer-

cerdotium, causa inuestituræ, quam plus æquo imperialis auctoritas sibi vindicare nitebatur. Quare in ipso articulo, antequàm pedem aula efferret, votum Deo nuncupauit, nunquam se in Episcopatu permansurum, nisi postulante & cōsentiente Ecclesia sua, ipsius Pontificis Maximi manibus consecraretur. Natalem Christi Saluatoris diem Moguntia cum Imperatore celebrauerat, cum partim retentis, partim dimissis Legatis, Imperator Augustano & Herbipolensi mandat Episcopis, alijsque aulæ honoratis viris, vt eum cum debitis honoribus ac comitatu Babenbergam deducant. Sed is cùm ingenti nobilium turba circūseptus oppido eatenus appropinquasset, vt cathedralis Ecclesię monasterium in cōspectu haberet, protinus ab equo descendens, detractis sibi calceamētis, licet asperrimo hyemis tempore alijs præ frigore rigētibus, reliquum iter nudis pedibus confecit. Fuit à clero & populo ciuitatis vniuerso, longo ordine obuiam, cum hymnis & cantionibus ad personam & tempus accommodatis, procedēte exceptus, & qua par erat summa veneratione in ædem S. Georgij introductus. Ibi post salutationum officia alijs calidam aquam ad abluendos pedes offerentibus, ille gnarus & prudens frigidā poposcit; eiq; pedes imponens, frigus frigore profligauit.

Memor autē voti sui, post paucos ab ingressu in oppidum dies, rebus omnibus ad Pōtificis voluntatem integrè seruatis, nūcios ad Pāschalem Pontificem eius nominis secundum destinauit; à quo per literas euocatus, Romam ipse profectus, pedum annulumque ad summi Sa-

*Nota religio-
nem S. Viri.*

*Exemplum
preclarum
humilitatis.*

Romam proficiscitur.

cerdotis pedes deposuit, & temeritatis erratiq; supplex veniam petijt: addens tamèn nõ sua voluntate, sed aliena potestate ita factum. Tum verò Pontifex, admiratus summam viri prudentiam, leuare eum insignia iubet. At ille, indignum se protestans, constanter negabat, & rerum difficultate prudenter pensiculata, priuatus secum & quietus viue decernebat. Igitur abdicatis omnibus, accitisque itineris sui socijs, præcedente illa nocte in precibus & lachrymis accuratè peracta, in viã se dedit. Sed vnius diei itinere confecto, Pontificis mādato reuocatus, & obedientiæ præcepto coactus, Pötificalis honoris infulam in ipso Pentecostes die, solèni ritu inter Missarum solennia suscepit.

A Pontifice consecratur episcopus.

Ab eo autem tempore, quo Episcopus consecratus est, inaietũ se in stadio virtutum athletã præbuit, præstititque comitate ac modestia, vt commissum sibi gregẽ in omnibus dicto audientem redderet. Primitiæ verò operum eius duo fuere cœnobia, in Episcopatu Herbipolensi extructa; alterum Vraugia sub patrocinio martyris Laurentij, Vra alterum in honorem beati Petri Apostoli; quæ & fabricæ magnificetia, & virtutum omnium splendore absoluta reddidit. Deinde in Babèbergenſi episcopatu tertiũ & quartum condidit; quorum alterum Michelenualt Iohanni Euangelistæ sacrum, alterum in Lantheim ordinis Cisterciens̄is, honori Virginis Matris dedicatum: alia verò tria ordinis Cluniacens̄is fuere. Et Michelenualt quidẽ & Vraugiam in fundo proprio patrimonij Ecclesiæ: Lãtheim verò & Vram in aduentitio condidit. Iam verò in Ratisponens̄i sex monasteria structura pariter & vir-

Multa construit Monasteria.

& virtutibus egregia ædificauit; quorum quinque Cluniacensium disciplinis addicta: Primū, Entisdorffum dictum, in honorem S. Iacobi Apostoli: Secundum Pruueningen sub Patrocinio B. Georgij: Tertium, cognomento Monasterium: Quartum, Biburgum; sub patrocinio beatissimæ Mariæ virginis: Quintum, Adelhartedorffum: in honorem S. Iohannis Euangelistæ. Sextum porro, VVindelbergum, Nortbertinis siue Præmonstratensibus ordinis Clericorum regulariū: in honorem Virginis Mariæ assignatum.

In Episcopatu Halberstadenſi vndecimū eius extat monasterium Regēstorffum; Ordinis Cluniacensis sub Patrocinio B. Iohannis Baptistæ: duodecimum verò in Episcopatu Eisteteſi, Halſprunnā vocant. sub patrocinio Deiparę virginis. In Parauienſi tertiumdecimum est eius monasterium Altispach, & decimumquartum Cluniacense sub patrocinio B. Andreæ Apostoli, Aniso fluuio finitimum. In Patriarchatu Aquileienſi decimumquintum cœnobiū condidit, in castro Arnoldsstein: ipsa munitione destructa. Hæc nimirū quindecim cœnobia, opera illius & benignitate nunquam infœcunda, condidit & propagauit. Prætereà cellulas quinque, quæ postea ſtructuris auctæ & donis atque muneribus cumulatę, in celeberrima pietatis domicilia excreuerunt, cōstruxit. Prima Aspach, notæ magnitudinis Abbatia. Secunda, in loco Babenbergensī, S. Michaëli sacra. Tertia est Rota, in Herbipolensī episcopatu. Quarta VVeſſera Nortbertinis attributa. Quinta Cella fuit in pago Tulleuall in Carthehausen. Quod si verum fateri liceat, etiam sexta illi Tuckelhausen attribuenta est. Eius enim fundatores cū se cerne-

Tuckelhausen tam est Carthusiensis monasterium.

rent prouehendæ illi minimè pares esse, eum Otthoni antistiti eiusmodi rerum studiosissimo permiserunt; qui multa etiam illi loco tunc impendit.

Porro Cathedralis Babenbergensis ecclesiæ monasterium, quod sub eius antecessore flammis absumptum fuerat, magnis impensis pristinae elegantia & dignitati restituit. Monasteriũ quoq; S. Michaelis deintegrò, & quidẽ augustinus atq; grandius extruxit; ipsamq; rē fratrum, plusquam nonaginta talètorum redditibus annuis, cumulauit: multa quoq; eidem loco ornamenta contulit: quippè quem singulari quodam studio & beneuolentia, tanquam corporis sui post obitum futurum domiciliũ, semper cõplexus est. Multa hĩc breuitatis causa prætereo, quæ alijs locis elargitus est; quorum omniũ tam ingens est copia, vt numerus æstimationem vincere videatur. Et est sanè admiratione dignum, ab vno episcopo, tot locis tam multa conferri potuisse. Sed quo ille in tribuendo largior erat, hoc magis, vel ipso admirate, quod erogaret suppetebat. Quæ verò illius in victu vestituque fuerit frugalitas, vix vlli credibile videatur. Nũquam enim satur à mensa surrexit, sed semper sobrius ac penè ieiunus, murrurante etiam stomacho, apposita egenis & ægrotis impertiebat.

*Frugalitas
eius in victu
& vestitu.*

*Boleslaus po-
lonie Dux e-
um accersit.*

Inter hæc Boleslaus Poloniae Dux, vt Pomeranos recēs suę ditioni iure belli subactos Christi ac veræ fidei cognitione collustraret; Otthonem acciuit. Nec recusauit vir sanctus; quin potius & nũcium hunc & profectiõnem hilariter suscepit, & summa Pontificis Summi voluntate, per Bohemiam, Deo duce, in Poloniam peruenit;

nit; moxque tribus presbyteris in Euangelij co-
 operationem assumptis, in Pomeraniam traie-
 cit. Erat crasso admodum ingenio populus, du-
 raque ceruice gens; sed Christiernus terræ prin-
 ceptus, iam ante Christianis sacris initiatus, rogā-
 do obsecrādoque Episcopum, labores leniebat;
 cuius incitamentis animatus antistes, difficulta-
 tes omnes perrupit, breuiq; tempore ingentem
 hominum multitudinem salutaribus vndis ex-
 piauit; & Principis etiam coniugem, ethnicismi
 erroribus adhuc implicatam, Euangelio genuit,
 ac vniuersa cum familia diuinæ gratiæ confor-
 tem fecit. Præterea apud Vvenceslaum Ducem
 effecit, vt concubinis (quæ numero erant vigin-
 tiquatuor) repudiatis, sola legitima coniuge
 contentus viueret. Inde loca illa circumquaque
 magno studio peragrans, postremò inuenit in-
 colas quosdam sceleribus adeo occæcatos, vt
 Christiana non modo sacra pertinaci animo re-
 spuerent, sed etiam Euangelij præconem in cœ-
 num depressum atque calcatum indignis mo-
 dis tractarent, contumelijsq; appeterēt. Sed
 ijs nihil motus vir sanctissimus, desidem illum
 & socordem populum, tam diu tamq; accuratè
 adhortatus est, donec tandè beneficijs eius expu-
 gnati ac victi, suauis Christo iugo colla sua libè-
 ter subderēt, ingratiq; animi scelus multis etiā
 lachrymis deplorarent.

Verum hoc loco res cōmemoratione digna,
 quæ sanctissimo Præfuli ad correptionem acci-
 dit, nequaquam silentio prætereunda est. Erat in
 pago Buchebach nobilis admodum reliquiarū
 thesaurus, quæ ad locum maiore honore ac ve-
 neratione conspicuum transferre ardebat. Ita-

*Pomeranos
 multos con-
 uertit S.
 Otto.*

*Ab incredu-
 lis multa pa-
 titur.*

que adiunctis sibi spectata pietatis ac fidei Clericis, pia animi intentione sigillum resignari iubet. Illis autem hæsitantibus & trepidantibus, ipse arrepto ferro, semel atque iterum & tertio sigillum malleo cecidit. Ecce verò sanguis, è plumbi arcu haud aliter atque ex animantis corpore manans, alios quidem vehementi stupore oppressit, episcopum verò graui insuper adeò morbo perculit, vt in vltimam vitæ desperationem adactus, monasticæ vitæ habitum à S. Michaëlis Abbate expeteret; quem Abbas pro animi sui prudentia, collaudata viri obedientia, de industria distulit. Deinde aliquot post dies remissa non parum ægritudine, cum memor voti sui multò quàm ante ardētius propositi tenax habitum postularet, Abbas (consultis primùm compluribus honestis viris) reuenter percunctatur, velitne promissam sibi obedientiam re ipsa exequi. Illo annuente, & inconcussam obedientiæ virtutem promittente; Benè, inquit, Abbas, in Christi nomine tibi præcipio, vt ad supremum vitæ spiritum in cura suscepti regiminis perseueres, & viduarum orphanorumq; patrocinium, vt hæcenus consueuisti, sustineas.

*Nota rem
miram in re-
liquijs.*

*Cupit fieri
monachus.*

*Abbas cui
obedientiam
promiserat,
non finit eum
degere in
monasterio.*

Ab eo igitur tempore Episcopatus Babenbergensis totus in eleemosynas, totus in hospitalitatem erga pauperes & peregrinos collatus est. Quicquid auri vel argenti vsquam vel vnquam inueniri potuit, per manus inopum in cæli thesauros transmissum est. Postea verò tam morbo quàm senio exhaustis corporis viribus, cum indies acriori morbi infestatione ad finem se vrgeri sentiret, multò ardentius amicum sibi semper
& vsi-

& vſitatum eleemoſynarum opus exercere cœpit. Videre licebat quotidie ingentem pauperum numerum ad ædes illius confluere, totamque ciuitatem peregrinis repleri. Viduarum & orphanorum longa examina; clericorum etiam & monachorum irruentium turbæ, ſanctiſſimas eius nundinas frequentabant; quos ille innumeris humanitatis officijs recreabat atque fouebat; donec languor præualeſcens luçantem ſpiritum è corporis habitaculo migrare compelleret. Tum ſupplici & pura confeſſione præmiſſa, olea illa placida & ſancta ſacri olei extrema vntione delibuta, ſacroſanctum Dominici corporis viaticum accepit, circumſtanteque illo ſuo ſemper familiari tam clericorum quam monachorum collegio, plenam operibus bonis & eleemoſynis, plenam honoris & gratiæ animam ad cælos tranſmiſit. Funus fuit ſummorum infimorumque; lachrymis in S. Michaelis Eccleſiam illatum, ibidemque honorificè tumulatum anno ſalutis 1139. tertio Nonas Iulij: Episcopatus eius anno 37. Tranſlatum autem eſt ſacrum corpus anno 1189. ſub Clemente tertio, pridie Kalendas Octobris; quo die anniuerſario gaudio feſtiuitas eius celebratur. D Ioannes Tritthemius Abbas Spanheimenſis affirmat eum in vita & poſt obitum multis claruiſſe miraculis.

Mira liberalitas eius in pauperes.

Sacramentis munitus migrat ad Dominum.

MARTYRIVM FELICIS PRESBYTERI; *Irenæi Diaconi, Muſtiolæ nobiliſſimæ Matrone: & aliorum. Ex eo quod eſt apud R. P. Suriium.*

Coronati ſunt An. Romani 275. Euty-chiani Papæ i. teſte.

TVR-

C. Baro:
Tom. 2. An-
nal.
3. Iulij.

*Felix confir-
mas Christi-
anos aduer-
sūm persecu-
tionem.*

*Præclarum
Felicis re-
sponsum.*

Iohan. 17,

TURGIUS, Aureliani Imperatoris vicari præfectoria ornatus dignitate, homo ferina mente cum ab eodem Imperatore Christiani sanguinis avidissimo Tusciam ad Christianos discutiendos missus esset; magna eos diligentia ad supplicia conquirebat. Et quidem erat in eadem ciuitate haud exiguus Christianorum numerus, religionis Christianæ studio florentissimus; quibus Felix presbyter in agro Faliscorum ad constantiam egregia pietatis ac fidei documenta quotidie depromebat, & futura ad certamina luculentis sermonibus roborabat. Quæ ut primùm ad aures Turgij delata sunt, ille sinè mora, prompta militum manu eò missa Felicem in vincula conijci mandauit.

Altera verò die tribunali in Faliscorum ciuitate erecto, Felicem adduci præcepit, adductumque & de nomine & dignitate, si qua esset, interrogauit. Cui Christi martyr: Felix, inquit, mihi nomen est; & quanquam peccator, dignitate presbyter. Ad quem rursus Turgius; Cur diuersis in locis cogis conuenticula, & populum à cultu deorum abducis? Respondit Felix; Quæ verò est vita nostra, nisi ut hoc æuo breuissimo Christum Iesum prædicemus, populumque precioso illius sanguine redemptum ab idolorum spurcitie repurgemus, ut vitæ sempiternæ, ad quam à Deo creati sunt, mereantur esse consortes. Et quæ, inquit Turgius, est vita æterna? Cui Felix? Vita æterna hæc est: Ut cognoscant Deū Patrem; & qui ad nostram omnium salutem è cælo in terras missus est, Iesum Christū; & sanctum vtriusque Spiritum; eamque Trinitatem Deum vnum & verum credamus, timeamus, &

omni-

omnibus denique corporis animiq; viribus sincerè colamus. Tunc Turgius, densis peccatorum suorum tenebris occæcatus: Recedo, inquit, ab isto infelici Deo tuo, teque Augustorum præceptis obedientem præbe, ne malè mulctatus serò tandem respiscere cogaris. Imò, inquit Felix ut inam Christo Domino obedire mereamur, eiusque nomen eo, quo par est, cultu prosequi. Tum iratus Turgius, os martyris lapidibus tundi, penitusque conteri iussit. Eo supplicio diu fatigatus martyr, beatum Deo spiritum tradidit. Corpus eius canibus in plateam obiectum, fuit studio Irenæi diaconi iuxta muros Sutrij nono Kalendas Iulij sepultum.

*Os eius lapidibus ceditur.
Reddit Spiritum.*

Quod ubi rescivit Turgius, confestim Irenæum catenis vincitum ante rhedam suam nudis pedibus, Clusinam civitatem. Clusium Tusciæ civitatem profecturus, ire cõpulit. Ut verò Clusium peruenit, illo in carcerem coniecto, prima cura fuit reliquos Christianos discutere. Ea re diu agitata, Mustiola insigni pietate matrona noctu custodias diligenter obiit, ac ministris pretio delinitis intrò admissa, vincitorum pedes lauit, sauciosque vnxit, & singulis alimenta & vestes suppeditavit. Tantum tamq; eximiū charitatis lumē cū diu in medijs tenebris occultari non posset, statim per Torquatum quendam, Turgio innovuit. Porrò cum Mustiolam Claudij Imperatoris esse consobrinam, Turgius audisset se deduci iussit; quam conspicatus incredibili pulchritudine præditam obstupuit, præcepitque sine iniuria, immò etiam admodum honorificè reduci in domum suam. Deinde ad illam veniens, blandissimis verbis compellavit, monendo rogan-

Irenæi supplicium.

Mustiola consolatur captivos.

Mustiola Claudij Imperatoris consobrina.

62 MARTYRIVM FELICIS PRESBY.

rogandoque, ne vellet natales suos ad illum diē clarissimos sempiterno dedecore subvertere. Tu, dicebat, decus & gloria foeminarum, abiectissimorum hominum pedes lauare non erubescis? Tu damnatorum amicitiam etiamnum expētis? Ecquæ dementia? Cui Mustiola: At, inquit, nostra nobilitas non generis claritate, sed sanctorum Christianorum humilitate æstimatur. Ideò lubens ego gaudensque eorum pedes exosculor, qui amore Christi IESV carceris vincula libenter perferunt. Eo responso commotus vehementer Turgius, iussit omnes Christi vincōtos capite truncari: beatum verò Irenæum, spectante Mustiola, in eculeo suspendi; ferreis unguis latera eius discerpi; flammisque admotis, cruciatibus ad adspēctum sanè horrendis torqueri: At Irenæus in medijs supplicijs Christo finè fine gratias agens, tandem expiravit.

Irenæi cruciatus.

Obitus eius.

Magna Mustiole fortitudo inter supplicia.

Tum verò beata Mustiola conuersa ad Turgium: Quid, inquit, ô miser, tanta crudelitate in homines innocentes sæuis? sed hæc fors illorum est, vt peracto certamine gaudijs in cælo perfruantur sempiternis; tu verò in igne æterno sedem habebis. Turgius hoc audiens, furore inflammatus, præcepit eam coram se plumbatis cedi, donec planè deficiens spiritum traderet. Peregit hoc certamen sanctissima martyr quinto Nonas Iulij; cuius corpusculum à seruo

Dei Marco apud vrbis Clusinae
muros conditum
est.

VITA

VITA S. ANATOLII, EPISCOPI LAODICENSIS. Ex ea qua est per Eusebium Casareensem lib. 7. cap. 62. Claruit circa An. Domini 283

Vide Tom. 2. Annal. C. Baronij.

3. Iulij.

Eusebius Episcopus Laodicensis.

DE MORTUO Socrate, Laodicensis Ecclesie gubernatore, Eusebius ex vrbe Alexandria oriundus gubernacula suscepit; quo in Syriam profecto, susceptæ de Paulo Samofareno controuersie ergò, ibidemque à religionis Christianæ propagandæ cupidis detecto, Anatholius genere etiam Alexandrinus post illum creatur Episcopus; bonus, vt aiunt, boni viri successor. Qui cum ob eloquentiam, tum ob doctrinam humaniorem & cognitionem Philosophiæ, inter homines nostri temporis, qui erant spectatissimi, facile principem locum obtinuit; quippe in Arithmetica, Geometria, Astronomia & differendi facultate, in contemplatione & perspicuitate naturæ, in oratorum quoque disciplinis venerat ad summum, quarum rerum gratia, fama est, ciues Alexandriae eum illi ludo, in quo Aristotelis doctrina docebatur, magistrum præfuisse. Ac tamen in obsidione Alexandriae, cum ibi magna esset frumenti inopia, alias præclare ab eo res gestas penè infinitas commemorant, vtpotè qui singularem dignitatis prærogatiuam præ cæteris magistratibus ab omnibus ciuibus adeptus fuisset, tamen, exempli causa, hanc vnam tantum hoc loco citabo.

Anatolij multa doctrina.

Alexandria obsessio.

Fertur, cum frumentum illis diu obsessis deesset, ita vt fames, quæ in vrbe grassabatur, multò magis intolerabilis, quam hostium impetus, qui iam extrinsecus premebat, existeret, hunc, quem dico, cum huic interesset calamitati, tale quod-

S. Anatolij consilio, Alexandrinæ Christiani seruantur.

quoddam remedium illis prouidè inuenisse; Cùm altera pars ciuitatis cum exercitu Romano societate belli gerendi coiuiſſet, & propterea obſidione non vexaretur, Eufebium fortè inter eos, qui minimè erant obſeſſi, verſantem (adhuc enim ibi habitabat, inq; Syriam minimè demigrauerat) & magnum decus nomenq; celebre etiam à Duce Romani exercitûs conſecutû, de his, qui fame illius obſidionis tempore interierunt, per internuncium Anatolius certiore facit. Eufebius autè magni beneficij loco à Duce exercitûs impetrauit, vt illis, qui vellent ſe ab hoſtibus ex vrbe ad eum ſua ſponte recipere, vitam ac ſalutem daret. Quo nuncio ab Eufebio Anatolius accepto, Senatum Alexandrinorum coëgit, popoſcitq; primùm, vt cum Romanis amicitiam iungerent. Quo quidem ſermone ubi illos grauiter commotos vidit, dixit; Si hæc ſententia minimè placet, certè illis, qui in hac dimicatione videntur minimè neceſſarij, minimeq; vobis vtiles, liberam è portis egrediendi poteſtatem, quò velint, faciatis conſilium eſt. Quid enim iſtos iam iam propè morituros, apud noiſos continemus? Viros ſolos & iuuenes virib' valentes, non mancos & corporibus mutilatos, alere oportet.

*En prouidum
c. filium.*

Quibus rationibus cùm Senatum in ſuâ ſententiam adduxiſſet, imprimis vt qui erant Chriſtiani, deindè vt alij cuiuſq; ætatis, qui ciuitatem incolabant, ſalui auſugerent, diligenter prouidit; vndè non hi ſolùm, quibus Senatûs decreto poteſtas facta erat ex vrbe exeundi, verumetiam ſub eorum nomine alij ferè infiniti, veſtitu muliebri, noctu illius prouiſione è portis e-

tis egressi sunt, & ad Romanorum exercitum confugerunt; ubi ab Eusebio benè excepti, more patris aut medici longa obsidione debilitati, omni prouidentia & curatione in integrum restituti sunt.

Duobus eiusmodi pastoribus ecclesia Laodicensis (quorum alter alteri deinceps ordine proximè successit) diuina prouidentia potita est; qui post bellum iam demonstratum ab urbe Alexandrina eò demigrârunt. Porrò Anatolius institutiones in Arithmeticam decem libris explicatas reliquit. Alia item extant eius opera; quæ exempla ocij, præclarè in sacris literis ab eo collocati, & multæ in eisdem exercitationis perspicua argumenta dant. Hunc Theotecnus, Cæsareæ Palæstinarum Episcopus, per manûs impositionem primus Episcopum ordinauit; Qui eum successorem sibi, post mortem, ad ecclesiæ suæ procurationem deligendum prouidit, vnaq; cū illo ad aliquod temporis spatium ecclesiæ Cæsariensi præfuit. Verùm Anatolius, cū Concilium Antiochiæ de Paulo Samosatenno conuocatum, eum accerferet, Laodicensium urbem aduentans, ibi Eusebio mortuo commorari à fratribus coactus est. Anatolio exeunte è vita, postremus antè persecutionem illi ecclesiæ præficitur Stephanus.

VITA S. *VDALRICI, EPISCOPI AV-
gustæ Vindelicorum Ex ea qua est per Bernonem
Abbatem Augiensem. Diem obiit anno Domini
973, ætatis sue 80. Ordinationis 50.

Vldarici
& Vlderici.
Vide Notab.
C. Baro In
Martyro:
Roma.

R

Egre-

Roma.

4. Iulij.
Progenies &
parentes S.
Vdalrici.

Egregius Christi cōfessor Vdalricus, nobili comitum de Dillingen progenie ortus, parentibus Hupaldo & Thietburga, duodecima ab ortu hebdomada à lacte amotus, mira cœpit futuræ sanctitatis de se præbere indicia. Qua re parentes haud mediocriter gauisi, eum monasterio S. Galli tradiderūt, vt à religiosiis fratribus tam sæcularium literarum studijs, quam cælestibus disciplinis institueretur. Ibi cū aliquamdiu cælestis doctrinæ dulcedinem libasset, voluit protinus omnibus relictis, mente & corpore in eandem vitæ societatem concedere; sed Vviberatæ eximia sanctitate virginis, quæ die nocteque angusto inclusa habitaculo diuinam mentem consulebat, monitis prohibitus, ad parentes remeavit. Qui filium artium maximarū disciplinis egregiè imbutum, Adalberoni Augustensis Ecclesiæ præfuli venerando commendarunt. Is, capta adolefcētis probitate, eum secretorum suorum conscium fecit; ac domi forisque prudentia eius ad magnam ecclesiæ totius utilitatem vsus est.

Vviberata
inclusa.

S. Vdalricus
commendatur
Adalberoni
Episcopo
Augustano.

Romam petit

Marinus Rō.
Pontifex in-
genis.

Libuit interim viri Dei animo Romam pergere, vt sacra Apostolorum limina visitaret, & se suaque omnia illorum precibus attentius commendaret. Præerat id temporis Romanæ Ecclesiæ summa cum potestate Marinus, apud Deum & homines magnificus & gloriosus; qui Vdalricum ad se venientem perquam benignè excepit, eumque, defuncto recens Adalberone, Augustanæ ecclesiæ Præfulē ordinare voluit. Sed Vdalricus contemptor omnis honoris eximius, nè eo dignitatis titulo decoraretur, clā die altera fugam

gam iniit, & *Hiltinius in defuncti honoris locum successit. Quo post annorū quindecim curricula ex hac luce subtracto, Vdalricus frustra reluctās, summa regis Henrici ac populi totius voluntate in cathedram episcopalem sublimatus est.

*Hiltinius.

Pit Episcopus Augustanus.

Adepto verò tantæ dignitatis honore, qualis quantusque extiterit, nullius sermo ad integrū explicare valebit. Totus erat semper aut in oratione, aut lectione, maximè satagēs ijs sese virtutum exornare ornamentis, quibus Apostolus describit verum Antistitem decoratum esse debere. Porro haud exiguæ ei suberant curæ, de reparandis Ecclesiæ muris, de reedificandis domorum ac ipsius Ciuitatis ædificijs: sub Antecessoribus suis aut nimia vetustate collapsis, aut igne consumptis. Sed & familiam à Paganis partim penè necatam, partim nimia egestate afflictam restaurauit. In refectione verò quotidiana semper eius mensæ chara sibi intererat pauperum turba; quam & victu pauit, & indumentis vestiuit. Seipsum verò tanta maceratione affligebat; vt, esu carniū penitūs interdicto, tenui admodum cibo potuque victitaret, corpusque assidua castigatione in seruitutem redigeret. Sermo eius sapientiæ sale conditus, valdè erat ad persuasionem utilis: eratque in sermone pondus, & in verbis modus. Membra in Dei seruitio fatigata, in plumarum haud mollitie, sed subterposito tapeto vel sago, modico reficiebat somno.

Cum aliquandò sanctissimo altaris sacrificio, (quod cum admiranda corporis mentisque puritate per-

te peragebat) assisteret, & extenta manu mysteria consecrare veller, dextera quædam adstantibus apparuit, quæ cum illius dextera diuina sanctificauit sacramenta. Alio verò tempore dū sub cuiusdam noctis silentio membra quieti commendaret, sancta Afra martyr pulchra facie, veste decora, tunica succincta apparuit, eumq; manu (dictu mirabile) eduxit in campum, qui ex nomine ibidem decurrentis fluij) Lecfelt dicitur; vbi sanctum Petrum Apostolorum principem velut in synodali colloquio sedentem inuenit, ingenti sanctorum multitudine, vel quos olim in carne vidit, vel tunc primū diuina reuelatione cognoscere cœpit, stipatum; quorum omnium vox cū de suis interfectoris, vindictam expeteret, tum clamor ingens de Arnulpho duce Noricorum adhuc viuente audiebatur, ob destructionem ecclesiarum monasteriorumq; quorum res sacrilegus in beneficia laicorum distribuerat. His alijsq; pluribus cælestis signi visionibus Dominus eum illustrauit.

S. Afra martyri ei apparuit.

Viso eius.

Arnulphus Dux Noricorum sacrilegus.

Porro cum assidua viro sancto propagandæ pietatis ac ægris animabus medicandi, cura sub pectore viueret, easdem verbo diuino pascebat abundè & omnibus humanitatis officijs sibi deuinctas habere studebat. Hinc diœcesios suar terminos vigilanter lustrabat, summisq; viribus Simoniacam inprimis hèresim tanquàm pestem perniciosissimam profligabat. Quin etiam ortā inter Otthonem Imperatorem, (propter fratrem ipsius Henricum Noricorum Ducem) & Ludolphum filium, cōtentionem, ita diremit, vt, cū patris vtriusq; acies ad cōfligendū parata staret, aduentu Vdalrici & Hartberti Curiensis ecclesie

trahens suspiria, Ah, inquit, quid mihi hæc omnia? simulq; per manus Præpositi cuncta pauperibus distribui iussit. Post quæ, quasi omnib⁹ mûdi sarcinis exoneratus, totus in diuinarum rerû contemplatione absorptus, oppressis nonnunquam sensibus ad cælestia rapiebatur. Quadam verò vice quasi de somno excitatus: Heu, heu, inquit, utinã Adalbero nepos nunquã mihi visus foret, quia quod eius desiderio consenserim, nolunt me impunitum in suum recipere consortiũ. Horrendũ profectò Dei iudiciũ, quod minutissima etiam peccata purgatorijs flãmibus expianda committit. Paucis verò diebus interpositis iterũ spiritum recreatus, supplicib. verbis erratorũ suorum ab omnib⁹ veniã petijt, ac vicissim benedictionẽ tribuẽs inter suorũ amplex⁹ lachrymalque Deo spiritũ tradidit. Corp⁹ autẽ suauissimi odoris fragrantia redolens, magna cũ gloria in Ecclesia S. Afrę martyris conditũ est; vbi multis admodũ miraculis clarum, quæ olim viuens; iam in cælo triumphans: omnibus opem eius implorantibus confert beneficia.

*Nullam etiã
veniale pre-
catũ manet
impunitũ. Si-
mile legitur
apud S. Gre-
gor. de Pa-
schasio Dia-
cono mira-
sanctitatis
lib. 4. Dial.*

c. 40.

*Obdormi fe-
liciter in Do-
mino.*

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr. Ro.*

*6. Iulij.
Genus eius
Patria.*

VITA ET MORS ESAIAE PROPHETAE,
ex Epiphanio Episcopo Cypri, & D. Isidoro Epif-
copo Ispalensi.

ESaias filius Amos, non illius prophetæ, sed alterius, qui simili nũcupatus est nomine. Ille ex genere pastorũ fuit, oppido Thecuc: hic autẽ genere nobili de tribu Iuda ortus in Hierusalẽ, quem etiã aiũt Hebræi socerũ fuisse Manasse. In quo tãta fuit sanctitas & vitæ excellẽtia, vt vnã tantũ dicatur habuisse tunicã cilicinã. Quanquã etiã postmodũ pro delictis populi abiijt, & sacco mœbra cooperuit; sed & hoc ad extremũ deposi-

ro, iuxta imperium Domini, nudo corpore, nudoque vestigio in conuentu populorū versatus est. Sicq; estiuū feruorem, hyemisq; pruinas, atq; imbrium tempestates sustinuit, vt Dei præceptis obediret, populiq; delicta assiduo lachrymarū imbri deploraret. Hic* quindecim gradib⁹ recedentē vmbra retrò ascēdere iussit. Cuius oraculo Rex Ezechias mortis dilationē promeruit. Quē Manasses extensū à vertice per mediū serra secuit, atrociq; supplicio & cruciatu extinxit. Tradunt autē Hebræi duabus de causis occisum fuisse; Vnam, quòd eos appellauerit principes Sodomorum, & populum Gomorrhæ: Alterā, quòd testante Domino ad Moysen, Nemo potest videre faciem meā & viuet: iste ausus est exclamare, Vidi Dominum sedentem super thronum excelsum & eleuatum; Non arbitrātes cæcati mente Iudæi, quòd in sequentibus faciem & pedes Dei Seraphin texisse nouerat, ac mediam tantum eius vidisse speciem.

Tumulatus est sub quercu Rogel iuxta transfretum aquarum, quas olim Ezechias Rex obstruxerat, cū eas vndas peruias efficeret. Fontē quipè Deus Siloam causa Prophetæ effecit, quoniā prius quā è vita excederet precatus est, vt vndas illic effingere dignaretur. Et cōfestim demisit illi cælitus aquam viuentē, vndè sortitus est locus ille appellationem Siloā, quod, si quis, interpretetur, sonat demissum. Sub Ezechia quoq; Rege antè quā stagnum piscinasq; fabricasset, precibus Eziæ effectum, vt exigua lympha scaturiret, quòd populus in obsidione hostiū teneretur, & nè ipsa periret, vndis destituta, ciuitas.

Milites verò vrbe potiri cū extrema penè siti con-

*decena.

4. Reg. C. 20.

Vide efficaciam orationis Esaiæ.

Serra sectus occubuit.

Esaiæ 1.

Exodi 33.

Esaiæ 6.

Sepulturae in.

Miraculus

ti confecti laticem quærerēt, nullo modo reperire quibant, fugiebat enim ab eis; Iudæi autem quodocunq; aquatum venerant, scaturiebat eis vnda, & aquabant. Cæterum quandoquidem Esaiæ Prophetæ istud acceptum referūt, in perennem eius rei memoriam, populus accuratè, prophetam istuc solo reddidit magna cum gloria, & perquam honorificè; vt per eiusdem intercessionem in consummationem vsq; sæculi aquæ eiusmodi fructus impetretur, cui scilicet vsum referebant acceptum. Extat autem monumentū Esaiæ finitimum sepulturæ principum post sepulcra sacerdotum, versus Notum partemque meridionalem. Salomon enim Hierosolymam constituens, ex præscripto Dauid patris, Regum excitauit Mausolea. Existit autem orientem versus Sion, quæ introitum à Gabaoth possidet, quæque ab oppido viginti distat stadijs. Foveam præterea fecit illic incompræhensibilem; magnæ etiamdum parti mortalium incomper-
tam,

*Sancti post
mortem pro
vobis orant.*

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr. Ro.
Itē Ioan. Mo-
lanū in Ann.
Marty. Vsu-
ardi.*

*6. Iulij.
Patria & Pa-
rentes eius.*

** Floruit hic
Childebertus
An. Domini
526. & se-*

**VITA S. GOARIS PRESBYTERI, EX
ea quæ est per VVædelbertum Diaconum & Re-
ligiosum Prumiensem, Is auctor claruit anno
Christi 850. quo verò tempore hic sanctus flo-
ruerit patet infra.**

GOAR claris natalibus, patre Georgio, matre verò Valeria, ex Aquitania prouincia oriundus, *Childeberti Clodouei filij, Francorum Regis tempore admiranda fama sanctitatis floruit. Cùm enim ab ipsis penè incunabulis suauissimos pietatis ac iustitiæ fructus libare incepisset, eo sanctitatis breui peruenit, vt sa-

vt sacerdotij gradu & honore presbyteratus
 accepto; Christi amore, parētibus & cognatis li-
 benter relictis, ad vltimos Gallix fines, peregrin-
 us seculo, & cælestis patriæ ciuis, migraret. De-
 latus itaq; in prouinciam, quæ ripis Rheni flu-
 minis contigua, Trigoria nuncupatur, atq; ad
 Diocæsim pertinet Treuirorum, intrâ terminos
 Vefalienses sita; exiguum templum ibidem su-
 per riulû, qui nunc VVochara dicitur; summa
 felicitis Episcopi Treuirorû voluntate, excitauit;
 in quo dies noctesq; diuinis operibus sedulò in-
 tentus, præcipuo quodâ studio, hospilitatis vir-
 tutē exercebat: quam ad extremû vîq; vitæ spiri-
 tum vt propriam deindè possedit. Neq; tamen
 his operibus contentus, paganorum inprimis
 conuersioni (quorum ingens ibidem numerus
 simulacrorum cultui impiè deditus erat) incum-
 bebat, omnibusq; vana idolorum superstitione
 deceptis verbû salutis annunciabat. Nec frustra
 sanè Euangelij sementa, iecit; nam quos verbo
 non poterat stupendis rerum factis excitabat, vt
 execrabili deorum inanum cultu relicto, veri-
 tatem amplecterentur, seq; suaq; omnia vni Deo
 & Christo Iesu permitterent. Erat ei solennis
 consuetudo, peracto indies pro statu Ecclesiæ
 Missæ sacrificio, & Psalterio exintegrò intentè
 completo, pauperibus deindè & peregrinis ope-
 ram dare; adeoq; hanc de omnibus benemerendi
 virtutem strenuè exercebat, vt quidam tâ ex-
 cellentis disciplinæ æmuli, dæmonis fraudibus
 concitati, virum sanctum in apertum crimen,
 structa calumnia, vocare non vererentur. Cùm
 enim totis diebus eum pauperes fouentē & per-
 egrinos cibo potuq; reficientem cernerent, ca-

*quælibet, te-
 ste C. Baro-
 nio Tom. 7.
 Annalium.*

*Relicta pa-
 tria, migrat
 in diocæsim
 Treueren.*

*Studet hospi-
 talitati per
 omnem vitâ.*

*Multos gen-
 tiles conuer-
 tit.*

*Aemuli S.
Viri.*

*Traducitur
apud Episco-
pū Treuiren.*

*Charitatis of-
ficia aemuli
eius sinistrè
interpretan-
tur & car-
punt.*

lumniati sunt sanctissimum virū abdomini de-
ditum, totos dies popinas exercere, seq; ade-
brietatē vsq;, nefanda ingluuie, sub magna pio-
tatis specie, ingurgitare, Hæc cum fraudulento
animi dolore ad Felicem Treuirorum anisti-
tem detulissent, atq; obnixè per speciem simu-
latae pietatis rogarent, vellet in hominem per
multa flagitia vagatē maturè animaduertere,
Episcopus, missis confestim iisdem summa cum
auctoritate delatoribus, Goarem adduci præce-
pit; fuere illi singulari humanitate ac beneuolē-
tiæ significatione à viro sancto excepti; at quo-
niam terminus diei imminebat, nec iter statim
arripere poterat, eos ea nocte detinuit, & quan-
quam pestiferum virus animorum eorum non
ignoraret, appositis tamen dapibus pro labore
illos viæ benignè refecit. Ipse verò, pro more,
in Diuinis laudibus pernoctans; ortū quāprimū
luce, cū Deo Psalmodiæ & orationū vota persol-
uisset, tum demum Missarū solenni; deuotè im-
pleuit; ac deindè discipulo præcepit, quatenus
hospitibus, sibiq; prandiū, vt possent, instrueret.
Verū illi cū tota mente in struēdis viro sancto
insidijs excubarēt; vt mandari audierunt mensā,
antè horā refectiois Ecclesiæ cōsuetudine rece-
ptā, sterni; mox quasi grādis piaculi indignitate
cōmoti, grauib; admodum verbis in eū inuecti
sunt, quòd legitimū & canonicum manducandi
tempus præueniret; quasi pluris, cibū potumque
quàm Ecclesiæ laudabilē morē faceret. Ad quæ
vir sanctus ita respondit, vt intelligere possent,
regnū Dei nō esca & potu, sed pace, iustitia &
charitate cōstitui; neq; tā in cibo sumēdo tardi-
tatē, quā temperantiā & modū requiri. Rogab-
bat

bat eos deindè, vt vel ideò maturiùs sese reficerent, ne itineris labore fatigati in via succùberent: Illa siquidè non ventris sed beneuolentiæ & charitatis causa à se fieri. Illis præcisè recusantibus, & reatū supplicio dignū esse clamantibus, nunciatur viro sancto peregrinū præ foribus stare. Quo audito, ilicò sanctus exiliens pauperè excepit, appositaq; mensa, cibū vnà cū peregrino sumpsit. Tum verò vehemētius indignati executores, Goarè manifesti criminis reū pronunciare, simulq; ingenti cū festinatione equos sternere, vt sinè mora apud eū, à quo missi fuerant, innocentē infimularent. Ne tamen in via rerum inopia pressi periclitaretur, alimentā à viro sancto, vel ingratis etiā benefacere paratissimo assumpserunt. Iamq; bonā itineris partem emēsi, ponè sequente Goare, cum vehementer esurire, tantaq; lassitudine quantam experti essent nunquam, affici inciperent (inter hæc viro Dei laudibus & psalmis intento) vt corpora sua reficerent, ad vicinum quēdam riuulum deflexerunt. Cumq; è fonte aquas haurire, & escas è sacculis depromere vellent, aquæ protinùs fugitiuæ diuinam manifestè vindictam nunciârunt, & sacculialimentis vacui malitiā eorū redarguerūt. His perturbati quid agerent prorsus ignorabāt; cumq; lassitudo excreueret, Albiuin⁹ ex equo in animi deliquium prolapsus, Adaluino socio ingentè formidinem incussit, ad eò vt protinus, agnito vtriusq; delicto, supplex ad Goarem moribundo socio vitam impetraturus, accurreret.

Tum vir sanctus, memor præcepti Dominici, quo inimicos diligere præcipimur, & his qui nos oderunt benefacere, omniq; beneuolētia

pro-

*Hospitalitas
eius quantā*

*Item eius in
emulos be-
nignitas.*

*Vt diu celestis
eos persequatur.*

Matth. 5.

1. Ioan. 3.

prosequi; Fili, inquit, recordari oportuit, quia Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet & Deus in eo. Proindè cum me hodiè cibum vobis solo Christi amore offerentè, & ipsum percipientem vidistis, non debueratis charitatis officium recusare, & sanctitatem ex nudo cibo potuque stultè atque impiè metiri, discite igitur vel nunc, diuina correptione admoniti charitatem, quæ est vinculum perfectionis, amplecti. Dum hæc loqueretur, mox tres ingentis formæ ceruas conspicit; quas inuocata S. Trinitatis virtute consistere iussas manu apprehendit, earumque vbera mulgens, ex lactis copia languètes recreauit. Indè brutis rursus abire iussis, vim fugitiui fontis cohibuit, & cibos antea in sacculis non inuentos restituit; miserofque ad tanti miraculi magnitudinem stupètes abundè refecit.

Coloss. 3.

Cernas inbet stare, & earum lacte moribundos sanat.

Calumnia Episcopi in S. Virum.

Post hæc multa luce Treuiros delati, cuncta ex ordine Episcopo retulerunt, qui rerum gestarum inuidia commotus, coepit sibi adstantibus dicere, Goarem magica arte & maleficijs imbutum eiusmodi patrare, nec in illo aliquod veræ virtutis indicium existere posse, qui carni & ventri subditus, totos dies epulas sectaretur. Interea vir sanctus, confidente cum suis Episcopo, ingressus cum hinc indè prospiceret, vt cucullam suam appenderet, fortè vidit Solis radium per angustum domus foramen penetrantem; quem vectem ligneum ratus præclarè suspendio cucullæ suæ accommodauit, adeò vt antistes, rei admiratione defixus, hominem præstigiatorè & magū palā clamaret propiusque accedere & rationem suorum operum reddere manderet.

Ad Solis radium suspendi cucullam suam.

daret. Et quidem vir sanctus solo optimæ conscientia testimonio fretus simpliciter se artis magicæ prorsus ignarum esse respondit, mirabiliaque à se gesta non virtute propria, sed solius Dei virtute & bonitate ad hominum salutem ac cætera ex pura charitate acta testatus est.

Hæc illo dicente, quidam Clericorum Leobigius nomine, exposititium infātem trinocitalem in vlnis sublatum, Episcopo & Ecclesiæ (vt moris erat) attulit. Quo viso, Episcopus, Nunc, inquit, virtutis tuæ experimentum capiemus, an opera tua Deo nitantur auctore. Igitur huius infantuli parentes nobis manifesta, quò innocentia puritatiq̃ tuæ, quam iactitas, fides ab omnibus adhibeatur. Si recusas, vel minimè possis; & magus, & maleficus capitalem sententiam excipies. Tunc vir beatissimus contristari vehementer, & affligi; negavitque ea sua, qui se peccatorem, sciret, opera esse, sed sanctorum miracula. Cùm verò Episcopi præceptum subterfugere non posset, tota mente ad preces & lachrymas conuersus, supplices ad Deum manus extendit, ac tandem expleta oratione ad baiulum infantis accedens, quot noctium infans esset, quæsiuit. Illo trium noctium esse respondente, Te igitur, ô sancta Trinitas, (inquit Goares) inuoco, teque ô infans, per eandem sanctissimam Trinitatem adiuro, vt genitores tuos nominatim & clarè designes. Tunc infans, protenta ad antistitem manu, absolutissimo sermone respondit; Iste est pater meus, Rusticus Episcopus; & mater mea Flauia nuncupatur. Sic iustissimo Dei iudicio, dum in seruum Domini Episcopo-

*Exposititij
infātes olim
Ecclesiæ &
episcopo of-
ferri sole-
bant.*

*Iniusta E-
piscopi in
virum Dei
sententia.*

*Iusto Dei iu-
dicio, Epif-
copus osten-
ditur parens
infantis ex-
posititij.*

Episcopus calumnias molitur, manifestè qualis esset cunctis innotuit. Itaq; ubi se proditum vidit, incredibili pudore suffusus ad sancti viri pedes procidit, eiusque sanctitatem sinè fine admirans, suam ipse impietatem impudicitiamq; damnauit. At verò Goares stupefactus, & grauissima ex imo corde ducens suspiria, profusis lachrymis Episcopum plangebatur, hortabaturque, vt statim inflictum ab aduersario vulnus, dignis poenitentiae medicamentis sanaret.

*Sigebertus
Rex franco-
rū claruit*

*Anno Domini
565. & sequentibus,
Teste C. Bar.
To. 7. Ann.*

*Sigebertus
rex ei Episcopatum
offert Treuerensem,
& ipse constanter
recusat.*

Inter ea, fama horum omnium celebri admodum sermone ad Sigebertum regem perlata est, qui missis legatis eū accersendū curauit: moxq; accitum de rebus ab eo gestis per ordinem interrogat. Ad quæ vir sanctus respondere noluit, ne aditum ad iactationē popularem quærere videretur. Rege verò ea taciturnitate commoto, ac præcipiente vt responsa daret, necessitate cōpulsus petijt ab ipso rege, vt quemadmodum res gestas audisset, ediceret. Quo rerum gestarum fidem ad se delatam explicante, beatus Goar subiungit; Obedientiam negligere nō debeo, nihil tamen aliud ex me audies; quàm quod ipse dixisti; Tum Rex admiratione repletus, palàm omnibus, quæ de sancto agnouisset, enarrauit. Fuit continuò ab omnibus acclamatum, Goarem dignum esse, qui expulso Rustico, Treuirorum cathedram occuparet. Ille verò mœrere & angere, Regisque imperium grauius ferre, ac palàm etiam profiteri mori sibi satius esse, quàm viuentis Episcopi sedem arripere. Non esse lapso negandū poenitentiae locū; omnium in cælis regē esse, qui, de singulis iudicet; à quo vt velit ipse Rex

pea-

peccata sibi dimitti, sic debeat Rusticū permittere, vt ex illo suorum actuum veniā sedulus ex-
petat; non esse tam facilè deiiciendum officio sacerdotem, quādò omnes mortales natura fragiles, ad peccādum sint ex carnis infirmitate procliuēs. Ad quæ rex ità respondit, vt vir sanctus intelligere possit, se episcopalem dignitatē nullo modo declinare posse.

Prudēter admodum excusat lapsum Episcopi.

Tūc Goar vbi regis animum immobilē vidit, cū lachrymis viginti dierū inducias petijt. Quibus facilè obtentis, ad cellulam suam abiit, seque confestim in orationem prosternens Dominum deprecari coepit, vt à tanto onere liber in abditi conscientia reliquum vitæ tempus trāsire concederet. Cumque in his precibus persistens, multis se lamentis affligeret, valida febre ex Dei voluntate correptus, annis cōtinuò septem longo corporis incommodo ita fatigatus est, vt neque regis cōspectū, multò minus dignitatē oblatam subire possit. Interim toto illo temporis decursu orationi vacabat, & assiduo lachrymarum imbre populi & maximè Rustici antistitis peccata deflebat. Itaque euoluto septē annorum spatio, Sigebertus de salute viri sollicitus, alios aliosque destinavit legatos, qui eū honorificè ad se deducerent. Sed vir sanctus post illos septem, quos memorauim⁹ annos, triēnio & mēsis tribus in infirmitate & Dei laudibus exactis, plen⁹ dierum bonorumque operū ex corporis ergastulo in cælos migravit. Funus fuit ab Agrippino & Eusebio egregijs Christi sacerdotibus, alijsque insigni nobilitate viris, summo cum honore & reuerentia eodē in loco & Ecclesia, quā ipse construa-

Obtinet à Deo ne fiat Episcopus.

Decedit à Vita.

strua-

30 VITA ET MART. S. GODOLEVAE

*Claret exi-
mij miracu-
lo post obitū.*

struxerat, conditum : vndè tamèn post multos annos in aliam nouam Basilicam trāslatum est. In qua multa per eius merita fiunt assiduè miracula; multa infirmis præstantur beneficia : quæ nos, nimia eorum prolixitate absterriti, hîc referre superfedemus.

*Vide Ioan.
Molanum In
Annot. Mar-
tyrologij v-
suardi & in
Indiculo SS.
Belgij.*

VITA ET MARTTRIVM S. GODOLE-
ue, ex ea quæ scripta est per Drogonem Monachū
& Sacerdotem Gestellensem; qui ex testibus ocu-
latis cuncta se habere testatur. Passa est anno sa-
lutis 1070. teste Ioan. Mola.

*6. Iulij.
Patria & Pa-
rentes S. Go-
doleuæ.*

BEATA Godoleua in Boloniensi territo-
rio, pago qui Londefort dicitur, patre
VVifrido, matre verò Ogina, honestis &
honoratis orta parentibus, generis nobilitatem
moribus & vitæ sanctimonia præclare illustra-
uit. Porrò præter egregias animi dotes, fuit et-
iam insigni formæ elegantia & corporis pulchri-
tudine: nisi quod maligni quidam in ea capillos
nigros & eiusdem coloris supercilia vitupera-
re potuerint. Cùm igitur exactis pueritiæ annis,
iustum ætatis robur attigisset, à multis in coniu-
gem expetita, tandèm Flandro cuidam Bertul-
pho nomine, vt nobilissimo ita & impientissi-
mo, summa parentum voluntate despósata fuit.
Is verò quanquàm antèa incredibili eius amore
incensus nullum non mouisset lapidem, vt cu-
pitis eius amplexibus frueretur, postquàm ta-
men ad suas eam traduxisset ædes, fraude ma-
ligni hostis ità repentè animo immutatus est,
vt cane, peius & angue eam odisse videretur. Ei
verò

*Despondetur
Bertulpho.*

verò odio etiam mater eius fomenta suggerebat, exprobatq; filio, quòd cornicem ex aliena regione adduxisset, quasi in patrio solo nullæ essent, eius & genere & opibus digniores. Cœpit itaque Christi ancilla varijs exerceri molestijs; quas tamen infita animi modestia deuorabat patientissimè. Nuptiarum celebritas triduo agebatur; sed sponsus, ne, quã exosam habebat, aspiceret cogere, interesse recusabat; tota cura matri cum amicis relicta; quæ, quãquam malevolentia virus propter conuiuas tegere nitebatur, attamen vultu ipso pectoris arcana prodebat. Post triduum Bertulphus domum rediēs, sprete coniuge & relicta familia, in paternam domum commigrauit. Sponsa igitur Godolena iniusta sponso, sed Christo chara, domi residet; gubernat familiam; pudicitia ita studiosa, vt etiam maledici nihil de ea sinistrum vel confingere possent. Et ne torperet ocio, desidiaq; & segnitie marceret, iam ducebat fila; iam texebat; tum verò etiam in preces incumbibat. Interea Bertulphus quancquam natalium splendore clarus, improbis tamen moribus; & odio in Christi ancillam planè iniusto, & se & familiam obscurabat, nihilq; sempiternæ ignominia notam veritus, ex marito sæuam se latronem exhibebat. Præficiebat ei ex matris consilio vernam quendam, qui malignè ei inferuaret, & frustum panis, statuta hora, ei præberet diras luiturus pœnas, si quid præterea cibi potusue ei impertiret.

Subiecta igitur seruo suo ancilla Christi, contumelijs exagitur; quas mente tranquilla optimeque sibi conscia ita ferebat, vt exultanti

Odium Bertulphi in eâ.

Deseritur à Sponso.

Pessimè habetur à Bertulpho.

Mira eius patientia & abstinentia.

F

etiam

etiam animo, Deo gratias ageret, panemq; suum cum sale & aqua pauperibus etiam communicaret; Maledicenti quoque viro non maledicta; sed verba suavissima & amoris plena, reddebat: pro se persequentibus & calumniantibus Deum deprecans. At neq; ijs quicquã mollitus Bertulphus, cum fame & inedia eam se conficere posse desperaret, coepit cruento de nece eius animo multa cogitare, quã ne inferret protinùs terror nobilissimæ familiæ, qua virginem prognatam non ignorabat, impedimento fuit: sperans autẽ fore vt maioribus fatigata molestijs tandem in murmuraciones proueret, dimidiam panis hæctenus illi attributi portionem subtrahit. Illa verò eam annonæ diminutionẽ sedato ferens animo tametsi difficillimè in vitæ sustentatione sufficere videret, mediam tamen partem illius, consueto more, pauperibus largiebatur, precibusq; assiduis, quod corpori deerat, supplebat. Porro in tanta immanitate Bertulpho cognati & amici eius fauentes, scelerato & iniquo odio eam persequabantur, & crudelem sponi animu, sua sponte satis incensum, magis insuper magisque incitabant; prorsus vt sancta virgo, tanta mariti & familiæ persecutione victa, fuga sibi salutem querere cogeretur. Nudis igitur pedibus, vnica puella comite, ad natale solum reuertitur, parentibusq; suis calamitatis suæ historiã cum lachrymis & gemitu recenset. Pater eius, auditis filix querimonijs, primò quidẽ Balduinum comitem Flandriæ, dein ex eius cõsilio Nouiomensis Ecclesiæ antistitẽ ipsius generi dicecesanũ adiit, eorumq; opem contra filix sponsum implorauit. Illi auctoritate sua monet coguntq;

*Quãta fuerit
eius commi-
seratio erga
pauperes.*

*Compulsa
fugit ad pa-
rentes suos.*

Ber-

Bertulphū, vt positis inimicitijs coniugem suscipiat, foueat, & quo par est honore & amore prosequatur. Recepit illē quidē virginem sanctissimā, sed animo in scelere suo ad eō obfirmato, vt modis omnibus in eam curā cogitationemq; incumberet, vt eā ē medio tolleret. Cernens autē Christi sponſa ad pristinam ferocitatē quotidie noua incrementa accedere, totam sese precibus diuinæ prouidentiaē cōmisit, certā amplissimis præmijs patientiam suā aliquandō à Deo remunerandā. Cūq; alij eius miseras lamētarentur, dicerentq; eam solā esse, quæ neq; carnis voluptatibus, neq; mūdi delicijs esset fruitura, illa magna animi cōstantia, se neq; carnis voluptates, neq; mūdi huius oblectamēta appetere, respōdebat; addebat autē; Vos quidē me inſoelicē & lachrymis ac luctu dignā reputatis, at ego, tametsi in præſentiarū afflictio & angustia me obtinēt, præ cūctis Flādriæ mulierib⁹ exaltabor & sublimabor. Et hoc mihi faciet qui potēs est, qui erigit elifos, & soluit cōpeditos: sanat cōtritōs corde, & mœrore affectōs exhilarat. Multi quidē ad eā veniebant, vt illā solarētur; & à mœstitia, quo ad possent, societate & verbis amātissimis auocarēt. At illa cęlesti plerunq; cōsolatione ad eō perfusa erat, vt vultu & verbis ē Sancti spiritūs doctrina deprōptis nullius se solatio indigere ostēderet; quin & monachos quosdam consummatæ virtutis ad se quandoq; cōsolationis ergō cōmeātes melliflua adhortatione ita afficiebat, vt mentem eius diuina sapientia perfusam minimē dubitarent.

Ast Bertulphus vt animaduertit omnes suas machinas & artes ad illam perdendam adhibi-

Redit ad sp̄sum, & totā se Deo committit.

Consolatur se sp̄e future retributionis inter afflictiones.

Psal. 145. & 146.

Summe afflicta alios in super consolatur.

*Lambertus
& Hacca in-
terfectores
S. Godoleuae.*

*Simulator
Bertulphus.*

tas in nihilum recidere, accitis ad se duobus famulis Lamberto & Hacca, illis animi sui propositum aperit, petitq; consilium, qua via modoq; inuisam sponfam internecone deleret. Illi animo confidenti nefarium facinus in se suscipiunt, remq; minimè difficilem esse docet; tempus expriment, quo occultius & commodius facinus perpetrari queat. Iamque aduenerat dies, qua virgo Deo plena in caelis coronada erat. Ea ipsa igitur nocte qua fraude perditorum nebulonum iugulanda erat, ante Solis occubitu venit ad eam Bertulphus, & primò quidem simulato animo osculatur, amplectitur, ore mentitur risum, qui virus habebat in pectore; assidet deinde iuxta illam, propiusque se illi iungere formidantè manu ad se trahit, hisque compellat verbis. Non mediocri id dolore me afficit, quod ita fero & praeduro erga te animo esse videor, ut neq; praesentia mea tibi solatio sit, & neque colloquijs meis, neque mutuo concubitu delecteris. Equidem qui nos aduersus casus infestaret ignoro, ut & alieno in te animo essem, nec fatis mentis meae compos viderer. Nisi fallor, maligni daemone opera id effectum est: Sed iam tandem volo hisce dissidijs sine imponere, teq; charae instar coniugis colere, tenfimque profligato odio, mente & corpore tibi coniungi. O homine ipso Itida proditore nequiorem. Inueni, inquit, foeminam, quae se iactitat posse nos mutuo amoris vinculo adeo copulare, ut non possint duo alij ardentiori inter se charitate coniungi. Ego id negocij Lamberto & Haccae seruis meis commisi, qui foeminam ad te adducent: tu vide fidem ut illis accommodes.

Hac

Hæc cum dixisset homo scelestus & totus ex fraude & mendacio conflatus, Christi ancilla respondit, nihil recusare, modò absq; sceleris allicuius cõmixtione id fieri posset. Tum Bertulphus, à scamno exiliens, equum ascendit Brugas profecturus, vt ibidèm ab omni cædis suspicione remotior, nuncium de extincta Godoleua opperiretur.

Deindè nocte cunctis sopore oppressis, Lambertus & Hacca ad Dominæ suæ cubiculum accedentes, eam excitant; foeminam, cuius herus mentionem fecisset, præ foribus eam prætolari impiè mentientes. Illa Deo se commendans, vestibus se induere voluit. At illi, pedibus, aiunt, nudis, passis capillis, solaque in interula venias oportet. Id enim tibi inprimis maximè profuturum est. Illa quanquàm fraudem dolumq; facile odorari poterat, nihil tamen vel mortis vel ingentis periculi timore perculsa, secura prodijt. Tum verò perfidi ac nefarij serui, iniecto in collum eius laqueo, eam strangularunt, exanimèq; in aquas, ibidèm, si quid spiritus superesset, præfocandam demerserunt. Extinctum deindè corpus scelesti illi homicidæ ad eius lectulū reportarunt, vestibusque opertum reliquerunt. Interea sole altiùs scandente, cum hera de more in primo auroræ ortu non prodiret, familia inter se mussitare, ac tandem dormientem excitatura cubiculum intrare: sed mortua non expergiscitur. Mox fama volat; accurrunt vicini; contemplatur corpus exanime; nullum vulnus; nullum ferri vestigium toto corpore reperitur. Ad collum duntaxat cruentus visebatur circulus, ex laqueo quo strangulata fuerat, relictus. Intere-

Dolose euocatur occidenda.

Strangulatur à seruis Bertulphi S. Godoleua.

terim alijs naturali eam morte obiisse dicentibus, alijs diuersum affirmantibus, sui eam sepulturae tradiderunt.

Attende miraculum.

Porro cum hoc modo immane facinus sempiterna obliuione deletum existimarent, Dominus, ut caedes illius cunctis innotesceret, caelestibus eam miraculis continuo illustrauit. Humi pars illa, ubi interempta est, in candidos lapillos versa est; & cum quidam pio deuotionis studio ducti de terra illa domum secum asportarent, eam postea in gemmas mutatam mirati sunt. Quod ne quis fabulosum existimet, auctor ipse, qui sanctissimae huius virginis vitam martyriumque con-

Miracula ad aquam ubi fuit submersa.

scripsit, se & proprijs oculis gemmas vidisse atque manibus tractasse testatur. Quin etiam & aqua illa, quae reliquias spiritus eius suffocauit, nequaquam virtutis expers fuit. Quotquot enim vel febribus vexati, vel alijs afflictis morbis, eam biberunt, repente sanitatis beneficium illius meritis se adeptos laetati sunt. Pari virtute & monumentum eius illustratum fuit; quod vno aut altero ex pluribus miraculo confirmasse sufficiat

Item ad sepulcrum eius

Pater filium a primis natiuitatis annis contractum, eodem attulit. Nomen puero Algotus erat; qui post vota precesque sospes cum patre domum absciscit. Foemina quaedam omni membrorum officio similiter destituta, nouem annis ad fores monasterij S. Trudonis frustra (Diuina id agente prouidentia) sanitatem postulas iacuerat. Tu vero fama miraculorum, quae ad Godeleuae monumentum fiebat excita, eodem se deportari curauit; ibique oras paulo post suis pedibus laeta domum redijt.

Anno Christi millesimo octogesimo octauo corpus eius apud Gestellam a Ratbodone No-

uio-

niomensi & Tornacensi antistite eleuatum est 3. Kalend. Augusti. Filia verò Bertulphi ex vxore secunda, luminibus à natiuitate orba, cum aqua illa, quæ submersione eius & martyrij gloria celebris habebatur, oculos lauisset, protin⁹ à perpetuis tenebris liberata est. Quod sanè beneficiū, vt grata memoria perpetuis temporibus celebraretur, extruxit ibidem sacrarū virginū domicilium, sub regula D. Benedicti militantium. In quo cœnobio, ipsi virgini Godeleuæ sacro, niueus eius cruor, qui ex ore & naribus in submersione emanauit, ad perpetuam rei memoriā conseruatur.

Filla Bertulphi à natiuitate cæca sanatur.

VITA S. ILLIDI ARVERNORVM ANTISTITIS quarti; ex ea quæ extat apud Gregor. Turonens. Lib. de vita Patr. cap. 2.

Vide Notap. C. Baro. In Martyro: Roma.

7. Iulij.

B Illidius cum ab ipsa infantia, vt mortificatis mēbris soli Christo vineret, diuersas abstinentiæ cruces sibi adhibuisset, tantam demū, Domino largiente, vitæ sanctimoniam, tantaq; gratiarum charismata est affectus, vt vnanimi omnium suffragio, Deo inspirate, ad Aruernæ Ecclesiæ Pontificalem Cathedraliam sublimatus sit. Vndè factum est, vt fama virtutum eius, nō solum ipsos Aruerni territorij terminos vicinarumq; vrbium fines adiret: verū etiā Treuerici Imperatoris aures attingeret. Cuius quidē filia cum à spiritu immundo correpta grauitè vexaretur, & non inueniretur, à quo posset erui: ilicò beatum Illidiū directis ad eū pueris ad se euocauit. Quo potestati Regiæ celeriter se repræsētate, ac venerabiliter admodū

Episcopus creatur Aruernorum.

Sanat demoniacam.

excepto, pater de exitu infelicis conqueritur filia. Ille verò confusus in Domino, in oratione prosternitur, nocteque cum sacris hymnis, canticisque spiritualibus transacta, immissis in os puellae digitis, nequam spiritum à corpore abegit obsessae. Quod miraculum Imperator cernens, immensam auri argentiisque vim sancto offert sacerdoti. Quam ille execrans ac refutans, hoc obtinuit ut Aruerna ciuitas, quae tributa in specie triticea ac vinaria dependebat, in auro dissolueret: quia cum graui labore penu inferebatur Imperiali.

Moritur.

His ita feliciter gestis sacer Antistes ad propria remeans, in ipso itineris curriculo, corporalis ergastuli vinculis solutus migravit in caelos; à suisque delatus, in vrbe sua conditus est; ubi plurima infirmis praestantur beneficia; quorum & author huius vitae particeps fuit: Liberatus quippe ei⁹ meritis ab acerrima, qua vexabatur febre.

Miraculis claret post obitum.

Vide Tom. 3. Annal. C. Baronij. Anno Domini 308.

HEROICVM PLANE MARTYRIVM sancti Procopij, ex ea quae est apud Metaphrasten. Eius acta citata reperuntur, in secunda Synodo Nicana. Act. 4. quo tempore agonem compleuerit, patet infra.

8. Iulij.

DIOCLETIANO & Maximiniano Romanum administrantibus imperium, res Christianorum in tantas eorum crudelitate atque saevitia redactae fuere angustias, ut non nisi sola morte eaque valde gloriosa ex turbulentissimo vitae statu ad pacem ac gaudium denique sempiternum pervenire possent. Vastauerat Diocle-

cletianus Alexandriam; sibi que auctore quodam Achille rebellem, horribili strage ac nece multorum, iterum plenè subiugauerat. Cumque rebus hoc modo in Aegypto ex animi sententia peractis venisset Antiochiam, ac ibidem è tribunali noua crudelitatis suæ in Christianos edicta proferret, suosque commentitios deos deasque, nefaria superstitione multis laudibus in cælum tolleret, foemina quædam Senatorij ordinis, Theodostia nomine, marito Christiano recens orbata, vnico cum filio cui nomen erat Neanias, & ingenti pecuniarum vi supplicem se Imperatori pro tribunali sedenti exhibuit, vt filium vnicum egregio corporis robore adolescentem, & deorum amicum suscipiat, & aliqua militia præfectura, pro generis nobilitate, honoret. Imperator cum ex veste lugubri maritum Christianum è vita sublatum intelligeret, sciretque eam cum filio strenuam inanum deorum cultricem, accepta, quam attulerat, pecunia vehementer gauisus est, eiusque filium & spiritu & corpore personam minimè vulgarem præsentantem, per ampla cum potestate, Alexandria præfecit, monuitque, vt tota virtute eam in rem incumberet, vt Christianum nomen interneccione deleteret. Quod vt facilius exequeretur, duas ei militum cohortes attribuit, qui in Christianis supplicijs fatigandis assiduam ei opem ferrent.

Profectus igitur Antiochia cum instructa militum manu ac Apameam Syria prætergressus, in ipso itinere tertiam circa noctis horam ingens repente terremotus cum crebris fulgetris & horrendo tonitruo exortus cunctos effusam in fugam dissipauit, mortisque timore vehemē-

*Diocletiani
seuicia in A-
lexandrinis.*

*Theodostia
mater S. Pro-
copij.*

*Theodostia
cum filio
deos colit.*

*Neanias præ-
ficitur Ale-
xandriae. Is
est Procopius*

ter oppressos humi strauit . Solus Neanias, diuina magis quam humana virtute roboratus, constitit, vocemque cælitus delapsam huiusmodi audiuit; Neania, quò vadis, & aëuersus quem in tanto impetu incitaris? Ille autem, quæ erat animi libertate, Imperatoris edictum protinùs exposuit, ac ab eo acceptam potestatem; vt quoscunque nempè inuenire posset Crucifixo credentes, eos excrucians tolheret de medio. Tum rursus audiuit; Quid verò, ò Neania, tu etiam contra me venis? Ille autem, tu, inquit, quis es Domine? non possum enim cognoscere. Hæc vt effatus est, vidit protinùs Crucem crystallino candore mirè rutilantem, vocemque ex ipsa non sinè stupore audiuit: Ego sum Iesus Crucifixus Dei filius . Tum verò Neanias maiore stupore oppressus; Et tu, inquit, Domine quomodò Dei filius es, qui tantis vulneribus tantisque supplicijs, dedecoris & ignominie maculis in exitu vitæ affectus fuisse diceris, quanta scelestissimus quisque nunquam sustinuit? Cui Dominus; Ego quidem extremam suppliciorum omnium ignominiam acerbitatemque; perpeffus sum, multisque plagis contusus è vita excessi, sed nisi ego eas ægritudines sceleribus vestris debitas excepissem, doloresque, qui vobis subeundi erant, sustinuissem, vos sempiternis supplicijs addicti, nunquam salutem consequuti fuissetis. Meo igitur cruciatu ab exitio & cruciatu sempiterno liberati: Mea morte, è faucibus æternæ mortis erepti estis. In hoc autem signo quòd tibi apparuit, vince hostes & pax mea erit tecum.

His

*Christus in
via apparet
Neanie.*

*Neanias qui
& Procopi^o,
more Aposto-
li Pauli à Do-
mino voca-
tur.*

*Fructus pas-
sionis Christi*

His CHRISTI verbis Neaniæ animus calore diuini amoris adedò incensus fuit, atque ex Crucis illius aspectu tanto repletus gaudio, ut mox Scythopolim ingressus, vocato ad se clanculum aurifabro Marco artis illius peritissimo, Crucis signum ex auro formari iusserit, quo perpetuo illius aspectu tanti beneficii memoriam recoleret, eamque pijs operibus continuò foueret. Interea Marcus dum operi sedulò incumbit, iamque extremam manum imponere parat, ecce subitò (dictu mirabile) tres extemplò imagines inscriptæ apparent, Hebræo sermone hoc modo designatæ: Supernè in principio, Emanuel: in ijs autem, quæ erant vtrinque, initijs Michael & Gabriel. Eas Marcus nequicquam delere conatus, cum instaret, manumque vehementior adhiberet, sensit protinus diuina quadam virtute manum languescere, ac omninè virtute destitui. Interea Neanias superueniens, visis imaginibus, mysterium earum quæsuit, & quo motu eas Cruci insculpsisset scire voluit. Respondit artifex, neque se eas elaborasse, neque scire prorsus quid sibi vellent, sed occulta quadam, ac planè diuina virtute, eas, profecto demùm opere subitò apparuisse. Tum Neanias magna pietate commotus Crucem adorauit, ac venerabundus eam amplexans, preciosissima purpura inuoluit, persolutoque artificio precio, lætus suis cum militibus domum perrexit.

Neanias crucem ex auro sibi formari curat.

Adorat Crucem Neanias.

Porrò eo tempore Agareni improba quadam consuetudine aliorum filias vi sibi vxores deposcebant, recusantesque armis suam in potestatem redi-

Agarenorum scelus.

redigebant. Ea res cum parentes earum pessime haberet, tum vero Neaniam suppliciter rogabant, ut detestabiles adeo Agarenorum conatus reprimeret, filiasque multorum a misera servitute in libertatem armis vindicaret. Non recusavit ille, Crucis suae virtuti confusus, dicens; Profecto iam demum experiar, fueritne verè Dei filius, qui mihi apparuit. Hæc identidem cogitans vox huiusmodi auribus eius insonuit; Confide Neania: Ego enim sum Dominus Deus tuus, ego tecum sum. Hac voce confirmatus mirifico, inflammato animo cum suis in Agarenos irruit, cunctisque repente in effusam fugam converfis, sex hominum millia ferro trucidavit, nemine è suis prostratis desiderato.

Ea potitus victoria, recta ad matrem contendit, quæ gloriosi triumphus iam antè certior facta filio gratulabunda occurrit, magnisque clamoribus dijs tam præclaræ victoriæ laudem acceptam referendam dixit. At Neanias, Christi gratia a nefandis erroribus tunc rite purgatus, apprehensa matris dextera, eam in cubiculum inanum deorum simulacris refertum deduxit, aitque; Fraus maligni demonis haec tunc te à via veritatis in sempiternum præcipitium impulit. Nam si dijs, quos dicis, opem mihi in bello tulerunt, ipsi pronuncient, vocemque edant, ut credam eos vitæ & mortis habere imperium. Theodosia hæc audiens, primò haud mediocriter tantam filij audaciam indignata est; deinde supplicii corporis habitu ad simulacra accedens, singula nominibus proprijs inuocavit. Sed cum nulla responsa darentur, adolescens sinistra Crucem tenens,

Insignis victoria Neaniam aduersus Agarenos.

tenens, reiecta ex humeris chlamyde, matreque paululum repulsa, dextera statuas dei eiecit, humi detraxit, calcibus insultans in frustra comminuit, ac postremò cuncta (erant enim ex auro & argento conflata) pauperibus distribuit.

Tum verò mater, & naturæ & viscerum suorum oblita, mente furibunda, ad regiam cucurrit, & Diocletiano factum filij, ipsumque filium crudeliter prodidit. Imperator confestim datis ad Palæstinæ Præsidentem literis (is erat Italus Iustus quidem nomine, at ipso Nerone crudelior) mandauit, vt Neaniam sacrificare recusantē omnibus supplicijs dirè excarnificatum, dignitate simul & vita spoliaret. Præsides, acceptis literis, ilicò ad ædes Ducis festinauit, easque illi legendas exhibuit. Ille verò ritè perlectas minutatim cōscidit, partesque ventis mandans, Ego sum, inquit, Christiahus, quod imperatum tibi est, exequere. Cui Præsides, Non, inquit, Ducum fortissime, sic agendum est; quin potiùs novos tibi honores ab Imperatore tui studiosissimo concilia. Cui Neanias; Ego me Christo lubens sacrificabo. Eccè ergo propositæ sūt tibi carnes; castiga Præsides, nostrisq; supplicijs, quæ ego auidè expecto, nostros tibi honores cōpara. Hæc dicens, militare cingulū in faciē Præsidentis per cōtemptum proiecit, vt citius ad inferendos cruciatus eum prouocaret.

Tum verò in iram & furorem conuersus Præsides, vinctum eum Cæsaream abduci iussit, quem populus errore simulacrorum temulentus magnis clamoribus ad necem poscebat. Adfuit tandem & Præsides; qui à maligno dæmone animo efferatus, suspensum iuuenem crudelissimè cædi iussit,

Neanias matris simulacra destruit.

Accusatur à matre.

Epistola Diocletiani ad Iustum, Palæstinæ Regionis Præsidentem.

Præclara Neanias constantia.

Ardor eius pro Christo patiendi.

Mittitur vinctus Cæsaream. Verberatur immanissime.

iussit, ad eum ut non pauci, martyris aetate & corporis pulchritudinem miserati, lachrymas funderent. Sed Christi athleta, quamquam toto corpore foede admodum laceratus, inuictus permanebat, flentesque hortabatur ut potius animarum suarum interitum, quam eius corporis plagas, luctu lachrymisque prosequeretur. Praeses tantam animi fortitudinem vehementer admiratus, iussit eum in carcerem abduci. Custos erat Terentius, qui multis iam ante a sanctissimo martyre beneficijs affectus; incredibili animi sui dolore eum excepit; ac Praesidis veritus minas in interiore carcere conclusit, foenum tamen ac sindonem administravit, ut fracta corporis membra commodius foueret. Sed qui omni solatio destitutus iacebat, non diu divinae consolationis expertus fuit. Quomodo enim fieri possit, ut benignissimus Iesus militem suum, tot tantisque vulneribus concisum, relinqueret; Ecce vero nocte concubia; Angeli immenso coruscantes lumine carcerem subintrant, martyrem inclamant. At ille; Et quinam, inquit, vos estis? Cui illi; Angeli Dei sumus, a Christo ad te missi. Tum martyr: Si Angeli, inquit, estis Christi, ei genua flectite, vestrosque oculos sacrosancta Crucis consignate. Fecerunt illi quod petebat martyr; eumque rursus; an veros eos Christi angelos esse crederet interrogabant. Tum martyr veluti omnium, quae passus fuerat, oblitus, oculos pietate plenos ad caelum attollens, dicit inquit, bone Iesu, iure quidem tres pueros in fornace flamma constitutos tu Angelorum visitatione dignatus es. A me autem quid factum est eiusmodi, ut angelorum tuorum solatio me digneris? His dictis, vidit

*Angeli eum
inuisunt.*

*Nota haec
Lector.*

*Mira humi-
litas eius.*

dit à latere Christum ipsum clarissima luce circumfusa astantem, & aquis eum aspergentem, dicentemq; ; Non tu amplius Neanias, sed Procopius appellaberis. Præbe igitur te strenuū inuictumque athletam, ut alios per te ad vitā destinatos, patri meo cælesti eodem martyrij gloria coronandos exhibeas. Procopius tam stupendo Dei beneficio penè exanimatus, flexis genibus scelerum suorum veniam suppliciter postulare, vires contra tormenta petere, seque totum profusis lachrymis Christo commendare. Inter hæc integræ sanitati, fugatis omninò plagarum vibicibus, restitutus, nouoq; insuper delibutus gaudio, iubente Præsede, ita è carceris latebris prodijt, ut maxima populi multitudo, visa corporis eius eximia pulchritudine; ac diuino splendore, qui ex ipso vultu radiabat, vnum Deum Christianorum, verum & viuum clamaret. Ea re ingenti affectus molestia Præsēs, indicto silentio, Fratres, inquit, meritò magnis Deorū nostrorum, clementia est celebranda laudibus, qui nouo insuper addito decore hūc famulū suū reformarunt. Tum Procopius; Quin, inquit, ad eorum templa cõtendimus, ut sciatis quisnam deorum adeò in me beneficus extiterit.

Hoc dicto gauisus Præsēs, magnifico valdè apparatu eum deduxit, solumque ingredi cupientem honorificè dimisit. Ibi tum Procopius, clauis templi foribus, ardentius precari, Christi q; numen inuocare, ut statuas ad vnam omnes contereret, atque in aquam resolveret. Exauditæ eius fuere preces; prorsus ut collapsis vno impetu simulacris, & in aquam resolutis, milites tanto permoti miraculo protinè Christo nominare

*Christus ei
apparet, &
eum baptizat
vocans eum
Procopium.*

*Restituitur
integræ sa-
nitati.*

*Procopius
deorum simulacra
precibus euertit,
& multi credunt in Christum.*

darent

*Duo tribuni
cum militi-
bus suis cre-
dunt.*

*Plectuntur
capite, & eo-
rum reli-
quias colligit
Eulalius.*

*Duodecim
matronæ ad
Procopium
in carcerem
veniunt, cre-
duntq; in Chri-
stum, ac po-
stea dirè cru-
ciantur.*

darent: eandemque martyrij palmam vehementer expeterent. Præses verò eorum conuersione turbatus, de ijs prima opportunitate supplicium sumere, ac cunctos repentino incurfu opprimere cogitabat: Cum interim Tribuni militesque diuina luce collustrati, ad martyrem Procopium abierunt, supplicibusque ab eo verbis contenderunt, vt eos Christo sociare dignaretur. Ea remirificè lætatus martyr, omnes ad Leontium ciuitatis illius antistitem noctu perduxit; sicque ritè ab eo instructi, & aquis expiati lustralibus in numerum fidelium percepto primùm viuifico corpore & sanguine Christi fuere recepti ac paulò post vicesimo primo Maij, certamen fidei capitum suorum abscissione præclare absoluere. Tribuni fuere Nicostratus & Antiochus; quorum omnium reliquias Eulalius, vir genere & pietate clarus, magno honore excepit, & in loco eorum virtute digno condidit.

Christi autè martyr Procopius maximo ferri pondere oneratus, tetro iterùm carcere conclusus fuit; ad quem mox duodecim prima nobilitate matronæ peruenerunt; quæ se quoque Christiana imbutas fide profirebantur. Quod simul atque rescivit Iudex eodem eas carcere conclusit; ac cum paulò post easdem Christi confessione mirè constantes, varijs excarnificaret supplicijs, ferroque & igne ad aliorum terrorem immaniter exurerentur, fortè tunc aderat fortissimi martyris mater Theodosia: quæ cum molles foeminarum animos vna Christi virtute ita repente roboratos cerneret, vt neque teterrimo carceris squalore, neque horrendis cruciamentis, quicquam à fidei constantia dimouerentur,

imò

imò cuncta supplicia Præsidis, quædam reputarent ludibria, adeò immutata est, vt animo planè virili intrepidè sese in medium carnificum turbam inferret, voceque libera Christianam se profiteretur. Qua re obstupefactus Præses, cum blanditijs multis nequicquam eam ab ea mente reuocare conatus esset, tandem furore incensus illam cum alijs matronis in carcerem detrudi mandauit, vbi post multa charitatis officia eisdem exhibita; post susceptum à Leontio Antistite sacrum baptismum; à diuino eius filio piè est roborata ad confessionem pro Christo cum alijs viriliter subeundam.

Misit post hæc Præses, vt omnes eæ simul fisterentur ad iudicium. Primò autem Theodosiam aggressus; cum se contra stimulum calcitrare cerneret; dirè verberatam, vncis que ferreis toto corpore foedè laceratam, radem capitalem sententiam cum reliquis (quarum constantiam iam exploratâ habebat) subire iussit. Quæ prompto vnâ & alacri animo colla inclinantes, martyrio glorioso vitæ finem accepere.

Hac præclara earum consummatione Procopius incredibili exultatione dum tripudiat; ecce iterum ad tribunal euocatur; in quem ilicò Iudex verbis asperis & vultu truculento inuectus; Quid verò, inquit, impium & execrandum caput, esne tot animarum interitu fatiatus? Cui martyr, Nò, inquit, ad interitum, sed ad vitam tibi adhuc ignotam eas traduxi. Hoc cum dixisset, statim fuit veneranda facies, iussu Præsidis, ferreis contusa manibus. Indè ad omnia corporis membra vngulæ immani crudelitate adhibitæ, aliaque poenarum genera, quæ

*Theodosia
mater Proco-
pij matrona-
rum constan-
tia ad fidem
perducitur,
& fit mar-
tyr, cum cæ-
teris.*

*Procopij fa-
cies caditur.*

G

famen

*Impius In-
dex moritur.*

*Flavianus
Iusti Præsi-
dis successor.*

*Non potest
lictor marty-
rem cadere.*

tamen in caput Præsidis redundabāt. Nam cū æquē inuictum cerneret martyris animum, eum quidē misit in carcerem: ipse verò, inuidia & furore tabescens, in febrem incidit; quæ, diuino perurgente iudicio, infœlicem paulò post excussit animam atque ad sempiternos Phlegontis transmisit ignes. Ei continuò ab Imperatore suffectus fuit Flavianus, & ipse Italus; honesto quidem loco natus, sed priore nihil æquior; qui statim à ciuitatis ingressu martyrem ad certamen vocauit; ratus se dicendi facultate, quæ multum præstabat, inuictum athletæ animum superare posse. Sed cū post longas sermonis ambages martyrem ubique palmam referre cerneret, in rabiem conuersus, imperat cuidam Archelao, vt stricto ense virum sanctum conficiat. Et quidē martyr cū alacriter sese licitori feriendum præberet, isque sublato brachio magnam ex eo facinore gloriam speraret, protinus viribus destitutus, vnà cum ense in terram prolabitur.

Hæc cū meritò ingenti stupore Flavianum afficerent, dubius animi vincitum iubet martyrem in carcerem abripi: vbi ardentibus precationibus diuinum implorās numen, cœlesti voce rursū confirmatus est. Interea continuis sex diebus consilia agit tyrannus, qua tandē via victoria ex martyre potiretur. Demum verò productum ex ergastulo sic affatur; Tametsi maleficijs tuis ensem auertisti, & spiculatorem exanimasti, nobisque omnibus tenebras offudisti, non tamen propterea noxiorum euades supplicia, sed efficiam vt malis edoctus imperata conficias. Hæc vt audiuit athleta, nullo timore

more perterritus, imò quo magis suam in Christum fiduciam ostenderet, liberè eum maledictis insectatus est, Tu, inquit, ignis sempiterni nutrimentum, omnis iniquitatis operarie, me tanquam fontem puniri asseris, & non aduertis quantam mihi tua supplicia pariant voluptatem? Quid enim iucundius, quàm pro Christi nomine pati? quid vtilius quàm pro breuissimo cruciату, æternæ vitæ præmia & cælestia gaudia percipere?

*Mira animi
fortitudo.*

His magis ad rabiem accensus Iudex, iubet eum crudis neruis laniari, dorsumque vulneribus concisum prunis torreri. Inde candentes obeliscos liuoribus infigi, atque postremò vstulata mēbra sale perfricari. Quæ cum martyr inuicta plane virtute perferret, deosque ipsos maledictis & contumelijs appeteret, Iudex grauiori dolore faucius, dexteram eius, imposito thure & ardentibus impletam carbonibus, super aram extendi iubet, vt si aciori doloris sensu victus martyr manum excuteret, dijs sacrificasse diceretur. Et quidem manus longò tempore vrebatur, ignisque paulatim carnem absumebat, martyr verò intentis in cælum oculis, perfusus ora lachrymis, profundos ex imo pectore trahens gemitus, immotâ cōstanter dexteram tenebat. Quicumque aderant, stupebant; error labefactabatur, & Christus, cōfuso diabolo, glorificabatur. Inter ea martyr vocem exaltans; Tenuisti, dicebat, Domine dexteram meâ, & accinxisti me virtute ex alto, & non impiè egi à Deo meo. In me sunt Deo vota tua; quæ reddam laudationes tibi? Quoniam liberaisti animam meam à morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapsu.

*Atrocissimis
afficitur cruciamentis.*

Psalm. 17.

Psalm. 55.

G 2

Con-

Contra verò Iudex: Si te nihil, inquit, tormenta hæc afficiunt, vndenàm gemitus & lachrymæ? Ad quæ præclarè admodùm martyr; Absit, inquit, ò tu verè digne lachrymis, vt ego corporeos hosce defleam labores. Sed quoniã corpus hoc ex luto formatum compactumque est, necesse est vt lutum, ignis calori admotum, ex natura aquam distillet: Alioqui autèm tuam quoq; miserimam defleo animam, quod cum dæmones colas & impios Imperatores; à Deo deficias: igni æterno cum eis tandèm (ni respiscas) tradendus. Carcer post hæc verba sanctum accipit; in quo manibus suspensus, immani lapidum pondere ab illius pedibus suspensio, vt compages eius dissoluerentur, aliquamdiu tortus fuit. Eo quoque superato tormento, in clibanum vehementer accensum coniectus fuit. Sed martyr, Crucis signo precibusque flammam ita discussit, vt ministros oberrantes momento deuorarent. Eo periculo vniuersa ferè ciuitas perculsa, clamare & vrgerè Præsidentem, vt quàm ocyssimè martyrem consumeret, ne vt illi dicebant, omnes illius maleficijs absumerentur.

Igitur Flavianus paucis post diebus capitis eum sententia damnauit. Cùm autem Martyr ad vltimi certaminis locum peruenisset, impetrato orandi spatio, ardentissimas multis cum lachrymis pro omnium salute preces fudit; Viduis & Orphanis & omnibus in tribulatione constitutis diuinum humanumque solatium flagitabat; Morbidis sanitatè impetrabat; Vincētis & animo deiectis libertatem precabatur; & omnibus deniq; qui sui post transitum memoriam cum pietate agerent, opportunum in quauis ne-

Nota præclarum martyris dictum.

Magni cruciatu eius.

Stupendum miraculum.

cessitate Dei auxilium postulabat. Hęc orantem
vox cęlitus delapsa confirmavit, certioremq;ue
reddidit, cuncta ad eius petitionem esse perfici-
enda. Hanc ut audiuit vocem, alacer statim cer-
uicem lictori prębuit, atque ictum gladij hila-
ri vultu excepit, octavo Mensis Iulij. Sacrum por-
rō eius corpus à fidelibus noctu ablatum, un-
guētis & aromatibus refertum, venerando in lo-
co depositum fuit.

*Capite ple-
bitur.*

VITA ET MARTYRIVM SANCTI CHI- *Vide Tom. 8.*
liani Episcopi, Colomanni Presbyteri, & Totnani
Diaconi. Ex ea quę integra fide extat apud V. P.
Surium. Coronati sunt Anno Incarnati verbi
689. sedente Sergio Papa, & Imperante Iusti-
niano Iuniore.

*Kilianus.

BEATVS *Chilian^o, ex Scotia, quę & Hi-
bernia dicitur, nobili in primis prosapia
oriundus, in ipsa pueritia liberalibus tra-
ditus studijs, eò breui perfectionis deuenit, ut
spretis cunctis mundi huius illecebris, ad mona-
sterium tāquam salutis portum vnum omnium
tutissimum cōfugerit. Ibi verò assiduis ieiunijs,
vigilijs, precibus, & diligenti rerum diuinarum
commentatione, in stadio pietatis, Sacerdotio
initiatus, tantum profecit, ut ab omnibus pro-
pter sanctitatis opinionem ad gubernandi curā
electus, maximam nominis celebritatem conse-
cutus fuerit. Cumque fama beati viri longē la-
teque creberet, veritus ne tandem populi fa-
uore multorumq; applausu in crimen inanis
glorię incideret, accitis quibusdam socijs, san-

8. Iulij.

Patria eius.

*Fit mona-
chus & mo-
nasterij præ-
fectus.*

Venit Herbipolim.

etioris vitæ studio acriter incensus, per Britanniam Galliasque in Germaniæ Prouinciam, tunc quidem orientalem Franciam nuncupatam commigravit. Ibi aliquamdiu in oppido VVirtzburg vitam inter incredulæ gentis feritatem exegit, paratus pro earum salute Christi que gloria sanguinem fundere. Interim tamen à verbo prædicationis abstinuit, donec Põtificis Summi auctoritate, quam tunc eximia eruditione vir Conon administrabat, in opus Euangelij cum potestate mitteretur. Et quia Hibernia, propter Pelagianæ hæresis contagionem, Apostolica censura damnata erat, vt eo nexu solueretur, Romam petijt, & coràm animi sui proposito, Pontifici luculentis sanè verbis exposuit. Pontifex summa viri pietate & eloquentia delectatus, plurimumque gauisus, eum Herbipolensem antistitem perampla cum potestate creauit, propositoque æternæ retributionis præmio alacrem in opus Euangelij à se dimisit.

Hibernia Pelagiana hæresis quondam sedata.

Ordinatur Episcopus Herbipolensis.

Chilianus igitur Vrbe cum Colomanno presbytero & Tornano Leuita egressus, ad locum destinatum peruenit. Nec mora, gentis idioma iam antè utcumque instructus, diuini verbi pabula incredulis ministrare, signis & virtutibus perfidiam conuincere, rebelles mentes eloquentiæ vi Christo subdere, denique cuncta ita peragere, vt magna populi multitudo libenter Christo nomina daret. Princeps loci quem Gosbertum vocabant, vir magno ingenio præditus, audita fama Chilianis, rerumque gestarum gloria, eum ad se vocauit, & acrem satis disputationem instituit, vt argumentis vtrinque oppositis disceret, cuiusnam potius diuinus cultus, Dianæ (quæ sum-

Multos ad Christum conuertit.

Gosbertus Dux Franciæ.

summa apud illum in veneratione erat) an verò Christo tribuendus esset. Porrò Chilianus secundo tertiove congressu, verborum sententiarumque grauitate adeò Principis permouit animū, vt nihil in re tam salutari cunctandum existimans, se totum antistiti committeret; cuius documentis diligenter instructus, proximo Dominicæ resurrectionis die cum multis alijs, dato nomine, lustralibus aquis expiatus est: pristiniq; erroris absolutionē ita promeruit, vt deinceps maxima virtutum incrementa ad perceptā baptismi gratiam adijceret. Vnum tātū erat, idq; maximum, quod viri salutem in extremum periculū trahere videbatur. Erat ei coniunx *Geila nomine, quæ quondam fratri ipsius, matrimonij iure copulata fuerat. Eas nuptias vir præclarus in ipsis fidei initijs idcirco prohibere noluit, ne Princeps ea re absterritus, susceptæ fidei pœnitundine duceretur. Distulit ergò egregius martyr in aliud tempus magis opportunū; quo quidē in familiari colloquio sic Principē allocutus fertur; Fili mi, quem per Euangelium Christo genui, equidem valdè gaudeo profectu fidei tuæ; sed multum me mouet, quòd illicitis nuptijs implicatus, grauitèr adhuc de æterna salute periclitaris. Nam monente Apostolo Iacobi 2o

*Dux franco-
nie creditur
baptizatur
cum multis
alijs.*

*Alij Gislam, Alij Geilanam vocant.

Iacobi 2o

Audiēs hæc Princeps, primū stupore hæsit, deindè alta trahens suspiria, (vehementer enim vxorē suā diligebat) tale fertur dedisse respōsū; Equidē audiui, te docēte, pater, nihil Christi tē su amorī præponendum; atq; ideò, quamuis incredibili fanè amoris vinculo vxorem hanc mi-

*Geila Ducis
coniunx me-
ditatur cædē
S. Chiliano.*

*Visto S. Chi-
liani.*

*S. Chilianus
cum socijs
necatur.*

*Burgūda mu-
lier sanctorū
sanguinem
colligit lin-
teolo.*

hi sociauerim, tamen si ita salutis ratio postulat non inuitus dimittam. Sed quia nunc communis patriæ hostes nostris ceruicibus imminentes armis submouendi sunt, è prælio reuersus, viam modumq; excogitabo, vt eam à thoro separatâ honestè dimittam. Hęc cùm ad aures Geilæ peruenissent, (Quis enim fallere posset amantem) graui incanduit ira; prorsus vt viros sanctissimos ante mariti reditum sinè populari strepitu è medio tollere meditaretur. Itaq; iræ impatiētia & libidinis furore armata, duos crudelitatis suæ ministros spe præmiorū allectos nactus est, qui eius se desiderijs satisfacturos promittebāt. Nec latuit ea fraus virum sanctum, sed noctu secundum quietem, à quodam, habitu formaque pulcherrimo, admonitus, in futurum certamen cum suis excubabat. Illis igitur nocte concubia oratione vacantibus, carnifices strictis gladijs locum penetrarunt. Quos sacer vir intuitus: Amici, inquit, ad quid venistis? Vos implebitis præceptum, nos cursum consummabimus. His dictis, interfecti sunt, ibique cum sacris rebus terræ mādati, ne res gesta ad aliorum notitiam emanaret.

Sed erat nobilis quædam matrona Burgunda nomine; quæ à principio prædicationis eorum, sanctis viris adheferat, & propinquas valdè sanctorum oratorio ædes habebat: Hęc tunc vigilijs intenta, diligenti studio rem gestam inuestigauerat, neque tamen timore prohibita pandit, sed fusum sanguinem mundo linteolo collegit, locumq; summa veneratione profecuta, vigilijs & orationibus assiduè vacabat. Sceleratissima verò Geila, nè quo indicio sacra martyrum cor-

pora

pora proderentur, stratis plancis stabulum e-
 quorum in loco martyrij fieri iussit: verum iu-
 menta (vt fama tenet) honorem martyribus ex-
 hibetia, eo in stabulo (mirum dictu) nec ster-
 cus, nec vrinam reddidere. Interea Princeps, profligato
 hoste reuersus, studiosè sanctos inquirere
 coepit, quos Geila peregrinationis ergò aliò
 profectos mentita est, suisq; lenocinijs credulù
 Principem à diligentiori quærendi studio auer-
 tit. Cumq; iam, quæ facta fuerant, alta obliuio-
 ne sepulta putarentur, ecce vnus eorum, qui ne-
 cè viris sanctis intulerat, subito à dæmone cor-
 reptus horribili voce clamauit; Chiliane, acriter
 me persequeris. Igne enim consumor; quod
 feci, calare non possum. Video imminere mihi
 gladium, tuo sanguine cruentatum. Talia voci-
 ferans, & proprijs se dentibus lanians, à præsen-
 ti ad poenas migravit æternas. Alter verò cædis
 sanctorum conscius, in rabiem versus gladio se
 petijt, effusisq; visceribus, per tormenta præsen-
 tis temporis ad æterna peruenit. Quisnã, Geila,
 tibi cernenti talia, sensus tunc erat infœlix; cru-
 ciatibus aucta furebas. Non multò post & ipsa
 bellua, à dæmonibus arrepta (dictu horrendum)
 nequicquam à suis detenta, cum magno crucia-
 tu & clamore horribili patratum scel^o pandes,
 ad cruciatus, diabolo in omni æternitate para-
 tos migravit.

*Porcussor
 martyrum
 sese prodit,
 arreptus à
 dæmone.*

*Geilam occu-
 pat dæmon
 & secum ra-
 pit in tarta-
 ra.*

His ita gestis, aiunt Gosbertum à seruis suis
 interemptum; filiumque eius principatù deie-
 ctum; cognatos affinesque eorum à contribuli-
 bus tanta perpeffos, vt vix aliqua eis Reipubli-
 cæ dignitas ea in prouincia relicta sit. Et qui-
 dè quæ horum malorum vera causa fuerit, no-
 uit

*Gosbertus
 Dux à seruis
 proprijs in-
 terimitur.*

*Hæc Baron.
in Notat.*

*Martyr. Ro.
ex Democharis
lib. de Sa-
crificio Misse*

uit ille, quem nullum secretū latet, Iesus Christus viuorum & mortuorum Iudex; Veneranda porrò SS. Martyrum corpora, per S. Burchardū Episcopum eleuata sunt, & in basilica à se erecta recondita; Idemq; à Romano Pontifice impetrauit, vt iisdem sanctis, honor martyribus debitus deferretur. In eius templi crypta, hiversus fuere scripti, iisdemq; hæctenus ibidem leguntur.

Hi sunt, Herbipolis, qui te docuere magistri;

Qua verum coleres religione Deum.

Impia quos tandem iussit Geilana necari;

Celauitq; sub hunc corpora cæsa locum.

Ne turpi sinè laude situ de fossa iacerent,

Corpora Burchardus sub monumenta locat.

Vide Ioan.

*Molan. In In-
diculo SS.*

Belgij.

VITA S. LANDRADAE VIRGINIS

ex eâ quam Theodoricus Abbas conscripsit. Floruit tempore Clodouei 2. Francorum Regis, cui & sanguine iuncta fuit. Sedente Martino Papa, qui claruit (vt patet 8. Tom. Annal. C. Baronij) Anno Domini 649. &c.

8. Iulij.

*Landradæ
genus clarū.*

VIRGO Landrada inclita Francorum stirpe, quam Maioris domus appellant, progenita, suis ipsa meritis totam familiam egregiè nobilitauit ornauitq;. Vnica parentibus tanto illis charior fuit, quanto in illa abinde à pueritia, maiora prudentiæ & virtutis indicia lucebant. Postquam exactis pueritiæ annis parentes eam nuptui tradere vellent, illa tanta apud eos grauitate perorauit, vt ipsos penè parentes de

de continentia & libello repudij admonuerit. Ab hinc spretis omnibus, & vnus cellulæ clausa angustijs, paradisi fruebatur latitudine; eodē solo orās & recubās, sicco pane & aqua prouocans magis quàm restringens esuriam.

Martinus eo tempore Romæ, Remaclus Traiecti verbo & opere in sacerdotali cura peruigilabant; Trudo in Hasbania prima pietatis tyrocinia exercebat. Horum accensa virtutibus, per momenta aut patriam deferere, aut eremum inuolare desiderabat. Et sanè Paulos & Antonios semper habēs præ oculis, sola & incomitata penè inuaserat solitudinē, si non aut ætas, aut quos pascebat pauperum cura pedem eius tenuissent. Quorum enim cellas non intrauit, quorum pedes ipsa non lauit? Mira intentio, & difficilis in hoc tali sexu fortitudo. Forma supra hominem augustiore, & reliquis omnibus quadā maiestate decoris excellentibus ornatum suum ipsa reprehendere, & vili aliquo palliolo totum corpus suum obtegere; vt qui eā vidisset, non ipsam sed vltimam crederet ancillarum. Ocium labore castigabat manum; vigilijs dedita vltra humanum modum.

Verūtamen quamuis omnia iam pro Christo reliquerat, totum in frustrā reputans, si nō se ipsam quoq; abneget & relinquat, rursus noua de eremo consilia agitare; ac tādē expansis omnibus nauigij sui velis, inuitis parētibus, reclamante familia, saltū, quē ab inhabitantium belluarum feritate, Belluam vocant, inuadit, erectoq; propria manu breui tugurio, ingreditur, & pugnatu cum diabolo, nescio quæ diuiniora & vltra hominem pugnæ genera aggreditur. Gloria-

batur

Respuit nuptias.

Includitur & viuit satissimè.

Liberalitas in pauperes.

Petit desertum locum.

3 Reg. 17
Matth. 3.

batur contubernalem se factam Elię & Ioannis, quorum alterum corui, alterum mel syluestre & locusta pauerunt. Vrsorum & aprorum, ceterorumq; id genus cohabitationes, tanta securitate ridebat, vt putares illum illud Iob dicere; Frater fui draconum, & socius struthionum. Habebat tamen & curam pascendi gregis, non vt esu carniū, cuius ab adolescentia nūquam vel tenuis gustum attigerat, delectaretur, sed peregrinis & hospitiis receptis vt solatiaretur.

Iob. 30.
Perpetuū ab
stinet à car-
nibus.

Pastor porco-
rum visionē
suam Virgini
reuelat.

Puer officialis in pascendo pecore dum occu-
patur, irruentibus tenebris, ingruente nocte dū
per auia porcos prosequitur, sano quodam erro-
re in densam veprium syluam impegit. Ibi dum
peruigil non sine horrore medias noctis agit ex-
cubias, super hunc locum cælicum in primis vi-
dit lumen, postea cum lumine tantum exaudit
angelicum. Stupebat seipsum, & quid rei portē-
deret maiestas, tremulis motibus expectabat. Ab-
lata visione, die reddita, miraculum ad virginē
reportat. Illa nihil mota, vtpotē quæ angelorū
soleret frequentibus vti colloquijs, accersit pres-
byterum, nomine Sigemarū; cumq; illo locum
adit. Ibi solo recubans, nescio quæ mystica diui-
nis auribus immurmurabat, cum ecce voces an-
gelicæ solita dulcedine præsertim insonuere. Ex
hinc cum nulla non die eundem locum reuiferet,
debitaq; illic orationū munia persolueret, qua-
dam nocte subito patefactis cælis, comitante lu-
mine, mirifici operis Crux delabitur & Landra-
dæ, quæ iam mūdo crucifixa erat, velut pro mu-
nere super contiguum lapidem deponitur. Du-
rant adhuc non languidæ fidei certa monumen-
ta. Sicut enim mollis cera impressam sigilli ima-
ginem

Crux ad eam
cælitus de-
fertur.

ginem recipit, & repræsentat, ita durissimus lapis adhuc nobis eiusdem Crucis totâ impressionem integrè demonstrat. Vox interim administratorij spiritûs audita est; Accipe Landrada hoc ab immortalis sponso charitatis pignus; ipse tibi Crucis mittit sponsalia, qui in Cruce moriens, restauravit omnia.

Virgo Dei tali gauisâ munere, sexûs & ætatis oblita, proprijs manibus negocium, quod non poterat, aggreditur: Vepres & spinas extirpare; humum farrire; ecclesiâ in honore Virginis matris moliri; Deniq; lapides effodere, & comportare; lineam ducere; fundamenta iacere; & in loco sibi destinatæ Crucis, proprijs manibus altare, quod adhuc perdurat, collocare. Adfuit indefessæ laboratrici suæ manus omnipotētis, usque ad consummationem perfecti operis. Tūc verò Lambertum Episcopum, postea Christi martyrem, euocat, & nouæ Ecclesiæ consecrationem cum reliquiarū impositione ex voto impetrat. Exhinc iam crescente religione, & diffuso vnguentorum Christi odore, populus Dei spreta eremi austeritate, vehit ad plātaria conuolabāt paradisi. Virgines ad centesimum, viduæ ad sexagesimum quotidie colligebantur fructum.

Hac tali virginum militia, breui locus adeo adoleuit, vt nō amplius, à belluis Bellua, sed Belysia, id est, benè Elysia, vocari coepit. Siue enim nemorosam iucunditatem, siue fluminum aut fontium irriguam spectes vbertatem, apum quoq; & mellis ceream suauitatem, addita incolarum Christiana religione: parum est quod dubites de Elysia beatitudine. Tanti igitur dux femina facti, in cuius ore pallor ex ieiunijs, elemosy-

*Signa Crucis
in lapide ma-
nent.*

*Suis mani-
bus templi
structuram
molitur.*

*Multe ad eā
& Virgines,
& Viduæ
confluunt.
Quæ prius
Bellua, nunc
Belysia dici-
tur.*

mosyna in pauperes, constantia in aduersis, modestia in prosperis, iuge obsequiū ergā omnes, & sermo sale cōditus, Christi ancillas ad omnē virtutis perfectionē mirè accendebāt, post longā carnis & spiritūs luctā, in lectum ægritudinis incidit; in quo ipsum, quodcūq; illud esset, foenum & stipulam, & similia, quæ liberum exitū impedire solent, iugi doloris igne decoquebat.

Migrat in caelum.

Tandem cum nihil de assiduo precandi studio remitteret, medullitus depasta, carne & sāguine exhausta, è corporis vinculis ad cēlos migravit. Vocauerat quidem illa Lambertum antistitem, vt vltimum illum vitæ actum suis sermonibus & diuinis sacramentis muniret, sed dum ille eundo ingruentibus tenebris lassos artus humi deponit, virgo iam vitæ munere sanctissime perfuncta, venerabili quadam maiestate femiuiigilanti apparuit, monuitque, vt in loco quem Crucis fulgore designatum videbat, ossa tumularet.

Landrada in visione S. Lamberto apparet, & indicat ei sepulture sue locum.

Lambertus incunda illa virginis demonstratione gauisus, festinato & præter vires cursu Belysiam delatus, visionis exponit seriem; locum sepulture designat; virginis eam voluntatem esse sanctè cōfirmat. At mox vniuersi necdum perorantem clamore tumultuario impediunt, impugnantq; & nequicquā obtestante antistite, in Ecclesia corpus virginis sepeliunt. Nihilominus Lambertus pristinam sollicitudinem conseruat, indictoque sibi ipsi ieiunio, preces multiplicat, ac triduo demum exacto pro concione declamat, vt Dei voluntatem clariùs, inspecta virginis tumba, explorent. Acclamatur ab omnibus, pedibus eunt in sententiam; & aperta tum-

Sepelitur ad votum populi in Ecclesia.

tumba, nō modo corpus, sed neq; ipse reperitur corporis locus. Expallent tacito murmure ceteri; solus antistes in Dei benignitate exultans, filiosq; paternè demulcens, populum VVintershouum secum abducit, ibidemq; suæ visionis & ostensæ Crucis relegens vestigia: effossa humo, virginis glebam cum ipso sarcophago transfuetam demonstrat, eo ordine, ac decenti reuerentia locatam, vt angelorum haud dubiè ministerio id factum esse cuncti acclamarēt. Post huius angelicæ sepulturæ iudicium, tanta se illic vberitate diffudit cæleste beneficium, vt vix vsquam copiosius effluerit diuini muneris stillicidiū.

*Corpus eius
translatum
per angelos.*

*Ad tumultum
eius crebra
miracula.*

VITA ET MARTYRIUM S. CYRILLI

*In Notat.
Marty. Rom.*

Episcopi, ex ea qua optima fide, teste Baronio, apud Surium habetur quo tempore passus est, patet infra.

S. Cyrillus, cuius fides apud Deum probatissima est, ab ipsis pueritiæ annis ad eodē pietatis delectabatur operibus, vt, vbicunq; pium aliquē fidelium cœrum conuenisse nouerat, ad eum, relictis parentibus, continuè migraret. Cùm autem hoc modo & fidei & pietatis studijs egregiè imbutus, ad ætatem legitimam peruenisset, mox antistitis honore decoratus, in eo munere annos quinquaginta, summa cum opinione sanctitatis perseuerauit. Iamq; deuexa ætate vir (annum enim quartum & octogesimum agebat) à Lucio Duce comprehensus, dijs sacrificare iussus est. Sed vir beatissimus, qui multos ab errore reuocauerat, os Ducis diuinis scripturis, populo Christiano ob id ipsum mirificè exultante, ita compressit, vt homo impurus

*9. Iulij.
Adhuc puer
præclara de
se dat exem-
pla.*

*Fit Episco-
pus.*

*Comprahen-
ditur à Duce
Lucio & flā-
mis datur.*

impurus à verbis in furorem cōuerfus, flammis eum viuum damnaret:

Tum verò sanctus gaudens pfallensq; ad rogū perductus, mox in medium coniectus est. Et quidem ignis flamma, horribili spectaculo ad sydera tendente, ligna omnia in cineres redigebat, & fideles, vt sancti ossa colligerent, expectabant, cum ecce vir beatus expansis in cælum manibus illæsus conspicitur. Eo signo increduli stupore correpti ad Ducē abeunt, nunciantq; virum venerabilem ab igne nihil perpeffum. Dux summo perè admirans, iussit sanctum adduci, quem vt sanum & incolumem vidit, collaudato Christianorum Deo, demum illum abire præcepit. Non cessabat autem Christi seruus alios ab errore, propositis amplissimis regni cælorum promissionibus; ad viam veritatis traducere, se verò assiduo lachrymarū imbre deplorare, quod à Domini passione alienus, flammaram impetū euasisset. Interim strenuè in opus Euangelij incumbebat, & ingentem populi multitudinem doctrinæ illius cupidissimum, sacris lustrabat aquis; ac nouo quotidie foetu Christi Ecclesiam multiplicabat. Qua re ad Ducem delata, eaque ad iram prouocatus; seipsum dementiæ arguebat, quod suo eum gladio ab ignis incendio ereptum non confodisset. Alteram igitur in eum sententiam pronuncians: gladio illum feriri iussit. Nec subterfugit vir sanctus, sed vltro caput tyranno offerens, palmam martyrij lætus adeptus est, sexto Idus Iulij, sub * Decio Imperatore, & Lucio Duce, regnante Domino nostro Iesu Christo; cui gloria in sæcula sempiterna. Amen:

*Ignis nihil S.
Virum lædit.*

*Lamentatur
se à passione
ereptum.*

*Multos bap-
tizat.*

*Gladio per-
cussus occū-
bit.*

**Eius perse-
cutio in Chri-
stianos se-
uissima fuit
Anno Domi-
ni 253. teste
Baronio
To: 2. Annal.*

MAR.

VITA S. DISIBODI EPISCOPI ET
Confessoris: ex ea quæ est à S. Hildegarde Abbatissa Bingensi conscripta. Claruit paulò post obitum S. Benedicti Abbatis: qui contigit circà annum Domini (iuxta C. Baron. Tom. 7. Annal.)

544.

Vide Ioan. Molan. Annot. in Mart. Vsuardi.

B Disibodus præclaris in Hibernia ortus natalibus, iam puer docilis, literis & liberalibus disciplinis imbuendus, pijs præceptoribus à parentibus commendatus, agente Dei gratia, quæ ab eisdem tradebantur, capaci ingenio accuratè memoriæ affigebat. Porrò indies proficiens, & tum ætate, tum sanctitate crescens, à studio literarum ad studium bonorum operum progrediebatur; precibus & eleemosynis vacans: ita ut quicquid de Deo auditione accipere aut discendo consequi posset, illud multa aviditate complecteretur. Denique per gradus virtutum, & ætatis incrementa singulis initiatus sacris ordinibus, cum trigessimū ageret annum, presbyter ordinatus est.

*2. Iulij:
 Patria eius.*

Fuit sacerdos:

Eã autem dignitatē cum Dei timore acceptā, tantis virtutum ornamentis decoravit, ut omnibus Deum amantibus cum primis gratus & charus esset: vnde eius regionis Antistite feliciter demortuo, ab eisdem magna animorum cōfensione in Pontificem electus est. Cum autem cogèrent eum Episcopi onus in se recipere, ille pro singulari modestia indignum se clamare, & qua potuit vi manus ac pedes retrahere: at illis tandem prævalentibus, diuina dispositione etiā inuitus, maleuolisq; frustra obstrepentibus in
 H sede

*Creatur &
Episcopus.*

se de Pontificali collocatus est. Tum verò Dei iustitiã prædicare & docere, omnesq; quos potuit sedulo adhortari quatenus se diuinis mada- tis morigeros præberent: sicq; quòd ab infantia sancti spiritus gratia perfusus fuerit, iam eructã do patefecit. Sanctarũ virtutum optima quoq; exempla paterno affectu in se illis præbebat; & alij quidem propter virtutes, quas in eo cerne- bant, amabant eũ, arrectisq; cordis auribus doctri- nam eius excipiebant: Alij verò, qui diuini erat timoris expertes, monita salutis contemne- bant, multisq; iniurijs illum afficiebant. At ille paucos eosque fideles sibi adiungens, cor suum quotidie affligebat: & tribulationem suam ante Dominum pronuntiabat.

Psal. 141.

*Schismata &
mores corru-
pti in Hi-
bernia.*

Eadem quoq; tempestate ingens schisma & magna ludibria in tota illa regione exitere: a- lijs vetus & nouum testamentum oppugnanti- bus, Christumq; abnegantibus; alijs hæeres cõ- plectentibus; plerisque ad iudaismum se confe- rentibus; nonnullis in ethnicismum prolaben- tibus; quibusdã non vt homines decet, sed instar pecudũ, turpiter viuere appetentibus; alijs deniq; morum quandam disciplinam præ se ferentibus propter humanitatem, sed tamen nihil boni fa- cere studentibus. His verò tam foedis erroribus & babilonicæ cõfusionsi beatus Disibodus se vi- rili & infracto animo opponens, multa oppro- bria, multasq; iniurias patienter tulit: ipsam quoque vitam profundere magis optans, quam tam absurdis & nefarijs rebus suffragari. Vnde post aliquot annos in tot malis æquo animo ex- actos, errorum architecti & patroni, populuf- que eis assentiens, post varias tentas insidias de-
mum

mum coacto agmine, è sede sua multis affectum
contumelijs exturbârunt.

*Pellitur è se-
de sua.*

Et ille quidè Deo malens in quiete seruire,
quàm finè fructu diutius apud illos herere, pau-
cis sibi adiunctis religiosis viris, sedem illam,
quam annis decem strenuè admodum & piè gu-
bernârat, patriâ quoq; ipsam & res suas omnes
Christi amore reliquit, dicens neque sibi neque
alijs prodesse, si illic velit morari, vbi vsque a-
deò incredulitas, perfidia, & pertinax increue-
rit iniquitas. Cum autè ex Hyberniâ egressus
esset, multis peragratis regionibus, & locis non
paucis accuratè exploratis, vbi animæ suæ pos-
set inuenire requiem, tandè in Alemaniam
peruenit; vbi in durum sanè & ferum populum
incidit: attamèn fessus aliquamdiu pedem illic
fixit, gentiq; illi haud contemnendo cum fru-
ctu verba salutis & sanctitatis exèmpla propo-
suit. Interim porrò gratissima beati Benedicti,
non ita pridè vita functi, & religionis mona-
sticæ ab illo institutæ fama, ad eum perlata est:
Vndè plurimum gauisus optabat sibi aliquot
eiusdem religionis viros adiungere socios.

*In Alemaniam
venit.*

Itaque concepta bona spe desiderij sui, quan-
doq; cælestis gratiæ ope complendi, vbi de ho-
minibus ad Rhenû degentibus percepit, duos
quidè & asperos illos esse, sed tamen Ecclesia-
sticâ religionem deuotione colere, properè ad
Rhenû tedit iter, atq; indè deflectens & per auia
quæq; ingrediens, ad fluuiû quem Glauu vocant,
peruenit: quo transmissò, montem excelsum
& syluigerum conspicatus, in eum post decem
peregrinationis suæ annos ascendit. Quem

*Fluuius
Glauu.*

circumquaque perlustrans, cunctaq; eius latera accuratè inspiciēs, amoenitas illius magis ac magis eum incitauit, vt illic cuperet sedem figere: ascensus siquidem arduus difficilem præbet aduentantibus accessum, & riuuli ex vtraque eius parte manantes corporibus magnam afferunt refocillationem. Fusa igitur ad Deum precatione, in montis descensu ad orientem propter atque compendium sibi habitationem designauit, vitæq; institutum, quod diu concupierat strenuè inchoans, orando, vigilando, ieiunâdo dure & asperè solitariam illic vitam duxit: quam socij eius impigrè imitantes, singuli sibi construxere habitacula procul ab inuicem distantia. Sustentabantur autem aliquandiù radicibus herbarum: cum alijs escis carerent.

*Ducit asperâ
& solitariâ
vitam in mô-
te excelso.*

Cœpère porrò post aliqua temporis spatia in populi, venationis, piscationis, aliarumve rerû necessariorum causa locum illum frequentantis, notitiam venire. Iam enim rumor sparsus errat in vulgum, sanctum quendam hominem cū aliquot socijs à Deo missum, eò aduenisse. Quod cum pleriq; admirationi esset, ad eum accedebant, & de rebus vtilibus cum illo sermones conferebant. Vndè factum est vt quibus ille sermones & adhortationes indèficientis vitæ promebat, ij res corpori sustentâdo necessarias ei & socijs eius sæpè suppeditarent. Ille verò cū socijs suis pauperes & egenos colligens, quicquid de victu quotidiano superesset, illis distribuebat. Semper enim memoria retinebat, Adamum è cibo perijsse: attendebatq; Antonium, Macarium, & eis similes patres, herbis & aspero victu fuisse contentos; vt eorum confirmatus

*Benignus est
pauperibus.*

exem-

exemplis, corpori suo molles & delicatos cibos non permetteret: ne ab antiquo serpente deciperetur. Quanto autem magis affligebat carnem suam tanto illum Deus copiosiori augebat gratia sua, & per miracula quoq; eum celebrem cunctisq; manifestum reddebat.

Per multi siquidem ad eum adducti infirmi & debiles, per eius merita diuinitus repente curati sunt: sed & cæci, claudi, dæmoniaci & leprosi non pauci. Vndè fama sanctitatis eius per totam regionem volitante, Principes & nobiles, opulentiq; homines, cum reliquo eius regionis populo montem illum cum omnibus finibus eius vltra decurrentes fluuios Naham & Glan in longum & latum, ei & posteris eius donârunt; vt pijs hominibus illic congregatis vitæ degendæ necessaria affatim suppetarent. Eo autem munere accepto vir sanctus multum extimuit, recordatus malorum quæ erat plurima perpeffus in Episcopatu: flexisq; genibus Dominum orauit, vt oblatio illa ad fructum & profectum animarum Spiritus sancti operatione cederet; deindè omne animi sui studium & voluntatem ad vitæ & doctrinam S. Benedicti cooperante Spiritu sancto appulit, & ad lóginqua loca, vbi ea institutio religiosè & sanctè colebatur nuntios misit, supplices preces offerens, vt quidam ad ipsū venirent, vineam Domini Sabaoth iuxta regulâ B. Benedicti plantaturi.

Complurimis igitur eius Ordinis viris religiosi ad se allectis, eis Oratorium & congrua domicilia in montis supercilio, propter difficilem & arduum accessum contra Orientem construenda curauit: nè aduentantis populi strepitu in-

*Multa efficit
miracula.*

*Mons et fines
eius dantur
illi.*

*Multos ad se
adducit Be-
nedictinos.*

tū interturbarentur, & feruor atq; rigor instituti, quotidiana eò confluentium uisitatione dissolueretur & eneruaretur. Ipse uerò solitarius permanfit in domicilio & oratorio illo, in montis descensu ad Orientem extructo, ut ad occurrentia omnia paratus efferet, & superuenientibus pro cuiusq; ratione & conditione, opportuna posset respōsa dare. Et quidē ea fratrum congregatio, tam pietate ergā Deum quā habitatorum numero crescebat; cunctaq; agenda & habenda imperio S. Disibodi subiacebant: communisq; ab illis uita secundū B. Benedicti institutionem exercebatur. Atq; hac ratione effectum est, ut per multas prouincias insignium uirtutum eorum fama sparsa fit, compluresq; ad eos uenerint, consilia & auxilia animarum saluti opportuna ab eis expetentes: prædicaq; & facultates suas Deo & B. Disibodo hilari mente offerentes.

Viunt iuxta normam S. Benedicti.

Vera eius humilitas.

Porro uir sanctus diuina mysteria ab eo tempore, quo e sede sua eiectus est, usq; ad uitæ finē, non ut Antistes, sed ut pauper presbyter celebrauit; nihil prorsus ea ex re mœroris accipiēs, sed potius animo exultans, Christi passionem imitando. Caterū cum iam triginta annis ibidem Deo fideliter seruiisset ac fratribus suis uerbis & exemplis egregiē præfuisset, plus labore quā senio exhaustis corporis uiribus, ægrotare cœpit. Conuocata igitur sancta congregatione, instantia mala & prospera, imminentemq; à corpore migrationem suā, spiritu prophético prædixit, successorēq; designauit: omnia quæ eius loci erant illi committens. Locum quoque sepulturæ suæ illis ostendit, cum la-
chry-

chrymis & gemitibus eos orans, ne in sublimi-
aliquo loco, sed in humili oratorij ipsius vmbra-
culò ipsum humarent. Et quidè fratres magno
dolore affecti, tantiq; Patris amissionem lugu-
bri voce deplorantes polliciti sunt se id curatu-
ros. Atque ira post multos exantlatos labores,
post multas toleratas cruces & afflictiones, an-
no ætatis suæ 81, diem obiit extremum: Christo
redemptori, cui fideliter seruierat, spiritum
reddens.

*Migrat felici-
ter à vita.*

Sacrum autè eius corpus fuit ingenti om-
nium luctu, copiosissimâq; funus cohonestanti-
um multitudine, in exiguo sui oratorij, vt vi-
uens petierat, vmbaculo tumulatum; suauissi-
mo omnium naribus ceu balsami, myrrhæ &
thuris odore perfusis; quæ miræ suauitatis fra-
grantia ad tricesimum vsque diem apud eius se-
pulchrum perduravit: vbi & multa sunt diuini-
tùs edita miracula, Septem dæmoniâci liberati;
triginta claudi, multi cæci & surdi: complures-
que alij, varijs pressis morbis, ad contactum tu-
muli eius, præstante Domino, curati sunt. Indè
verò multo post tempore, magna cum venera-
tione assentiente & præsentente Bonifacio Antisti-
te Moguntinensi, in Ecclesiam Monasterij trans-
latum & in sarcophago honorificè reposi-

*Insignia mi-
racula a tu-
mulum eius.*

tum: fuit veterum miraculorum rei-
teratione, denuò diuinitùs
glorificatum.

*Vide Tom. 2. MARTYRIVM S. ANATOLIAE VIR-
Annal. ginis, ex eo quod R. P. Laur. Surius ex antiquis
C. Baron. & monumentis eruit. Passa est anno Domini 253.
Notat. In Decij Imper. i. sede vacante.
Martyr. Ro.*

9. Iulij.

*Dæmonem
expellit.*

*Morbidos
multos sanat.*

S Anatolia cùm se ieiunijs & precibus ma-
ceraret, & die nocteq; diuinarum rerum
commentatione exilij sui labores ita mi-
tigaret, vt nihil ea iucundius, nihil hilarius vi-
ueret, contigit filium Diodori, qui erat consula-
ris prouinciæ, Anianum nomine, à Diabolo ve-
xatum clamare: Domina Anatolia, incendis me.
Interea Diodoro, homine cum primis pagano,
eum per lucos & templa mittente, venit ille ad
lucum S. Anatoliæ vicinum, ruptisque catenis,
quibus constrictus erat, antè orantis Anatoliæ
pedes se abiecit, dicens: Tu es, quæ me flammis
orationum tuarum exuris. Porrò S. Anatolia
exufflans in eum, vno verbo dæmonem ab ho-
mine expulit, sanumq; ad parentes remisit. Qui,
viso filio ab Anatolia præter spem ita subito cu-
rato, tanta sunt repleti exultatione, vt assumpta
ingenti pecuniæ vi ad virginem abirent, eamq;
gratitudinis ergò, reuerenter offerrent. At vir-
go accepta volûtate, pecunias pauperibus Chri-
stianis distribui iussit; illos verò ad Christiana
suscipienda sacra instanter hortata est.

Indè virginis fama miro omnium sermone ce-
lebrata, totam Piceni prouinciã peruagata est;
adeò vt plurimi varijs morbis oppressi, dæmo-
nijs vexati, & medicorum ope destituti ad eam
sanitatis adipiscendæ causa cõfugerent, certaq;
salutem domum reportarent. Ea res cùm graui-
ter

ter templorum Pontifices offenderet, suggerunt Decio, vt eam, pestem & exitium dijs patrijs molientem, interficiat. Fuit cōtinuò Faustiniāno id negocij datum; qui eam ad* Thuriensem ciuitatem perducere, ibidemque in secretario ipsius diuersis plagarum generibus vexari, ac deindē in eculeo suspensam, lampadibus aduri iussit. Sed cū ea cruciamenta virgo Christi despiceret, Iudicemq; ni resipisceret, perpetuis ignibus cruciandum diceret, Faustiniānus, vocato ad se Marso, qui Audax dicebatur, propositis muneribus hortatus est, vt eā in cubiculo inclusā serpentū moribus dilaceraret. Marsus facillē assensus, vt artem suam venditaret, vnico serpente negociū suscepit. Cū ergo tota nocte angusto in cubiculo virgo cū serpente cōclusa esset, hymnis, & psalmis, & orationibus, bestiam ita edomuit, vt nihil eo quidquam mansuetius appareret. Manē factō, Marsus aperto cubiculo cū pedem inferre vellet, serpens suis eum amplexibus circumdans, in magnum vitæ periculum prostravit; deuorassetq; protinūs, nisi Anatolia compræhensum manu sua serpentem abire in locum suum præcepisset: quod ille mox cum summa mansuetudine fecit. Quo viso, Audax Marsus Christum verum Deum confessus est.

*Thoram.

*Dirè cruciatur.**Serpens nihil ei nocet.*

Faustiniānus interim sua spe & expectatione fraudatus, vt cognouit Marsum insuper Christū confiteri, nimio furore accensus carceri eū mancipauit, ac tandem studio Anatoliæ Christianis sacris initiatum capite damnauit. Porrò sancta virgo, extēsis ad orationem manibus, gladio ita transuerberata est, vt à dextero latere in sinistrum

*Magus creditur.**Magus capite ceditur.*

*S. Anatolia
confoditur.*

strum vsq; confossa, glorioso martyrij triumpho ad Christum migraret.

*Vide 2. Tom.
Annal. C. Ba-
ronij.*

MARTYRIVM SS. FELICITATIS ET septem filiorum eius, ab Ecclesia Romana Notarijs (vt videtur) conscriptum. Passi sunt anno Christi 178. Soteris papæ primo. Ex eo quod extat apud D. P. L. Surium.

10. Iulij.
*Marci Au-
relij, An-
tonij Imperij
eius 13.

*Egregia ca-
stitas S. Feli-
citatís Vi-
duæ.*

*Pietas & re-
ligio eius o-
pera crescit.*

CVM* Antonini Imperatoris tēpore, ingē Pontificum exorta seditio Christianā religionem vna internecone penitus delēdam esse cōclamaret, Felicitas illustri admodū genere matrona, inter alios omnes fidei cultores tāto pietatis virtutumq; omnium splēdore fulgebat, vt pontifices, illa vna superstite, res suas nefandumq; dæmoniorum cultū diu saluū consistere posse diffiderent. Erat enim castis adeo moribus ornata vidua, & orationis studio die noctuq; tam sedulò intēta, vt cūcti vel solo eius intuitu, Christianæ religionis amore inflammarentur. Crescebant per illam quotidie Christi præconia, & pietatis studiū maxima capiebat incrementa; prorsus vt idolorum sacrifici inuidia tabescētes, Imperatori Antonio Republicæ excidiū denūciarent, ni mature Felicitatē cū filijs, dijs sacrificare cogeret. Antoninus ea denūciatione cōmotus, Præfecto Urbis Publico vitæ necisq; potestātē in viduā sanctissimam tradit, vt ea ratione offensa Deorum numina placaret.

Igitur Publicus, ne suo deesse officio videretur, blādo eam alloquio ad sacrificium prouocauit, indè pœnarum atrocitate cum minis proposita, foemineum pectus terrore complere nitebatur.

Cui

Cui Felicitas: Nec, inquit, blandimentis tuis resolui, nec terroribus frangi potero. Quid? tu sanctum Spiritum, qui fidelium mentes inhabitat, nosq; contra aduersos tuetur casus, ab homine superandum existimas? nihil agis; de illius nãq; protectione securus, supplicia tua superabo, & si interfecta fuero gloriosorem occisa triumphũ reportabo. Publius eam foeminæ virtutem admiratus, illam cum filijs septem recludi iussit. Alia verò die in foro Martis pro tribunali sedens, productam sic blandè affatur; Felicitas, miserere quãso filiorum tuorum egregia indole iuuenum, & noli floridam illam iuuetutem dementia tua in interitum tradere. Respondit matrona. Misericordia tua impietas, & exhortatio crudelitas est. Et conuersa ad filios, O filij, inquit, ò chara matris pignora, mentem oculosq; ad cælum erigite, ibi vos expectat Christus cum sanctis suis. Pugnate pro animabus vestris, & fideles vos in amore Christi exhibete, Audiens hæc Publius, iussit eam a lapis cædi, dicens; Itanè me præsentis, ista monita dare audes, vt, spretis dominorum nostrorũ iussis, in perniciem spontanei ruant? Et statim amota matre, filium eius Ianuarium natu maximum blando ad se sermone vocauit, multaq; haud cõtèmnenda obtulit, si idolis sacrificare vellet. Sed cùm ille munera rejiceret contèneretq;, Publi⁹ fulmine verborũ minas ingeminãs, iuuenè terrere nitebatur. Tũ ille: Quid, inquit, inani verborũ strepitu aures meas obtũdis? Ego enim Christi virtute hæc facillè superabo. Iudex ea contumelia prouocatus, virgis atrociter cõsum in carcerem recipi iussit. Indè verò Felicem secundum adduci.

Is pa-

*Vide animi
fortitudinem
in vidua.*

*Recluditur
cum septem
filijs.*

*Confortat
filiõs suos.*

*A lapis cædi-
tur.*

*Ianuarius fi-
lius eius natu
maximus.*

Felix Secundus filius.

Philippus tertius.

Silanus quartus.

Alexander quintus.

Vitalis sextus.

Psal 95.

Is pari constantia Iudicis blandicias minas excipiens: Tu ne, inquit, existimas vel me vel alium quem fratrum meorum à Domini nostri Iesu Christi amore auellendum? Hoc audiens Præfectus, isto amoto, iussit sisti tertium, nomine Philippum. Is simili audacia in Iudicem & inamicorum simulacra inuectus, iterum est receptus in carcerem. Mox adfuit quartus, Silanus; insigni animi & corporis robore iuuenis. Ad quem sic Iudex: Vt video, inquit, conuenit vobis cum pessima matre, vt spretis principum mandatis, vnum omnes eundemq; interitum subeat. Cui Silanus; Imò si tua tormenta sanè puerilia timuerimus, in æternum interitum, suppliciaq; horrida incidemus. Amoto Silano, iussit quintum præfatum esse Alexandrum, vix dum ex ephēbis egressus, cana tamen prudentia iuuenem, adeò vt liberè constanterq; mirante etiam Iudice, Christum confiteretur. Isto amoto, iussit applicari sextum, cui dixit; Fortè vel tu vitam amplexaberis, & nequaquam pari cum reliquis stultitia in perniciem ruas. Respondit Vitalis, (hoc namque illi nomē erat) Nos quamdiu Christo per fidem coniuncti sumus, vitam habemus, neq; possumus ullis mortis angustijs circumueniri. Qui verò impuris sacrificijs dæmonem habere propitium nititur, is sibi sempiternam mortem imprudenter machinatur. Præfectus eam pueri prudentiam, dicendiq; libertatem admiratus, Et quid est, inquit, dæmon? Cui Vitalis; Omnes dij gētium dæmonia sunt, & illi qui ijs diuinos honores tribuunt. Publius, hoc quoq; per contemptum amoto, iussit prodire septimum, animo ad supplicia pro Christi nomine ferenda promptissimum. Hic Martialis vocabatur.

tur, cui Iudex dixit: Crudelitatis fautores effecti, Augustorum instituta contemnitis, & in vestra pernicie permanetis? Martialis verò contra exclamans: O, inquit, si nosse quæ poenæ idolorum cultoribus constitutæ sunt, aliud sciperes. Omnes enim qui Christum verum Deum non confitentur, sempiternis gehennæ flammis subijcientur. Tunc Publius omnibus iam auditis, & carcere conclusis, gesta omnia in scriptis redacta Antonino misit.

Imperator verò Antoninus, diuersos ad Iudices eos misit, varijs excarnificandos supplicijs. Et primus quidem frater, plumbatis diu grauerque cæsus, præclarè in Christi confessione spiritum tradidit. Secundus & tertius, fustibus mactati, egregiam animi constantiam, ad extremum vsque vitæ spiritum, magno fidelium gaudio declararunt. Quartus præcipitio interemptus, ad cælos migravit. Reliqui tres, capitali sententia damnati vnà cum matre, intrepidè ceruices gladio subdiderunt; pia interim genitrice sua pignora ad tam præclarum certamen hortante & confirmante. Quæ demùm & ipsa, de filiorum iam salute secura, plena gaudio

& exultatione in certamen prodijt; & gloriosum triumphum simili exitu foeliciter compleuit.

*Septimus
Martialis
puer.*

*Adiuersis in
diebus inter
ficiuntur.*

Vide C. Baro. Annal. To. 2. & Notat. In Martyro: Roma. MARTYRIVM SS. VIRGINVM RVFFINA & Secunda; ex eo quod V. P. Laur. Surius ex antiquis monumentis optima fide decerpfit. Passa sunt anno Christi 260. Sixti papae, primo. Valeriani & Gallieni Imp. 6.

10. Iulij.
Earum patris & parentes.

RVFFINA & Secunda sorores, patre Armentario, matre verò Aurelia, ciuib⁹ Romanis genere & dignitate clarissimis ortæ: & Christiana religione imbutæ, ipso persecutionis feruore, Armentario & Verino æquè Christianis sūma parentū voluntate desponsatæ fuerūt. Sed ij desertores fidei repētē facti, nec tamē sua perditione cōtenti, etiā has Dei famulas detestabili persuasione ad sui imitationem inducere nitebantur. Ellæ verò, vt insanas eorum declinarēt adhortationes, ad prædiolū suum quod in Tusciæ partibus videbantur habere, sese contulerunt. Id audientes Armentarius & Verinus, eam fugam, suam contumeliam interpretantes, illas apud Arcesilaum comitē accusarunt, quod ipsis repudiatis cōtemptisq; templorum mysterijs, Christi cæli terræque Deum confiterentur. Ijs auditis, Arcesilaus cum equitum turma celeriter eas infecutus, via Flamiæa quartodecimo milliario comprehendit, reuocataq; ad Urbem Iunio Donato præfecto discutiendas tradit.

Accusantur apud Arcesilaum à suis sponsis.

Ducuntur in singulas custodias.

Donatus indignabundus, ab inuicem separatas duci in custodiam mandat; dieq; tertio Ruffinā suā oblatā cōspectui blādis admodū verbis ad deorum sacrificia & maritales amplexus hortatur: vtque voluptatibus in vita concessis perfruat, etiam atq; etiam rogat. Ad quæ Ruffina præter alia: Nec captiuitatem horreo; nec idolis

Egregium Ruffine responsum.

facri-

sacrifico: quin & Voluptates fœdas, & momento temporis, interituras detestor: eas verò, quæ cum æternitate coniunctæ, nihil lubricum, nihil incertum suis amatoribus promittunt, amplector. Iunius Donatus, eo responso tam prudenti non intellecto. Omissis, inquit, vaniloquis verbis istis nube viro tuo. Tum Arcesilaus: Cùm sit, inquit, rea sacrilegij, in matrimonij sortem admitti non potest. Respondit Ruffina: Ita tu dicis matrimonij sortem me admitti non posse, quasi ego hominis vxor esse desiderem, quæ Christo Dei filio virginitatem meam deuoui. Quamobrem audi Arcesilae Comes; Quære alium, cui minæ tuæ timorem adferant; me quidem nec à virginitatis palma reuocare poteris, nec ab amore & cultu Christi filij Dei separare.

Tum Donatus, accita Secunda, Ruffinam sororem eius flagellis cædi iussit; ea spe, vt Secunda terrore prostrata ipsorum persuasionibus assentiret. Vt vidit autem Secunda Ruffinam sororem flagellari, magno clamore Iudicem insectata: Quid agis, inquit, scelestissime regni cælorum hostis? Cur sororem meam gloria afficis, me verò eius gloriæ non pateris esse participem? Præfectus; Vt video, ait, sororem tuam infania superas. Ad quæ Secunda; Nec soror mea insana est, nec ego insanio; sed ambæ Christianæ sumus, & iustum est, vt simul cædamur, quæ pariter Christum Dominum confitemur.

Præfectus, earum constantia superatus, iussit illas obscuro concludi loco, & fœtore è stercoreum fumo excitato grauius cruciari. Sed humus ille thymiamate fragrantior, summam earum

*Vouit Christo
Virginita-
tem.*

Flagellatur.

*Secunda mi-
rafortitudo.*

*Nota Virgi-
nis constan-
tiam.*

*Fœtor muta-
tur in odores
aromaticos.*

hari-

*In feruenti
dolio non le-
duntur.*

*Saxo alliga-
ta non possunt
submergi.*

*Capite cæ-
duntur.*

*Plautilla vi-
sione admo-
nita eas se-
pelit.*

naribus delectationem inferebat. Porrò obscū-
ritas lucem meridianam splendore vincebat, &
omnia tetra in suauissima oblectamenta, mira
Christi gratia, vertebantur. Indè igitur educit
& in balneis inclusa in feruens dolium missa
sunt; sed calor virtutis suæ mox oblitus, dulcor
corporibus earum præstitit refrigerium; pro-
sūs vt Præfectus, stupore oppressus, eas saxo vno
ad ambarum colla ligato, in Tyberim præcipi-
tari mandarit. At illæ dimidia ferè hora aqua
superiores, tandem siccis vestibibus in ripam flu-
minis delatæ sunt, ibidemq; Christi numen hym-
nis & canticis, spectante populo, celebrârunt.
Iudex rei illius certior factus, Arcesilao Comite
dixit; Istæ, quas mihi obtulisti, profectò aut ma-
gica arte nos superant, aut vera sanctitate præ-
ditæ res has adeò stupendas gerunt. Itaq; tu eas
recipito, & pro arbitratu vel plectito, vel ab-
soluito.

Igitur Arcesilaus sanctissimas virgines in sy-
uam per viam Corneliam decimo ab Vrbe mili-
liario abductas, in fundo, qui Buxo vocatur, pu-
riter capite cædi, earumq; corpora lupis deuor-
anda tradi mandauit. Sed domini gratia
non defuit in Christum credentibus etiam de-
functis. Plautilla namque in cuius prædio cæsi
sunt, per visum eas mirò gemmarum ornatu in-
tentes conspiceremur, sibiq; dicentes audi-
uit; Plautilla reuoca animum tuum à flagitioso
idolorum cultu, & impia incredulitate calcata.
crede in Christum, nostraq; corpora in prædio
tuo relicta sepelito. Plautilla ea visione admo-
nita, protinùs ad locum abiit, inuentaque san-
ctarum corpora ab omni foetore & lesione alio-

na,

na, adoravit & credidit, atq; in monumentum nouum intulit; Iam verò, (in urbem olim translata), in Basilica Lateranensi propè baptisterium debito honore seruantur. Locus autem vbi sunt passæ, auctus est sede Episcopali, quæ & titulo Syluæ Candidæ reperitur sæpius appellata.

*Hæc Baron.
In Not. mar.
Rom.*

VITAE AMELBERGAE VIDVÆ,
matris S. Gudila Virginis: ex ea quæ extat apud
V. P. L. Surium. Quo tempore floruerit, patet
infra.

*Vide Ioan.
Molan. in In-
diculo SS.
Belgij.*

BEATA Amelberga illustrissimis orta natalibus, Xantes oppidum iure hereditario obtinuit, donec monasticum institutum complexa est. Parentum verò orbata solatio, licet ætate tenera, familiam peruigili cura & multa comitate gubernauit. Decreuerat illa quidem, continentia inprimis studiosa, cælibem agere vitam, quo multo suauius Christi spiritu frueretur, sed parentum voluntate im-

*10. Iulij.
Patria eius.*

*Nubit Vvit-
gero.
Claruit hic
Pipinus vt
patet Tom. 8.*

*An. Baronij,
An. Dominæ
631. &c.
Idem voca-
tur etiam
Emebertus.*

Ex hoc tam sancto tamque foelici coniugio primus prodijt Aldebertus Cameracensis Ecclesie præsul sanctissimus; deindè sorores quatuor Reinildis, Pharaildis, Ermelendis & Gudila, eximia omnes sanctitate ac virginitatis præcipuè laude conspicuæ. Porrò Amelberga cum postremam vtero gestaret, & paucos ante puerperij dies, instar parturientium, in angustias veniret,

I

Ange-

Angelica cōsolatione recreata, audiuit se filiam summæ continentiae & castitatis virginem parituram, quæ omnibus vitæ suæ diebus gratissimum Deo exhiberet famulatum. Illo tam in sperato Dei beneficio mirificè gauisa, totâ se ad gratias Deo debitas cū marito reddendas cōposuit; prolesq; sanctissimis disciplinis simul cum ipso lacte ita imbuit, vt nihil ijs castius, nihil modestius, nihil deniq; sanctius videretur. Et quidem multi regni proceres propter nobilitatem & opes, illarum nuptias studiosè ambiebant; sed illæ Christi amore vehementius inflammatae, virginittatis propositi tenaces, mortalium hominū coniugia repudiabant.

*Filia eius
Virgines per-
manent.*

*Vitgerus
princeps fit
monachus &
Amelberga
monialis.*

*Inedia &
preces eius.*

Inter ea parentes insigni filiarū pudicitia & assiduo precandi studio, cui sedulò incumbabant, delectati, & ipsi mundo valefacere, seseque totos ad spiritalia Christi castra transferre decreuerunt. Nec mora. Vitgerus princeps sapientissimus (vt erat ab Angelo prædictum) monasticæ vitæ institutum complexus est; Amelberga verò sacrum velamen ab Autberto Cameracensi antistite accepit, seseque totam Domino consecrauit. Tum verò, quanquàm ab ineunte ætate in opera pietatis sedulò incubuisset, tantum corpusculum suum inedia macerauit, spiritumque assiduis precibus & meditationibus roborauit, vt non tam in terris, quàm in ipso cælo degere videretur. Cùm verò Dominus tantis laboribus finem imponere vellet, acerrima tandem correptam febre, ex hoc mortalitatis ergastulo, ad sempiterna cælorum regna sanctam illam euocauit. Corpus fuit multis omnium lachry-

mis,

mis, ac præcipuè magna pauperum lamentatione, in Lobienſi ſepultum monaſterio, eximijs admodùm miraculis clarum; quod deindè multo poſt tempore, translatum eſt Binchium.

Lobienſe monaſterium.

VITA ET MARTYRIUM S. CANVTI,

Vide C. Bar. In Notat.

Danorum regis, ac protomartyris, ex ea quæ ſcripta eſt à Saxone Grammatico Hiſtoria Danica lib. 11. Paſſus eſt (iuxta Vſuardi martyrol.) Anno Domini 1086.

Marty. Rom. 7. Ianuarij.

CANVTVS Suenonis filius, propitiæ fortunæ beneficio, ſummis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcurrit. Quippè contracta iuuentute, myoparonum piratica môſtra perdomuit, Sembicis atque Eſtonicis illuſtrem trophæis adoleſcentiam egit, nouiſquæ virium gradibus, paterni roboris fundamenta tranſcendit. Quæ victoria futurum eius dominium ominata eſt. Pro amplificanda tuendaquæ patria iuges excubias geſſit, rerumquæ, quarum ob infirmam ætatem vix ſpectator eſſe potuit, auctor haberi præſumpſit. Quin etiam iuuenile corpus continuo vſu ad bella impigrè conficienda, armaquæ viriliter ſuſtinenda firmabat, famaquæ eius bellica vi in tâtum claritatis exceſſit, vt rediuiuum magni Canuti ſpiritum fortunamquæ, ſimul cum nominis videretur communionem ſortitus, ad eò vt nullus eũ Paterni regni ſucceſſione potiturum ambigeret. Neque enim virtute iam maturus, honori intempetiſtius videbatur. Sed nec liberalitatis ſpecies eius adoleſcentiæ defuit; cuius fratrem Haraldum natu maiorem,

15. Julij.

Martyrol.

Rom. habes

7. Ianuar.

Diſſipat pira

tas adhuc a-

doleſcens.

*Haraldus
frater eius.*

obtusi admodum cordis, inter iuuentutis initia perpetuus inertiae sopor oppressum tenebat.

*Dani Haraldus
ocio & inertiae
deditum
preferunt
Canuto.*

Suenone autem defuncto, regiae successione delectum anceps popularium sententia pertractabat. Maior namque Danorum pars, Haraldus ocij cupiditate complexa, Canutum respuebat, ignauumque sibi regem maluit imperare, quam fortem. Praeferebat audaciae hebetudinem, & egregiae indolis claritate contempta, negatum virtuti culmen vitio tribuere non erubescerat. Soli Scanienses, iusta animi inclinatione prouecti Canuti probitate culta, Haraldus desidia respuebant. Porro Haraldus plerosque fraternalis partis fautores, legum emendatione, liberiorisque vitae iucunditate promissa, per subornatos in gratiam suam sollicitandos curauit. Ita à Canuto vulgi animos partim spes, partim metus auertit. Ipse deficientibus à se copijs, tribus duntaxat rostratis nauibus in angustiissimas Scaniae maris fauces elabatur, regno carere iussus, cuius ipse incolumitatem protexerat, terminum auxerat.

Vbi fraternali legatione, regni communionem spondente, reuerti monitus, spretis mandatorum blanditijs, Suediam fugibundus intravit, perquam stultum ratus, eius se promissis in fracta fortuna credere, cuius eadem adhuc vigentibus minas acceperit.

*Haraldus oblitus
bit, & Canutus
fit rex
Danorum.*

Mox perinde atque iniuriarum oblitus, interitis patriae rebus, bellum aduersum Orientalem viuentem patre coeptum, enixè prosequitur. Interim Haraldus biennium emensus, defungitur. Quo mortuo, Canutus fraternalis suffragijs in regni fastigium reuocatus, Orientale bellum, quo

in adolescentia orsus, in exilio auspiciatus fuerat, accepto solio, potius amplificandæ religionis, quàm explendæ cupiditatis gratia, totis viribus innouandum curabat; cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentum apprehendere cupiens. Nec antè manum ab incepto retraxit, quàm Curorum, Sembonumque ac Estonum regna funditus delisset. Deindè sublato hoste, nuptias circumspiciens, finitimaq; coniugia obscura ac dignitate sua minora reputans, Præfeti Flandriæ Roberti filiam Ethlam in matrimonium aduocauit; ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumque magnatum insolentia, solutos hebetatosq; prisci iuris neruos adspiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris disciplinam connisus, probatoris iustitiæ cultum seuerissimis edidit institutis, contumumque & labentem æquitatis tenorem in pristinum habitum reuocauit. Non sanguini, non necessitudini, quo minùs iustè se gereret, indulgentiam habuit; nullius amicitia aut familiaritati impunitatem iniuriæ tribuit, sed labefactatum iuris vinculum tenacissimo nexu astrinxit, ac paternæ seueritatis vestigia sollicitus vsurpauit; eoque studio grauissimas Maiorum offensas contraxit.

Sacris decus suum reddebat; sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis prosequabatur; cumque ab inertis & rudi populo parum iustam pontificibus venerationem haberi conspiceret, ne tanti nominis portitores inter priuatos relinqueret, decreti circumspicientis industria, primùm eis inter proceres locum perindè ac Ducibus assignauit, auctoritatem honore concilians.

Ducit Roberti Flandriæ præfeti filiam Ethlam uxorem.

Iustitia & seueritas eius.

Episcopis primum inter proceres locum tribuit.

*Fauor eius
in Clerum.*

Nec solùm Pontificibus dignitatis incrementa donauit, sed etiam priuatorum Clericorum ordinē benignissimis decretis adornare studebat. Nam quò cumulatiorem eis honorē redderet, literatorum controuersias, vulgaris fori cōditione exemptas, ad eiusdem professionis iudiciū relegabat. Iisdem religionis reos, obiecta repellere nequeunt, pecuniaria multa puniendos permisit. Quibus etiam in omnia, quę aduersum diuina committerentur, animaduersionis arbitrium tradidit, cunctasq; huiusce generis actiones, sacerdotali iudicio destinatas, à publico foro secreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrēm dignitati pōdus adiecit, decusq; priuato fastigio excelsius, eorum respectui inesse voluit. Quo effectum est, vt Danorum nemini, nisi Regi aut Pontificibus, eiq; qui potissimus regni successor aduertitur, domesticis quenquam liceat actionibus postulare. Idem populares, adhuc sacrorum rudes, decimarum religioni assuefacere conabatur. Sed proposita irrita suasio fuit; Quippè maturitatem rerum, nouelli cultūs rudimenta capere nequebant.

*Sueno Episcopus
Danic.*

Ne autem Sueno Episcopus promissam templi refectionem negligentius exequi videretur, cœptam Roschildensis sacrarij fabricam ad finem vsque perduxit. Cuius excolendi gratia coronam, arte impensaque operosissimè elaboratam, in eius ornamentum appendit; existimans regias opes potius sacrorum splendori, quàm humanæ auaritię seruire oportere. Egnus quoque ijsdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à se opus explicuit.

*Liberalitas
eius in Ec-
clesias.*

enit. Quibus rex dedicari iussis, mirificam dotis nomine munificentiam erogavit. Prima namque dedicationis die, Rex solenniter altaria veneratus, quartam regij numismatis, quartam suæ in ciues exactiois, quartam æstivi census portionem, eis qui pro tempore loci antistes extiterit, muneris loco, perpetuo iure possidendam concessit.

Cum verò Danorum nomen, armis in desidia cadentibus, à paterni auunculi temporibus obrutum animaduertit; nouarum rerum cupido subrepfit, Angliam infelicitate amissam, hæreditatis nomine repetere. Reколеbat enim bellicam Maiorum gloriam, cumque opibus imperij fines nullo magis, quam Anglicis creuisse titulis; maioremque eis ex vnus insulæ, quam totius Orientis spolijs incessisse splendorem. Vt igitur Maiorum fortitudini responderet, atque auiti nominis gloriam æquaret, omnium, quæ paterna corrupisset inertia, refectioem, suæ comendabat industriæ, parentemque perosus, auum æmulat⁹ est.

Primum igitur occultum Olauo fratri consilium prodit, eoque id ipsum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem Rex sibi fraterna charitatis vicifitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat. Olauus enim affectatione regni, pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum, summa fidei simulatione tegebat. Et ne solus insidias volueret, lecta societate, clandestinæ coniurationis cæcum instruxit. Canutus verò omnium animos gloriæ magis, quam sceleri intentos existimans imperata classe, Limici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in Oceanum transitus patet, quodam nauigijs per-

*Vult Angliam
infelicitate
amissam ar-
mis repetere.*

*Olauo fratris
eius in Canu-
tum perfidius
animus.*

uius, nunc verò interiecta arenarum mole præclusus. Hic Rex fratrum diu præstolatus aduentum, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, veniendi moram in dies extraxit, vt vel Regem sine eo proficiscentem regno priuaret, vel tarditate suspensum exercitu destitueret. Nec eum callida consilij ratio fefellit. Nam tota à Rege classis, fastidita eius expectatione, defecit. Tandem de fratris perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò contendit, ibique fratrem inopinatum & attonitum interceptum. Deinde productum accusatumque, nec obiecta valide propulsantem, catenis coercitum, nauigioque in Flandriam relegatum, carcerali custodia mandandum curauit. Cuius captiorem conuulsi parum fama aut nuncio experti, quò callidius exercitum soluerent, inertem regis moram absentiamque causati, classem clandestino monitu circumuentam, domos abire iusserunt.

Olauus à Canuto victus in Flandriâ mittitur.

Rex Canutus Danos conatur inducere ad decimas soluendas.

Itaque huius facti Rex postquam cognitionem accepit, dolorem prius, deinde lætitiā egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, multæque nomine, primam exigendarum decimarum occasionem corripuit; lætatus quòd ei vtilissimam propositi rationem opportunitas conciliaffet, suo dedecore sacrorum decus instruere cupiens. Sed pietissimi regis conatus exitum inuenire non potuit. Dani enim illam decimarum solutionem non religionis, sed ignominie esse decernentes, annuam alienis frugem dependere constanter recusarunt, potius

tiusq
feme
ri, sa
tion
ri vt
septe
cogn
Hort
tuit
diffe
tius,
do, æ
store
rege
eius
Slesu
conf
in pa
um l
Iuris
salut
fuis
nia q
Rex
migr
ipsum
filio
bras
acta
fitur
finist
grati
reue
C

riusque graui ere, ob admissum perfidiae crimen semel multari, quam semper libertate spoliari, satius esse dixerunt. Hanc deterioris conditionis partem Rex à populo vniuerso approbati vt intellexit, simulata pecuniae exactione, septentrionales Iutiae partes ingressus, Tostonè cognomine Peculatore, eiusque collegam Hortam, colligendae pensionis quaestores instituit, multa metu decimarum religionem differere cupiens. Qui cum mandatum immittitur, quam iussi fuerant, exequerentur, multitudine, aemulorum regis hortatibus, concitata, quaestores trucidauit. Nec eorum caedibus satiata, in regem quoque vesana prorupit. Qui impetum eius opportunè sua ratus absentia declinandum, Slesuicum concessit, ibique coniugem cum filio constitutam, si res sinistrè cessissent, perfugere in patriam iussit, nullum inter perfidos praesidium habituram. Ipse interim imminentibus Iutis, quo tutior secessu foret, Fioniam petit, salutem insulae praesidio quaesiturus. Sed illi cum suis finibus exegisse nequaquam contenti, Fionia quoque propellendum decernunt. Iamque Rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiam emigrare statuerat, cum Blacco quidam, primam ipsius familiaritatem adeptus, simulatae fidei comilio fugam dehortatur, ne foemineo more latebras circumspicere videatur; se interim plebis acta speculaturum, blanditiaque irae eius oppositurum promittit. Sed Blacco, ommissa legatione sinistris plebem monitis palpitans, conciliandae gratiae loco, odiu Regi impèsi^o struit, ac deinde reuersus paciore tamè populi animu nunciat.

Canutus interim, quotidianis sacrorum solen-

*Nolunt Dani
persoluerè
decimas.*

*Quaestores re-
gis caeduntur.*

*Blacco perfidus
in regem
suum.*

lennijs affuetus, ne quid religioni præponeret
 Albani eodem sacrâ pro se deprecaturus accessit
 vbi dū religioni vacâdo officia sãctitatis exequi
 tur, consternatæ multitudinis corona armis sa-
 crariū clausit. Quotquot ergo ex militib⁹ hosti-
 præcurrere poterant, periculi consortium affe-
 ctantes Regē petebāt, eius in seipos discrimen
 transfundere cupiētes; cumq; salutē secessu co-
 sequi possent, periculum præsentia quæsierunt,
 morteq; clari, quā fuga tuti fieri maluerunt. Be-
 nedictus quoq; fraternitatis nexū fide imitatus
 in templo cum fratre commori destinauerat. Be-
 ricus verò seorsum ab hoste conclusus, cum so-
 lus multitudinem sustinere nequiret, per medi-
 os hostium globos, ferro secessum molitus, eru-
 pit. Tunc nemine religiosæ pacis domicilium
 violenter irrumpere præsumente, primus Blac-
 co, cunctantibus cæteris, ferro valuas petiit,
 ductuq; suo eandem cunctis licentiam tribuit.
 Ita se non sacrilegij modò, sed etiam publici pa-
 tricidij ducem auctoremq; exhibuit. Quod videns
 plebs concitato seditionis motu templum ag-
 greditur: eoq; irruptione facta, diuinus lare
 ac sanctissima penetralia sacrilega tempestat
 foedauit. Verùm Blacco, in ipso, quē irruperat
 aditu trucidatus, datis patricidij piaculis, vio-
 lat sacrarij pœnas pependit; Benedictus etiam
 liminibus irruptorem excipiens, dum foribus
 acriùs propugnauit occiditur.

Rex interim inter cruentos imminentis vio-
 lentiã strepitus, fiducia cõscientiã eundem me-
 tis habitum tenuit, neque religioni parcius
 quàm si periculum abesset, vacauit. Sed ne extro-
 ma quidẽ eius hora, sanctitatis studio vacauit
 fuit;

*Præclarami-
 litum fides
 in regem.*

*Pœna scele-
 rissimi prodi-
 toris Blacci.*

fuit;
 perf
 quan
 sito
 sum
 culp
 lubr
 brac
 dum
 pect
 iactu
 prof
 mun
 peti
 quo
 extir
 post
 guen
 DE v
 tam
 re de

VIT
 T
 q
 A
 P

H
 vitar
 rum
 nam

fuit; Nam cum parietem vndique à popularibus perfringi (quippè ligneus erat) ideoque propinquam sibi necem instare animaduverteret, accersito sacerdoti factorum arcana confessus, per summam mœroris acerbitatem præteritæ vitæ culpas absoluit, præmiumque sibi poenitiæ salubritate conciuuit. Deinde propallis vtrinque brachijs ante aram, fati securus occubuit. Vbi dum victimæ more prostratus percussorem expectat, immissæ per fenestram læcæ mortifero iactu cõfossus, pium mortis sacrificium edidit, profusoque militum sanguine, suum ad vltimum erogauit, Enimvero crebris vndique telis petitus, corpus immobile tenuit, nec antè loco, quo cubabat, excessit, quàm feretro mandaretur extinctus. Claustrina eius virtus, perlucidis postmodum experimentis enituit. Sanè ad coarguendam paricidarum malitiam, merita eius DEVS miraculosis prodidit argumentis, ignotamque vulgo virtutem, mirifico rerum fulgore detexit.

Rex conficitur sacerdoti factorum arcana.

Pius rex ab impijs interficitur.

Multa eius post obitum miracula.

VITA S. *HILDVLPHI, EPISCOPI Treuirensis & primi Abbatis Vogasiensis. Ex ea qua extat apud V. P. Laurent. Surium Claruit Anno salutis 754. &c. temporibus Stephani 3. Papa, sub Pipino francorum regem.

*Hildolphi.
Vide Tom 9.
Annal. C. Baron.

HILDVLPHVS claro genere ortus, vt primū indefesso studio ac labore ad aliquam literarum cognitionem peruenit, vitamque multis pietatis exercitijs cõtra vitiorum impetum egregiè muniuit, apud Ratisponam urbem sacris initiatus, indies maiora pro Chri-

11. Iulij.

*Nobilitate
& animi cor-
porisq; robo-
re clarus est.*

*Fit Episco-
pus.*

*Sibi rigidus
alijs clemēs.*

*Valedicit
mundo, &
eremum pe-
tit.*

Christi gloria multorumque salute capefcent
certamina, præclaris facinoribus adeo euasit ce-
lebris, vt; Milone Treuirensi Archiepiscopo de-
functo, ab omnibus certatim ad id honoris fasti-
gium expeteretur. Erat enim præter generis no-
bilitatē insigni animi & corporis robore; pro-
fus vt regios mores, regiamq; personam per om-
nia præsentaret. Vnde nominis illius celebra-
te longè lateque vagante, tandē etiam in aula
regis Pipini patris Caroli magni percrebuit; cu-
ius ex sententia ea dignitate sinē vlla cōtrouer-
sia dignissimus est habitus. Verūm Dei famulus
solitudinis & quietis studiosior, fuga eam de-
clinare conatus, à deuoto populo raptus in Gal-
liam Belgicam deductus est, ac Treuironum an-
tistes postea consecratus. Hoc igitur sublimatum
honore, ita vitam instituit, vt cunctis & verbo
& exemplo præluens fructus minimè pœnitē-
dos in populo faceret. Corpus suum ieiunijs, vi-
gilijs atq; castigationibus ita premebat, qual
grauissimorum flagitiorum reus esset. Alijs ve-
rò tanta charitate ac mansuetudine quæuis mi-
sericordiæ exhibebat opera, vt nullis vel sum-
ptibus vel laboribus parceret, quò aliorum sibi
voluntates ad virtutum studia promereri pos-
set. Porrò inter cætera magnifica sua opera qua
gessit, corpus S. Maximini Præsulis Treuir. à lo-
co quo eum S. Paulinus Aquitanus sepelierat
in eum quo nunc veneratur, transtulit.

Postquam verò multiplices pro Christi gre-
ge labores sustinisset, resignata dignitate, om-
nibusq; relictis, eremū ingressus est. Est saltus,
quem Vogasi appellant, (vbi parua sanctorum
virorum habitacula à sanctissimo Deodato Ep-
pili

pisco-
uinus
antist
coler
nomē
brici
gini
secre-
tus, t
nia D
lari p
sæpi
vitæ
num
bus n
dom
Quo
giē.
næ s
cura
bat.
coet
tia à
dire
plur
per
firm
que
frec
Erh
gui
que
cip

piscopo prius extracta viscebantur) hunc vir diuinus poenitentiae locum à Iacobo Leucorum antistite efflagitavit, obtinuitque. Quem ut incolere coepit, montium & fluioli (cui Rapido nomē) amoenitate delectatus, duobus templi fabricis egregiè illustravit; quorum alterum Virgini Matri, alterum Apostolorum Principi consecrauit. Ibi verò, ab omni puluere terreno motus, tam excellenti vitae integritate ac sanctimonia Deo famulatus est, ut multi viri tam saeculari potentia, quam nobilitate insignes ad eum saepius confluerent; ex quibus nonnulli caelestis vitae desiderio accensi, ei adhaerunt. Itaque dum numerus accurrentium ex diuersis mundi partibus magis ac magis accresceret, coepit plura ibi domicilia extruere, ut omnium saluti consuleret. Quod sanè in utroque homine praestitit egregiè. Totus namque igne diuini amoris & fraternae salutis incensus, caecos illuminabat, claudos curabat, daemones ex obsessis corporibus fugabat. Et cum sanctus, Deo ibidem famulantium coetus, nimia infirmorum ac debiliu frequētia à studio rerum caelestium auocaretur, impedireturque, extra monasterij claustra, aliud templum D. I. Baptistae sacrum extruxit, domosque per amplas adiecit, quibus languentium & infirmorum turba hospitio exciperetur. Cum itaque ex remotis etiam terris fama viri allecti frequentes eò venirent, contigit inter alios S. Erhardum Ratisponens. antistitem eius tam sanguine quam sanctitate germanum aduentare; quem ille dum benigno ac fraterno affectu suscipit, multoque apud se tempore detinet, acci-

Multi sequuntur eius institutum.

Eximia eius miracula.

Extruit Xenodochium.

*S. Erhardus
Episcopus
Ratisp. S.
Hildulphi
frater.*

dit

dit res quæ vtriusq; sanctitatem celeberrimam reddidit.

Erat Hesticonis cuiusdam Ducis filia utroque lumine ab ipso ortu orba. Hanc parentes mœsti ad viros sanctos detulerunt, ut si quo modo possent tantum miseriæ & calamitatis pondus subleuarent. Patres cum eam gentilem esse intelligerent, factam prius catechuminam, Domino commendârunt. Interea Hildulphus diuinam sine intermissione misericordiam pro ea implorans, tandem lustralibus aquis, susceptore Erhardo, eam tinxit, Odiliamq; nuncupauit, & vtriusq; hominis tenebras, miro parentum gaudio & stupore, proffigauit. Huius tam præclari miraculi nouitate stupefacti omnes, Hildulphum maximè venerari cœperunt. Multi quoque in augmentationem tam sanctæ religionis ibidem institutæ sua impendere auxilia. Ex quibus Beggo quidam, fundum suum, qui in hunc vsque diem cella Beggonis appellatur, pro construendo monasterio viro Dei obtulit; & permagnam insuper Vogasi partem, que Folcodi rupes nominantur, iure perpetuo tradidit possidendam. Sanctus igitur Hildulphus, nouo monasterio in fundo Beggonis exstructo, & honori Dominicæ Crucis dedicato, locisq; omnibus virtutibus admirandis & miraculorum signis à se ornatis, plenus dierum & sanctitatis, correptus febre, foelicitè obdormiuit in Domino, æterno pro meritis coronandus brauiò, quinto

Idus Iulias.

Cæca à natiuitate videt.

*Feliciter obit
S. Hildulphus*

VITA

VITA S. IOANNIS GUALBERTI,
*Institutoris Ordinis Vallisumbrosæ. Ex ea qua est
 apud D.P.L. Surium: ex Blasio Melanesio eius-
 dem Ordinis Generali conscripta. Obijt vir san-
 ctus anno Domini 1073. sedente (teste Genebrar-
 do in Chronico) Gregorio, 7. Imperante verò Hē-
 rico 4.*

12. July

I O H A N N E S Gualberti vir & animi & cor-
 poris dotibus ornatissimus, patria Floren-
 tia oriundus, parentes habuit prima nobili-
 tate conspicuos. Pater eius Gualbertus, vir mili-
 taris & bellicæ laudis gloria illustris, quanquã
 & diuitijs & honoribus afflueret, vna tamèn
 cura, eaque perpetua ita obsessus tenebatur, vt
 animum honestis studijs oblectare non posset.
 Erat ei hostis capitalis, qui cognatum eius frau-
 de doloque circumuētum peremerat. De eo vl-
 tionem vt expeteret, non ipse modò, sed & filius
 Iohannes intenta cura excubabant. Quodam
 verò die Iohanni cum armigero suo Florenti-
 am tendenti, in ipso itinere capitalis ille hostis
 ab insperato fit obuiam, loco sanè periniquo,
 adeoq; angusto, vt neutri, à via deflectendi quic-
 quam omninò reliquum esset. Tum verò hostis
 planè inermis, cùm haud dubiam sibi necem pa-
 ratã cerneret, concepta subitò quadam fiducia,
 ab equo desiliens, humi se prosternit, iunctisq;
 cancellatim ad pectus manibus, pro Crucifixi a-
 more veniam vitamq; sibi deprecatur. Compun-
 ctus Ioannes audito nomine Crucifixi, pacem
 offert; metum ponere iubet; culpam ex animo
 illi remittit, vt possim, inquit, & ego eundem
 Cruci-

*Patria & Pa-
rentes eius.*

*Hostis capi-
talis patris
illius.*

*Vide pieta-
tem sanè
præclaram.*

Crucifixum experiri propitium.

*Nota Lector,
disce ignoscere.*

Porro Ioānes, hoste cum optima pace & gaudio à se dimisso, ad Ecclesiam quādam deflexit, cumq; flexis coram Crucifixi imagine genibus, Christi supplicia vulneraque contemplaretur, vidit, (dictu mirabile) Christi in Cruce pēdentis caput ad se inclinari, tanquam gratias ipsi agentis, quod pro eius Reverentia hosti capitali pepercisset. In tanti miraculi testimonium, hodieque Crux illa in Ecclesia S. Miniatis, in monte propè Florentiam, cum ea, qua par est, veneratione & cura servatur. Ioannes autem, ea Christi bonitate & vocatione melliflua attractus, protinus relicto sæculo nequam, paternis opibus & honoribus contemptis, ad S. Miniatis monasterium profectus est, vbi, patre nequicquam reluctantante, & diras in Abbatem minas iactante, ipse sibi monasticæ vitæ insignia aptavit, comam capitæ proprijs manibus totondit, cucullum hilariter sibi induit, & alacritate incredibili ad arma spiritualis militiæ sese accingit. Etsi autē pater eius invidiosè acerbè eā mutationē ferret, habitumq; iniquis oculis aspiceret, & insignem ea re familiæ suæ ignominiam irrogatam clamaret, victus tamen filij constantia, ac tandem etiam eximia vitæ illius sanctimonia delectatus, animum composuit, atque etiam magnam inde consolationem hausit.

*Mirabilis
feruor S.
Ioannis.*

Ita ergo Ioannes externis internisq; cælestis militiæ armis instructus, antè omnia ocium vitiorum omnium sentinam remis velisque vitare, dies noctesq; in preces & studia diuina incubere, tantisq; virtutum omnium exemplis alijs præluere, vt defuncto, non diu post, Abbate, fra-

frat
nissi
ris se
pidē
dam
mer
nori
rit, c
clām
ctita
mun
conf
sub h
lis m
niā v
bant,
terne
cum
Episc
tener
tamer
reret.
cū m
sanè p
extra
bant,
Ita
patria
perun
tiores
Erat i
peri s
quid e
fring

fratres eum illo honore vnanimi consensu dignissimum iudicarent. At verò periculosos honoris scopulos perhorrescēs, omnem mouebat lapidē, ne eò abriperetur; cū interim alius quidam, stimulante ambitione per fas & nefas, numerata Florentino antistiti pecunia, illum honoris gradum consequitur. Id vbi vir Dei cōperit, cum alio quodam insigni pietate monacho, clām Florentiam ad senem quendam eximia sanctitate virum & opinione prudentiæ celeberrimum (Teuzo is dicebatur) abiit, vt sanum ab eo consilium requireret. Putabat enim nefas esse, sub homine Simonix labe cōtaminato, spiritalis militiæ stipēdia facere. Porrò Teuzo vt Simonix vitium, quo multi Ecclesiæ rectores laborabant, acrius profligaret, ac tādē aliquandō internecone deleret, hortatus est Ioānem, vt vnā cum socio palām in foro ciuitatis proclamaret, Episcopum & Abbatē Simonix vitio obnoxios teneri ac deindē loco cederent. Quod cōsilium tamen à cummuni legum consuetudine abhorreret, simpliciter ille secutus est. Ea autem res cū multis horrorē adferret, cū ipsis magnū fanē periculum creauit; prorsū vt è tumultu extracti, vix manus eorum, qui Episcopo fauebant, euaderent.

Recusat Abbatu functionem.

Teuzo inclusus.

Itaq; eodem illo Teuzone consultore relicta patria, alium habitationis locū perquirere cœperunt; sola Christi gratia subnixi, fore vt ad tutiorem aliquem salutis portum pertingerent. Erat illis panis vnicus; quem obuio cuidam pauperi stipem postulanti benignē tradiderunt, ne quid esset, quod eorum in Deum fiduciam infringeret vel certē minueret. Vt autem ad ere-

Discedit a patria S. Ioannes.

Camaldulenses religiosi.

Venit ad Vallem Umbrosam.

Fit primus Abbas Vallis Umbrosæ S. Ioannes.

mum Camaldulensem peruenerunt, sedulo ibidem degentium mores vitamque contemplantes, ad eandem vitæ societatem ab illis inuitati sunt. At Ioannes cœnobiticam solitaria tutiorem existimans, inde ea animi sententia recessit, ut alibi nouam quandam militiam sub signis D. Benedicti institueret. Delatus igitur ad Vallem Umbrosam fuit à duobus loci illius incolis egregijs pietatis cultoribus peramanter exceptus; cumque locus ei mirifice arrideret, constructo vili quodam ex lignis domicilio, sed illic fixit. Interea haud segniter religiosæ vitæ studijs incumbente fama sanctitatis eius per loca viciniora sensim seculum diffudit, & inter alios clericos laicosque Erizonem, Albertum, Teuzonem, Rodolphum, & Petrum, postea Albinensem episcopum Cardinalem, allexit.

Hic tam foelicibus initijs breui locus ille in tantam celebritatem euasit, ut certatim plurimum ad tam egregiam optimeque constitutam disciplinam confluere. Itaque visum omnibus, ut ipsi Ioannem vniuersorum regimini summam cum potestate præficerent, cui reliqui sine ulla recusatione obtemperarent. Igitur inuitum licet & renitentem, primaria in sede, eius imperio parituri, collocant. Tandem ille, ne diuinæ voluntati resistere videretur, eis cessit: susceptoque Abbatis ministerio, ex Regula D. Benedicti viuendi institutum amplexus est. Verum cum nimia austeritate ad ardua queque tenderet, neque vulgarem virtutis tramitem ingrederetur, & infirmorum mores pari rigore astringere vellet, diuina dispensatione euenisse credunt, ut fracto stomacho, perpetuo languori ad supremum usque vitæ diem

tæ diem obnoxius fieret, vt ex sua infirmitate a-
lorû quoq; vires metiri disceret. Cùm enim ini-
tio pauci admodum nimium illam vitæ rigore
imitari possent, eo morbo correptus, ita institu-
tum suum erga omnes moderatus est, vt nemo
illo humanior, nemo benignior videretur.

Fuit autem vir Dei præcipuus quidam pzu-
pertatis amator, eximiusq; rerum humanarum
contemptor; prorsus vt neq; superba domicilia,
neq; thesauros vltro oblatos, solis tâtum neces-
sarijs contentus, admitteret. Et quò magis opes
honorisq; respuebat, eò ijs ipsis dignior ab om-
nibus habebatur. Hinc viri nobiles principesq;
varia illi loca offerebant, extruendis cœnobijs
congrua; alij vt monasteria collapsa dissolutaq;
sibi moderanda sumeret, rogabant; alij aurû ar-
gentumq; tribuebant, vt sibi suisq; consule-
ret; quæ vir sanctus respuens, vt pauperibus lar-
girentur hortabatur, vel ipse protinùs eroga-
bat. Construxit autem monasterium S. Saluij;
monasterium in Mosceta; tertium in Razulo;
quartum in monte Scalatio, Paginam quoque,
nimia vetustate collapsam, reformandam sus-
cepit, atq; aliud S. Reparatae in AEmilia, siue
Romandiola; quæ nõ tam structuris magnifica,
quã virtutibus clara, & cœlestibus disciplinis il-
lustrissima reddidit. Porrò cû singula peruigili
cura sepi⁹ obiret, cerneretq; Muscetanû, Præpo-
siti illius industria, in quandam magnificetiam
excreuisse, tectisq; superbum, pristinae quodam-
modò paupertatis oblitum; Zelo inflammatus,
conuersusq; ad riuulum quendam exiguum iux-
tà manantem, ait: Deus omnipotens, qui mini-
mis magna efficere soles, videam ministerio pu-

*Infirmatur,
vt suis con-
fratribus in-
firmis com-
patiatur.*

*Egregius con-
temptor diui-
tiarum.*

*Deus non e-
legantes fa-
bricas, sed
pulchras a-
nimas expes-
tit.*

silli riuuli istius, celerem enormis structurę hu-
ius vindictam. His dictis, mox tanquàm locum
abominatus abiit; cum protinùs riuulus colle-
cta aquarum vi increfcere cœpit; ac tādē loco
suo relicto præceps à mōte ruit, tractisq; secum
arboribus atq; petrarum scopulis, structuras il-
las funditùs euertit.

*En vt olim
SS. Patres
Symoniae
etiam suspi-
cionem vi-
tauerunt.*

*Ignis cele-
stis vlciscitur
monasteriū.*

*Episcopus
Florentinus
Simoniacus
& hereticus*

Alio quoq; tempore cum audisset quendam
cōuersionis gratia cœnobium petijisse, totumq;
patrimonium, neglectis hæredibus, monasterio
legasse, ilicò accurrens codicillos sibi exhiberi
postulauit. Exhibitos mox discerpsit, & fragmē-
ta humi abijciens, Deū, & Apostolū eius mona-
sterij patronū, paupertatis amore precatus est,
vt illatam sanctissimo instituto iniuriam vlcif-
cantur. Vix pedem sacris ædibus extulerat, cum
ecce repentina flamma monasterium corripit,
plurimaq; viro sancto nec respicere quidē
dignante, deuastat. Cū autem tenaci adeò pro-
posito paupertatis votum persequeretur, tum
verò aliorum inopiam totis viribus subleuare
studebat; prorsus vt & ingentem frumenti vim
etiam fratribus necessariam, nō rarò erogaret,
resq; monasterijs legatas venderet, earumq;
precia pauperibus distribueret. Nec defuit viro
Dei gratia discretionis spirituum, neq; donum
Prophetiæ, quo occulta hominum soli Deo cog-
nita, diuina reuelatione edoctus enunciauit;
quæ singulatim hic referre, longum nimis
foret.

Porro quāto Zelo animarum flagrauerit, nul-
la vis orationis explicare poterit. Cū adhuc
Florentinus antistes, Petrus Ticinensis, Simonia-
labe aspersus graui insuper hæreseos suspitione
labo-

laboraret. Ioannes vt Ecclesiam ea peste purgaret non dubitauit constanter publiceque reum illum afferere, neque vlllo modo ad sacrorum functionem idoneum pronūciare. Hortabatur igitur subditos, vt ab illo se segregarent, ne sæua adeo contagio ad totius corporis exitum permaneret. Indè cum vehemens in Clero & populo contentio oriretur, & alij antistite innoxium, alij reum clamarent, atque diu repugnantibus inter se sententijs certarent, antistes vt eam ignominia notam aboleret, statuit Ioannem ipsum vnà cum religioso cœtu internecione delere. Misit igitur nocturno tempore ingentem equitum & peditum turmam ad S. Saluij monasterium, (vbi Ioannes tunc temporis degere putabatur, & pridie indè recesserat ad vmbrosam vallem) qui effractis foribus in ipsa penetralia irrumpunt, obuiosque conuulnerant, & cæde atque horrore omnia replentes, tandem omnes penè cum ipsa morte luctantes relinquunt. Altera die eo diulgato maleficio, aduenit Ioannes, & suos beatos ac verè foelices prædicans, quod acceptis plagis ad necem vsque pro veritate decertassent, se vnum lamentabatur, quod gloriosi illius certaminis particeps fieri non meruisset.

Postea verò, recuperata præter spem valetudine, monachi Romam profecti, vt Florentinam Ecclesiam ab illa peste aliquandò eriperent, constanter denuò Petrum Simonia & hereseos accusarunt. Sed frustra: Maximus namque Episcoporum cœtus, qui eò ad Synodum confluxerat, Florentini partes acriter defendebat, vixque monachorum accusationem ad aures mittere dig-

*Crudelitas
Episcopi
Florentini.*

*Attende Ze-
lum & fidu-
ciam SS mo-*

*nachorum
pro Ecclesia
Christi.*

dignabatur. Tum verò quidam zelo inflammati, ut pullulantem hæresim ac Simonix crimen extinguerent, Petrumque in scelere exultantem dignitate deiicerent, intrepidè sese ad ignis periculum obtulerunt. Verùm Alexander Pontifex maximus, nec accusatum deponere voluit, nec ut monachi in ignem ingrederentur, admittere: quin et Dux quidam Godefridus, Episcopo impensè fauens, eisdem mortis minas intètabat. Altercatio itaq; hæc novos animorù motus concitabat; alijs conditionis æquitatem approbantibus, alijs rem nefariam esse clamantibus. At fuit tandè cunctis applaudentibus locus & dies constituta, quo monachi ignis certamen subirent, docerentque antistitem Simonix & hæreseos labe foedatum esse. Fit ingens populi concursus; Aduocatur Episcopus Petrus à suis, rei euentum spectaturus; at ille prorsus renuit: immò si qui eum charum haberèt, eos accedere vetuit. Interea in Monasterio Septimi, loco præfixo, duæ lignorum strues excitantur, obtinentes in longum decem pedes, in latum quinque, in subline quatuor & dimidium: inter vtrasq; autem intererat semita longitudine brachij ardētibus cōstrata, prunis, ut per illā vnus monachorū nudis plātis pertransiret. Fiūt litaniæ & sacrificiū solenne singulari cū ceremonia ab Abbate illius instituti peragitur. Quo peracto, vnus ex Abbatibus clara voce populo petitionis & sponsionis conditionē exponit. Deindè Abbas Petr^o, exuta casula, & Cruce arrepta, S. Ioanne interim corāstante, & precibus ac lachrymis ardentè intèto, ingreditur per medios igniū globos & flāma in sublimè ascendēte, ardētes calcat prunas nul-

*Abbas Pe-
trus per me-
dios ignes
nudus per-
transit.*

lo ad-

lo adustionis vestigio vel corpori vel vestimen-
tis inhærente. Cumq; versa iterū facie, eadem
via per flāmas regredi vellet, populus tāti mira-
culi nouitate stupefactus eū retinere, manus pe-
desq; exosculari, diuinā virtutē in eo admirari,
& antistitē Petrū scelestū, hæreticū & Florētina
fede indignum clamare: qui demū Senatu po-
puloq; Florentino omninò instante, à Romanæ
Sedis præsule Alexādro, iustitia id exigente, dig-
nitate sua est priuatus: & alter in ipsius locum
substitutus.

Eo miraculo multū Ioanni eiusq; discipulis
dignitatis deindè accreuit, eorumq; institutum
honoribus & sanctitate auctū, plurimis admira-
tioni fuit; donec vir sanctus senio cōfectus è vi-
ta perceptis primum cū multa deuotione sacra-
mētis ad cælestē patriā foeliciter migravit; cui⁹
corpus in Ecclesia Monasterij de Pasignano hu-
matum, multis post obitum miraculis Deus il-
lustrare dignatus est.

*S. Iohannes
foeliciter o-
bit.*

**MARTYRIVM SS. NABORIS ET FE-
licis ex antiquissimis monumentis, qua teste Ba-
ronio Syncera & integra sunt. De ipsorum reli-
quijs in Gallias anno Domini 764. translatis
scribit Sigebertus, licet pro parte, more suo, inte-
gras translatas dicat. Passi sunt Anno à partu vir-
gineo 303. Marcelli Papæ 7.**

*In Notat.
Marty. Rom.
Tom. 2. An.*

R*EGNANTE impio Maximiano, cū e-
iusdem edicto grauis in populum Chri-
stianum persecutio desæuiret, erant Me-
diolani viri duo bellica laude spectatissimi, &
honorib. apud ipsum Imperatorem cum primis
conspicui. Vni Nabor, alteri Felix nomen erat;

**An. eius
Imperij 29
12. Iulij.
Præclara
laus SS. Na-
boris & Fe-
licis.*

K 4 ambo

*Mittuntur in
carcerem.*

ambo & animi & corporis robore præstantiffimi; & quod caput est, apud Christianæ religionis fideique cultores, propter egregiam in Christum pietatem admodum venerandi. Porro Imperator de eorū religione ac pietatis operibus certior factus, vtrumque, separatim tamen, comprehendit, & quæstione habita, carceri mancipari iussit. Ibi diebus admodum duodecim sine cibo potuque exactis; rursus tribunali eius oblatus atque Anolino consiliario supplicij fatigandi, vnde dijs sacrificarent traditi sunt. At martyres, spiritibus minis & suppliciorum instrumentis, quæ ad terrorem parata erant, vni vero ac soli Deo

*Caduntur
fustibus.*

Christo se sacrificare confessi sunt. Tunc Imperator ira feruidus, fustibus eos à viris quinque mactari iussit, præcone interim clamante: Sacrificate dijs, quos Imperator & omnes honore prosequuntur, Nabor verò: Idolis, inquit, non sacrifico; omnis namque qui se impuris illis sacrificijs contaminauerit, tormentis subiacebit sempiternis. Hæc dicentem clamantemque Anolinus in eculeo suspendi, & aduri, vnguibusque ferreis carptim laniari iussit. Sed Naborem totamente cælo intentum, nulla vis suppliciorum frangere poterat.

*S. Nabor in
eculeo sus-
penditur.*

Ea re stupefactus Anolinus, illo amoto, Felicem adduci iussit; quem attonito vultu intuitus: Ecquæ, inquit, Felix causa est, quod hic tuus frater adeo dura ceruice in tormentis perdurat? Cui Felix: Quia, inquit, hæc tormenta breuissimo temporis spatio definita; puerorum potius terriculamenta nobis videntur; qui futura illa, omnibus idolorum cultoribus in omni seculorum æternitate constituta, optimè perspecta habent.

*Egregium
Felicis re-
sponsum.*

habemus. Anolinus eo responso admonitus, vltimè cum viris adeò fortibus non certandum esse, iussit eos in carcerem recipi.

Non multò post Imperator Lugdunum profecturus, martyres catenis vinctos ad terrorem Christianorum post se raptari, multisq; iniurijs & cõtumelijs onerari iussit. Lugdunum verò vêtum est, post diem tertium erecto extra vrhis portas tribunali, martyres, impia hac voce affatus est; Dijs nostris inuictissimis sacrificia offerrete, artemq; istam magicam, qua Christo vestro adheretis, protinùs relinquite, vt amplificati honoribus ac dignitatibus reliquam Christianorum multitudinem à miseranda illa mentis infania vestro exemplo liberetis. Ad quæ Martyres; Nos neque magicis artibus contaminati sumus, neq; vanos honores exquirimus, tuasq; minas pro nihilo ducimus. Quare quod reliquum est, cruciatus vestros maturè exprõmite, nosq; honoribus sempiternis in cælo repositis afficite. Imperator, his auditis, auerso præ indignatione vultu: Fustibus, inquit, illos cõtundite, & capitibus supplicio plectite; Hac lata sententia, martyres ingenti delibuti gaudio, ceruices præbuerunt, vltimumq; illud certamen cum magna virtutis significatione, ad reliquorũ animos roborandos peregerunt.

Corpora eorum fuere à Sauina, egregia pietate matrona, cum aromatibus in prædiolo eius sepulta; quæ postmodum alia quædam, religione ac fide insignis, furtim sublata Mediolanum trãstulit. Post hæc Mediolanensibus Imperio rebellantibus, & ab Imperatore Frederico secundo

K 5

bello

*Pertrahuntur Lugdunũ
Ss. mart.*

*Egregia martyrum
constantia.*

*Fustibus capiti-
bus plectuntur.*

*Sauina matrona
corpora eorum
sepelit.*

* Anno Christi
 (este Ge-
 nebrardo in
 Chronico)

1158.

Corpora eorū
 Coloniae
 translata.

Vide Tom. 6.
 Annal. C. Ba-
 ron.

13. Iulij.

En vafri-
 Hunerici suc-
 cessoris patris
 Geiferici mā-
 datorū Regis.

Præclaræ S.
 Eugenij Vir-
 tutes, estq;
 mirè gratio-
 sus apud om-
 nes.

bello * subactis, Agrippinæ Coloniae archiprae-
 ful Reynoldus, eadem magno studio cōquisita,
 cum trium Regum corporib. summo cum hono-
 re ac magno fidelium gaudio, ad prædictam ve-
 bem transferri curauit, vbi vsq; hodie honorifi-
 cè afferuantur.

VITA S. EVGENII, EPISCOPI CAR-
 thaginensis; ex ea quæ est per Victorem Vtice-
 sem de persecu. VVandal. Lib. 2. Migravit è cor-
 pore Anno salutis 495. Gelasij Pontificis Roman-
 4. Anastasij Imperatoris 5.

CVM Hunericus maior filius Geiferici
 vandavorum Regis Catholicis infensissi-
 simi, Patri ex humanis sublato in regnum
 successisset, vt populorū sibi animos barbarice
 quadam subtilitate conciliaret, coepit primo
 dio regni sui mitiùs ac moderatiùs, maxime cir-
 cā religionem nostrā agere. Et primò quidē,
 vt se religiosum ostenderet, pietatisq; opinionē
 apud vulgus captaret, Manicheos exagitas, pluri-
 mos ex eis flāmis exuri, alios nauibus trāsmari-
 nis distrahi mādauit; Carthaginēsi porrò Eccle-
 siæ, quæ annos quatuor plus min⁹ & viginti An-
 tistite destituta iacuerat, plenariā licentiā, (ini-
 quis tamen interpositis cōditionibus) sibi quem
 vellet Pontificem eligendi concessit: quæ tandē
 vnanimi consensu B. Eugenium virum eximia
 pietate admodū conspicuum, ingenti omnium
 nostrorum applausu in Cathedram Pontificiam
 honorificè collocauit.

Porrò vir Dei ea dignitate sublimatus, bono-
 rum operum virtute magnam sibi non modò ve-
 nerationē, sed & auctoritātē apud vniuersos cō-
 ciliabat. Quid enim? Etiam ij qui foris sunt, viso

vii-

virtutum ac præcipuæ charitatis eius splendore, taciti obstupescabant, tãtamq; in Sacerdote erga omnes humanitatem ac beneuolentiã sinè fine suspiciebant. Nec mirũ sanè. Cùm enim totam ferè Ecclesiam Barbari occuparent, exiguæque admodum facultates Episcopo vix sibi alendo suppetent, & ambabus nihilominus manibus eleemosynas erogaret, summaque vigilãtia ac studio pauperum inopumq; omnium atrocium susciperet, homines & pecuniarum largitatem & charitatis ardorem admirãtes, sanctissimi viri virtutes omnibus prædicabãt, multisq; laudibus ad cælum vsq; extollebant.

Verum enimerò cùm tanta celebritate nomẽ eius longè lateque inclaresceret, ceperunt Arianorum Episcopi multis calumnijs, graui inuidia concitati, eum impetere nihilq; non moliri, vt tam præclara pietatis opera impedirent. Et primò quidẽ fallacibus verbis persuadere conati sunt, vt à pabulo diuini verbi populis ministrando cessaret, & mares foeminasque habitu barbaro incedẽtes, Ecclesiæ liminibus prohiberet. At ille domum Dei omnibus communem esse respondit, neq; vilo modo externũ habitum quidquam vel religioni addere, vel demere; multosq; admodum egregia pietate viros hoc habitu ornari, quòd Regiæ inseruirẽt, regiosq; ministros tali symbolo à reliquis distingui solitum esse. Hoc responso à viro Dei accepto, Ariani inuidia tabescentes, tandẽ in apertum furorem proruperunt. Statuerunt igitur conuiuẽte rege Ariano Hunerico in omnibus ecclesiæ porticibus tortores quosdã; qui viros foeminas-

*Ariani illi
inuidens.*

*Cruelitas
Arianorum
& Regis.*

nas-

nasque habitu barbarico ornatos & in ecclesi-
am ingredi volentes malè multarunt, palis-
que minoribus dentatis in capite iactis & nexu
firmissimo in capillos implicatis raptarunt,
tanta plerumque crudelitate; vt, auulsa
capite pellicula, foedè lacerati tandem abire-
rent. Neque tamen ea sauitia Catholicorum
infringere constantiam, vel pietatem minuere
potuit.

*Catholicorū
constantia.*

Cumque ea dæmonis sauitia nihil profice-
rent, tandem tyranni etiam in domesticos, sua
factionis homines truculentissimi, decreto cau-
tum est, nè quis in regia constitutus vel annona
vel stipendijs solitis frueretur, nisi Arianæ per-
fidiae nomen daret. Tum verò ingens fidelium
numerus, ne fidei puritatem violaret, abiecta
militia temporali & spretis Regiæ honoribus,
cessit; quos tyrannus domibus deindè proiectos
omniq; substantia exutos, in insulas Siciliam &
Sardiniam relegauit.

*Regis sauitia
in sacras
Virgines.*

Post hæc, ne quid supremæ tyrannidi deesse-
t, sacras virgines cōgregari præcepit; quas suppli-
cij sanè nefandis, dictuq; horrendis exagitauit.
E crinibus namque vel manuum digitis suspen-
sas, & immani pondere pedibus earum alligato
torquebant, atque ignitas ferri laminas dorso,
ventri, mammillis & lateribus apponentes dice-
bant; Dicite, quomodò Episcopi, Clericiq; ve-
stri carnalibus vobiscum voluptatibus perfrui-
antur. Nitebatur enim impius semitam inueni-
re, per cuius aditum, publicam, sicut fecit, face-
ret persecutionem. Et quanquam totis viribus
Christi Ecclesiam oppugnaret, nulla tamen sce-
leris contagione eam maculare poterat. Saui-
ba

bat in
presby
ad qua
exiliu
tus Fel
magna
rat. Is
vox, i
transfu
dam li
patien
gregab
ciuitat
blandi
diuntu
nacia v
mini, q
testis?
respon
mus, T
fitemu
dunt c
Etant,
dendi
horror
ad qu
vellen
veluti
bantur
Tar
lorem
tibus v
dibili
nibus

bat inaudita quadam crudelitate . Episcopos, presbyteros, diaconos & alia ecclesie membra ad quatuor millia D. CCCCLXVI. in eremi exilium destinavit; quorum in numero erat beatus Felix Abdiritanus antistes, qui annos 44. magna cum sanctitatis laude gregi suo praeferat. Is paralyti morbo percussus, prorsus ut neq; vox, neque sensus ullus relictus esset, ita ut ex transverso super Burdonem vinculus, quasi quidam ligni truncus gestari debuerit, ceteris sua patientia toto itinere animum addebat. Congregabantur vniuersi in Siccensem & Larensem ciuitates, cum Comites duo superuenientes, blandis sermonibus Christi confessores aggrediuntur: Quid, inquit, tanta animorum pertinacia vobis ipsi pestem hanc & exitium machinamini, qui in Regia omnibus delicijs affluere potestis? Ad quae Catholici ingenti vociferatione responderunt; Christiani sumus, Catholici sumus, Trinitatem vnum Deum inuiolabilem confitemur. Haec clamantes grauiori demum includunt custodia, adeoque affligunt atque coarctant, ut ne ad naturale quidem officium secedendi locum relinquerent. Ibi tunc foetor & horror vniuersa poenarum genera superabat; ad quos alij consolationis ergo cum intrare vellent, Mauris ingenti precio delinitis, veluti ingurgite luti ad genua vsque mergebantur.

Tandem post diuturnum hunc carceris squalorem, ad iter, quo destinati erant, perstrepen-
tibus vndiq; Mauris, educti sunt. Ibi tunc incredibilis fidelium multitudo ex diuersis regionibus & ciuitatibus cum cereis obuia ruens, martyres

Item in ecclesiasticos.

S. Felix Abdiritanus antistes.

Præclara Catholicorum Vox.

Vide miseriam.

Vide deuotionem Catholicæ plebis.

tyres cum lachrymis prosequeretur. Quidam suos infantulos martyrum vestigijs obijciebāt, ista voce clamantes; Quibus nos miseros relinquitis, dum pergitis ad coronas? qui hos paruos fontibus aquæ perennis lustrabunt? qui nobis pœnitentiæ munus collaturi sunt, & recôciationis indulgentia, obstrictos peccatorū vinculis soluturi? ò vtinam vobiscū & nos pergere liceat, eodemq; certamine martyrij corona potiri. In his vocibus & lachrymis, Mauri, ne vel tantilla sanctissimi martyres cōsolatione fruerentur, hastilium cuspidibus & lapidibus eos ad currendum impellebant. Qui verò nimia lassitudine oppressi ambulare non poterant, ligatis pedibus cadauerum instar, per dura & aspera loca raptabantur: quorum maxima multitudo, alliso cerebro, vel fractis lateribus, inter manus trahentium expirabat. Reliqui verò vt primū ad solitudinis loca peruenēre, hordeū vt iumenta ad vescendum acceperunt; quo inter alia incommoda grauissima itā vitam tutati sunt, vt facile declararēt, se diuino solatio minimè destitutos esse.

Hordeum cibum exulum Catholicorū.

Epistola impij Hunerici ad Eugenium Episcopum.

Tūm verò tyrannus noua eaque acriora aduersus Dei Ecclesiam excogitans, cū membra aliqua abscidisset, totum ipsum corpus lanando perdere moliebatur. Nam die Ascensionis Domini, Eugenio tale dirigit præceptum, quod etiam vniuersæ Africæ, veredis currentibus, destinauit; Rex Hunericus vniuersis Episcopis Homousianis. Non semel, sed sæpius, nostro constat edicto prohibitum, ne in fortibus Vandalorum Sacerdotes vestri conuentus celebrarent. Quo tamen spreto, plurimi reperti sunt

Missas

Missas in fortibus Vandalorum egisse. Statuimus igitur, quò omnis occasio scandali tollatur, vt ad diem Kalendarum Februariarum, Carthaginem, cum fidei nostræ Episcopis omni veneratione dignissimis, de ratione religionis cõflicturi veniatis.

Hoc edictum cum haud dubiam persecutionis procellam denunciaret, ingenti terrore multorum animos concussit; cum neque tempus, neque ratio imminenti calamitati occurrendi suppeteret. Eugenius tamen, qua erat animi magnitudine, Regi in hunc modum per literas respondit; Cognouimus ad omnes coepiscopos meos præceptum Regium similiter emanasse, vt die constituta pro disputatione fidei veniatur. Quod nos venerabiliter accepisse suggestimus. Suggestit interim mea humilitas, debere etiam transmarinarum omnium partium, qui nobis sunt in vna communione consortes, agnoscere; maximè quod totius mundi causa, non specialis sit prouinciarum Africanarum. Quod petimus, vt benignitate, quantum est, & iustitia sapientia suæ dignetur annuere. Data ab Eugenio, &c. Tum ille parturiens iniquitatem, Subde, mandat, mihi, ô Eugeni, vniuersum orbem terrarum, vt sub potestate mea totus mûdus redigatur, & facio quod dicis.

Inter hæc cum ignis persecutionis accèderetur, & flamma infestantis vbiq; Regis arderet, ostendit Deus noster præclarum quoddam miraculum per seruum suum Eugenium, quod præterire non debeo. Erat in eadem ciuitate cæcus quidam ciuibus vniuersis notissimus, Felix nomine. Hic à Domino secundum quietem semel, iterum, & tertio mone-

*Responsum
S. Eugenij.*

*Res fidei ad
vniuersam
spectat Eccle
siam.*

*Responsum
barbari
Regij.*

tur,

tur, vt Egenium Episcopum adeat, oculorum lumen per eum recepturus. Cæcus primò & secundò falsa imaginatione se deludi existimãs, recubabat surgere; tertio verò verbis increpatus duobus prioribus, è lecto exiliit, ac puero ductore ad Fausti basilicam perrexit. Ibi per diaconum, Perigrinum nomine, antistiti indicat, se habere aliquid quod secreti genus intimandum. Audiens Episcopus, admittit hominem; qui protinùs hymni per totam Ecclesiam resonantibus, ad pedes ipsius prostratus obtestatur se eum nõ dimissurum, nisi oculorum lumen redderet; Eugenius admirans respondit; Recede à me frater, ego enim homo peccator sum, & delictis super omnes homines grauissimis oneratus: nec mihi quidem sufficio peccatorum veniam impetrare. Ille autem mordicùs tenens genua eius, hæc verba idem repetebat; Redde mihi oculos meos. Tum Eugenius attendens inuerecundam hominis crudelitatem, quia tempus urgebat, perguit cum eo comitante clericorum officio, ad fontem. Ibi fixis genibus cum ingenti gemitu, pulsans singultibus cælum, crispantem benedixit alicui fontis, & completa demùm oratione, ita cæco respondit; lam dixi tibi frater Felix peccator homo ego sum; sed qui te visitare dignatus est, præstet tibi secundùm fidem tuam, aperiatq; oculos tuos; simulq; signo Crucis consignante oculos eius statim cæcus visum, Domino reddente, recepit. Quem secum quousque vniuersi sacro fonte expiati essent, detinuit, ne tanto miraculo populus excitatus, virum contereret, qui lumen receperat. Fit postea manifestum Ecclesiæ vniuersæ: statim nuncius perguit ad Regem tyrannum

Hymni noturni in Ecclesia.

Felicem cæcum illuminat S. Eugenius.

num. Rapitur Felix, inquitur ab eo, quid factū sit, qualiterque receperit lumen. Dicit ille ex ordine totum. Dicunt Ariani Episcopi, Eugeniū maleficijs vsum fuisse. Et quia oppressi confusione, rei gestæ tenebras offerre non poterant, modis omnibus eum necare conati sunt, quomodo olim Iudæi fuscitatum Lazarum occidere cupiebant.

Nota vocem hereticis familiarē.

Ioan. 12.

Appropinquante interim die illo funesto Kalendarum Februariarum, conueniunt Episcopi, afflictione & moerore cōfecti, Fit silentium diebus multis, quousque peritos quosque & doctissimos viros, calumnijs appositis necandos, exinde separarent. Tandem venit ad disputationis conflictum. Aduersarij argumentorum suorum bonitati diffisi, calumniatur inter alia apud Regem, Catholicos strepitum fecisse, & importunis clamoribus cuncta interturbasse. Rex ea accusatione præclarum se penitus eos delendi occasionem nactum existimans, quod animo scelus conceperat, momento temporis in eos exprompsit. Cunctos enim Catholicæ fidei episcopos fustibus primū cæsos, bonis omnibus euerfos exilio damnauit; tali insuper pœna omnibus illis, qui hospitio eos exciperent, propofita, vt viui cum vniuersa domo sua flammis exurerentur. Hinc tam atrox in Christianos Catholicos tēpestas est exorta, quā nulla vis orationis explicare potest.

Sic hereticū vincunt Catholicos.

Episcopi Catholicæ fidei bonis omnibus euerfos, mittuntur in exilium.

Neque tam Reges, Vandaliq̄ue, quàm ipsi Ariatorū Episcopi, Presbyteri & Clerici sauebant; quippè gladijs & pugionibus accincti, passim discurrebant, & abditos quosque ad necem atque supplicia inquirebant. Inter alios Antonium

L

nium

nus quidam Arianus antistes, cuiusdam ciuitatis eremo proximæ, Tripolitanæ Prouinciæ vicino, vtrauctoritate ita etiam crudelitate carceris superior, Eugenium ab ipso, Hunerico in ipsis eremi partibus relegatum custodiendum suscepit; quem varijs insidiarum atq; pœnarum supplicijs extinguere cogitabat. Interea vir sanctissimus dum acerbissima persecutionis illius tempora defleret, sensit aliquandò infestum paralytici morbum. Quo nuncio, exultabundus Arianus perguit festinus ad venerabilis senis cubile, & acetum asperum nimisq; acerrimum reculantibus illius faucibus ingerit, vt reliquias vitium opprimeret, ac virum sanctissimum vitæ spoliaret. Sed pietate Christi ad aliorum salutem eo ex periculo ereptus est, & clarissimum profectum de Arianorum impietate triumphum egit. Nam Hunericus septimo regni sui anno, ac men- se decimo propter multiplicem impietatem iusto Dei iudicio in eiusmodi morbum incidit, vnde putrefacto corpore vermibus scaturiret; à quibus paulatim absumptus, non tam corpus ipsum, quàm foedas quasdam partes sepulturæ reliquit.

*B. Eugenius
ab atrocissi-
mo Ariano
Episcopo mi-
vè affligitur.*

*Horrenda
mors impij
Hunerici.*

*Vide C. Bar.
In Notat.
Martyro:
Roma.*

*14. Iulij.
S. Bonauen-
turae Patria
& Parentes.*

VITA S. BONAVENTURAE, Cardinalis & Episcopi Albanensis, Ordinis Minorum ex oratione quam Octavianus de Martiniano Suesanus, I. V. Doctor, coram Summo Pontifice, Sixto Quarto habuit; cum ab eo relatus est in sanctorum numerum.

BONAVENTURA natione Tusco, patria Balneoreginus, Iohanne Fidanza & Ritella fidelibus ortus cõiugibus, ea à primis an- nis

nis edic-
randis,
stra deb-
actis a
di statu
consequi
seculo n
perpetu
uit. Cui
miseric
sibi ab a
medijs a
omnium
ra etate
set, ma
quos ad
folius D
stos pue
ter in sa
fragia r
cuperar
audita f
physico

Hinc
cta, cun
etatis su
Francisc
pendia q
diligent
gionis i
librum
gere me
xandro

nis edidit pietatis facinora, vt in ijs commemo-
randis, relicta Maiorum dignitate, meritò no-
stra debeat desudare oratio. Vt primùm trans-
actis adolescentiæ annis turbulentum huius mû-
di statum cognouit, & periculosam admodùm
consequendæ salutis rationem præuidit, relicto
seculo nequam, victimam se omnipotenti Deo
perpetuam meritis beatissimi Francisci dedica-
uit. Cuius rei series, non aliundè quàm ab ipso
misericordiarû Patre initium sumpsit; qui quos
sibi ab æterno prædestinavit electos, aptissimis
medijs ad portum deducit, secumque bonorum
omnium cõmunionem sociat. Cùm enim in tene-
ra ætate, extrema valetudine periclitari cœpisset,
mater salutis eius anxia, vbi physicorum,
quos adhibuit, diligentiâ frustra experta esset,
soli Dei opem, quem sancta timebat, & cui ca-
stos pueri mores intelligebat acceptos, humili-
ter in salutem pueri inuocauit, ac S. Francisci suf-
fragia reuerenter implorans, illum, si sanum re-
cuperaret, ipsius religioni perpetuò deuouit. Ex
audita sunt preces, & puer, nõ sine admiratione
physicorum, integer euasit.

*Laborat ad-
uersa vale-
tudine.*

*Matris eius
votum.*

Hinc iam adolescens, ac porrò ætate prouen-
ta, cùm se religioni maturum cerneret, anno
ætatis suæ secundo & vicesimo habitu sancti
Francisci ad castra spiritualia se recepit, sti-
pendiaque nequaquam oscitanter, sed tanta
diligentia atque ardore fecit, vt septimo, à reli-
gionis ingressu, anno, in Parisiensi vniuersitate
librum Sententiarum publico auditorio præle-
gere meruerit: Vt præceptore doctissimo Ale-
xandro de Ales; cuius honorificum sanè eruditio-

*Amplectitur
S. Francisci
institutum.*

*Alexander
Alesius eius
præceptor.*

nis testimonium consequutus est, ad eò ut ætatis suæ secundo & tricesimo, post quàm magistratæ cathedram annos admodum tres rexisset, inter primos Ordinis sui viros religione atque doctrina admirandos locum teneret. At verò, quod maiori in illo admiratione dignum erat, quò magis scientia & auctoritate emerferat, eò magis seipsum mentis humilitate deprimebat. Neque enim ut pleriq; literarum scientia inflati vilia ministeria fastidiebat, sed tãta alacritate, eaq; spòtanea, domestica munia obibat, ut alijs non modò ingètem admirationem, sed superioribus etiam, eum ab eiusmodi officijs impedire conantibus, indignationem, si dicere licet, commoueret. Nec segnius interim charitatis officia præstabat; cùm oculis in omnes fratres intentis, alios tristitia affectos dulcissimis verbis solabatur, alios professionis suæ pœnitentes monebat confirmabatq;e, tanta gratia atq; auctoritate, ut nullus ab eo discederet, quin libens coeptum professionis iter prosequeretur. Infirmorum præterea cura, supra quàm credibile sit delectabatur; & quo grauioribus aut contagiosis morbis affligerentur, eò magis se totum illorum obsequio applicabat. Quibus officijs cùm maiorem diè partem absumeret, non eò minor erat in publicis lectionibus, & interpretationibus scripturarum; quæ tantis luminibus illustrabat, ut ipse auctor illorum non immeritò putaretur. In Capitulis verò & quæstionibus ad Ordinis totius salutem decidendis, tanta illius erat sapientia, ut cuncta ad illius iudicium tanquam ad Lydium lapidem explorarentur. Quibus gratijs donisque illustratus, cum iam tertiu-

deci-

*Magna eius
humilitas.*

*Item eius
charitas.*

*Humanitas
eius erga
morbidos.*

decim
cto ge
ctrina
facer
contro
Hic
nibus,
nihil l
erigen
in Nar
nuit, l
mauito
Vbi str
ctator
um rel
atque
rum d
egit.
Fuit
ginis p
lantia
pletor
retur.
salutat
cùm v
Padua
sancti
obitu
quam
gissim
lentis
cuit, q
memb
sancti

decimum in religione exegisset annum, defuncto generali Magistro, ex tam multis viris doctrina atque sanctitate conspicuis, quibus Ordo sacer in sua nouitate florebat, vnus omniū sine controuersa extitit subrogatus.

Fit Minister generalis.

Hic vir sanctus accingēs se grauioribus actionibus, cum iam robur illud primi instituti non nihil labasceret, monendo, suisq; humeris lapsa erigendo ad pristinam virtutem reduxit, atque in Narbonensi Capitulo, quod primum tenuit, beati Francisci regulam exposuit reformatūque, ordineque in Prouincias redegit. Vbi strenuē etiam decertans, venenosas obrectatorum oppugnationes, quibus Mendicantium religionem delere nitebantur, sola iustitia atque innocentia tutus, confutauit: & præclarum de aduersariorum calumnijs triumphum egit.

Reformat Ordinem suum.

Fuit verò vir sanctissimus cultor gloriosæ virginis præcipuus. Ipsius namque hortatu & vigilantia statutum est, vt signo Campanæ post Comptorium audito, Virgo Mater à populo salutaretur: quòd creditum sit, eadem hora ab Angelo salutatam. Congregato Capitulo generali Pisæ, cum venerabile beati Antonij Paduani corpus Paduam transferre decernerent, fuit eiusdem sanctissimi viri lingua secundo & tricesimo ab obitu illius anno, integra & rubicunda reperta; quam Bonauentura manibus apprehendens, largissimo lachrymarum imbri perfudit, & luculentis admodum verbis se aliosque omnes docuit, quàm ingens pietatis thesaurus in optimo membri illius vsu reconditus lateret. Hinc cum sanctissimi viri fama omnibus admirationi fieret,

Præcipuus cultor est D. Virginis.

Nota de S. Antonij Paduani lingua

Recusat Eboracensem episcopatum.

ret, Clemens quartus Eboracensi eum Ecclesie præficere voluit, vt doctrinæ suæ fluentia largius effunderet. Sed vir diuinus propositi sui constans, illos honores precibus à se repulit, quos superiores sibi diuitias ac dignitates in cælis cumulare.

Scripta Viri sancti, præclara.

Erat enim mundo ita mortuus, vt quamuis corpore in terris, mēte tamē in cælis versaretur. Hinc præclara illa omniq; eruditione ac pietate referta scripta eius, ad totius Ecclesie vtilitatem prodierunt. Postquam enim Parisijs primum librum Geneseos magna cum laude auditoribus legisset, nobile opus, quod à septē visionibus Bonauenturæ nomen obtinet, in lucē prodijt. Indè celeberrima illa in libros Sententiarum Commentaria edidit, & Evangelia multis sententijs compendiosè illustrauit. Rursus contemplatione S. Ludouici regis Franciæ, officium de Cruce insigniter pium atq; deuotum edidit, quod ab Ecclesia receptum, nullo immutato, in ea solemnitate ubiq; legitur. Composuit & solenne officium in honorem B. Francisci, & vitæ ipsius historiam contexit, & libellum de sex alijs Seraphin concinnauit. In monte Aluerno duo nobilissima opuscula pijsimis contemplationibus flagrantia, quorum alterum Itinerarium mentis in Deum, alterum, In seipsū, appellata sunt, produxit. Composuit & libellum, cui nomen Mendicatum Defensorium indidit, quo religionis suæ partes egregiè tuetur. Composuit & libellum de vita Christi, quem Arborem Crucis nominant. Insuper & Breuiloquia; & Sermones Dominicales; & veritatis sacre scripturæ Compendium; & Nouitiorum Institutionem; & Stimulum

mulum amoris, & Pharetram de auctoribus Doctorum approbatorum principalibus, quem per Alphabetum profecurus est; aliaque opuscula lectu sanè dignissima ad tricenarium numerum in lucem emisit.

Et quidè cū beati Francisci religio (quā annis octo & decem, maxima virtute gubernavit) ipsius sanctitate vitæq; exemplis egregiè iam stabilita esset, tūm fortè Romana Sedes plurimis implicita difficultatibus vehementiùs laborare cœpit. Gregorius hoc nomine decim^o, Ecclesiæ gubernacula tenebat; qui audita viri sanctimonia & doctrinæ præstantia, quanquàm inuitum & reluctansem in Cardinalium collegiū cooptavit, & Albanensem Episcopum cōstituit. Quo in munere ita versatus est, vt illius opera præcipua, in Lugdunensi Concilio Græcorum compositæ hæreses fuerint, ipsiq; præsentem tum Palæologo eorum imperatore, qui in hoc Lugdunum venerant, liberè ad Romanæ Sedis obedientiam redierint. In ea vocatione cū pari sanctitate atq; operum fructu perseueraret, & inexhaustos pro Ecclesia Dei labores subiret, tandè anno salutis millesimo ducentesimo septuagemo quinto, ætatis suæ quinquagesimo tertio, vitæ munere sanctissimè perfūctus, è corporis vinculis ad cælos euocatus est. Mors illius ingentem vniuersæ Ecclesiæ, ac præcipuè Sūmo Pontifici luctum attulit. Corpus fuit multis omnium lachrymis in ecclesia Lugdunensi S. Francisci sacra sepultum. Porrò eximia miraculorū claritate effulsit. Infantè mortuū suscitauit; parturientè liberauit: aliosq; penè innumeros de varijs dolorib^o, ægreditudinibus, ac periculis mi-

*Creatus Card.
dinalis &
Episcopus
Albanensis.*

*Obitus eius
Domini An.
1275. ætatis
verò suæ 53.*

*Miracula
vivi.*

raculosè eruit. Dum S. Corpus eius 160. sui obi-
tùs anno in nouam Basilicam transferretur, re-
liqua corporis parte alioquin exesa atq; corro-
sa, caput tamen solidum, capillamentum hæ-
rens, labia, dentes & lingua, in nullo à vitali sta-
tu aut colore demutata reperta sunt. Reliquorù
relatione superfedemus: cum illustrium viro-
rum sanctitas non tam miraculorum virtute,
quàm integritate vitæ atque charitate confir-
metur.

*Vide C. Baro,
In Notat.
Martyr. Ro.*

RES GESTAE HENRICI SECUNDI,

*Imperatoris Sanctissimi: cuius vitam Adelbodus
Episcopus Ultraiectensis conscripsit; qua tamen
à Viris doctis sæpius requisita haberi non potest.*

**Teste Ioan-
ne Molano in
addit. ad V.
suardi mart.*

Obijt autem hic Imperator anno Domini mille-
simo *vigesimoquarto: fuitq; appellatus secundus,
respectu Henrici alterius qui anno Domini 919.
succesit Conrhardo Imp. Sed ille pientissimus,
præ humilitate, Imperatoris nomen recusauit.
Ex quibus apparet, Henricum hunc, de quo agi-
mus, primum eius nominis fuisse Imperatorem;
quanquam pleriquè respectu illius hunc secun-
dum appellent.

14. Iulij.

HENRICVS Bauariæ Dux, tam vitæ san-
ctimonia quâ regia dignitate clarus, ti-
morem Domini vna cum literarum stu-
dio à teneris vnguiculis eximiè percepit. Quo
sanè præclarè munitus, multa & ingentia bella
admirabili felicitate confecit. Eluxit enim in
eo egregium virtutis militaris specimen; quod
ita cum omni vitæ sanctitate atque innocentia
iun-

*Egregia ip-
sius pietas.*

iunxit, vt nescias an magis pietas, an potius mi-
litiæ decus in eo celebrandum sit; Vt primùm a-
dulta ætate ad res fortiter gerendas euocatus
fuit, antè omnia numen diuinum quouis in ne-
gocio propitium sibi reddere studebat. Hinc cū
aliquandò in Ratisponensi vrbe intenta suppli-
catione ad D. Emerani sepulcrum excubaret,
cælitis est admonitus, vt scripturam quandam
prælagam, in muro secus D. VVolfangi tumulū;
legeret, & diligenter obseruaret. Constabat eā
duabus duntaxat vocibus. Post sex; Henricus vt
erat sagaci non modo ingenio, sed & insigni pie-
tate præditus, se post sex dies è viuis discessurū
suspiciatus, animæ suæ intereā diligenter prospe-
xit. Sed cū, præterlapso sex dierum curriculo,
nihil quod putabat, eueniret, senarium illum
numerum ad sex hebdomadas traduxit. Verūm
cum & ipsis euolutis nihil incōmodi pateretur,
ad sex menses transtulit. Iphis verò pari animi
corporisque integritate transactis, arbitratus
est annorum senionem denotari. Cū igitur sex
anni defluxissent, & iam septimi illucesceret
primus dies, ecce is qui longa expectatione ad
mortem obuijs (quod aiunt) vlnis excipiendam
paratus stabat, diuino nutu, præter expectatio-
nem, ad Imperij gloriam euehitur.

*Præfata scri-
ptura Henri-
co oblata.**Fit Impera-
tor.*

Imperio igitur potitus, ita gubernacula illi-
us suscepit, vt semper de gloria militiæ Christia-
næ sollicitus, cultum religionis summo studio &
diligentia proueheret. Quæ res in primis sempit-
ernæ laudis ac gloriæ materiā illi administra-
uit; meritoque non modò nomen eius ab obli-
uione vindicauit, sed & apud omnes nationes
cele-

*Victoriæ eius
contrà Sara-
cenos.*

celeberrimum reddidit. Et primò quidem Bohemos Vandalosque, virtute sua domitos, sibi subdidit; indè in Italiam progressus, Saracenos in effusam fugam compulit, tetraque illa sceleratorum hominum peste repurgavit. Et hæc quidè aliâque non tã armorum suorù virtute, quam quàm minimè contemnèda, quam diuini numinis auxilio fortiter gessit. Cùm enim barbararum gentium colluuias, regni ipsius fines impeteret, ferunt Henricum signa in hostem intrepidè inferentè in Mersburgensi agro què miserimè deuastatum cernebat, votum B. Laurentio nuncupasse, fore, vt perpetuis temporibus ipsius nomini eum dicaret, & in statum pristinè dignitatis reformatum diuino cultui consecraret, si suo apud Deum interuentu victoriam Romano Imperio obtineret. Barbarorù igitur multitudine in prælium occurrente, prostratus in oratione, vidit angelum percutientem suo exercitui præire, & hostium cuneos in fugam propelleret, quorum regiones sinè cruore Imperio Romano & Christianæ fidei subiecit: ac cõfestim se voto magnificè soluit. Apuliam deindè, diu Græcorum dominatum passam, manu bellica recuperavit; vbi ordinatis quæ ad regni pertinebant utilitatem, cœpit tormento calculi conflictaris; à quo tamen in monte Cassino, cù ibidem religiosos viros egregia sanè pietate claros visitaret, ad S. Benedicti reliquias est liberatus. Neq; hoc tantùm, sed alia insuper plurima à Domino ardentissimis suis precibus, quibus supra modum erat deditus, cõsecutus est beneficia, quæ scriptis quondam mandata interciderunt.

Votum nuncupat S. Laurentio.

Angelus hostes eius prosternit.

Visitat religiosos in monte Cassino.

Nec mirum sanè, quippè qui per omnem vitam,

ram, in
tiarum
potius h
dempti
tes omni
ratione
quàm su
pi pedib
quod m
sus fuer
quis no
tutem, c
vt omni
centia,
ratus fu
foedere
ctissima
secutus
credere
voluit.
fimo Cl
mum v
Quo
nis quã
verebã
amoris
textu in
frui. Ea
populu
non du
læsa ca
culo co
omni f
Cat

ram, in medio honorum cursu, ac summa diuitiarum opumq; affluentia, nihil pietatis studio potius habuit; nihil charius, quàm vt Christo Redemptori suo intimè placeret. Quis enim virtutes omnes, quibus in vita ornatissimus extitit, oratione explicabit? Estnè aliquid admirabilius, quàm summum Imperatorem Hereberti Episcopi pedibus prostratū cernere, ab eoq; delicti in quod maleuolorū hominū suasionibus impulsus fuerat, suppliciter veniā postulare? Iam verò quis non admiretur summā illam pudicitie virtutem, qua per totam vitā præditus fuit; prorsus vt omnis carnalis voluptatis expers, in sūma licentia, cum castissima coniuge virginitatem tutatus fuerit? Cū enim sacratissimo matrimonij fœdere Vxorem sibi Cunegundem virginem sanctissimam copulasset, eā casto adedò amore prosecutus est, vt non coniugem, sed sororem cūcti crederent. Nunquàm enim illius concubitu frui voluit, sed vterq; virginitatem suam ardentissimo Christi amore, Deo cōsecrauit, & ad extremum vitæ spiritum conseruauit.

Quod sanè cū apud multos plus admiratio nis quàm fidei haberet, quidam calumniari non verebatur Imperatores cupiditate parū honesti amoris inflammatos castitatē simulare, eoq; prætextu impudicis aliorum amplexib. clanculum frui. Eam offensionem Cunegundis vt tolleret, populumq; sibi subditum à scandalo liberaret, non dubitauit nudis plantis ignitos vomeres illæsa calcare, & virginitatis hostem nouo miraculo confundere, ac sanctissimum coniugem ab omni suspitione sceleris liberare.

Caterum Imperator hic piensissimus, quàm egre-

In vita S. Hereberti 16. Martij. 10.1.

Vixit eum coniuge continenter per omnem vitam.

In vita S. Cunegundis tom. 1.

egregia opera ediderit, quantaque diligentia instititiam coluerit, explicatu est difficillimū. Tot enim tantisque signis & operibus præclaris in tantam pietatem & charitatem in miseros indicauit, quantis Imperatorum nemo vnquam. Aedes sacras quamplurimas vel à fundamentis extraxit, vel collapsas refecit; & sanctorum hominum domicilia, in quibus illi qui monachi dicuntur, die noctuque Deo famulantur, regia sanè magnificentia ornauit; nomenque suum velijs solum rebus immortalitati cōsecrauit. Bambergensem ecclesiam à fundamentis erexit, eademque cœnobium ad partem Septentrionalē S. Michaeli sacrum adiunxit. Tanta insuper multis alijs Ecclesijs contulit beneficia; vt nulla orationis vi complecti possint. Fuit enim in religionis cultu sanctissimus; in egentium inopia subleuanda benignus, & in omnium denique salute procuranda vigilantissimus. Nulla enim regni negotia, quantumuis ardua, nulli bellicarum rerum tumultus, ab eo studio, quo proximorum sempiternæ saluti assidue incubabat, euocare poterant. Hinc non immeritò Apostoli nomen apud multos obtinuit, quòd Stephanum Hungariæ regem populūque vniuersum suis potissimum monitis precibusque ad Christi fidem perduxerit, gentemque barbaram cælesti lumine illustrauerit. Atque vt firmissimo pietatis nexu regem constringeret, sororem illi suam in vxorem collocauit, multaque sanè alia fecit, vt gentem Hungarorum sinè vllò errore per semitas iustitiæ ad patriam claritatis æternæ perduceret. Sedes quoque Episcopales Hildesheim, (vbi à puero educatus & literis imbutus dicitur)

*S. Henricus
dictus Apo-
stolus Hun-
garorum.*

tur) M
Mersb
iacent
rauit

Cu
cogno
parent
gustan
tradid
Christ
ginem
i Gen
stè ac
mè co
quieu
vniue
lachry
pus ei
usque
se fun
tum; v
mirac

VITA

Ep
po
33
tio
sec

S

tur) Magdeburgam, Argentinam, Misnam, Mersburgam, quæ barbarica immanitate adiacentium Sclauorum vastatæ fuerant, restaurauit.

Cùm autem extremum sibi diem imminere cognosceret, accersitis castissimæ coniugis suæ parentibus, & nonnullis regni proceribus, Augustam dextera apprehensam ipsis hoc modo tradidit; Hanc mihi, inquit, à vobis, imò à Christo Domino traditam, eidem & vobis virginem restituo immaculatam. Bellis igitur tam in Germania quàm Italia aduersus rebelles iustè ac prosperè confectis, & Imperij statu optimè constituto, beato tandem fine in Domino quieuit. Reliquit sanè is Princeps sanctissimus vniuersis magnum sui desiderium, cum multis lachrymis ac luctu diuturno coniunctum. Corpus eius fuit cum honore, tanto Imperatore eiusque sanctitate digno, in Bambergensi, quàm à se fundatam cathedrali titulo insignierat, sepulchrum; ubi etiam gloriosus Deus ipsius sanctitatè miraculis consignauit.

Obitus eius.

Claruit miraculis post obitum.

VITA BEATI IACOBI, NISIBITAE *Vide Tom. 3. Annal. C. Baronij.*
Episcopi; ex ea quæ est à Theodoro, Cyri Episcopo conscripta. Claruit vir sanctus Anno Domini 338. & c. sub Iulio summo Pontifice, & Constantio Imperatore. Interfuit quæ, non tantum Nicano, sed & Antiocheno Concilio.

S Hic Iacobus, Nisibe celeberrima ciuitas in confinio regni Romanorum & Persarum, olim quidè Romanis subiecta oriundus, *15. Iulij. Nisibis ciuitas patria Iacobi.*

Vivit solitariè.

undus, vitam amplexus est solitariam & quietam; & verè quidè, æstate & autumnò, vitam vel in siluis, vel in montium altissimorum cacumine sub diò agebat; hyeme verò in antro quodam latitabat: quod ei paruum præbebat tægumentum.

Vitum & vestitus eius.

Alimentum ei syluestria præbebant poma herbæq; crudæ; vestimenta verò; ex asperrimis caprarum pilis, corpus non tam ab aeris iniuria vindicabant, quàm stimulis quibusdam ad propositum certamen alacrius currendum excitabant. Itaque de corporis cura parùm sollicitus, cogitationem mentis in Deo sinè intermissione figebat; à quo magna non modò consolatione, sed lumine quodam etiam cælesti perfundebatur; quo & futura multò antè clarissimè prævidebat, & virtutes sanè admirandas patrabat.

Viget Prophetiæ Spiritus.

Venit in Persidem.

Vigebat illo tempore simulacrorum impietas, paucique admodum vniuersorum opificem ea, qua par est, fide colebant. Tunc Iacobus, vt in tanta fidelium paucitate religionem propagaret, in Persidem venit. Accidit autem in ipso itinere, cum fontem trāsmitteret, puellas quædam succinctis vestibus, nudisq; pedibus in pânorum emundatione occupari; quæ honestatis, grauitatis & reuerentiæ oblitæ, exuto pudore & perfriçta fronte virum sanctum impudentibus oculis adspiciebant: neq; capita operientes, neque vestes demittentes. Eò scelere vir diuinus haud mediocriter offensus, fontem vnà cum puellis execratus oculos auertit, tacitusque diuinum numen precatus est, vt intolerandam illam puellarum inuerecundiam castigaret, & animas ab impurissimo illo inimici dominatu liberaret. Res mira, vix ab earum conspectu auulsus

vultus fuerat, cum fluentum confestim euanuit, & puellæ repentina canitie deformatæ sunt. Sēserunt mox supplicium, concitoque gradu ad urbem properantes, cunctos ad nouæ rei spectaculum excitârunt. Accurrunt omnes, & circumfusi iacobum supplices rogant, vt illatum virginibus supplicium & notam dedecoris sempiternam tollat, fontemque fugacem ad pristinam scaturiginem reducat. Ille autem non diu cunctatus, & puellis iuuentutis florem ac pulchritudinem restituit, & fluētum reuocauit. Stupent omnes admirandam viri virtutem; relictoque errore, temperantiæ ac pudicitia documentum amplectuntur.

*Lasciuas
puellas diu-
nitatis punit.*

*Iterum eas
à supplicio
liberat.*

Eodem ferè tempore Iudex Persarum, odio parum iusto prouocatus, iniquam sententiam tulerat, multorumque animos eo scelere irritauerat. Cumque nemo sententiam impugnare, Iudicemque iniustitiæ arguere præsumeret, Iacobus ingentem quendam lapidem, cui vltimo afficiendi supplicio insidere fortè solebant, execrationi deuouit, iussitque protinus vt is virtute sua iniquam Iudicis sententiam argueret. Et ecce lapis in partes innumerabiles repentinò contritus hinc illinc dissiliit, & cunctos ingēti horrore concussit, ipsumque Iudicem ad eò exterruit, vt priore sentētia extemplò reuocata, alteram summa æquitate & iustitia subnixam protulerit.

*Iniquum Iu-
dicem mira-
culo ad iusti-
tiam conuer-
tit.*

His alijsque admirandis virtutum signis clarus effectus Iacobus, ad munus pontificium euocatur, Nisibemque ciuitatem vel inuitus diuino iure regere cogitur. Paruit igitur; ita tamen vt neque à pristina illa vitæ austeritate vel la-

*Fit Episcopus
Nisibensis S.
Iacobus.*

tum

tum vnguem recederet, & tamen haud auctoritate vulgari ciuilem vitæ consuetudinem admistraret. Nam quanquam ille apud se austeram disciplinam exerceret, nequaquam tamen morosam philosophiam populo vehementer exorsam præ se ferebat, sed comitate, modestia, suavitate morum, omnium sibi animos amore incredibili deuinciebat, & viduarum ac pupillarum patrocinium intenta inprimis cura assidue gerebat. Ab eis igitur & potentium hominum iniurias propulsabat, & acri sanè vindicta, quo scelere obtricti essent, ipsos etiam pauperes puniebat. Quidam enim, vt quæstum vberiores paupertatis titulo facerent ad eum accedentes, quendam è suis mortem callidè simulantem tanquam mortuum obtulerunt: vt & funeri necessaria præberet Iacobus, & preces pro defuncti anima Deo offerret. Ille autem, fraudis ignarus, benignè assensit; funerique largè omnia suppeditauit. Postquam verò peracta fabula simulatorum illum surgere iuberent, iusto Deo iudicio miser ille vitali spiritu destitutus inuentus est. Tum horrore sanè perfusi virum diuinum insequuntur, scelereque detecto, supplices pro defuncto preces cum multis offerunt lachrymis vt vitam illi restituat, & cunctos à tanto reatu clementer liberet. Miratur vir sanctus Dei iudicium, quo in scelus animaduertit; pietate tamen ductus, vitam precibus ablatam, per preces iacenti restituit.

*Disce hinc
quàm sit an-
tiquum orare
pro defunctis*

*Defunctum
excitat.*

Celebrato Niceæ aduersus Arium concilio, cum ex eo quoque Iacobus victor domum rediisset, non multò post defuncto Constantino Imperatore, *Sapores, *Sabbôres Perfarum Rex aduersus

Nisi-

Nisi bellum mouit: & ciuitatem magnis equitum & peditum copijs arctissimè obsedit. Post longas verò oppugnationes irritè muris illatas, ingentem vim aquæ, cursu præterfluentis fluij artificio singulari retento, in vnam muri partem immisit; cuius impetu mœnia strata, & via in urbem patefacta est. Tum vir sanctus adhortationis ac precatationis suæ virtute intantum militum, aliorumque incolarum ætate adhuc vigentium confirmauit animos; vt vna nocte quam maxima poterant contentione rursus ædificantes, disiectam muri partem in tantam altitudinem extruxerint, vt sufficeret ad arcendum cursum equorum & hominum ascensum absque scalis: Iacobus porrò ciuium suorum precibus exoratus, in muris hosti se conspiciendum præbens; in castra eorum tela maledictionis (cyniphum quippè ac culicum examina) eiaculabatur, ea virtute, vt equi & elephantum (quorum ingens erat numerus) bestiarum morsus in auribus, naribus, atque proboscidis ferre non valentes, ruptis vinculis, huc illuc diffugerent, ordinemque castrorum perturbarent; & omnia cædibus & eiulatu complerent. Inter ea vidit & ipse Rex in muro quendam regali plane vestitu amictum, cuius purpura & diadema mirè resplendebant; prorsus vt Imperatorem operi præesse crederet. Acerba igitur indignatione repletus; capitis eos sententia damnauit, qui bellum suaserant, & Imperatorem minimè adesse contenderant. At verò cum illi constanter affirmarent, Constantium Imperatorem Antiochiæ esse, Sapores visionis significationem intelligens; Deum pro Romanis bellum gerere asserbat. Itaque dimisso

Culicibus & Cyniph. vincuntur hostes, precibus viri sancti in illos diuinitas immisit.

M

exer-

*Rex Persarū
Iupiter ce-
dit.*

*Felix viri
S. obitus.*

**Reineldis
& Reinildis.*

*Vide Notat.
C. Baron.
Marty. Rom.
& Ioan. Mol.*

in Indic.

SS. Belgij.

16. Iulij.

*Patria & Pa-
rentes eius.*

**Amalberga
vidua quon-*

dā, & vx-

ore Theodo-

rici Lotha-

ringiæ Ducis,

ex qua sus-

cepit S. Pha-

rildem

Virginem.

*Adelber-

tus.

exercitu, in suam ipse regiam redijt: & Nisibis
ciuitas à repentino interitu precibus Iacobi li-
berata, in Dei misericordia exultauit. Ipse
verò paulò post, plenus operibus bonis &
gloria, è corporis vinculis ad cælos emigra-
uit.

VITA S. RAINELDIS VIRGINIS ET

Martyris, sororis beatæ Gudilæ; quæ simul sacrum
velamen acceperunt à S. Autberto episcopo Ca-
meracensi: qui claruit anno Domini 654. & c. v.
patet To. 8. Annal. C. Baronij. Ex ea quæ extat
apud P. L. Surium.

BEATISSIMA Raineldis in Castro suo
Oppido Cōdatensi super Scaldam fluiuiū,
nobilissimis parentibus, patre VVitgero,
matre verò *Amalberga, orta, magna dignitate
multifq; opibus conspicuis, & generis morumq;
nobilitate illustribus, ea vitæ integritate à pri-
mis annis enituit, vt non immeritò in tanta o-
pium affluentia tantas virginis virtutes cunctis
admirarentur. Fuit illi frater *Emebertus Ca-
meracensis Ecclesiæ antistes, vir omni virtute
ornatissimus; & Gudila soror; quæ parem vitæ
sanctimoniam à primis ætatis initijs sectata est:
multorumq; procerum nuptijs simul spretis,
corporis castitatem immortalisponso sacro
velamine à S. Autberto donatæ, ad extirpationem vi-
tæ spiritum illibatam seruauerunt: quin & ipsæ
parcibus cælestis regni amore etiam visum est
mundo nūcium remittere. Et quidè Witgerus
sacræ religionis habitum induit: Amalberga ve-
ro coniunx eius, à S. Autberto Cameracensi An-
tistite sacrum velamen accepit, Christoque se
totam

totam dedicavit . Manserunt autem pleræq; facultates eorum Raineldi & sorori eius.

Porro Raineldis præclara Christi virgo, incredibile memoratu est, quanta se inedia affecerit, & quàm assiduis ieiunijs & orationibus corpusculum suum macerârit, quò Christi spiritu integrè frui posset . Pauperum verò & inopum tanta illi cura fuit, vt omnia eis pro Christi amore tenui admodùm victu sibi tantùm reseruato, distribueret . Tenerrimum corpusculum cilicio aspero domabat, & spiritum diuinis sinè intermissione colloquijs fouebat, tædiumque omne, cælestium rerum commentatione profligabat. Cumque in dies magis ac magis carne edomanda spiritum roboraret, nudis semper pedibus virgo tam nobilis & tenera incedebat; prostrataque ad preces, non rarò noctem cum die in sancto illo opere iucunditate admirabili transmittebat . Cibus ei hordeaceus panis, potus aqua erat. Sed cum ijs rebus perfectã virtutem minimè contineri haud ignoraret, statuit cum sorore sua Gudila Lobienſe adire cœnobium, vt in eo beatissimo Petro Apostolorum principi omnem terrenam suam substãtiam offerret, & se totam sub seuerioris disciplinæ ac obedientiæ instituto Christo consecraret. Ibi tùm, quanti sanctissimæ virginis exercitia Christus faceret, præclaro sanè miraculo omnibus innotuit . Nam cum fores monasterij clausas inueniret, & introitum suppliciter admodùm postularet, audiretque locum illum viris tantùm consecratum, fœminei sexûs capacem non esse, illa (sorore Gudila quamquam recedente) importunis precibus institit, & tres

Preces & ieiunia eius.

Benignitas in pauperes.

Incedit nudis pedibus.

Cibus eius.

Fores mona-
sterij Lobie-
sis ciuinitas
ei referatur.

Multa largi-
tur Lobienfi-
bus.

Et Hierosoli-
man.

Claret mira-
culis.

Alij hōs Hu-
mos, alij
Normannos

continuos dies ieiuna opem à Deo implorare non destitit. Et ecce nocte tertia, cunctis fratribus alto sopore depressis, ostia monasterij diuina virtute referata virginem admiserunt, & signis vltro sonantibus templi adita cum gratulatione acceperunt. Eo sonitu excitati fratres concurrunt vndique, visaque virgine coram Saluatoris imagine prostrata, obstupescunt, & intellecta introitus serie, laudibus, vt par erat, diuinam in virgine virtutem prosequuntur. Raineldis verò, vt erat pia, humilis & religiosa valde, cum positus humi genibus eorum preces postulasset, animi sui propositum illis explicauit, & Sancthas cum quinque villis, appendicibusque eorum, cælestis regni clauigero tradidit: vt ab eo ad cæli palatium mereretur introduci. Deinde vt inanis gloriæ & humanæ laudis fumos vitaret, & maioris certaminis cursum cōficeret, accepta à monasterij Præfecto & fratribus benedictione, inde Hierosolymam, vnius tantum seruici & ancillæ comitatu contenta, profecta est: vbi biennio singula quæque loca non sine fructu perlustrauit.

Tandem septennio euoluto, preciosissimis sanctorum aucta reliquijs, Sancthas reuertitur, & à familia eundemque loci eius indigenis summa cum exultatione excipitur. Deinceps verò ita vitam instituit, vt rebus omnibus terrenis proculcatis, solis cælestibus incredibili ardore insisteret; prorsus vt multis miraculis & virtutibus coruscaret. Cum autem propter hominum flagitia Dominus sanctorum Barbarorum, terram illam vastandam traderet, & alij omnes fugam sibi salutem quærentes irruentium gladios per-

timef-
vel mi-
rum e-
em cl-
ret.

Irru-
sancto-
lidata
Beati
stium
rump-
instar
sancti
am tra-
calcib-
brijs &
mò vt
Tum i-
uicem
reis so-
sunt ce-
dulph-
mij n-
Molan-
cam a-
sum-

timeferent, sola Christi virgo Raineldis nullis
 vel minis impelli, vel blandimentis amico-
 rum eò adduci potuit, vt locum in quo di-
 em claudere extremum constituerat, desere-
 ret.

Irruentibus igitur Barbaris, virgo Christi
 sancto spiritu plena, & in sponsi sui amore so-
 lidata, more suo ad preces confugit, & in æde
 Beati Quintini martyris intrepidè furorem ho-
 stium expectauit. Tandem in ipsam ædem ir-
 rumpentes Barbari immanissimarum belluarū
 instar, humanum sanguinem sitientes, arreptis
 sanctissimæ virginis capillis circumquaque e-
 am trahebant, fustibus & flagellis cædebant;
 calcibus tundebant; multisquæ iniurijs, ludi-
 brijs & plagis crudelissimis afficientes, postre-
 mō vt ceruicem extenderet, compulerunt.
 Tum illa flexo poplite, virili planè animo cer-
 uicem carnifici ferendam præbuit; & corpo-
 reis soluta vinculis ad Christum euolauit. Cæsi
 sunt cum ea Grimoaldus subdiaconus & Gun-
 dulphus seruus. Corpus eius sacratissimum exi-
 mijs miraculis clarum, eleuatum est (teste Io.
 Molano In Indic. SS. Belgij) Anno 866. in the-
 cam argenteam, præsentibus confinium Diocæ-
 sum tribus Episcopis, eodem in loco, Sanc-
 this, Diocæsis Cameracensis apud
 Hallas, olim Brabantia, nunc
 Hannonia.

*fuisse vo-
lunt.*

*Multis à bar-
baris tormen-
tis affecta,
tandem capi-
te cæditur.*

Vide C. Baro. Vita S. Alexii Confessoris, Fl. In Notat. Martyros Roma.
 liij Euphemiani Senatoris, ex ea quæ est apud Me-
 taphrast. Claruit, vt patet infrà, temporibus Ar-
 chadij & Honorij Imperator. ac Innocentiij Säu-
 mi Pontificis, qui præsuere Ecclesia & Imperio
 (teste C. Baronio Tom. 5. Annal.) anno Christi
 402. & sequentibus.

17. Iulij.

Lucæ 16.

*Diuitie, si be-
 ne expendã-
 tur, multum
 ad vitam æ-
 ternam con-
 ferunt.*

*Parentes A-
 lexij valde
 pij & poten-
 tes.*

*Summa libe-
 ralitas Eu-
 phemiani in
 pauperes.*

QVAM aptè & pulchrè omnis creatura suo
 deseruiat Creatori, modò adfit pietas &
 timor Domini, explicatu est difficile. Nã
 & diuitiæ, quæ mammona iniquitatis appella-
 tur, quòd scelerum omnium sentinã plerumque
 trahere solent, si pietate ac timore Domini ful-
 ciantur, certam suis possessoribus expeditamq;
 salutis viam ad regnum cælorum aperiunt; quòd
 cum in alijs veteris testamenti patribus, tum in
 vno sanctissimi Alexij parente luce meridiana
 clariùs patet. Is enim Euphemianus nomine, cù
 Romæ sub Imp. Archadio & Honorio, in sum-
 mo vitæ splendore & incredibili diuitiarum af-
 fluëtia degeret, seruatorumq; tria admodum mil-
 lia possideret, ijs omnibus non ad luxum & vo-
 luptatem, vt pleriq; mortalium solent, sed admi-
 rabili sanè pietatis ratione ad Conditoris sui
 gloriam vtebatur. Ternas namque mensas domi-
 suæ instructas habebat; quibus quotidie ingentè
 viduarum, pupillorum, & pauperum multitu-
 dinem excipiebat, suisq; ipse manibus, accum-
 bentibus officiosè ministrabat: neque priùs cibi
 quicquam potùsue libabat, quàm cunctis hilari-
 ter resectis, admirabile hoc pietatis atq; humili-
 tatis officium ritè exequutus fuisset. Si verò mi-
 nus diligèter hanc benignitatis in pauperes dis-
 cipli-

ciplinam exercuisset, mox in faciem prostratus, vim lachrymarum profundebat, seq; inertiae & ingratitude vehementer accusabat, summaq; diligentia neglecti officij rationem inibat. Huic erat coniunx Aglais nomine, pari pietate ac misericordia foemina; quae licet omnibus mundi huius bonis hoc modo afflueret, vno tamen sterilitatis opprobrio adeo cruciabatur, ut nuquam a precibus ac lachrymis cessaret, quo benignissimus Deus masculam illi prolem largiri dignaretur, qua affectam tandem senectutem oblectare posset. Nec frustra adhibita preces. Natus namque illis est filius, cui Alexio nomen imposuerunt; puer & insitae indolis bonitate, & corporis animique praestantia ad omnem virtutem promptissimus. Qui ut sexto aetatis anno literarum studijs adhibitus fuit, breui eodem eruditionis peruenit, ut Grammaticae rudimentis foeliciter superatis, haud vulgari Ecclesiasticae historiae cognitione imbutus haberetur; ac tandem in arte oratoria probe institutus, summam eruditionis laudem apud doctissimos consecutus est.

*Aglais mater,
Alexij.*

Alexius nascitur.

Alexius insigniter eruditus.

Cumque iam aetate adulta matrimonio idoneus putaretur, parentes summa diligentia virginem ei regio sanguine claram, & moribus virtutibusq; integritate ornatissimam, desponderunt, & nequaquam inuitum ad nuptiarum celebritatem adduxerunt. Fuere magno totius ciuitatis gaudio in S. Bonifacij iunctae dexterae, & dies in multam noctem hilaritati dicatus; atque postremo, ut moris est, ad thalamum honorifice a parentibus deducti. Tum vero Alexius, qui occulto numine ardua sanctitatis opera meditabatur,

*Celebrat
nuptias.*

sponsam in sella sedentem blandè affatus est hortatusque, vt casto amore sponsum suum ad supremum vsque vitæ spiritum prosequeretur simulque anulum suum & caput baltei purpureo inuoluta velamine ei tradidit; Accipe, inquit, hæc, & serua: Deus enim erit inter me & te, donec illi placebit. Moxque suum ingressus cubiculum, assumpta maxima pecuniarum vi & auri pondere, clam ad portum abiit, conscensaque naui Laodiceam cursum instituit. Inde Bessam Mesopotaniæ urbem contendens, imaginem Christi Iesu, quam ipse Dominus Abagaro tradidisse fertur lustrauit: & sese suaque omnia eidem Domino Iesu Christo ex animo consecrauit. Omnia namque pauperibus distribuit, vestiumque splendore, quo ad illam diem vsus fuerat, deposito, præ foribus templi stipem mendicabat: & oblata incredibili benignitate senibus nutriendis impendebat.

Interea luctus & continui ploratus domum impleuerunt. Mater nimio luctu deformata in cubiculum se solitariam abdebat; nurus eam sequebatur; ambo moerore oppressæ nullam se consolationem admissuras vouebant, nisi de Alexii statu certiores factæ essent. Pater dimissis in omnes orbis partes seruis filium requirebat; quilibet ab ipsis famulis frequenter visus & elemosynis donatus, nequaquam tamen agnitus fuit; prorsus vt omnis parentis industria in inuestigando filio sine vlllo fructu desudare videretur. At Alexius cum decem & septem annos in vestibulo adis Dei Genitricis excubasset, & pauperum curam ipse pauper & inops sedulo egisset, coepit paulatim sanctitatis illius opinio di-

uino

Alexius relicta sponsa virgine, abiit Laodiceam.

Distribuit sua pauperibus, & ipse mendicat.

Requiritur Alexius a patre sed minime inuenitur.

uino oraculo manifestata apud omnes cresce-
re, nomenque illius à plerisque celebrari. Ea re
vir sanctus periculum animæ imminere conspi-
catus, vt humanam gloriam euitaret, statuit Tar-
sum Ciliciæ ad S. Pauli templum nauigare, vt o-
mnibus ignotus securius ibidem cœpta pietatis
opera prosequeretur. Sed accidit, vt conscensa
naui vi tempestatis Romam deferretur. Ibi cum
vir sanctus noua Spiritûs sancti gratia repletus,
& humilitatis amore vehementius inflamma-
tus, recta ad edes paternas abiit, ac ipsi inprimis
patri, ingenti famulorum caterua stipato obuiam
factus, ignotus tamèn: Virorum, inquit, ornatissi-
me ac Serue Dei altissimi, capiat te quæso ali-
qua mei pauperis admodum & abiecti miseri-
cordia; Aliquem mihi domi tuæ concede habi-
tationis locum, vt reliquijs mæsæ tuæ fruam, quò
aliquod apud te diurnæ peregrinationis meæ
solatium inueniam. Euphemianus, audita pere-
grinationis mentione, lætus eum excepit, mini-
strisq; curandum tradidit, & vnum ex omnibus
ingentibus oneratum promissis, si sedulus pere-
grino ministraret, eidem ministerio præfecit. Vo-
luit autem, vt nullis eum delicijs fraudarent,
sed omnibus quibuscunq; possent modis, foue-
rent, curarent, honorarent.

At illi, spreto Domini sui mandato, indies
vesperè eum contumelijs, verberibusq; affece-
runt. Alij eum a lapidibus cædebant; alij capillū vel-
lebant; alij sordes, (dictu fœdum) in sacrum eius
caput effundebant. Ipse verò dæmonis illas ma-
chinas esse non ignorans, non modò patienti,
sed læto insuper hilariq; animo cuncta perfe-
rebat.

*Nauigaturus
Tarsum diu-
nitus Romam
defertur.*

*Ignotus pa-
tri supplicat.
Vt eum do-
mi sue reci-
piat.*

*Multa pati-
tur à Seruis
patris sui, dū
ignotus in
domo pater-
na viuit.*

M 5

Quo-

Quodam autem die Imperatori, dum sacro sancto Sacrificio interesset diuina voce indicatur, quendam eximia sanctitatis virum in ædibus Euphemiani delitescere, cuius precibus flexus Deus, Romæ propitius esset, urbemq; donis ac muneribus exornaret. Imperator itaq; tantum virum videndi cupidus, Euphemianum aduocauit atq; ut virum meritis sanctitatis ornatissimum exhibeat, imperat. Dum verò hæc fiunt, Alexium futurorum præsciens, totius vitæ decursum literis diligentissimè consignauit, & sic demùm è corporis vinculis, omnibus inscijs, in cælum emigravit. Interea Euphemianus ut venientem Imperatorem honorificè domo sua exciperet, cuncta adornari; scamna subselliaq; apto ordine disposita cæteraq; ut tantum Imperatorem decebant, componi iussit. Ipse interim, ut Alexium de Imperatoris aduentu præmoneret, & habitu decetè exornaret virum sanctum adijt. Sed cum ille plane immobilis persisteret, neq; Euphemiano multa dicenti vllum responsum daret, tandem reiecto pallio, quo sancti viri facies operta erat, vitam sanctum inuenit, vultumq; mirabili splendore coruscantem obstupuit. Charta verò dextera adeò tenaciter inheerebat, ut nulla eâ vi euellere posset. Tum gaudio pariter & timore repletus, festinus ad Imperatorem abiit, & cuncta ei ordine exposuit. Accessit Imperator, depositoq; in lectum sancti corpore, vna cum Archiepiscopo fixis humi genibus precatus est, ut chartam traderet; quæ confestim cessit, & ab Aëtio sacrosanctæ Ecclesiæ Cancellario lecta est, & maiore silentio ab omnibus audita. Cum verò ad eum locum ventum esset, ubi parentum & sponsæ

*Post obitum
agnoscitur
à suis.*

stibat

fiabat mentio, tunc Euphemianus tanquam è profundo somno excitatus canos diuellere, cur suad venerabile corpus contendere, magno desiderio amplecti, oscula figere locum omnem miserabili valde eiulatu complere. Mater verò vix mentis suæ compos, scissis vestibus, passisq; crinibus, confertam turbam perrumpere, Deum hominesq; obtestari, vt filium sibi defunctum redderent. Sponsa verò lugubri induta veste similiter accurrens, super venerandum sponsi sui corpus procidit, & largissimo lachrymarum imbre rigauit.

Porro Imperator, vt omnibus sanctissimi viri corpus spectandum proponeretur, lectum tolli & circumgestari præcepit. Sed tantus erat populi concursus, vt loco moueri non posset. Imperatum igitur, vt aurum argentumq; proijceretur, quò populus ad colligendam pecuniam diuerteret; sed tanta omnibus inerat videndi cupiditas, vt pauci admodum auelli possent. *Coruscant miraculis.* Dæmones ad illius conspectum fugabantur, mûdabantur leprosi, & cuncti quibusuis affecti morbis præsens ibidem remedium inueniebant. Tandem sacris reliquijs ad S. Petri templum delatis diebus continuis septem parentes & cognati iusta celebrârunt. Imperator autem, arca è marmore & smaragdo elegantissimè fabrefacta, venerabile corpus excepit, & eodem in templo deponi curauit 16. Calend. Aprilis, Apostolicâ sedem administrante Innocentio Primo. Porro ex arca ipsius oleum suauissimum emanauit: ex quo si quis accipiebat, quicquid postulabat, à Deo obtinebat.

Vide Tom. 9.
 Annal. C. Ba-
 ronij.

VITA S. FRIDERICI, EPISCOPI

Traiectensis & martyris: ex ea qua prolixè ex-
 trat apud V. P. Laurent. Surium. Martyrio occu-
 buit anno Domini 838. Gregorij 4. Papa 2. Lu-
 douici Imp. 25.

18. Iulij.
 S. Fridericus
 Friso egregia
 indole puer.

Fit Episco-
 pus.

S Fridericus, nobili admodum Frisonum,
 profapia ortus, ea à primis annis vitæ in-
 nocentia & animi fuit candore, vt angelica
 ca quadam puritate coruscans, magnæ in primum
 matri suæ voluptati esset. Erat enim puerulus
 & corporis pulchritudine & tantis animi doci-
 bus præditus, vt contemptis rebus ludicris per
 assiduo diuinis rebus vacaret, & lecta vel audita
 in Ecclesia maxima alacritate parentibus re-
 ferret. Ea re eius genitrix gauiosa, inuito patre, e-
 um primò patribus quibusdam, dein cælesti vi-
 sione admonita S. Ricfrido Traiectensis Eccle-
 siæ antistiti commendauit; à quo & literis & sã-
 ctissimis imbutus disciplinis, eò pietatis tandem
 prouectus fuit, vt sede eadem, defuncto Ricfrido,
 omnium iudicio dignissimus haberetur.
 Fuit igitur, quanquàm inuitus & planè relu-
 ctans, ad illud honoris fastigium assumptus, &
 in cathedra episcopali ab ipso Ludouico rege,
 Caroli Magni filio honorificè collocatus. Por-
 rò Rex quanquàm enixè Friderico faueret, eius-
 que sanctitatem digno honore prosequeretur,
 propter illicitum tamèn matrimonium, quo
 coniugem sibi consanguinitate propinquam co-
 pulauerat, blandioribus eum verbis demulce-
 bat, modisque omnibus virum sanctum inducere
 conabatur, ne vinculum illud coniugale dis-

fol.

soluere
 haberet
 dignita-
 tramite
 pere po-
 stia atq-
 xisset, a
 pijs om-
 tusque
 quam e-
 piternu
 Multis
 dium p-
 quanta
 qui adn-
 frugem
 de & in
 cepto s-
 Rex,
 rans, m-
 dericu
 fit, vt se
 volun-
 Fuit
 ceptus;
 breui c-
 ciebat,
 haud in-
 tudinis
 dis ele-
 endis p-
 ditis li-
 dicece
 admo-

solueret, sed auctoritate sua ratum firmumque haberet. At Fridericus, quem neque personarum dignitas, neque opes vel munera à recto iustitiæ tramite in aduersum vitiorum gurgitem abripere poterant, primùm ipsi regi summa modestia atque auctoritate, quanto se scelere obstrinxisset, aperuit, inde diuini iudicij terrorem impijs omnibus constitutum denunciavit, hortatusque est, vt breui potiùs voluptati renunciet, quam eam propter in pestem atq; exitium sempiternum furibunda mente sese præcipitet. Multis quoque varijsque scripturæ locis in medium prolatis luculenter admodum differuit, quanta Dei protectione muniantur omnes illi, qui admissi sceleris recordatione melioris vitæ frugem admittunt: contra verò quàm horrendè & in hac & futura puniantur vita, qui in suscepto semel scelere impiè persistunt. Et quidem Rex, profusus lachrymis facinus suum deplorens, melioris vitæ frugem visus promittere, Fridericum honorifico comitatu Traiectum dimisit, vt sedem illam summa cleri populiq; totius voluntate occuparet.

Fuit igitur magna omnium gratulatione exceptus; ipse verò morum integritate ornatissim⁹, breui omnium animos sua comitate ita deuinciebat, vt quidquid pristini erroris reliquum erat, haud inuiti abijcerent. Erat vir laudibus mansuetudinis & humilitatis nulli secundus; in præstatis eleemosynis admodum profusus; in suscipiendis peregrinis assiduus; in captiuis & compeditis liberandis diligentissimus. Erat in eius diœcesi insula VValacrana nomine, nefandis admodum sceleribus contaminata. Homines enim

Friderici constantia in tuenda iustitiâ & pietate.

Præclaræ eius virtutes.

VValacrana insula multis sceleribus obnoxia.

nim

nim diuini & humani iuris planè ignari, neptes
 sibi suas passim matrimonio, aut etiam, quod
 dictu foedius est, sorores, vel ipsas quoq; matres
 copulabant. Eam igitur ab eiusmodi facinori-
 bus vt liberaret, maturè eò (hortatu Ludouici
 Imperatoris excitus) contèdit; sed tãta erat quo-
 rundam in scelere pertinacia, vt infestis eum ar-
 mis excipere pararent, necemq; furibundi, si
 pia monita inferre pergeret, minitarentur. Ea
 tam atroci denunciatione nequaquam exterrit-
 us antistes, primò Synodum indicere, omni-
 busq; excommunicationis fulmen, qui inter-
 esse recusarent, intentare. Illi verò, spretis eius-
 modi minis, magis magisq; furere, atq; ad necè
 illi inferendam sese expedire. Tum vir sanctus,
 cernens gentem flagitijs pollutam nullis moni-
 tis ab incæstis connubijs abduci posse, cum
 Clero & paucis admodum sanioris mentis ho-
 minibus in Ecclesiam sese recipere, ibiq; nocte
 dieq; precibus & lachrymis & gemitib⁹ inenar-
 rabilibus pugnare, donec barbaras mentes oc-
 culto numine ad scelerum suorum agnitionem
 adductas frangeret, & cælestis luminis splendo-
 re horrendas illorum tenebras illustraret. Inse-
 quenti namque die illo cum clericis de scrip-
 turis diuinis colloquia miscente, tantus, ex om-
 nibus pagis factus est ad eum concursus, illo-
 rum, qui cum Deo in gratiam redire & incesta
 connubia rescindere cupiebant, vt vir sanctus
 præ gaudio lachrymas tenere nequiret. Precib⁹
 itaque suis mentes multo tempore in peccato
 obduratas expugnauit, suaq; deinceps vigi-
 lantia in omni pietatis officio egregiè conser-
 uauit.

*Sceleratas
 barbarorum
 mentes preci-
 bus cõuertit.*

Impe-

Imperator autem ut cognouit subditum sibi
populum sanctissimas Christi leges suscepisse,
fœdisque connubijs relictis, castitatis virtutem
adamare, ne & ipse tandem suam deserere & dig-
nis pœnitentiæ operibus inueteratas animi for-
des expiare cogeretur, in Gallias profectus est; *Iuditha Lu-*
suaque Iudithæ in mandatis dedit, ut viam ali- *douici regis*
quam modumque inueniret, quod Episcopum de- *coniunxerit*
liniret, ne contractum matrimonij fœdus rescin- *Sancto insti-*
deret: sed sua illud auctoritate confirmaret. Si *diatur.*
precibus non posset, minis eum expugnare con-
tenderet. Illa, ut erat iussa, strenuè satis sanctis-
simi viri animum est aggressa; sed cum nunc blan-
ditijs & muneribus, nunc minis & terroribus
eum oppugnans semper se repulsam pati cerne-
ret, tandem bile percita, amoreque insano obca-
cata, etiam iniussa secuta est Imperatorem,
multisque nominibus charum Deo pontificem
accusauit, multaque molita est, ut dignitate simul
& vita eum spoliaret. Neque tamen priori scelere
incestosque connubio contenta, eò impudiciæ in-
pudentiæque progressa est, ut Bernardum quen-
dam, quem ex sacro fonte Imperator susceperat
ad fœdam secum explendam libidinem prouo-
caret, illoque tandem ad suam intemperantiam
turpiter abuteretur. Ea res cum procerum om-
nium animos grauiter offenderet, tum Pipinum,
Imperatoris ex Irmingarde Imperatrice filium,
tanto mœrore affecit, ut communicato cum E- *Iuditha vi in*
piscopis quibusdam & permultis regni primo- *monasterium*
ribus consilio, ipsam Iuditham vi abstulerit, at- *detruditur,*
que in monasterium detruserit; quam tamen *ob adulterij*
Imperator paucis post mensibus iterum rece- *crimen.*
pit, & antistites omnes qui consilij illius aucto-
res

Iuditha Lu-
douici regis
coniunxerit
Sancto insti-
diatur.

Iuditha vi in
monasterium
detruditur,
ob adulterij
crimen.

res

res extiterant, partim exilio, partim carcere
multauit.

Ea res cum nequaquam obscura esset, sed to-
tum per orbem terrarum diuulgata hominum se-
mone volitaret, Pontifex Gregorius, iusta indi-
natione repletus, ipsum adiit Imperatorem, et
que verbis sane asperis increpitum officij sui
monuit, quantoque scelere constrictus esset seue-
re admodum explicauit. Ludouicus vel ex ani-
mo vel simulate humi se proiecit, peccatum ag-
nouit, admissi sceleris veniam petijt, ac postre-
mo ad quoscunque poenitentiae labores hauri-
grauate, vt apparebat, subeundos se paratum ex-
hibuit. Multis deinde regijs muneribus Pontifi-
cem affectum summo cum honore a se dimisit.
Sed non multo post inueterata libidinis suae fla-
ma incensus, ad vomitum redijt, nouorumque
etiam scelerum contagione sese foedauit. Tum
verò cuncti tam Germaniae quam Galliae Episcopi,
copi, memores praecipiti Pontificis, ferrum simul
& ignem ad Imperatoris vulnera, admouere,
palam obtestari, si pergat, ethnici & publicani
instar a corpore Ecclesiae perpetuis temporibus
eum refecandum: Haec cum alij omnes, tum
praecipue Fridericus tanta seueritate propone-
bat, vt caninum illius odium sustineret, vitam
que multis illius obnoxiam insidijs circumsu-
ferret.

Porro Imperator cum iam inferni tenebris
excoecatus nullam melioris de se frugis spem
reliquisset, anno Restauratae salutis 838. fuit a
proprijs filijs, ne sempiternam ignominiae notam
ad posterum transmitteret, in locum quendam
occultum abreptus, ipsaque Iuditha in Italiam
ablegata.

*Ludouicus
& Iuditha
separatur &
concluduntur.*

ablegata, vt tandem aliquando parrata scelera
expiarent, nouisque virtutibus, vt sperabant, in-
ustum familiae dedecus deleret. Verum enimue-
ro non multo post Ludouicus Imperatoris Lu-
donici filius, ea patris fortuna commotus, colle-
ctis quotquot potuit Francis, Imperatorem, vix-
dum inchoata poenitentia; e custodia eduxit,
atque Aquisgrani honorifice in sedem reposuit;
ad cuius consortium mox etiam Iuditha redu-
cta sopitam nonnihil libidinis & scelerum om-
nium flammam acrius multo quam ante excita-
uit. Sauebant tum in omnes antistites sane ve-
hementer, & alios quidem vinculis nece-
bant, alios exilio multatos bonis omnibus euerte-
bant, alios grauioribus poenis damnatos diue-
xabant. Tunc Fredericus diuinae iustitiae zelo ar-
mat, tanta literarum seueritate Imperatorem
inuasit corripuitque, vt vitam morte ipsa tristio-
rem putaret, nisi quam primum acri vindicta a-
nimus suum Frederici literis exulceratum sa-
naret. Igitur habito de nece illi inferenda con-
silio, in Gallias profectus est, profana Impera-
trix apud Rhenum relicta, vt eam eadem acce-
leraret, ipsumque deinde incunctanter sequere-
tur. Tum illa, dolo fraudeque; daemone probè in-
structa, multas beato viro insidias moliri, ac tan-
dem morarum impatiens, vocatis ad se duobus
ficarijs, amplissimam eis mercedem proposuit,
si quoquo modo Episcopum Traiectensem e
medio tollerent. Illi munerum promissorumque
largitate prouocati Traiectum se conferunt, &
antistitem Reginae nomine conuentum petunt.
Quod vt Frederico ad offerendum sacrificium
se preparanti nunciatum est, ille ingemiscens,

*S. Fredericus
acriter repre-
hendit Impe-
ratorem.*

N.

OCU-

oculis manibusque insita pietate fursum erectis, Deo prolixè gratias egit, quòd tempus optatæ mortis adesset. Deindè ad astantes vultu conuersus angelico: Scio, inquit, quid illi velint; sed peracto demùm sacrificio iubebo eos adesse. His dictis, è cathedra pontificia a Missarum solennia perrexit, lectoque Euangelio ad populum verba facturus, cunctis, obsecrè tamen, ne nimio mœrore absorpti inlachrymas & singultus prorumperent, obitum suum prædixit. Expleto verò ministerio, S. Ioannis Euangelistæ ingressus oratorium, excelsis omnibus, Sacellano tantùm comite, multilachrymis & suspirijs Sanctorum omnium implorauit patrocinia: ac postremò Reginæ nuncios introduci iussit. Tum Sacellano parumper abire iussio, trèpidantes sicarios sic est affatus. Equidèm aduentus vestri causam multò ante præsciui, neque mortis imperium vnquam formidauì; quare quod iussi estis intrepidi peragite, meque creatori meo reddite. Hanc sanctissimi viri constantiam audientes, fidas ipsi in sacra ipsius viscera abdiderunt, dixeruntque ei irridiculè vicissim; Sic se nostra de te vultu voluit Regina.

*Intrepidè
mortem excipit à sicarijs Regine.*

At martyr Dei compressis, vt poterat, vultu, ne intestina effluerent: Abicedit, inquit, properè, vobisque celeri fuga consulite: ne comprehensi atrociori supplicio poenas luatis. Hæc ita peractis, post aliquantam morâ accersito ad se Sacellano: Fili mi, inquit, conuoca populum Dei, vt reddant me vnde egressus sum; terram terrarum; orentque vt Domini sempiterna fructio

hodie

hodie dignus inueniar, pro cuius legib⁹ & amo-
re sanguis hic meus effusus est. Hæc audiens cer-
ne nique vulnerum vestigia Sacellanus, misera-
bili valdè eiulatu templum compleuit, plebèq;
vniuersam aduocauit. Ibi tum quantæ lamenta-
tiones & planctus auditi fuerint, nemo poterit
pro dignitate explicare. Ipse verò antistes vni-
uersos moribundis vocibus consolatus, propter
Imperatoris cõiugisq; & procerum peccata, to-
tum regnum Danorum incurfione vastandum,
& urbem etiam Traiectesem atrociam passuram,
prædixit, & sic demùm viuis tumulū ingressus,
inter psallentium & plorantium voces supinus
cælum intuens beatum Deo spiritum reddidit; è
cuius corpore tanta mox odoris suauitas totam
peruasit ecclesiam, vt innumerabilem cælestiū
spirituum multitudinem ad cohonestandas exe-
quias animamq; ad cælos deducendam, præ-
sentem esse nemo ambigeret.

*Viuos adhuc
sepulcrum
suum ingre-
ditur.*

*Nortmanni
irrupunt
in Gallias.*

Eodem anno propheticus beati viri sermo ef-
fectum sortitus est. Nortmanni enim maxima
classe mare ingressi, Dorestadum oppidū, quod
nunc VVyck appellant, olim quinquaginta &
quinque ecclesijs celeberrimum, flammis ex-
usserunt, & deindè omni regione populata &
vexata captiuos plurimos cum opima admodū
præda abduxerunt. Paucis verò annis interie-
ctis, Traiectum vi ceperunt, cæsis omnibus loci
eius incolis; quod deindè ad Baldrici antistitis
vsque tempora planè desertum & euersum ia-
cuit. Porrò sicarij nequaquam sceleris patrati
pœnā euaserunt. Licèt enim, accepta à Iuditha
sceleris mercede, hominum manus euaderent,
è regno tamen in regnum profugi tandem subi-

*Traiecti
vastatio.*

*Percussores
sancti viri
subitò mori-
untur.*

*Obitus Lu-
donici Impe-
ratoris.*

tanea extincti morte in tartarum dimigrarunt
Imperator autem homicida & periurus, dum
filium Ludouicum trans Rhenum persequitur,
subito correptus morbo, & in nauim delatus
in insula iuxta Ingelnheim vita functus est. Po-
stea Metim translatus, & in S. Arnulphi Basili-
ca tumultus, nomen suum, quod Pius assump-
serat, rebus hisce impiè à se gestis obscurauit.
At B. Fridericus martyr, multis post obitum vi-
tibus illustrior effectus, nomen suum miracu-
lis clarum sempiternæ memoriæ consecra-
uit.

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr. Ro.*

MARTYRIVM SS. IVSTAE ET RVFFINAE
*scribitur à Ioanne Maldonato, breuiter quidem ac
deliter conscriptum,*

*Nolunt ven-
dere merces
suas ad im-
pios vsus.*

IVSTA & Ruffina, mercimonio fictilium va-
culorum victum quæritantes, Hispali
tam pudicè ac sanctè agebant, pauperumque
mendicitatem sua illa tenuitate iuuantes, suæ
sua diuinis laudibus tempora impendebat; cum
hostis ille humani generis truculentus ac fer-
medius interuenit, honestumque viuendi modum
perturbauit ac sustulit. Quædam siquidem ma-
trona Salambonem (sic Venerem Babylonij vo-
cant) circumferentes, vas in eius sacrorum vasa
à sanctis foeminis postulauerunt. Illæ facere se non
le dixerunt, causantes, Deum Christianos, non
lapides venerari. Pessimæ tum foeminæ, dimissis
simulacro, vasa pleraque confregerunt. Quæ
Iusta & Ruffina, integerrimæ quidem matres
miliâs, factum pessimum improbant, idolorum
con-

confr
in via
citau
Præfi
se cog
lis lan
tas, ne
cæ ta
que iu
beri c
tium p
cæ no
vitam
no est
Ruffin
cæ, co
olla co
ta fune

VITA
cult
phr
pa
Obi
ato

A
totum
re Rom
fatus el
aliorum
oculos

confregerunt, fœdeque conspurcatum mediam
in viam prouoluerunt. Quod adeò plebem con-
citauit, vt compræhensæ mox traherentur ad
Præsidem Diogenianum. Qui Christianas es-
se cognoscens eculeo extendi, ferreisque vngu-
lis laniari præcepit; post tetro carceri mancipa-
tas, nouis exquisitisque modis cruciari. Produ-
ctæ tandem ad Præsidem, dijs supplicare litare-
que iubentur. Illæ Christo eum honorem de-
beri contendunt. Cumque per cautes & mon-
tium prærupta post Iudicem nudis pedibus du-
ctæ non mouerentur, Iusta tandem in carcere
vitam dedit. Corpus in puteum missum, à Sabi-
no est Episcopo sublatum sepulturæque traditum.
Ruffinæ, pleno Deum ore fatenti, gula est fra-
cta, corpusque flammis traditum; sed à Sabino
ossa collecta, cum Iustæ reliquijs Hispali sepul-
ta sunt.

*Confringunt
idolum Ve-
neris.*

*Horrendè
cruciantur.*

VITA S. ARSENIÏ INTER EREMI *Vide Tom. 4*
cultores præcipui. Ex ea qua extat apud Meta-
phrasten. Claruit anno Domini 383. Damasi Pa-
ron.
pa 17. Theodosij Imperatoris V. & sequentibus.
Obijt verò anno ætatis suæ vigesimoprimo incho-
ato suprâ centesimum.

ADMIRABILIS hic Arsenius, cuius no-
men non modò in monte Scete, vbi illu-
stria admodum peregit certamina, sed per
totum orbem terrarum est celeberrimum, vete-
re Roma oriundus, eos, quamdiu in hac vita ver-
satus est virtutis effudit radios, qui non solum
aliorum splendore admirabili perstringebant
oculos, sed & gratissimo quodam calore frigidio-
res

*19. Iulij.
Patria eius.*

res ad virtutem animos accendebant, vt vehemēti sanè ardore ad similem virtutum gloriam incalescerent. Vt primum maturum ad literarū cognitionē nactus est iudiciū, generoso & strenuo sanè animo incredibiles suscepit labores, Græcamque omnem disciplinam tam promptè est affecutus, vt nihil in imis lateret penetrabilibus, quo non suum ipse pectus egregiè locupletaret; eoq; & animi magnitudine & ingenij celebritate breui peruenit, vt Græcorū Philosophia longè superata, eaq; tanquam friuola & inanispreta, conatus omnes ad sacrarum literarum cognitionem hauriendam conferendos existimaret. Neque sanè abiectum vel ignauum ad purissimos illos sanctioris disciplinæ fontes auide potandos attulit animum, sed adeò generosum adeoq; piū & sanctū, vt paulò post amplissimo Romanæ Ecclesiæ iudicio diaconatus honore (qui id temporis haud vulgaris erat) dignissimū sit habitus. Ipse verò in eo munere sacro, tanto virtutum omnium splendore degebat, vt cuncti ad sacerdotij gradum promouendum eum clamarent.

Interea Imperator Theodosius, qui Valentiniano pio pius, in Imperij dignitate successerat, magna tenebatur sollicitudine, vt virum aliquè artium maximarum disciplinis instructissimū & diuinis præditum moribus inueniret, qui filios eius & doctrina & moribus regia indole dignis imbueret, iuuenumq; animos ad omnem honestatem virtutemque exactissimè informaret. Hanc curam cum assiduo sub pectore coqueret, eadē ad Gratianum Imp. literas dedit, quibus eum rogabat, vt egregium pietate virum qui filium

Insignis eruditio Arsenij.

Fit Romæ Diaconum.

lium doceret, quæreret, inuentumque Constantinopolim mitteret. Gratianus ut hac in re Theodosio gratificaretur, virumque aliquem omnibus numeris absolutum obtineret, scripsit cōtinuò ad Damasum Romanæ Ecclesiæ Pontificem; qui finè mora Arsenium diaconum egregia probitate spectatum, & literis insigniter eruditum euocauit: eique Imperatoris voluntatem exposuit, atque, ut se ad eam functionè ritè prudenterque obeundam accingeret, hortatus est. At Arsenius, qui, gustata iam spiritûs dulcedine, mundo eiusque splendori ac fastui ex animo nuncium remiserat, & vnà cum sorore sua diuinis assiduò rebus vacabat, eo nūcio turbatus, manib⁹, quod aiunt, pedibusque, eam curam, quam maximis cum honoribus coniūctam cernebat, à se repellere conatus est. Sed & Damasi Pōtificis & Gratiani Imperatoris auctoritate atque monitis victus cessit quāquàm inuitus, virginemque sororem virginibus cōmendans, recta Constantinopolim iter instituit. Ibi verò summa ab Imperatore Theodosio benevolentia significatione & maximis exceptus honoribus, tātam ipsi primo conspectu & affatu attulit voluptatem, ut Imperator continere se non posset, quin voces lætitiæ suæ indices ederet, atque omnipotenti Deo immensas, pro tanto tamque excellenti viro, è cuius vultu splendor quidam prudētiæ ac pietatis mirificè relucebat, gratias ageret.

Cum enim pius Princeps, filium Arcadiū natu maiorem eo tempore Augustum pronunciaffet, (agebat tunc annum ætatis suæ octauum) parum sibi visus filio contulisse, si Romanum tradens Imperium, non eque in eum transfunderet

Damasus Papa hortatur eum, ut filios Theodosij erudiendos suscipiat.

Abit Constantinopolim.

Licet scriptores de duobus filijs mentionem faciunt, tamèn de Honorio constat nondum natum fuisse. quem anno sequenti Placilla Augusta peperit. Baronius Ann. To. 4. Oratio Theodosij Imp. ad Arsenium, praesentibus filijs, dum eos tradit viro sancto erudiendos.

pietatem, eum Arsenio moribus ac literis imbuendum tradidit. Porro quo ordine quoque modo filios illi suos commiserit, equidem existimo dignum esse quod à nobis paulò fusiùs explicetur. Et quidem adductis in conspectum Arsenij filijs, his ferè verbis prudentia & auctoritate & paterna sollicitudine plenissimis oratione instituit; Quandoquidem benè esse, magis proprium magisq; paternum est, quàm solummodò esse, posthac tu ò Arseni, magnum prudentiae decus, potius eris eorum pater, quàm ego. Ego namque praeter vile hoc corpus infinitis obiectum miserijs & ignorantiae tenebris inuolutum contuli nihil; tu eruditionem, sapièntiam, pietatem, caeterasq; virtutes, sinè quibus humanae vitae felicitas nulla constare potest, conferes: & informes rudesq; mentes disciplinarum omnium pulchritudine exornabis. Ego illis diuitias & regnum incertis fortunae flatibus subditum trado: tu diuitias stabiles nullisq; praedonum insidijs obnoxias propones, & viam deniq; ad caeleste regnum certissimam demonstrabis. Quare eos tui ingenij & prudentiae excellentiae committo, Deum simul inspectorem testemq; adducens, vt tales mihi tua disciplina euadant, quales eos volo & opto. Da vt expressam virtutis tuae in eis cernam imaginem, nullisq; offusi tenebris simili eruditionis ac pietatis splendore coruscent. Da, amicissime Arseni, vt gaudeam inculcata eorum educatione, & tu de collocatis optimè horis laboribusq; exultes. Caeterum hoc te minimè latere volo, me omnem tibi eorum ita facere potestatem, vt delicta seuerè punias, nulloque Imperatoriae dignitatis habito

respe

respectu
tias. Vol
pulos eff
magistr
instrua
ipsi se in
grata fu
fructus
ctis, eos
intenta
praclar
Porro
tate iuu
tis pleni
ferret a
dignitat
bus stan
ca quad
Verum e
las ingre
tem vid
Arseniu
decora p
tibus sta
qua erat
haud de
indigna
eis Imp
senium
pite auc
proles f
entia re
nè vox l
tam du

respectu, metum, ubi opus est, constanter incutias. Volo enim eos tibi tanquam filios & discipulos esse, moremque tanquam patri germano & magistro gerere. Quod si quid honestate tuaque instructione indignum (quod absit) admiserint, ipsi se insimulabunt, ut à nobis, quæ minus illis grata futura sunt, sustineant: operumque suorum fructus (ut inquit Esaias) ipsi comedent. His dictis, eos Arsenio cum auctoritate tradidit; qui intenta deinde cura formandis eorum animis præclare incubuit.

Porro Arsenius quanquam singulari dextertate iuueniles erudiret animos, monitaque pietatis plenissima summa cum auctoritate eorum inferret auribus, ut tamen aliquid Imperatoris dignitati deferret, discipulis in sellis residentibus stans plerumque; documenta promebat: amica quadam moderatione lenitatem temperans.

Verum cum Imperator fortè præter spem icholas ingressus, filios sedentes, Arsenium verò stantem vidisset, graui satis indignatione repletus Arsenium admonuit, quod magisterij gradum decora parùm ratione ornasset: quod filijs sedentibus stans ipse peroraret. Arsenius autem cum, qua erat animi modestia, se excusaret, diceretque; haud decere sedentem se docere Imperatores, indignatione vehementiùs commotus, abstulit eis Imperatoris insignia, sedereque; in throno Arsenium compulit, filios verò stare detectoque; capite auditores profiteri; illud inculcans, tunc proles suas verè fore dignas Imperio, si cum scientia æquè imbuti fuerint pietate. Præclara sanè vox Imperatore digna, qui filios suos priuatam ducere vitam satius esse iudicabat, quàm

Impe-

Esaiæ 3.

*Stans docet
filios Imperatoris
Arsenius.*

*Id indignè
fert Imp.*

*Hæc omnia
Arcadio tantam
contigisse
se verius est;
cum constet
Honorium
vel nondum
natum fuisse,
vel adeo tenerum,
ut ad
literarum
disciplinas
minimè idoneus
esset.
Vox digna
Imperatore.*

Imperij gubernacula stultè aut parum prudenter vel sanctè tractare.

Verumenimuerò cùm in has curas incidisset Arsenius, plurimumque ab omni fastu & strepitu abhorreret, vitamque monasticam vnice adimaret, coepit pristinum vitæ institutum, quod iam antè parturierat, iterùm in animum demittere, variasque secum cogitationes agitare, quæ via modoque à præsentibus se vinculis exuere posset. Cathedra & ipse thronus gloriæque splendor & dignitas grauiter eum conturbabant, neque quidquam aliud quàm secessum vitamque solitariam meditabatur. Cumque libertatis spes omninò nulla relicta videretur, quod proximum erat, precibus lachrymisque à Deo opem implorare constituit. Nec frustra sanè, nam ratione admirabili à Deo exauditus, excusso seruitutis iugo, paulò post ad eremum magnum libertatis portum commigravit. Hic verò fuit modus.

Abhorret à fastu Arsenius & solitudinem meditatur.

Castigat Archadium Arsenius, & ille necem ei parat.

Nota facte sūt ei insidie Archadij.

Arcadius Imperatoris filius graue quoddam delictum admiserat, quod cùm nullo modo veniam mereretur, Arsenius flagris eum cecidit. Ille verò castigationis impatiens, vt vltionē de iniuria, quemadmodum interpretabatur, expe- teret, Neronis instar, magistro suo mortem inferre constituit. Ea re, cum quodam spathario sibi à ministerijs deputato, communicata, eum Arsenio insidias struere, quibusque possit modis de medio tollere incitat. Verùm minister occultis conscientiae stimulis agitatus, nefarium facinus in virum adeò sanctum tota mente exhorruit, simulque Imperatoris iram veritus, ipsi Arsenio rem totam aperuit, hortatusque eum est,

est, vt fugret. Tum precibus plorare. res arum certiorer hæc assidernè in multus, & siæ mori induit, & dens Ale latus est. peratori proque h valde ex totoque trum, quibant, co- Vt ve moerore multie tudine aliaque um doct raret. Sui absc niri pot tam Arf angelis functo a bernacu bitation dem, vt

est, vt fuga iuuenis infidias & furorem declina-
ret. Tum Arsenius multo ardentius die noctuq;
precibus incumbere, numinis diuini opem im-
plorare, lachrymis gemitibusq; fugitiuos hono-
res arumnis & periculis plenos deplorare, &
certiorem salutis viam à Deo exposcere. Et ecce
hæc assiduis lachrymis precanti, vox quædã su-
pernè in aures dilapsa: Arseni, inquit, fuge tu-
multus, & salutē assequeris. His auditis, Arseni^p
sinè mora abiecta splēdida veste, vili se amictu
induit, & recta, nullo comite, ad litus contē-
dens Alexandriam, opportunè nauē nactus, de-
latus est. Et statim vt omnem spem reditūs Im-
peratori præscinderet, tonsa capitis coma, susce-
ptoque habitu monastico, ad Scetem montem
valdè excelsum & solitaria vitæ aptissimū abiit
totoque & animo & corpore in numerum pa-
trum, qui illic cælestis militiæ stipendia facie-
bant, concessit.

*Arsenius ca-
litus audit
vocem.*

*Clam fugit
ex aula.*

*Fit mona-
chus.*

Vt verò Imperator illius fugam cognouit,
mœrore tabescens ilicò magnam famulorum
multitudinem ad eum requirendum dimisit; so-
litudines, insulas, speluncas, petrarum scissuras,
aliaque loca subterranea indagari iussit, quo su-
um doctorem filiorumque magistrum recupe-
raret. Sed quem Deus in occulto tabernaculi
sui absconderat, nulla industria humana inue-
niri poterat; latuitque per totam Theodosij vi-
tam Arsenius; hominibus ita ignotus, vt interim
angelis totiq; curiæ cælesti esset notissimus. De-
functo autem Patre, cum Arcadius imperij gu-
bernacula suscepisset, mox de Arsenij vita & ha-
bitationis loco certior factus, omnè mouit lapi-
dem, vt tantū virum scelere suo offensum reuo-
caret.

*Latet per o-
mnem vitam
Theodosij.*

*Archadius
Imp. offert
ei totius AE-
gypti vectiga-
lia, sed renuit*

*Præclarum
Arsenij re-
sponsum, ad
litteras Impe-
ratoris.*

*Dæmones ei
infesti.*

caret. Literas igitur ad eum dedit officij & hu-
militatis plenissimas: eiusq; preces consiliaq;
ad Imperij stabilimentum admodum submissè
implorabat. Neq; puduit conceptum quondam
scelus agnoscere, multisq; precibus veniam il-
lius poscere. Postremò donum sanè magnificè
& liberale addidit, quo & animum illius placè-
tū redderet, & ad Imperij foeliciter administ-
rati societatem euocaret. Nam totius Aegypti ve-
ctigalia obtulit, vt ea, si ad suos vsus admittere
recusaret, pauperibus & sacris in Scere mon-
asterijs distribueret. Hæc per literas agebat Im-
perator; orans atq; obtestans, vt secum Imperij be-
nignis honoribusq; frui dignaretur. At Arsenius
qui iam in regni cælestis societatem per contem-
plationis studium admissus erat, terrena cuncta
se indigna putabat, eademq; ita ex animo reie-
cerat, vt ne Imperatori quidem quamuis hoc ip-
sum enixè petenti, scripto responderit: sed ore
tenens hæc ferè verba deferri curauerit; Deus sit
nobis omnibus propitius, & peccatorum nostrorum
vincula soluat. Pecuniarum autem distribu-
tio nequaquam ad me pertinet, qui iam mun-
do mortuus sum. Mortui autem talis nulla est
actio alia, quàm spiritu æterna cælestiaq; con-
templari. His in hunc modum paucis Imperato-
ri significatis, Arsenius institutū disciplinæ cur-
sum alacriter profecutus est, patresq; omnes
in stadio virtutis viriliter currentes multis pa-
rasangis cum superaret, tum eorum iugiter ani-
mos luculentis sanè orationibus contrà vario-
tentatoris insultus vegetabat: ac singularia sem-
per cum eodem certamina egregiè sustinebat.
Cum verò dæmones, aliquandò in cellam eius,
im-

importun-
nibus fra-
tranquill-
bat aliud
tens. Deu-
boni inop-
tæ atting-
contemp-
clarissim-
Christi g-
signis hu-
cognitio-
frequent-
crem vi-
ter namq;
tes diuin-
rò ea per-
industria-
test: Cum
militate
omnibus
leberrim-
præter a-
dio nom-
Theoph-
uitatis i-
tineris n-
loqui p-
monita-
cescens-
ro, seru-
tibus, B-
se audiu-
feratis.

importuniùs irrumperét, varijsq; eum afflictio-
nibus frangere conarentur, ille summa animi
tranquillitate molestiarum patiens nihil age-
bat aliud, quàm hoc identidèm submissè repe-
tens, Deus ne derelinquas me. Da vt, qui omnis
boni inops sum, tandem aliquando melioris vi-
tæ attingam principium. Hoc quasi dæmonum
contemptu infinitas eorum insidias deuicit; &
clarissima semper de ijs victoria potitus in sola
Christi gratia exultauit. Erat verò eius tam in-
signis humilitas, vt cum omnium disciplinarū
cognitione esset cultissimus, agrestiores tamen
frequenter consuleret, & ab ijs haud medio-
crem vtilitatem se accepisse gauderet. Pruden-
ter namq; sentiebat, multorum idiotarum men-
tes diuino quandoq; lumine illustratas nō ra-
rò ea percipere, ad quæ nulla humanæ mentis
industria, nulla ars vel scientia pertingere po-
test. Cum autem vir sanctissimus, tãta animi hu-
militate famæ celebritatem euitaret, tum adeò
omnibus virtus illius innotuit, vt toto orbe ce-
leberrimus in ore omnium versaretur. Hinc
præter alios, qui ex omnibus mûdi partibus stu-
dio nominis illius ducti in Scetem confluebant,
Theophilus Alexandrinus antistes vnà cum ci-
uitatis illius Præsede, ingenti labore superatis i-
tineris molestijs, ad eū venit, vt diuini illiº col-
loquij participes fierent. Cumq; ab eo pia quædã
monita postularent, Arsenius parumper conti-
cescens, tandè ait; Nunquid, si quid vobis dixe-
ro, seruaturos id mihi promittitis? Illis annuen-
tibus, Benè, inquit, Quæso vos, vbi Arsenium ef-
se audiueritis, videte ne illuc vltra gradum in-
feratis. Placuit eis ardens silentij viri sancti de-
fide-

*Egregia hu-
militas Ar-
senij.*

*Theophilus
Alexandriae
Episcopus
eum inuisit.*

*Vide quàm
cupiat nes-
ciri.*

fide-

fiderium, multumq; gauisi tanti viri conspectu Alexandriam redierunt. Cæterum Theophilus sanctorum amantiſſimus, paulò poſt, vt rurſus illius conſpectu colloquioq; fruereſſetur, per quendam ab eo ſciſcitatus eſt, num venienti aditus pateret; Cui vir ſanctus: Aditus, inquit, tibi quidè patebit, ſed ne omnibus pateat, reſtat v hinc longiſſimè recedam. Hoc accepto reſpoſo, Archipræful diuinum eius ſilentium deinceps interrumpere non præſumpſit. Sed & cum aliquandò Matrona quædam Senatoria, opulenta ac religioſa valdè, pio eius videndi, ac diuina monita accipièdi incenſa deſiderio, (vbi id præmū, fruſtrà quidè, per interceſſionè memorat Antitiſitis tētāſſet) tandè itinèris labore, pudore cæteriſq; deſpectis, Roma ad eū veniſſet: indignè id ferens, vir ſanctus, durè admodū eā accepit ac ſeuerè increpauit. Quin & cū ei⁹ apud cōmune Dominū iugiter meminiſſe præ ſœmina ſupplex poſtularèt; reſpōdit B. Arſenius: Deū magis oro, vt tui memoria de meo corde deleatur. Quod quidè nō erant verba odij, ſed cautionis & perriſſimæ continētiæ. Erat enim vir diuinus ſilentij & ſolitudinis ſtudioſiſſimus, adeoq; mente cum Deo vnit⁹, vt quāuis corpore in terris, cogitatione tamè in cælis habitaret. Quocircà & illi⁹ habitaculū triginta milliarib⁹ ab alijs remorū quæ dā cæleſtis māſionis ſpeciè præbebat, ſoloq; ſui cōſpectu homines ad pietatis amorè excitabat.

Porro quāta inedia corpus ſpiritui deſeruire coëgerit, quæ vis orationis explicare poterit? O cium verò remis, quod aiūt, veliſq; ſemper emittauit; certus eā peſtè facillimè ſolitarijs nec opinatibus ſubreperè, mentemq; fucata pietatis ſpe

*Fugit collo-
quium Sena-
torie femi-
nae.*

ſpecie or-
ctus, exha-
ac rerum
vel mani-
ritum a
ret. Cùm
Arſenium
ctus fuiſſe
vir ſanctus
bulum qu
eius expe
tigati fra
quendam
qui vias l
rūt; à q
ſed ſuau
poruque
hospite r
ctis ſibi v
Aeſtimo,
diuit for
ſenibus.
ret & hu
tis ſtudi
cui nā ſac
ret, depr
nificaret
proſpero
vna Arſe
litate De
quem Ar
nouit er
eſſe; mai
hospita

*Ocium tota
virtute fu-
git.*

*Fratri cupi-
dè eum inui-
senti, nihil
loquitur.*

*Secus facit
Abbas Moses
vterque ta-
men benè.*

specie ornatâ funditùs subuertere. Hinc vir san-
ctus, exhausta ieiunij membra, vel in precibus
acerum diuinarû studijs perpetuò exercebat,
vel manibus palmarû ramos cõtexebat, vt spi-
ritum ad orationis studium vegetiorem adduce-
ret. Cùm aliquandò frater quidâ magno vidèdi
Arsenium desiderio tactus, ab alio ad eũ dedu-
ctus fuisset, & vterq; ab Arsenio admissus esset,
vir sanctus, data salutatione, conticuit, neq; ver-
bulum quidè vnũ sedentibus auideq; sermones
eius expectantibus depromptit. Quo silentio fa-
tigati fratres, ambo recesserunt & ad Moysem
quendam magnæ sanctitatis opinione celebrè,
qui vias latrocinijs infestas olim infederat, abie-
runt; à quo nò modò benignè hospitio excepti,
sed suauissimo colloquio abundè, & cibo etiam
potuque refecti sunt. Tandèm dimissi, frater ab
hospite requisit, quisnam ex duobus viris san-
ctis sibi videretur esse virtute superior. Cui ille:
Aestimo, qui nos hospitio accepit & recepit. Au-
diuit fortè hoc iudiciũ quidâ ex præstãtoribus
senibus. Cũ verò animi dubi⁹ vtriusq; facta pèsa-
ret & hui⁹ quidè silentiũ, illius verò hospitalita-
tis studiũ diligèter perpenderet, nec scire posset
cuius sãctioris disciplinæ palmã meritò tribue-
ret, deprecatus est Dominũ quatenùs id sibi sig-
nificaret. Vidit ergò secundũ quietè naues duas
prospero ventorũ flatu maria sulcantes; quarũ
vna Arsenius ferebatur, què summa in tranquil-
litate Dei spiritus fouebat: Altera verò Moyse,
quem Angeli Dei melle fauoq; pascebant. Cog-
nouit ergo vtrumque maximi apud Deũ precij
esse; maius tamen Arsenij silentiũ, quàm Moyse
hospitalitatè esse; quod cum Arsenio quidè di-
uinus

diuinus uersabatur spiritus: cum Moyse autem Angelis qui tacite bonum hospitalitatis significabant. Hoc namque diuino Arsenio propositum erat, ut mentem suam cum Deo arctissime communi- sociaret, nihilque admitteret quod vel temporis momento ab illa felicitate eum auelleret. Hinc frequenter suis ipse auribus hæc inculcabat, si cumque repetebat; Arseni, cur egressus es? Quis est, Quis fuit tuus scopus, ut à mundo te subduceres? Et illud frequentius; Sæpius me dixisse poenituit, tacuisse nunquam. Et quidem in ipsa silentia assiduo lachrymarum imbre generigabat: prorsus ut subiecto panno fluentia exopere cogere- tur. Dies uero & noctes ita precibus iungebat, ut cum occidente sole illud studium inchoaret, oculis manibusque in cælum erectis stans permanebat, donec splendor orientis alias quærere latebras suaderet.

Postquam uero post longa arduaque ad eam tamina tempus adfuit, quo in cælis à Deo coronandus vocabatur, mortis doloribus circumuentus, coepit is, qui nulla peccati grauioris contagione pollutus, angelica Deo puritate perennem vitam militauerat, horrore affici, metu perfari, profusis lachrymis exitum formidare; adeo ut stupefacti discipuli exclamarent, Et tu patere times mortem? Quibus ille; Reuera, inquit, non quam hic metus quo me oppressum cernitis, omnino à me recessit, ex quo primum Christianam militiam ex animo nomen dedi. Hæc dicens, beatam animam in manus Creatoris suauissime efflauit: cum annos inter monachos in omni sanctitate, exegisset quinquaginta quinque; nulli

*Eu ut seipsū
adhortatur
& excitat.*

Perpetuò lachrymatur.

*Sub mortem
en quomodo
Vir Sanctus
metuat; Peccator quid
faciet?*

corporis
quam vig
incomm
tinentia
perhorre
poris stat
senio par
lachrym
uulda &
aptissima
ploratu
cilicio
promor
mes, rec

VITA

finis

Meta

Beat
Gr
ritu
ralitati c
rentibus
tem attin
habuit
honore
suis vnic
chritudi
ta, fuit q
honestis
Quæ cum
ingenua
tricus di
perueni

cor-

corporis parte mutilatus vel morbi senie, (quãquam vigesimum suprã centesimum excessisset) incommodo fractus; quã illi fortitudinem continentia labores, quos reliqui mortalium adeò perhorrescunt, contulere. Fuit vir procera corporis statura; promissa ad ventrem vsque barba; senio paululum incuruatus, calius propter vim lachrymarum supercilijs, reliqua parte planè viuida & ad omnem virtutis exercitationem aptissima; Corpus eius fuit magno discipulorũ ploratu in ipsis, quibus fuerat indutus vestibus, (cilicio quippè & pelle ouilla) cum psalmos promòre cecinissent, in loco cui nomen Stomes, reconditum.

Decedit valde grande-uis.

Statura eius qualis fuerit.

*al. Marinã.

VITA ET MARTYRIUM SANCTISSIME VIRGINIS *Margaritæ, ex ea quæ est per Metaphrasten.

*Vide Notati-
C Baron. in
Martyrol.
Roman.
20. Iulij.*

BEATA & præclara virgo Margaritæ, quam Græci Marinam vocant, cuius nomen merito propter virtutis constantiam immortalitati consecratum est, Antiochia Pisidiæ parentibus, quod ad corporis quidem nobilitatem attinet, claris admodum oriunda, patrem habuit *Aedesium, præcipuo sacerdotij idolorum honore celeberrimum. Cum autem parentibus suis vnica esset, & quidem eximia corporis pulchritudine filia, matre antè tempus è vita sublata, fuit quintodecimo ab vrbe milliari, nutrici honestis planè moribus femina; alenda tradita. Quæ cum eam honorificè haberet, moribusque ingenua virgine dignis imbueret, breui & nutricis diligentia, & insita indolis bonitate eò peruenit, vt nulla re magis quã insigni morum hone-

*Patria &
parentes S.
Margaritæ.
*Vixit annis
Domini 351.
*c. sub Con-
stantio Imp.
vi patet To-
mo 3. Annal.
C Baro fuit-
que Iuliano
maximè et A-
ritus.*

*Adamat
Christianam
disciplinam,
& fit Chri-
stiana.*

honestate vitæque integritate animus eius oblectaretur. Hinc cū adulta paulatim ætate multa quotidie & de vitiorum foeditate, & virtutum pulchritudine cognosceret, cœpit Christianarum disciplinam, quàm omnibus virtutum ornamentis mirificè decoratam audiuerat, vehementer adamare, seseque totam liberis actionibus eidem consecrare: prorsus vt neq; Crucis signaculum idolorum cultoribus exosum erubesceret, neque patris furorem pertimesceret.

Traditur Olybrio Præfidi torquenda.

At AEdesius pater, qui incredibili idolorum superstitione cōflictabatur, cū nullis vel bladijs vel minis Christi confessione eam abdicere posset, furore percitus, adolescentulam, quam vnicam Olybrio Orientis præfidi, hominum crudeli & humanum sanguinem avidè sitiens tradidit, vt suam in eam crudelitatem exerceret, atque vi mala coactam ad idolorum cultum impelleret. At Olybrius quanquàm naturali efferatus sæuitia, vix vlla morum verborumque modestia ad lenitatem inflecti posset, primo tamen virginis conspectu ita emollitus est, vt nimio illius amore faucius, firmo matrimonij vinculo eam sibi copulare decerneret. At Margarita blandis eius sermonibus tentata, tantam præclara responsa prudentiæ & virtutis plenissima dedit, vt Olybrius facillè intelligeret, tantam virtutem nudis sermonibus nequaquam expugnandam esse. Iussit igitur sequentibus satellitibus, vt eam honorificè Antiochiã deduceret, suoque ibidem, certo die, tribunali sisteret.

Ducitur Antiochiam.

Nec mora. Virgo omnibus animi corporisque dotibus ornatissima, tribunali oblata fuit. Præses verò defixis in eam oculis, adeo formæ eius

ven-

venustat
blanditi
retque
prodeba
liebatur
frueretur
voluptat
stiratis p
charius,
missa om
defixa de
bat. Cum
ea cogita
lius ment
culisque
tibus ita
effabili C
æterniqu
do idolo
Christi le
& agricu
doloresq
& crucia
terno lib
nera alac
nimi scel
Olybriu
tandem i
gis atroc
instita pie
inter sup
trocitate
gnum pra
sa, diceba

venustate mox toto corde resolutus est, ut ad blanditias conuersus, multa diceret promitteretque, quæ animi eius molliciem manifestè prodebant. Cæco enim amore captus, nihil moliebatur aliud quàm ut cupitis eius amplexibus fruere: animumque libidine inflammatum voluptate expleret. Sed virgo Margarita, cui castitatis pulchritudine & amore Christi nihil charius, nihil erat suauius, surdis auribus promissa omnia transibat: totaque mente in cælis defixa de æternæ fœlicitatis gloria pertractabat. Cumque Præses vehementius instaret, & ab ea cogitatione importunis vocibus castam illius mentem auertere conaretur, illa vultu oculisque angelico quodam splendore coruscantibus ita Præsidentem affata est; Quid? Ego, quæ ineffabili Christi gratia meritisque ad vnius veri æternique Dei cognitionem vocata sum, nefando idolorum cultu me contempnabo? Quid? ego Christi Iesu ancilla illum negabo, qui morbos & ægrotudines sceleribus meis debitas excepit, doloresque qui mihi subeundi erant, sustinuit, & cruciatu suo me ab exitio, & cruciatu sempiterno liberauit? Omnia potius suppliciorum genera alacri animo subibo, quàm tanto ingrati animi scelere me constringam.

*Olybrius ei
pulchritudi-
ne captus ei
blanditur.*

*Præclarè re-
spondet Præ-
sidi.*

Olybrius tali virginis responso stupefactus, ac tandem ira repletus, humi eam prostratam virginis atrocissimè cædi imperat. Illa verò oculis insita pietate ad cælum sublatis, Christi numen inter supplicia implorabat, nè cruciatuum atrocitate victa aliquid Christiana virtute indignum proferret. Deindè ad Præsidentem conuersa, dicebat: quæcunq; tibi diabolus suggerit, quam-

*Cæditur vir-
gini.*

Fuscinis laniatur.

Mittitur in carcerem.

Diabolus specie Draconis ei apparet.

Fugat Draconem & sanatur.

quamprimùm in me exprome. Ego namq; Christi spiritu roborata, tua nihil tormenta timeo. His dictis vehementer irritatus Præses, ferreâ conclusam laminis clavisq; confixam, ferreâ eam fuscinis cædi iubet. Cumq; diu laniata omni corporis decora exuta iam esset, Olybrius averso vultu, utpotè qui tantam membrorum mutilationem sine magno animi dolore aspiceret non posset, eam in custodiam abduci iussit. Illa tum virgo sanctissima summis doloribus afflicta, ardentissimas preces Christo offerre, eius misericordiam implorare, plagas sanandas exhibere, integras vires pristinumq; corporis vigorem postulare: denique enixius obsecrare, ut humani generis hostem, diabolum proprijs oculis videre posset, qui eam oppugnabat; & caput eius conterere: cum ecce repente valido excitato terræmotu, dæmon in specie terribili draconis, Sanctæ oculis adstans primùm; deinde celeriter eam circumcursans, manifestum execrando sibilo intolerabili foetore, vastoque oris hiatu, ei minabatur exitum. At illa, mentis in Deum stabili, vota precesque multiplicata signoq; Crucis se consignans, profligato dracone repente immenso lumine circumdata fuit, simulq; à plagis omnibus curata; tanto in super gaudio atq; consolatione perfusa, ut planè in cælis se constitutam existimaret.

In his porrò sancta virgine & martyre per totam noctem illam exultante & Deum glorificante, Præses manè aduocata pro tribunali cõtione, eam adduci iussit; quam cernens toto corpore nõ modò sanam, sed noua insuper pulchritudine decoram, vehementer, ut par erat obstu-

obstupu-
ceptum
Marina,
des quor
Nunc ig
æquum e
dos, per
Margari
summi L
gam, &
sto Iesu
muta fin

Tunc
bus pect
supplici
ses admi
stantiam
haberetur
ret. Ne
ductum
rent. At
stratam
præsent
mique se
dicebat
vincula
tam æte
matis à
teris ho
secundū
est.

Hæc
tem dec
tu, niue

obstu

obstupuit, atque vt dijs tantum beneficium acceptum referret admonuit. Vides, dicebat, ô Marina, quantam dij nostri tui curam gerant; vides quomodo te ab exitio conseruatam cupiūt: Nunc igitur, vt ingrati animi scelus euadas, æquum est, vt sicut tuus pater constituta sacerdos, perpetuo deorum sacerdotio fungaris. Cui Margarita: Absit, inquit, vt tanto me scelere, in summi Dei summam iniuriam, vnquam astringam, & clarissimum hoc donum, quo à Christo Iesu Redemptore meo me affectam vides, ad muta simula cra impiè transferam.

Tunc Præses in rabiem conuersus, lampadibus pectus lateraque eius aduri iussit; quod illa supplicium tam inuicto animo sustinuit, vt Præses admiratione defixus, ne propter virginis constantiam à circumfusa multitudine ludibrio haberetur, continuò aquis eam suffocari iuberet. Nec mora: Vas ingens aquis repletum adductum fuit, vt vincam eam in illud deturbarent. At martyr, cum nondum se sacris aquis lustratam recordaretur, Christum precata est, vt præsentis suo numine aquas illas sacrarer, animique sordes cælesti lauacro expiaret. Aspice, dicebat, ô Domine ancillam tuam, & rumpe vincula mea, fiatque mihi hæc aqua in vitam æternam, & in supplementum baptismatis à me desiderati, ad depositionem veteris hominis, & indumentum noui illius, qui secundum Deum in veritate & iustitia creatus est.

Hæc orantem carnifices in aquas præcipientem dedere. Et ecce repente horribili terramotu, niuei candoris columba cælitus delapta coronam

Vruntur pectus & latera eius.

Rogat per aquam Baptismatis renasci.

Ephes. 4.

Mergitur in aquam.

*Multi inter-
ficiuntur
Christiani.*

ronam ore tenens sanctissimæ martyris capu
leuiter attingere visa est. Hoc cum alij stupor
defixi contemplarentur, sublato in cælum cla
more, Christum vnum & verum Deum con
fessi sunt; quos omnes numero, vt aiunt, vltra
15. millia, Olybrius immisso exercitu crudeli
ter trucidari, Margaritam verò extrà ciuitatem
capite plecti iussit. Cùm autem vnus ex mil
libus stricto ense ceruicem eius ferire velle
illa ad militem conuersa; Sustine, inquit, per
rumper, ô fili astantem postremis verbis allo
quar plebem, precesque ad Deum fundam:
sic demùm imperata perficias. Fuit postulat
eius benignè satisfactum. Ipsa verò magis
omnium silentio audita, luculentis sanè verbis
multa de rerum omnium Creatore atque Tri
nitatis mysterio ad populum differuit, multu
rumque animos flamma quadam fidei ince
dit; ac postremò preces ad Christum tantæ
virtute instituit, vt numen ipsum cum ange
lorum multitudine præsens esse cuncti haud
dubiè intelligerent. Tandem hortata memori
tum militem vt optata martyrij gloria
eam afficeret, capitis abscissione vi
ctoriam obtinuit, lætaque ad
cœlestia regna commi
grauit.

*Capite cedi-
tur S. Virgo.*

VITA S. VVLMARI, ABBATIS ET

Confessoris, apud Bononiam Francia quiescentis, Vide C. Bar.

admirandæ sanctitatis Viri, ex ea quæ est apud 8. Tom. An-

V. P. Laur. Surium. Claruit anno Domini 689.

Sergij Papæ 2. Iustiniani iunior. Imp. 5.

nal. & notat.

Martyrol.

Roman.

20. Julij.

Patria &

parentes S.

Vulmari.

Vxorem ducit,

sed statim

eam dimittere cogitur.

tur.

Fit monachus.

chus.

S Vulmarus in inferioribus Galliaë partibus, pago Bononiensi in villa Siluiaco oriundus, Christianis & inclytis admodum parentibus patre Vulperto, matre verò Duda natus est. Erat illi frater vnicus VValmarus nomine. Accidit porrò, vt Vulmarus in primo iuuentutis flore coniugem Hiftoraldam nomine duceret, arctissimisque amoris vinculis eam sibi copularet. Sed cum ea alteri cuidam iam antè desponsata esset, fuit Vulmaro apud Francorum principem lis intentata, cuius imperio Hiftoralda priori sponsa VVilmaro nomine restituta est. Vulmarus verò coniugij istius vinculis solutus, tædio mūdani ludibrii affectus, monasterium petijt, in pago Hannoniensi ad Sambram fluniū situm, cui nomen Altimōtis, monasticis disciplinis celeberrimum; in quo impigrè sanè ad omnes virtutis labores subeundos Abbati sese tradidit. Susceptus itaque primò ad peccorum curā, & ad ligna fratrum officinis deferenda deputatus fuit. Quod munus, quanquā vile & abiectum sanè ministerium, prompto animo executus fuit. Porrò cū spiritus eum ad contemplationis studiū assiduè raperet, vrgeretq; vt pectus cognitione rerum maximarum imple-
ret, vir sanctus amore literarum inflāmatu, (erat enim illarum planè rudis, & ignarus) prima elementa in manus sumpsit, & inter quotidiana

○ 4 mini-

ministeria animum erudijt, mentemque quotidiè magis magisque ad literarum amorem accendit.

Fit Clericus.

Postquam verò sanctum eius studium Abbat innotuit, ab hoc ministerio absolutus, literarum studijs totus est traditus, ac paulò post in clericum adscriptus, atque omnium iudicio propter virtutis studium, eò honore dignissimus iudicatus.

Studet, cognitioni suæ ipsam.

At ille nè in scopulos superbiæ impingeret, se ipsum despiceret, & viliora etiam ministeria die noctuque obire, modisque omnibus conari, ne sui ipsius cognitione vel latum unguem recederet, Sed quò magis ille honores subterfugiebat, sui que deprimendi studium amabat, eò magis

Fit Sacerdos & petit eremum.

honoribus dignus habebatur; prorsus ut vel inuitum Abbas ad Sacerdotij munus suscipiendum impelleret, & nouis quotidie honoribus decoraret. Sed vir Dei ruinam animæ vehementer pertimescens, totaque mente fucatos honores perhorrescens, relicto monasterio, eremum petijt, vastamque syluam, Mempisco pago vicinè

Iste locus non longe distat Cassero, Flādricæ oppidulo.

errabundus peragravit. Ibi demum cauam conspicatus arborem, domicilium constituit, & diebus admodum tribus cibi omnis potusque expers præclarè delituit, animumque cælestibus epulis abundè expleuit.

Monetur vir quidam diuinitus, ut pascat Vulmarum in eremo latentem.

Tunc pius & misericors Deus, qui suorum curam paternam plusquam prouidentia gerit, in locis illis excitauit virum quendam misericordis & pietatis operibus egregiè deditum, ut in vastis illa eremo Dei famulum requireret, suisque eum alimentis triduanò ieiunio confectum reficeret. Ille hac visione secundum quietem admonitus, quanquam loci ignarus vbi sanctum inuenire p

inuenire posset, cibos tamen parauit, & conscē-
so equo ad eremum perrexit, rectaque diuino
planē nutu equus ad arborem, in qua Vulmarus
delitescerebat, peruenit. Tunc vir ille, conspectu
viri Dei mirificè exhilaratus, cibos depromp-
sit, & ad communem mensam benignè inuita-
uit. Nec renuit Vulmarus, sed de allata annona
gratias agens, animum ad omnes labores pro
Christi gloria constanter subeundos obfirma-
uit: statuitque inter ferarum lustra, reliquum
vitæ cursum in omni sanctitate exigere. Sed vir
ille assiduo Vulmari conspectu sanctaque con-
uersatione atque precationū eius suffragijs frue-
retur, multis verbis promissisque ad suum fun-
dum eum pellexit, & locum nouo monasterio
construendo aptum attribuit. Nec recusauit
Vulmarus importunis optimi viri precibus vi-
ctus, sed oblatum munus accepit, locumque nō
tam superba monasterij fabrica, quàm admirā-
dis discipulorum virtutibus celeberrimū red-
didit.

*Cōstruit mo-
nasterium.*

*Reuertitur
Bolaniam.*

Cum itaque multis virtutibus clarus omni-
bus innotesceret, & ex varijs ad eum locis mul-
ti certatim confluerent, ille rursus elationis a-
nimi periculum pertimescens, ad pagum Bolo-
niensem clam se subtraxit, & in sylua, vno à pa-
ternis ædibus milliari distita, quæ hereditario
iure ad eum spectabat, ecclesiam Virgini matri
acælesti clauigero sacram construxit. Quod
cum illum inuisendi gratia complures vtrius-
que sexûs homines conuolarent, inter alios &
Vulmarus frater eius germanus adfuit, igno-
rumque præ foribus cellæ, manum operibus in-
tentum, inuenit, Quo salutato, quis esset, & vn-
dè ve-

*Manifestat se
fratrem
nato VVal-
maro.*

*Recusat in-
uicere matrē.*

*Multi eius
institutum
amplectun-
tur.*

dē veniret quidre moliretur, studiosē quæsitum
At eremita Christi non ferens diutius in tam
ignorantia fratrem versari, germanum eius
esse professus est. Ille verò ex fratris respon-
hilarior effectus, Eamus, inquit, ad ædes patris
nas, & matrem nostram diuturno mœrore ab-
sentia tua tabescentem consolemur. Cui
Vulmarus; Non, inquit, frater mi decet,
locum hunc suscepti semel certaminis des-
ram, & vanis consolationibus animum me-
um emolliam. Quin tu potius ito, & matri no-
stræ felicem cursum meum nunciato, ut nō
la in hac eremo alimenta mihi meisque sup-
peditet, ut pro eius incolumitate ac semper
na salute assiduas vicissim preces Deo offer-
valeam.

Hæc VValmarus matri suæ deferens, tantum
eam gaudio cumulavit, ut cuncta ad monaste-
rij sustentationem libenter submitteret, fili-
umque VValmarum cibarijs onustum frequen-
ter eò destinaret. Accidit autem die quodam
Vulmaro fratre non inuento, magnos in æ-
eiulatus emitteret, Vulmarumque VValmarus
repetitis vocibus sæpius inclamaret. Tunc
vir sanctus è latebris profiliens, Frater mi
inquit, tales deinceps noli edere clamores.
Suspendit deindē ligneam in arbore tabellam
cum malleo, ut eo signo fratrem deinceps
uocaret. Hæc verò in perpetuam rei memo-
riam cum prædicto malleo in monasterio con-
servatur. Confluebant interim ad sanctum De-
complures utriusque sexus homines, sub eius
sacro instituto militare cupientes, quos ille be-
nignissimè suscipiēs, & ambrosia cælestis disci-
plina

plina dep-
bat: Semo-
tionibus
sationis
fecit: ip-
que ouili-
cebat.

Anno
ualla occ-
nia factus
ctitate, &
nimarum
tineribus
& precib-
landam f-
neuolent-
bus ferm-
dò Roma
in fonte
præclarè
nus oper-
menta se-

Accid-
quum vir-
abiret. Se-
emensus
tota nod-
fores se-
cullus, e-
vellet, n-
js, qui eu-
ctus igit-
propius
coargui

plina

plina depascens, nectare diuini amoris inebriabatur. Semota tamen habitatione virorum à mansionibus mulierum; quibus sanctissimæ conuersationis Bertam Abbatissam neptem suam præfecit; ipse verò pastor monachorum ab vtriusque ouili, lupum vigili admodum custodia arcebat.

Anno incarnationis Dominicæ 688. Ceadwalla occidentalium Saxonum rex, in Britannia factus catechumenus, audita Vulmari sanctitate, & studio admirabili, quod in salute animarum die noctuque impendebat, magnis itineribus eò contendit, vt & illius documentis & precibus, ad iustitiæ semitam viriliter ambulandam fulciretur. Quem vir sanctus magna beneuolentiæ significatione excipiens, tam suauibus sermonum suorum refecit epulis, vt nõ modò Romam profectus contractas animi sordes in fonte baptismatis ibidem deposuerit, sed tã præclare ad finem vitæ in fide perstiterit, vt plenus operibus bonis sanctissima Vulmari documenta se percepisse vehementer gauderet.

Accidit quodam tempore, vt fur quidam equum viri Dei callidè abduceret; & preda lætus abiret. Sed cum longum satis itineris spatium emensus, periculum omne se euasisse crederet, tota nocte errabundus manè antè monasterij fores se constitutum vidit. Cumque timore percussus, ex equo desilire & fuga sibi consulere vellet, nullo modo descēdere valuit; nec ab alijs, qui eum comprehenderant, indè auelli. ductus igitur vnà cum equo ad Abbatem fuit; qui propius accedēs, tanti sceleris eum, vt par erat, coarguit, suisque eum manibus deposuit,

2c li-

De Ceadwalla vide Bedam. lib. 4. c. 12. 15. & 16. lib. 5. cap. 7. Hist. gentis Angl.

Fur quidam proditur diuinitus.

ac liberum abire permisit. Tunc longè late
diffusa sanctitatis eius fama, permulti ad eum
venerunt, dona muneraque sanè amplissima ob-
rentes; quæ ille in pauperes, quorum erat stu-
diosissimus, benignè distribuit. Porro, quam
Christi miles passus sit dæmonū insidias, quibus
superauerit persecutiones, qua virtute per om-
nem ætatem aduersus animarum hostes luctatus
sit, nullis verbis explicari potest. Tandem
multo grauatus senio ita è vita excessit, ut
opus admirandis præditum miraculis, quæ apud
illius tumulum coruscant, relinqueret.

*Clarè mira-
culus post o-
bitum.*

*Vide 2. Tom: VITA S. PRAXEDIS VIRGINIS, et
Annal: Cæs. ea quæ est per Adonem Archiepiscopum Treu-
Baron. sem. Obijt Anno Saluator. 164. Pij Papa 7. Ma-
Aurelij Imp. 2.*

*21. Iulij.
Pater S. Pra-
xedis, Pudēs,
à S. Paulo in-
stratus.*

*Distribuunt
facultates
suas in pau-
peres, Poten-
tiana et Pra-
xedes soror-
es.*

PRaxedis claris natalibus Romæ oriundus
patrem habuit Pudentem nomine; quem
Paulus apostolus diuinæ legis cognitionem
egregiè instruxit, & in omni sanctitatis officio
præclare erudiuit. Ipse verò in Praxedem & Po-
tentianam filias suas egregiū illud pietatis of-
ficiū vicissim tam excellenter effudit, ut ce-
lestissimis virginibus nihil in vita dulcius, nihil
charius esset, quàm sprete mundanæ gloriæ po-
tentia, die nocteque Christo seruire, precibus
& hymnis incumbere, pauperum inopiam sub-
leuare, ac nullum denique pietatis studium
quam negligere. Porro defuncto parente sanctis-
simo, ambæ sorores maximam facultatum
partem in pauperes erogarunt, eorumque mi-
sterio tam sedulo vacarunt, ut propriæ necessi-
tatis quodammodo oblitæ, quidquid possent

vel pecuniam
ferrent.

Potenti-

functi, I

hospitio c

tuo, cum I

ecclesia d

eorum Pu

uit, con

regenerat

uos & an

gra libert

fius Ponti

virgo ad

lute infla

prætere

illustrare

qui pro C

subleuan

bat. Inte

byterum

gloria in

putitua

Tandem

pera, virg

iustitiæ c

in coeme

rem suar

Hoc i

la, Maxim

in vrbe

Per med

culeo qu

Postea I

va

vel pecuniarum vel opis, alacriter in eos conferrent.

Potētiana verò vitæ munere sanctissimè perfuncta, Praxedis domum paternam pauperum hospicio cōsecrauit. Nouato etiam fratre mortuo, cum Pio pontifice egit, vt in eius thermis ecclesia dedicaretur. In titulo verò, quem pater eorum Pudens, nomine beati Pastoris dedicauit, consilio & auctoritate beati Pij Pontificis regenerationis lauacrum instituit, in quo seruos & ancillas numero sex & nonaginta, integra libertate donatos, sacris aquis manibus ipsius Pontificis expiari curauit. Fuit enim sacra virgo adeò & Christi amore & animarum salute inflammata, vt nullum diem immunem prætere sine ret, quem nouo pietatis opere nō illultraret. Iam enim tumulandis martyribus; qui pro Christi nomine viriliter decertarant, iā sublenandis pauperum necessitatibus intendebat. Inter alios autem beatum Simeon presbyterum, cum alijs viginti duobus martyrij gloria in primis celebrem, suis ipsa manibus apud titulum supradiçtum reuerenter sepeliuit. Tandem inter ipsa pietatis & misericordiæ opera, virgo beatissima migrauit ad Dominum, iustitię corona in cælis redimita; sepultaque est in cœmeterio Priscillæ, via Salaria, iuxta sororem suam & patrem Pudentem posita.

Hoc ipso die, post longa temporum curricula, Maximiano Romanis imperate, diuus Victor in vrbe Massilia sæuis cruciatibus est affectus. Per mediam siquidem urbem funibus tractus, cuculoque suspensus, fustibus ac neruis cæditur. Postea Iouis ad aram delatus, cum eam pede percussit.

Sacros fontes in Ecclesia erigere, Apostolici indituti est.

Commendatur Virgo ex martyris sepulchro.

De S. Victore hæc scribit Ioannes Maldonatus. Vide quoque C. Baron. Notat, in marty. Rom.

percuteret, ensi secundum pedem submittere iussus est. Molæ tandem suppositus aquarum quod cælo fauente machinam dissoluisset, gladio est confectus. Tres simul cum eo milites, Alexander, Longinus & Felicianus, qui eius custodia præpositi in Christum ob miracula crediderant, decollati sunt.

VITAE CURSUS BEATAE MARIAE

Magdalena, ex aurea Rosa Syluestri Prierati Viri doctissimi, professione Dominicani: In compositione Euangelij feria quinta, Intra Octauam Paschæ. De quibusdam verò questionibus, libellisq; Apocryphis, hanc Sanctissimam feminam cernētibus: & de eius translatione, videat lectorem C. Baronij Annalium Tomum 1. & Notat. in Martyrolog. Roman. hoc die.

22. Iulij.
Reliquiæ S.
Magdalene
apud S. Maximinum in
Gallijs.

Vestigia digitorum Christi manent in capite Mariæ Magdalene.

CUM anno Domini 1497. deuotionis gratia antrum poenitentiae laboribus Magdalene celeberrimum, sacrasque eius reliquias, apud S. Maximinum visitassem, ostensum est mihi pluries venerabile caput eius grande valde, & carnibus vndique nudatum, excepta ea parte frontis, quam Saluator omnium sacro sanctis suis manibus tetigisse fertur. Ibi enim pellis ad instar Aethiopiæ clarè apparet, & in pelle impressa quorum digitorum extremitatum indicia; quorum alterum reliquo multò est euidentius atque profundiùs: & sub pelle caro ad albedinem declinans clarissimè elucet. Ostensi sunt & in vitrea ampulla capilli eius, qui sanctissimos Christi pedes tersore; nec non & ampulla vitrea, plena ter-

na terra rubeo nigroque colore mixta, quam in parasceue Magdalena sub cruce collegerat; Quæ, ut constanti omnes sermone asserabant, singulis annis in die parasceue perlecta passione, clarè ebullit; quasi sanguinem redemptionis nostræ precium, omnium oculis conspicendum præbens. Vidi & brachium eius magnum & cerei coloris. Ossa verò reliqua argentea capsâ conclusa videre non potui. Alabastru quoq; vnguëti nardi spicati pristici preciosi, monstratum est mihi Massiliæ in Ecclesia S. Victoris. Hæc Sylvester; qui deindè post pauca refert, quòd cum in loci eius archiuis, diligenter ea, quæ ad historiam huius beatæ peccatricis pertinent, inquisisset, se in illis depræhendisse, quendam eximie sanctitatis monachum Dominicanum, Eliam nomine, qui in specu B. Magdalene orationi vacare solebat, cum ad eum locum iam iam moriturus se deferri curasset, hæc nouissima verba sequentibus fratribus ac peregrinis dixisse; Fratres, dies venit & hora mihi diu expectatæ mortis; Igitur quæ ad beatæ Magdalene gloriam & vestræ salutis augmentum enarro percipite.

Cum B. Magdalene seruiturus, desertum insid & rupem horridam petiuissem, exacto hic mense, ingenti solitudinis tædio affectus, discessum tacitus cogitavi. Quadam igitur nocte vehementiori cogitationum æstu absorptus, astitit mihi B. Magdalena, & inter alia hæc mihi dixit; Tu hinc a meo seruitio discedere cogitasti; sed audi, quæ dicam, & demùm age, quæ libet. Ut nosti, inquit, è Hierusalem Massiliam multi, Deo volente, & nauem subue-

Narratio fratris Elie fide dignissimi, de B. Magdalena.

Apparens Magdalena S. Elie, ordinem ei pandit translationis sue.

*Magdalena
diuinitus
transfertur
in locum des-
ertum.*

subuehente, deuenimus. At vbi Massilia & p
non parua regionis, Christianæ fidei fac
initia fuit, tantum circa nos humanus fau
& inquietudo creuerunt, vt hominum conle
tia fugere cogitarem; Raptæ verò diuinitus,
huius antri sui ore deposita. Cumque h
inde per locum mihi à Deo paratum lum
dixissem, draconem, quem mea soror Mari
occidit, repente inter lucem & tenebras, lo
go viperarum agmine sanè horribili circ
septum, aspexi. Subito me apparente in spel
& draco & viperea multitudo excitatur in
oculis & sibilis suum furorè præ se feretes. C
que iam deglutiendam draco me in sua ora
xisset, quia lingua non poteram, sic sum p
fundo & securo corde locuta; Dulcius am
Iesu, tristemente ac solam in deserto post
numera tua dona, draconis me escam effec
Tunc subito Angelus de ore draconis educa
me allocutus est, dicens; Beata, quæ fide me
nes; ac draconem calce percutiens, Egredere
inquit, hinc draco, & omnes viperæ tecu
Deinde verò ad me conuersus, Deus, inque
quem tantum ô Magdalena concupiscis
semper habes, te vult hunc locum lachry
irrigare profusis, vt futuris seculis exempl
pœnitentiæ perpetuò fias. Remansi, eò d
sparente, perterrita, & loco lustrato hom
nibus inuium ascensum descensumque, rup
vetante, cognoui. Tunc amoris dulcedine
lachrymas resoluta, me in terram prostrata
adorans ac dicens; Gratias tibi Christe ago
quod me omni mea affectione replèsti; sed
ro, fontem in rupe hac exhibeas deprecanti

*Magdalena
exemplum
pœnitentiæ.*

*Pons ad pre-
ces eius fra-
gitur è rupe.*

Crepuit
saxum, &
scaturire
num font
rem, ecce
lucæ dex
Hebraica
stremò su
eam assid
mones est
clamasse
Michael a
ne timeas
congressu
pulis, ita
ta tu, qu
cem igitur
dicens;
custos tui
eo dispar
mio exsic
tenta non
ipso ore sp
de fonte b
non gustat
ac nocte se
Crucem ip
cristallini
Cumque i
mam per
lans angel
hoc antro
ab his ad
nera & p

Crepuit statim sub meis oculis immane hoc saxum, & quas cernis, Elia, aquæ è duro cilice scaturire. Cumque antè ipsum limpidissimum fontem genu flexo, Christo gratias agerem, ecce plusquam mille spiritus vidi in spelunca dextera stetisse, verba suavissimi amoris Hebraica lingua decantantes. Cum igitur postremò subintulissent, non expedire animæ tam assiduam orationum frequentiam, dæmones esse intelligens, cum Iesum territa acclamassem, repentè cum suis militijs Angelus Michael adfuit, dicens: Adsum Magdalena, ne timeas. Denique cum malignis spiritibus congressus, eos omnes in effusam fugam compulit, ita clamantes; Non eris tamen idè beata tu, quæ orationibus vacas in antro. Crucem igitur in ore speluncæ Angelus erexit, dicens; Caue ne extimescas in posterum; cultos tui est altissimus. Igitur ante crucem, eo disparente, cum iacuissem, timore nimio exsiccatis visceribus orationi instare attempta non præualens, collectas duas radices in ipso ore speluncæ & lotas comedens, aquam de fonte bibi; postquam humanum aliquid non gustavi. Crucem deindè complexa, ea die ac nocte sequenti orans, orto Sole, oculos ad Crucem ipsam leuavi, coloris, vt videbatur, crystallini, & radijs fulgentibus coruscanti. Cumque in me amoris vehementissimi flammam persensissem, ecce tam læta & iubilans angelorum turba adfuit, vt æternam in hoc antro vitam credidisses. Repentè igitur ab his ad infernalium loca delata, pœnarum generosa & punitorum turmas inspexi. Cumque

*Crucem in
spelunca constituit Angelus*

*Repitit
Magdalena
ad locum istum*

P

ad

*ferri & pur-
gatorij.*

ad loca Purgatorij ventum esset, tanta dulcedine me Spiritus deuoti circumsteterunt, vt mihi viderer esse in patria, & cum magna teneritudine dixerunt: Ora pro nobis Magdalena nostra. Quibus ego; Vtinam, inquit, vestra voluntas me impleatur.

*Quotidiè cre-
brò in aëra
sustollitur
ab angelis.*

Deindè verò ad Crucem iterum reposita. Ibi Angelus ait; Quanto tempore tuus acriter amor Iesus in terris te propter vixit, tanto tu quoque in hac spelunca moraberis. Scilicet igitur, eo disparente, ad Crucem orans, intueba me Christum salutem meam contemplans. In omni autem euoluto die, angelorum adfuerunt militiæ, & me tam sublimem in aëra sustulerunt, vt cælestes audiuerim resonare melodiam. Quod ab indè citra septies semper intra diem & noctem fecerunt. Frigus ac gelu, ignis ac sententia diuino, iam non curabam. Cumque me vestes paulatim vetustate deciderent, paulatim quoque diuina pietate mei creuere caput in ipsa verò Cruce cuncta Christi mysteria viua quasi imagine expressa incredibili spiritus dulcedine contemplabar. Ibi Annæ & Ioseph acchim historias; Ibi Mariam Iesum meum in hi parientem; Ibi Crucifixi tetrum liuorem. Ibi pium cruorem; ibi dura vulnera; ibi crucem ac mortem eius dabatur intueri, & eundem egredientem ab inferis, & cæli sidera penetrantem. Cumque his cibata ferculis, nocte dieque rem, cum lauandi vultus gratia fontem petissem, obuium mihi humana forma Iesum meum verbis alloquentem vidi; Te propter Mea loca ista constitui. Circumstabant cælestium militiæ regem suum, florumserta gestantes &

*Christus ei
apparet.*

& oliu
manibu
humani
in mo
deò vt
pulerit
culos at
acies ta
Cumqu
cælo; &
lunca p
consulo
des exo
ducam.
ui: tu ve
tutique a
uerantia
quit, Eli
vsque h
His die
rauit, sta
penfa, n
mnia ha

Mira
uinam
præclar
eiusmo
tè lasc
diuini s
arcana
viderit
liquefa
ritasque

& oliuarum palmarumque ramos tenentes in manibus. Et ecce resplenduit subito assumpta humanitas, & seipsum ad instar sui, cum esset in monte Thabor, Saluator transfigurauit, a-
Matthei 17.
 deo ut me oculos inflectere tanta Maiestas cōpulerit. Me quidem ad vultum dilectum oculos attollere dulcis amor inflammabat, sed acies tanto splendore hebetata non valebat. Cumque mecum multa contulisset, illapsus est caelo; & quo ad vixi, centies ac decies me in spelunca pro sua pietate visitauit. Itaque Elia tibi consulo teque rogo, ut in hac rupe Christi laudes exoluas, quo te ad vitæ portum tandem adducam. Sterilem locum sola ac nuda ego audiui: tu verò fratrum habes solatia, & victui vestituique abundanter opportuna. Igitur de perseverantia cogita. His dictis, ab oculis meis, inquit, Elias, Magdalena enauit, & ego in hanc usque horam omnes homines prædicta cælaui.
Sapiens à Christo visitatur.
Campanæ ad obitum Eliæ spontè resonant.
 His dictis, post horulam beatus ille pater exspirauit, statimque ipsæ campanulæ in ea rupe suspensæ, nullo hominum mouente iubilârunt. Omnia hæc ex dicto libello fideliter assumpsi.

Mirabitur autem fortassis vir animalis, diuinam pietatem peccatricem animam tam præclaris donis extulisse; sed si viderit, qui eiusmodi est, prædicantem Christum, & fortè lasciuientem in sermone Mariam, subito diuini sermonis iaculo percussam, sui pectoris arcana lachrymis & singultibus referare, si viderit repentè agitatam doloribus, & amore liquefactâ, torques, armillas, dextralia Margaritæque deponere, & effusis comis, lugubres
 P 2 assume-

Luc. 7. 38.

assumere vestes, Si, inquam, viderit hanc lo-
 su Christi tenuisse vestigia, & hæc lachryma-
 rum flumine lota exiccare capillis, & cordis
 libus osculis ac miserandis vocibus miser-
 cordiam suis sceleribus implorare, si à maculis
 absolutam, in pace Christi pietate remissam,
 prædicantem ubique Christum, & Mariam co-
 mitantem, haurientem quidem Christi doctri-
 nam, sed substantiam effundentem, Si hanc vi-
 derit pauperem ac itinere fatigatum Saluato-
 rem mundi excipere domo, fouere vnguentis
 dapibus recreare, & discipulorum eius turba-
 suis facultatibus sustentare, Si propinquis
 modo & discipulis fugientibus, carnifices inte-
 intrepidam Cruci adstitisse, cruentam sanguine
 lachrymis infusam, aëra eiulatus adimple-
 tem, Si contemplari sepulchrum, & vnguentis
 parare, si mulierem fragilem sexu, noctis tu-
 nebras & arma custodum non extimuisse, (vi-
 vim amoris immensam) quin dilectum ex-
 tinctum quæreret in sepulcro, si postremo
 hanc viderit vacuo sepulcro colligatam, si
 nulla iam præter lachrymas habere solatio
 videbit pariter diuinam pietatem, hanc ab ex-
 tremo in extremum, non nisi per opportuna
 media deduxisse. Quæ enim crimina possent
 gemitibus, tot lachrymis, tanto ardore non
 esse abolita? Si animas scelestissimas baptis-
 malis vnda, sanguinis Christi operante virtu-
 te, pulcherrimas, & in oculis Dei Optimum
 maximè splendentes restituit, Quid in Maria
 sanguis Christi è Cruce stillans effecit? Mirac-
 igitur magis oportet ignauiam hominum atque
 socordiam, qui in Maria Christi pietate perspo-

*Ioan. 19.**Mar. 13. 36.**Ioan. 20.*

sta, subit
 teruntur
 perabun

FRAN
 visa Mar
 iu

Dulcis an

Atq; bum

Consule:

Permissu

Et nitidis

Inq; capi

Nec tibi

Et voces

Immorta

Nequi q

Viderat

Judica t

Iurgia &

Sed mes

Tractant

Pectorat

Vellent

Viderat

Diffugre

Te prima

Te quog

Bis tria l

sta,

sta,

sta, subitò quamuis scelesti & flagitiosi, non at-
teruntur, vt vbi superabundauit delictum, su- *Rom. 5.*
perabundet & gratia?

FRANCISCVS PETRARCHA,
visa Mariæ spelunca & lapideo cubili, hu-
ius beatæ peccatricis confide-
rans pœnitundinem, com-
punctus ait.

Dulcis amica Dei, lachrymis inflectere nostris,
Atq; humiles attende preces, nostraq; saluti
Consule: namq; potes. nec enim tibi tangere frustra
Permissum, gemituq; pedes perfundere sacros, *Luce. 7.*
Et nitidis siccare comis, ferre oscula plantis,
Inq; caput Domini preciosos spargere odores. *Mat. 26.*
Nec tibi congressus primos à morte resurgens, *Mar. 16.*
Et voces audire suas, & membra videre,
Immortale decus, lumenq; habitura per æuum,
Nequæ quàm dedit atheri rex Christi Olympi.
Viderat ille Cruci hærentem, nec dira pauentem, *Ioan. 19.*
Iudæica tormenta manûs, turbæq; furentis
Iurgia & insultus, equantes verbera linguas.
Sed mœstam intrepidamq; simul, digitisq; cruentos
Tractantem clauos, replentem vulnera fletu,
Pectoratundentem, violentis candida pugnis,
Vellentem flavos manibus sinè more capillos.
Viderat hæc, inquàm, dum pectora fida suorum *Matt. 26.*
Diffugerent, pellente metu. Memor ergo remisit
Te primam antè alios: tibi se prius obtulit vni; *Mar. 16.*
Te quoq; digressus terris, & ad astra reuersus, *Ioan. 20.*
Bis tria lustra tibi nunquàm mortalis egentem

Rupe sub hac aluit, tam longo tempore solis
 Diuinis contentam epulis, & rore salubri.
 Hac domus, antra tibi stillantibus humida saxis,
 Horrifico tenebreſci ſitu, tecta aurea regum,
 Deliciasq; omnes ac ditia vicerat arua.
 Hic incluſa libens, longis veſtita capillis,
 Veſte carens alia, ter denos paſſa Decembres
 Diceris: hic non fracta gelu, nec victa pauore;
 Namq; famem, frigus, durum quoq; ſaxa cubile,
 Dulcia fecit amor. ſpesq; alto pectore fixa.
 Hic hominum non viſa oculis: ſtipata cateruis
 Angelicis, ſeptemq; die ſubuecta per horas,
 Celeſtes audire choros, alterna canentes
 Carmina, corporeo de carcere digna fuiſti.

Vide Notat.
 C. Baroni in
 Martyr.
 Rom.

MARTYRIUM S. ET GLORIOSI

Martyris Platonis, ex eo quod exſtat apud Meta-
 phraſten. Videtur paſſus eſſe tempore perſecutio-
 nis Diocletiane, quo & Clemens Episcop. Ancyra
 in Galatia coronatus eſt.

22. Iulij.
 S. Plato præ-
 dicat Gala-
 tiæ.

SANCTISSIMVS Chriſti martyr Plato,
 Scū apud Galatas diuini verbi ſemina ſpar-
 geret, inſenſatosq; Galatas fructu fidei
 planè admirabili ad veritatis cognitionem in-
 ſtar ter adduceret, quidam crudelitate & ſæui-
 tia antè alios inſignes captum in vincula con-
 iecerunt, multiſq; oneratum iniurijs & ſup-
 plicijs, antè vſitatum indicij morem, tandem
 Agrippino Vicario maioribus frangendum cru-
 ciatibus obtulerūt. Agrippinus verò homo bel-
 luinis moribus, & aduerſus Chriſti athlehas
 ſupra

supra modum efferatus, postquam intellexit animum eius Christi gratia ita roboratum, ut nullis supplicijs quantumuis atrocibus cedere vellet, tanquam grauioris delicti reum, crudis boum neruis extensum sæuè laniari iussit. Fuit tunc sanè horrendè à viris quatuor, indè à duodecim, in martyris corpus sæuitum; sed is, alacri & constanti animo in Christi confessione perseverans, nullis cruciatibus vinci poterat. Vnde Agrippinus tantam in martyre virtutem admirans, simulque sui ipsius dedecus pertimescens, à supplicijs ad carcerem eum abduci iussit.

Dire cruciatur sub Agrippino Vicario.

Ducitur à supplicijs ad carcerem.

Martyr verò primi illius certaminis victoria illustris, defixos in se Christianorum animos, vultu oculisque ad parem gloriam vehementer prouocabat, omniumque oculos in se tam inuicta virtute conuerterat. Ut verò ad carceris locum ventum fuit, sublata manu silentium poposcit, verbisque ferè huiusmodi Christianorum coetum compellauit; Viri fratres, num leui aliqua de causa hoc tantum certamen me suscepisse existimatis? Certè propter cæli terræque conditorem libens has plagas vulneraque sustineo, ut his breui perfunctus periculis, gloriæ illius sempiternæ in cælis fruar promissis. Quid? an nescitis quod passionis huius temporis non sunt condignæ, ad futuram illam gloriam, quæ in nobis reuelanda est; Ne vos igitur conturbent supplicia, non carceres frangant, sed state animis; certi, quòd de omnibus his afflictionibus, quæ iustorum in hac vita propriæ sunt, liberabit nos Dominus. Hæc aliaque luculenter sanè perorantem

Oratio eius ad populum, dum ad carcerem ducitur.

Rom. 8.

Psal. 33.

martyrem in carcerem traserunt; quem ille la-
tus subijt, precibusque continuis labores om-
nes mitigauit.

*In terra-
ribus uult
frangere Pla-
tonem.
Ibidem.
Conuertitur
ad blāditiā.*

Septem autem post diebus, Agrippinus su-
um antè tribunal martyrem sisti iussit, ac diuer-
sa tormentorum genera, lebetem quippe æneū,
sartagine ferreas, candentes crates, manus fer-
reas, catapultas, acutos obeliscos, uncas, rotas,
multaque alia aspectu sanè terribilia consti-
tuit existimans infelix se per hæc esse mar-
tyrem territorum. Tum verò talem ad il-
lum orationem instituit. Equidem, charissime
Plato, quàm tui sim nominis studiosus, quam-
que te ab imminente interitu, atrocibusque sup-
plicijs ereptum cupiam, testis mihi Apollo
deorum optimus. Hæc quidem quæ vides sup-
plicia, te noster Imperator subire iubet, si ea-
dem in mentis insanja perseueras. At ego in-
super vt tibi tuoque generi & insigni parentum
tuorum nobilitati consulam, & pulcherri-
mum illum iuuentutis tuæ florem ab hac pe-
ste & exitio eripiam, fratris mei vnicam, quam
habeo, filiam stabili matrimonij vinculo
tibi copulabo, Beatus autem Christi martyr,
leniter subridens; Quid, inquit, ô Agrippine, es-
to, quòd mundanæ gloriæ fumo implicatus, ve-
xoris in me nexus induere statuerim, an tu exi-
stimas quòd huiusmodi ancillas qualis fratris
tui filia est, vel meam in familiam admittere di-
gnarer? Hoc autem vir sanctus eò dicebat, vt il-
lo contemptu tanquàm ictu vno amoris illece-
bras, Satanae insidias periculosissimas, amputa-
ret, eaque contumelia Vicarium ad certamen
prosequendum acrius inflammaret.

*Praclarè re-
pellit à se dae-
monis insi-
dias & nup-
tias respuit.*

Tunc

Tunc A
rus, marty
gis subtili
prunis an
Camque r
nus marty
tare, hort
uocaret, su
uis illis to
uictæ virtu
lens: Ego v
neque vita
mes, neq;
fundum, n
parare à c
Domino n
percitus, t
chinas ad
frangeret
ni supplic
set, discen
merat, ec
no visus e
neo egres
odores.
Agrippi
ditias con
nescium,
grè fereba
adeò forte
tur. Tan
mum ind
fixum illu
Cui mar

*Ignis & vir-
gis crudelis.
simè tor-
quetur s.
Plato.*

Tunc Agrippinus, incredibili rabie exagita-
tus, martyrem in grabatum æneum conijci, vir-
gis subtilissimis cædi, oleo, resina, bitumine, &
prunis ardentibus vehementer cruciari iussit.

Cumque inter atrocissima illa tormenta tyran-
nus martyri magna verborum petulantia insul-
taret, hortareturque subindè vt Apollinem in-
uocaret, supplicemque se illi exhiberet, vt à sæ-
uis illis tormentis eriperetur, Plato inclyto in-
uicta virtutis robore corpus animumque attol-
lens: Ego verò, inquit, dico tibi, ô tyranne, quòd

*Magna for-
titudine mar-
tyris.*

neque vita, neque mors, neque gladius, neque fa-
mes, neque periculum, neque altitudo, neque pro-
fundum, neque vlla alia res creata potest nos se-
parare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu

Rom. 8.

Domino nostro. Agrippinus his auditis furore
percitus, multiplicari tormenta, omnesque ma-
chinas adhiberi iussit, vt martyris constantiam

frangeret. Cumque horis admodum tribus om-
ni suppliciorum genere atrociter sæuitum fuif-
set, discusso tandem fumo, qui aspectum ade-
merat, ecce martyr ex grabato descendens, no-
uo visus est coruscare splendore, & quasi è bal-
neo egrediens suauissimos è corpore spirabat
odores.

*Nota vena
admiratione
dignam.*

Agrippinus ea re stupefactus, iterum ad blan-
ditias conuertitur; & nunc deorum hoc esse be-
neficium, nunc tortorum misericordiam, qui æ-
grè ferebant, tam insignem iuuentutem funesta
adeò sorte extinguere, multis persuadere conaba-
tur. Tandem verò ait; Sed si nolis, ô Plato, ani-
mum inducere, vt dijs sacrifices, saltem Cruci-
fixum illum abnega, & te liberum dimittam.

*Inuictus mar-
tyris ani-
mum.*

Cui martyr; ô cor peruersum. Qui mihi torbe-
neficia

neficia conciliauit, Saluatorem Christum
propter negabo, meque socium tuæ impietati
constituam, vt eandem in pestem præceps ruam
Discede à me, qui operaris iniquitatem.

*Sphæra ig-
nea mam-
millis eius
applicatur.*

Agrippinus ea fiducia & dicendi libertate
commotus, è throno suo confurgens, sphæras ig-
neas martyris mammillis imponi iussit; quare
vehementia non modò latera, sed interior vis-
cerum structura continuò nudata fuit: prorsus
vt cuncti eum examinatum crederent. Martyr
autem paulò post oculos tanquam è somno al-
cælos attollens exclamabat; Domine Deus ne
discesseris à me: Ne fortè dicant gentes; Vbi est
Deus eorum? Hæc aliaque, multa pietate ora-
tem Agrippinus iussit loris cædi, indè in ligno
suspensum vncis ferreis frustratim discerpi, la-
niarique: prorsus vt ossa omnia carne nudata
triste atq; horribile astantibus spectaculū præ-
berent. Post hæc de ligno depositum sic tyrannus
affatur; Infœlicissime mortalium, cum iam
ossa vsque excoriatus sis, de cætero quid ex-
pectas? Cui martyr; Et tu, ô tyrâne, à me quid aliud
expectas, quam fidem Domini nostri Iesu Chri-
sti? Tibi verò si quid restat aliud, quod mihi à te
debetur, hoc protinus exequere. Tunc Agrippi-
nus multo magis inuictum animi admirans ro-
bur, rursus in lignum sublatum vehementius tor-
queri iussit. Cum verò cerneret martyrem om-
nibus tormentis superiorem, inuidia tabescens,
iterum depositum ad carcerem abripi, & panis
solo aquaque tenuiter sustentari iussit, nullum
interim, nunc per minas, nunc per blanditias
non mouens lapidem, vt saltem eum sibi suppli-
cem efficeret.

*Psalm. 78.
Ceditur lo-
rus.*

*O egregium
Christi ath-
letam.*

*Rursus in
carcerem ab-
ducitur.*

Octo

Octo & decem diebus in custodia cōstitutus, oblatum panem & aquam planè recusabat, certus quod is qui Danieli in medio leonum constituto nutrimentum suppeditavit, ipsum quoq; benignè nutriret. Cumq;e carnifices interitum illi à fame timerent, rogarentq;e ut cibum sumeret, nè ea res postea apud Agrippinum illis fraudi esset, martyr respondit; Nihil vos ea sollicitudo cōturbet. Vos enim nutrit panis, me verbum Dei permanens in aeternū. Vos satiant carnes, me puræ preces. Vos lætificat vinum, me autem Christus, vera vitis patris, qui suscipitur non cadit. Vos laudem ab hominibus expectatis, ego vocem Domini mei I E S U Christi in extremo iudicij die: Venite benedicti patris mei, possidete regnum antè mundi constitutionem vobis paratum.

*Daniel. 14.**Nihil comedit in carcere.**Ioan. 15. aspectum**Matth. 25.**Philip. 1.**Caput ei arripuitur.*

Post dies autem aliquot Agrippinus eductum è custodia martyrem hisce blanditijs compellavit; Plato, quid est, quod mihi optimè tibi consulenti parere recusas? Vel nunc igitur te dicto audientem præbe, ne ultimo mortis supplicio, tibi tuoq; generi notam dedecoris inferas sempiternam. Cui martyr: Mihi, inquit, vivere Christus est, & mori lucrum. Fac igitur citò, quod velis. Ego enim nefando simulacrorum cultum nunquam me contaminabo. Tunc Agrippinus, abiecta omni prorsus victoriæ spe, capitis eum sententia damnavit; quam beatus Martyr post innumera certamina in loco, cui Campus nomen, alacri animo excepit: ac prætiosa eius reliquia à Christianis ibidem deposita.

V I T A

Vide Tom.
8. Annal.
C. Baron.

VITA S. VVANDREGISILI, ABB
tis, Ex ea qua optima fide extat apud V. P. La
rent, Surium. Quo tempore obierit, patet
frã.

22. Julij.
Pater eius
VValechisus
in regione
Virdunensi.

Fuit Comes
Palatij.

Cam Sponsa
nobilissima
seruat corpo
ris integrita
tem.

PRAECLARVS atque gloriosus vir Do
mini VVandregisilus, cognomento VVand
do, in Virdunensi regione, nobilibus a
modum parētibus ortus, patre nimirum VVale
chiso, Pipini, excellentissimi Principis Franco
rum consobrino, primū sub Dagoberto re
militaribus aulicisque nobiliter fuit educatus
disciplinis. Cumque cum aetate, in dolis prestan
tia omnibus admiranda paulatim accrescere
multaque de se virtutis militaris indicia min
imè vulgaria praberet, Dagobertus rex reg
suae Comitem eum constituit, & multiplicibus
auctum honoribus indies ad maiora prouexit.
Cum verò & aetas & dignitas nuptijs matura
set, parentes illi virginem quandam, licet inno
to, nobilissimis natalibus ortam desponsarunt
solenni que more nuptias celebrarunt. At VVand
dregisilus, virginei floris amantissimus, mo
sponsae virginitatis integritatem suadere, casti
tatis munus praedicare, suauissimum Christia
nismorem inculcare, modisque omnibus conatus
vt thorum ad extremū vitae spiritum odore vir
gineae castitatis redolentem immaculatum con
seruent. Sponsa verò castissimis monitis exhi
larata, supernoque lumine illustrata, Quae so
inquit, nobilissime virorum, vt quae ore pro
mis, actu explere non differas, meque famulan
tuam aeterni Regis castris committas. Tum ille
mirificè de casta illius voluntate gauisus, abie
cto ve

quo vestium splendore, sacro habitu Christi ser-
 uicium professus est, sponsamque virginem,
 velo piæ religionis opertam, sacrarum virginum
 monasterio ilico tradidit sociandam; quæ vi-
 re cursum sanctitatis opinione celebrem mul-
 tis virtutibus atque miraculis exornasse dicitur;
 ipse vero, rebus suis in pauperes distributis, o-
 mnibus seculi curis atque impedimentis nudus,

*In monte
 Falconis sit
 monachum.*

in loco, qui Mons Falconus dicitur, viriliter
 cum hoste antiquo certamen instituit: eiusque
 insidias & oppugnationes egregie sustinuit.
 Cum autem inuidus pios eius conatus per se
 frangere non posset, protinus Regis procerum-
 que animos concitauit, ut ab illo viuendi insti-
 tuto eum reuocarent, atque pristinae dignitatis
 molestias subire compellerent. Itaque Rex eum
 accersiri, & suscepti instituti rationem reddere
 iubet. Nec recusauit Vandregisilus, Dei fretus
 auxilio: cuius opem iam antè in angustijs rebus-
 que aduersis præclare expertus fuerat. Cum ve-
 ro regias festinus properaret ad ædes, antè fores
 palatii subito offendit pauperem quendam cum
 vehiculo, quod ei sola erat domus, luto misere
 immersum. Cumque alij miserum præterirent,
 alij cachinnis, ut fieri solet, exciperent, ipse de
 equo, cui insidebat, cum grauitate descendens,
 pauperi manum porrexit, & plaustrum non si-
 ne ingenti molestia de luto leuauit. Id quidam
 stolidorum conspicati, simulque amictum eius
 luto scædatum cernentes, vanæ gloriæ & teme-
 ritatis eum insimulare non sunt veriti. At ille,
 optimo conscientia suæ testimonio fretus, ca-
 lumnias furda aure pertransibat, opprobiaque
 æquo animo tolerabat; cum ecce Angelus Do-
 mini

*Officiosè
 suam operã
 nouat paupe-
 ri.*

*Angelico mi-
nisterio eius
vestes mun-
dantur.*

mini vestem eius mundare est visus, multo
quàm antè candidiorem reddere. Ea res cū Re-
innotesceret, cerneretque Dei famulum man-
simis præditum moribus, perditorum homi-
calumnijs nihil moueri; honorificè à se dimi-
sum pietatis ac religionis operibus liberè va-
re permisit.

*Construit
monasteriū.*

Regia igitur auctoritate securus vir Dei, in-
lisganguū commigrauit territorium, vbi mo-
sterium in possessione propria construxit, qui
deindè maximarum virtutum studijs celebra-
tum reddidit. Ibi namque vigilijs, ieiunijs,
orationibus viriliter insilens, clarissimos
hoste triumphos egit. Inediæ adeò patiens era-
vt tota hebdomada, exceptis prima & quinta
sabbati in cibū potumve admitteret nihil. Quo-
dam verò nocte dū obuolutus de more cili-
mēbra quieti dedisset, angelico ductu Bobiæ
in Italia monasteriū lustrauit, diuinoq; hoc mi-
nitus est oraculo, vt ob explorandam arctior
continētix semitam talia loca inuiseret. Tribus
igitur pueris itineris sui comitibus & a fello
sumptis, Alpium iuga transmisit, Bobiumq; in-
gressus, à discipulis B. Columbani peraman-
est exceptus: vbi multa futurorū præfagia pos-
ris intimanda à Deo cognouit. Inde verò celesti
iterum monitus oraculo Romam petijt, vbi vo-
tis omnipotenti Deo ritè persolutis, denuò per
Alpes ad Gallica rura iter conuertit. Cū autē
transcens Alpibus, hospitij causa monasteriū
quoddā Romanis nuncupatū vltra saltū Iure-
sem situm peteret, sanctissimis monachorū isto-
rum disciplinis vehementer delectatus, eorum
se militia adiūgit, annisq; admodum 10. spirita-

*Mira eius
inedia.*

lia ibide
tum suar
noribus,
Christi s
xit: cæle

Eoder
gis, filij

thomage
sanctitat

tus VVar
vt occide

magum p
uerēter c

accepto c
munere:

sibi impo
præsul e

consuit.
rum hon

stibus fr
re, & via

go, vni C
sus, asic

chinoa
gnam so

loco flu
termino

auxit. Tu
cessit, c

care an
nei Reg

Tam ve
perfect

clarior

lia ibidem stipendia fecit, suauissimoque virtutum suarum odore multos è medijs mundi honoribus, ac certissimis animarum periculis, ad Christi seruitutē & viam salutis æternam adduxit: cælesti visione ibidem quandoq; cōsolatur.

Decem annis in monasterio quodam sanctissimè viuit.

Eodē tempore, anno tertio Clodouei Regis, filij Dagoberti, Audoenus sedem vr̄bis Rothomagensis adeptus, doctrinæ munere & vitæ sanctitate celebris habebatur. Cuius fama exci- tus Vandregifilus, simulque in visu admonitus vt occidentalia Galliæ reuiferet loca, Rothomagum peruenit; vbi ab antistite venerabili reuerēter exceptus, sacris est initiatus ordinibus; acceptoq; etiam paulò post sacræ benedictionis munere: eximia cum laude explebat ministeria sibi imposta. Quamobrē memoratus gloriosus præsul eum in vr̄be secum perpetim retinendū censuit. At verò egregius Dei cultor, mundanorum honorum fastidio laborans, vt tutius cælestibus frueretur, secreta eremi ardenter expetere, & viam oēm tentare, vt excusso seruitutis iugo, vni Christo, ab hominum cōsuetudine auulsus, assiduo militaret. Talia volenti animo, Erchinoaldus vir religionis studiosissimus, magnam soli partem, quam veteres, ob riuum in eo loco fluentem, Fontanellam vocabant, cōtulit, terminosq; monasterio cōstruendo aptissimos auxit. Tum vir sanctus, ciuitate relicta, eò concessit, cum nepote suo Godone: ac cœpit ædificare anno Dominicæ Incarnationis 645. Clodouei Regis II. sedente beatissimo Papa Martino. Tam verò solerti studio, tantaque industria perfectum est, vt penè illo in tempore alijs præclarioribus cœnobijs æquaretur.

Initiatur sacris ordinibus.

Et qui-

*Construit
Fontanelle
se monaste-
rium, & con-
gregat trecē-
tos mona-
chos.*

*Betto dum
vult virum
Dei confode-
re, diuinitus
punitur.*

*Conuertit
multos popu-
los ad Chri-
stum.*

Et quidem non multò post, spectata vitæ mo-
rumq; sanctimonia, trecentos haud infima con-
ditione discipulos ibidem congregauit. Por-
complures alias viri Domini ædificauit basi-
cas egregij operis: quas sanctorum reliquij
Romano Pontifice impetratis insigniter exor-
nauit. Accidit autem die quodam, vt Betto qu-
dam custos regij saltus, loco illo, in quo fratres
manibus victui necessaria comparabant, cedere
ab iisdem compelleretur: vnde liuoris peste con-
reptus, simulque dæmone plenus, viro Dei la-
cea ad necem inferendam prompta occurrens,
sed mox vltio diuina dexteram labefactans, in-
sum insuper à dæmone arreptum humi stravit,
quem vir sanctus, eius misertus, prolixis precibus
tandem erexit, sanumque ad propria ad-
dimisit. Claruit & prophetiæ spiritus ita vt quæ
ventura essent, plurimis indicârit. Alijs præterea
eà miraculis admodum clarus extitit; sed nulli
maior illius laus, quàm quòd ingentem populi
multitudinem nefaria idolorum superstitione
conflictantem Christi cognitione illustrauerit,
& diabolicæ seruitutis iugum ceruicibus illo-
rum excusserit, assiduisque monitis in viam
fidei sine vllò errore perduxerit. Erant & om-
nes Calætorum populi ad eò vitam & moribus ef-
ferati, vt præter Christianum nomen haberent
nihil, quod eorum religionem à gentiliū di-
stingeret. Eos vir diuinus à mentis cæcitate &
insipientis animi temeritate, ad tantam vitam
modestiam & puram ad eò religionis adduxit
cultum, vt in ijs cælestis quædam respub. diu-
nis opibus florentissima cerneretur. Nec minor
illi cura, vt afflictos & pauperes, & consilio &
opibus re-

opibus re-
pia pressis
His vir-
tum & no-
trix cæle-
stis vitæ si-
dem vltim-
ne, cum ia-
instaret te-
piternæ quæ-
animâ cæle-
mini 665. i-
liani Papa
militer vn-
Corpus ei-
li ab eo co-
annis 40.
requieuit.
ino Tarua
nobij Abb-
corpus, se-
rat, ita ab-
si eodem
multorum
clesiam tr-
MARTY-
uenat-
lorum E-
75. Lin-
CVM
me
stia
narem q; o-
opibus

opibus recrearet, & se suaque omnia cum inopia pressis benignè communicaret.

His virtutum insignibus egregiè clarus, sextum & nonagesimum implevit annum, cum patris cælestis desiderio accensus assiduis lachrymis vitæ suæ peregrinationem deplorabat. Tandem vltima imò salutifera correptus ægritudine, cum iam gloriosum beatæ consummationis insitaret tempus, cælesti munitus viatico, sempiternæque beatitudinis prægustata dulcedine, animâ cælo reddidit, anno ab incarnatione Domini 665. indictione octava, Pontificatus Vitaliani Papæ II. ac Tertij Clotarij Regis anno similiter vndecimo: sedis verò suæ 20. inchoato. Corpus eius fuit in ecclesia beati Pauli Apostoli ab eo constructa honorificè conditum; vbi annis 40. admirandis virtutum signis clarum requieuit. Postea verò à Domini quippe 729. Bano Taruanæ vrbis antistes, & Fontanellæ cœnobij Abbas, referat om̃onumento, non modò corpus, sed & vestimenta quibus inuolutum erat, ita ab omni corruptione integra reperit, ac si eodem planè die tumultatum fuisset; quod multorum gaudio & lacrymis, in beati Petri Ecclesiam transtulit.

Obitus eius.

Post 40. annos corpus & vestimenta eius integra inuenta

MARTIRIVM S. APOLLINARIS RAUENNATUM primi Episcopi, & à B. Petro Apostolorum Principe ordinati. Passus est Anno Christi 75. Lini Papæ 6. Vespasiani Imperato. 4.

Vide C. Baronij Annala Tom. 1 & not. in marty. Rom.

CVM Petrus Apostolorum princeps, Romę, diuini verbi prædicatione rem Christianam mirificè multiplicaret, Apollinaremq; discipulum Christianę discipline cog-

23. Iulij. S Petrum Apollinarem Rauennate misit

nitione sanctissimè imbutum secum haberet, in
Rauennam urbem eodem veritatis lumine illu-
straret, eum sacerdotij munere insignitum per
ampla cum potestate eò destinavit. Apollinaris
verò Christi præsidio cõfirmatus, & sacrosancti
manuum impositione Apostoli roboratus, eam
expeditionem non minus confidenter quàm al-
criter suscepit, summaq; festinatione, ut popu-
lum à miseranda demõnũ seruitute in Christi
bertatè vindicaret, acceleravit. Cumq; nõ pro-
cul ab vrbe hospitiõ à quodam milite Asiatico
nomine Irenæo, exceptus, ibi primùm itine-
sui causam panderet, miles is, Habeo, inquit
& hospes filium oculorum lumine orbatum,
um si tu Christi tui, quem prædicas, vii tute,
ea calamitate liberare vales, ego protinùs De-
tuo nomen meum dabo, eiusq; potentia
reliquis similiter intrepidè annunciabo. Apo-
llinaris nihil cunctatus, filium conspectui su-
oblatum accepit, sanctissimilq; expiatum præ-
cibus Cruce consignavit, dictoq; citius tetra-
caliginem non tantùm ab oculis, sed quod ad-
mirabilius est, à mente fugavit. Quo viso mira-
culo, omnis illorũ perfidia concidit, & ad Chri-
sti sacra à miserandis erroribus ingenti animo-
rum gaudio translati sunt.

*Cæcus ab
Apollinare
cruce signa-
tus videt.*

*Tecla, Tri-
buni Raven-
natis v-
xor.*

Eodem tempore matrona quædam, Tecla no-
mine, Tribuni militũ coniunx, gravissimo mor-
bo, qui omnem medicorum industriam elude-
bat, lecto affixa iacebat. Porro Irenæus cum sub
hoc Tribuno stipendia faceret, admirandam A-
pollinaris virtutem, qua filio cæco visum cõte-
lerat, ei pandebat, hortabaturq; ut eodem po-
regrino ad certissimam conjugis suę salutem fa-
milia

miliariter
Apollina-
vocat, hor-
ne & offi-
se Christi
ius sine no-
quæ, inqu-
advocata
signi præ-
denssimi
ne suæ cla-
jugis Trib-
Domini &
tentiã libe-
siltens, per
chrymis: N-
sum, quẽ t-
Tribunus
gna voce C-
clamãrunt
gaudio Ch-
His tam-
menter gar-
nimis igne-
multi quot
doctrinã, c-
sacro fonte
animos exp-
presbytero
num verò
Philosoph-
stituens, c-
buni Chri-
ciebat, pla-

miliariter vteretur. Tribunus ea spe accensus, Apollinarem ex ædibus Irenæi Rauennam aduocat, honorificè susceptum studiosè de nomine & officio percūctatur. Respondit Apostolus, se Christi IESU filij Dei viui seruum esse, cuius sinè nomine nihil posset. Tum Tribunus; Ecquæ, inquit, est IESU virtus? Tunc Apollinaris, aduocata militum concione, Christi nomen insigni precatione innocauit, vt mentes illorum, densissimis ignoratiæ tenebris inuolutas, lumine suæ claritatis illustraret; & apprehensa coniugis Tribuni dextra: Surge, inquit, in nomine Domini & Dei nostri Iesu Christi, illiusque potentia liberè confitere. Mox illa incolumis consistens, perfusus præ gaudio & admiratione lachrymis: Non est, inquit, alius Deus præter Iesum, què tu prædicas. Viso tã illustri miraculo, Tribunus & milites stupore oppressi, tandè magna voce Christum vnū cæli terræq; Deum clamârunt, ac statim sacro fonte expiati, eum gaudio Christi legem amplexati sunt.

His tam foelicibus Euangelij sui initijs vehementer gauisus Apostolus, cæterorum quoq; animis ignem iniicere aggressus est. Itaque cum multi quotidie ad eum ventitarent Christianæ doctrinæ, cupidi, eos ipse præclare erudiebat, & sacro fonte lustratos, ad reliquorum similiter animos expiandos instruebat. Duos ordinauit presbyteros, Adhæretum & Calocerū: Marcianum verò nobilissimum virum, & Leucadium Philosophū Diaconos fecit, & sex clericos constituens, cum illis diu noctuque in ædibus Tribuni Christianæ rei operam nauabat, Missas faciebat, psalm. & hymnis Dei laudes celebrabat,

Q 2

& mul-

Exorè Tribuni clinicã sanat. Apollinaris. Multi credunt.

Vide, quomodo in primitiua Ecclesia etiã Misſe sunt celebrata, & Psalmi deſantanti.

& multos quotidie ſacris aquis tingebat. Iam que fama eius omnium ſermone celebrata Saturninum Ducem delata fuit; qui protinuſum ſanctum ad ſe vocatum Rauennatiſ Capitoliſ Pontificibus obtulit, vt diligentius doctri- nã illius inſtitutum cognoſcerent. At verò cum Apollinarius ſe Chriſti, cæli terræque conditorum ſeruum eſſe diceret, Saturninus, Quid, inquit, ignoras ſacrum nomen Iouis, cuius hac in vrbe magnificum eſt fanum, mirificeque exornatum. Cumque ſe & Iouem & fanum ignorare reſponderet ſanctus, ilicò Pontifices Apollinarem Capitolium deduxere, ſperantes fore vt Chriſti ſeruus ſimulacro ſupplex fieret. Sed vir ſanctus viſo Iouis ſimulacro: Quàm, inquit, ſatius foret, vt hæc aurea ornamenta in pauperum vultu erogarentur, quàm quòd dæmonum cultui ſervata hic appenduntur.

Tum verò Pontifices facta in eum impreſſione cum populo, immani eum cæde mactarum eiectionemque; extra urbem ad mare ſemiuiuum reliquerunt; quem diſcipuli mox inde ſublato in cuiuſdam viduæ inſigni pietate domo abſconderunt, ac ibidem ſedulò Ioue dum procurarum. Poſt meſes verò ſex Bonifaciuſ ciuiſ Cluſeſis, cuius ea in vrbe erat egregia nobilitas, ſub- tili loquendi facultate priuatus, & vxori & ciui- bus vniuerſis luctum attulit. Cumque nulla me- dicorum induſtria malo remedium inueniri poſſet, vxor illius, audita viri Dei fama, ilicò ad ædes viduæ conuolat, orat Apollinarem obſer- uare, ne grauetur, maritum magno malo confi- ſtantem inuiſere. Nec reſuſcit vir ſanctus, ſed vt primùm ædibus appropinquauit, puella

Crudeliter occiditur.

fam-

familia eius sæuo dæmone obsessa horrendas in Apollinarem minas iacere cœpit; ni protinùs recederet, se daturum operam, vt pedibus manibusque ligatis malè mulctatus vrbe pelleretur. Apostolus verò verbo silentium imponens, & dæmonem expulit, & Bonifacio linguæ beneficium restituit, simulq; eodem die ampliùs quingentos homines ad Christi ouile adduxit.

Ea res cùm gentilium quorundam animos vehemētius exacerbaret, tùm ira inflammati in Apostolum imperum dederūt, fustibusq; atrociter cæsum nudis plantis candētes prunas calcare compulerūt; quas cùm planè illæsus, inuocato Christi Iesu nomine, inābulasset, barbari furore efferati, vrbe eum exturbârūt, & seuera admodum denunciatione introitū interdixerunt. Igitur extrà muros constitutus, in tugurio quodam, Euangeliū propagare non destitit, sed summos infimosq; ad se ventitantes Christo genuit, & caelesti pane, peracto Missæ sacrificio, aduersus hostium furorem comuniuit.

Interiecto dein multorum annorū spatio, Ra-uennatis Ecclesiæ gubernacula Calocero tradidit, vt populum, Aemilianum miseranda dæmonis seruitute oppressum, in Christi libertatē assereret, & Christianæ fidei terminos dilataret. Quo prosperè satis perfunctus officio, Ra-uennam redijt, & Rufi patritij filiam vita sanctam magno multarum animarum lucrò sanam & incolumen parenti restituit. Erat enim Rufus à nominis Christiani professione alienus; sed cum præter omnem spem & expectationem vnicam filiam è mortis faucibus ad vitam reuocatam cerneret, tanta est & admiratione

Q3

& gau-

Eijcit dæmonem, & muto reddit facultatem loquendi.

Calcar nudis plantis prunas ardētes.

Eijcitur vrbe.

Docet in Aemilia.

Mortuum ad vitam reuocat.

& gaudio affectus, vt se cum trecentis viginti quatuor promiscui sexûs confestim ad Christiana sacra transferret, virginemque filiam perpetuæ castitatis voto Christo libenter consecraret. Hæc cum celebri sermone ad aures Cæsaris perlata essent, misso successore, Rufum dignitate exiit, & vicario Messalino in mādatis dedit vt Apollinarē vi mala coactum, Ioui cæteris dijs supplicem redderet. Nihil à Messalino tentatum relictum est. Nam vt instituta cura Christi Apostolo disputatione insuperabile ius animum cognouit, protinus vestibus nudatum fustibus mactari iussit; indè in eculeo suspensum, varijs cruciatuum generibus torquet. Porro Messalinus, visa martyris inuicta fortitudine, admiratione defixus, clamauit; Quid quæso præmij pro his tã atrocibus expectas supplicijs? Cui martyr: Qui perseuerauerit in finē, saluus erit. Et si quis in Christo mortuus fuerit, uiuet. Hæc est remuneratio Christianorū. His martyris responso Christiani omnes incredulitate gaudio perfusi exultabāt; quidā verò è tortoribus, qui cæteris læuitiæ palmā præripere conabatur, à malo dæmone correptus subito expiuit. Messalinus interim in nouis semper inferendis supplicijs laborans: Effundite, inquit, in pelagus bullientem aquam, vinctumque graui pōdere ferri sub præconis voce ad nauim abducite, vt Illyrico dānatus exilio, lōgioribus fractus perennis ad mentem redeat. Apollinaris autē conuersus ad Iudicem, Cur, inquit, ô impijssimè, cur quam non credis in filium Dei, vt possis vitare ternos gehennæ cruciatus? Tum indignatus Messalinus, os eius lapidibus contundi iussit. Quod

Fustibus cecidit, & in eculeo torquetur.
Matth. 10.
v. 24.

Os eius lapidibus contunditur.

immanica
tiles fact
nus poenæ
suo mucr
narem hor
ci iussit. S
refectus, &
auctus. Int
Messalinus
bat, nouo
bore, clam
tari iussit.
præcipua
uis negoti
Vt ver
si sunt, su
omnibusq
stis, solus
militibus
tes, relict
cro fonte
Moëham p
opera præ
marij frat
sanctus in
ad Christi
nubij litte
fructus co
tuit, hoste
renda con
ciam prof
vnum om
ceps respo
postoli le

immanitate commoti Christiani, impetu in gentiles facto, ducentos trucidarunt. Nec Messalinus poenae expers fuisset, nisi fuga intetos capit suo mucrones declinasset. Porro beatum Apollinarem horrido conclusum carcere inedia confici iussit. Sed fuit vir diuinus angeli ministerio refectus, & viribus ad maiora perferenda egregie auctus. Interiecto deinde quadriduo, ut audiuit Messalinus, Christi seruum, quem extinctum credebat, nouo insuper corporis animique donatum robore, clam iniectis ei catenis in exilium deportari iussit. Adiunxerunt se comites tres e Clero, praecipua religione viri, qui fidelem illi in quouis negotio operam praestiterunt.

Horrido carcere traditur.

Mittitur in exilium.

Naufragio cum suis Clericis & duobus militibus ad litus eiecitur.

Sanat lepraesum.

Vt vero solutis anchoris in altum prouecti sunt, subito coorta tempesta nauem allisit, omnibusque miserando spectaculo fluctibus haustis, solus Christi seruus cum Clericis & duobus militibus ad litus eiectus est. Et quidem milites, relicta cofestim idolorum superstitione sacro fonte lustrati sunt; Apollinaris vero in Moesiam profectus, Euangelium, nullo tamen operae pretio, praedicauit. Erat viri cuiusdam primarij frater lepra horrendè deformatus, cui vir sanctus in Christi nomine sanitatem contulit, & ad Christi fidem haud inuitum adduxit. Inde Danubij littora terens, vberiores praedicationis suae fructus collegit. Sed ut primum barbaris innotuit, hostem eum idolorum esse, de nece illi inferenda consilia inierunt. Quo cognito, in Thraciam profectus est, vbi in quadam ciuitate idolum vnum omnium celeberrimum negabat se deinceps responsa dare posse, nisi discipulus Petri apostoli Iesu Christi, profligatus esset. Facta ergo

Q 4

inquit

inquisitione, repertum tandem Christi seruum
plagis multis concisum in Italiam remisit.

*Redit Rauē-
nam.*

Triennium iam vir diuinus incertis vagans
sedibus, per varia loca læta Euangelij semina
sparserat, cū Rauennā reuersus, summa cū exulta-
tione excipitur, & festiuo cum hymno ad in-
termissa Christianæ Reipub. gubernacula admo-
uetur. Cumq; die quodam in Cyrenæi Senatorum
possessione rem diuinam faceret, cœtumq; fide-
lium cælesti papulo reficeret, repentē barbari
lymphati amentesq; irruunt, vinctumque Apo-
linarem, multis interim plagis impositis, ad for-
um pertrahunt. Ibi dein communi omnium sen-
tentia decernitur, vt ad Apollinis simulacrum
duceretur, indignus videlicet Iouis conspectu.
Adductus igitur Christi seruus in fanum, inge-
ni interim tam Christianorum quàm gentiliū
multitudine exitum rei præstolante, primò in
ni simulacro malè precatus, pias ad Christum
preces fudit, moxq; dissoluto idolo, fanum
plum euersum est.

*Templum
Appollinis
uertit pre-
sibus.*

Gentiles eo facto commoti, vinculis constri-
ctum Thaurō Iudici eum necandū tradiderunt.
Is congregatis vrbis totius nobilibus, ita cōpe-
lauit eum: Oramus te, nē quid celes eorum, quæ
maximè ex te scire desideramus. Cum videamus
maxima te populi cinctū multitudine, quæ mor-
dicus tibi adhæret, venit nobis in mentē admi-
rari, quæ virtute res adeò stupēdas efficias. Dici-
to, est ne aliqua in te diuinitatis virtus? Cui A-
pollinaris: Nulla, inquit, est in me diuinitas, sed
est hæc virtus Domini nostri Iesu Christi, quæ
credētibus in se admirandā hanc miraculorum
virtutē contulit. Thaurus, cui erat filius ab ipsius
natiuitate

atiuitate cæcus; Si, inquit, filium meum à miserandis valdè tenebris liberaueris, profectò & ego Christo tuo nomen dabo. Sin minus, noueris te flammis mendacio tuo debitis exurendū. Nec mora: Venienti in medium cæco, Apollinaris lumen tribuit, & Thaurum proceresque, rei nouitate stupefactos, Christianis sacris supplices inuitauit. Thaurus autem Iudex annis admodum quatuor, in quodam suo prædio eū conseruauit, & rem Christianam occultè multiplicantem benignè habuit, & à barbarorū furore insidijsque tutum conseruauit.

Cæco reddit lumen, & Tydicem, proceresque conuertit.

At verò templorum Pontifices inuidia tabescentes, quòd optatis diu supplicijs eum afficere non possent, varijs apud Vespasianum Imperatorem calumnijs certârunt, vt hominem maleficum & turbulentis erroribus (quemadmodū assererent) populum subuertentem vita priuaret, ne illius pestis ad Reipublicæ totius contagionem & interitum permaneret. Igitur Vespasianus, sceleratorum hominum calumnijs impulsus, eum exilij reum esse denunciavit; Nam si dijs, inquit, irrogauit iniuriam, ipsi potentes vindictam expetant. Ea sententia Rauennam allata, Demosthenes vir illustris & patricius, sed ethnicismi erroribus vehementer implicatus, compræhensum Apollinarem Centurioni custodiendum tradidit, vt interim, quibus potissimum supplicijs eum perderet, excogitaret. Porrò Centurio ille, cum occultè Christianis rebus studeret, Christi seruum noctu clam dimisit. Sed vbi res dæmonum cultoribus innotuit, eum insecuti, non longè à portâ fustibus tandem mactârunt, donec planè extinctū crederent.

Accusatur apud Vespasianum Apollinaris.

Vespasiani responsum.

Q 5

Sed

*felicitissime
martyr.*

Sed antè lucem à discipulis collectus, eorum
singulari diligentia recreatus, in vicum lepro-
forum perductus est; vbi post dies septem è cor-
poris ergastulo lætus ad cęlestis patrię regnum
feliciter commigrauit, postquàm Ecclesiam illam
annis octo & viginti, mense vno & diebus
quatuor, inter varia certamina inexhaustis la-
boribus administrasset.

VITA S. LIBORII ECCLESIAE

*Fide Notat.
C. Baron. in
Martyrolog.
Roman.
23. Iulij.
Patria eius.*

*Cenomanicę Prasulis Quinti; ex ea quę est op-
tima fide apud V. P. Laur. Surium: quo tempo-
re obierit patet infra.*

*Qualis in se-
culari.*

S Liborius ex Gallis originem ducens, &
parentum haud ignobili ortus profapia,
clarissimam patriam suorum claritudi-
ne meritorum amplius illustrauit. Siquidem
ab ætate primæua, maturum in bonis actibus
cor gerebat; neque illecebris voluptatum car-
naliū, vt ætati lubricę moris est, animo ce-
dens, neque vitio leuitatis indulgens: Porro
flagrantissimo discendi accensus studio, curi-
cularum ferè sibi vtilium scientiam scriptura-
rum satagebat intentus auditor acquirere: quæ
postmodum, in quibus opus esset, valeret facun-
dus præceptor ingerere. Denique simul cum
processu temporis, probitatis ac prudentiæ
proficiens incrementis, ita in breui maturita-
tem virilis ornabat ætatis, vt acceptus apud om-
nes, & tam honore, quàm amore dignus habe-
retur.

*Qualis in Ec-
clesiastico.*

Postquàm autem tam vitam quam habitum
secularem cęlestium præmiorum intuitu dere-
liquit,

liquit, & verè à Domino in suam electus sortem, Clero associatus, ac officijs est functus ecclesiasticis, amplius totum se diuino cultui visus est mancipare: vnde Patauio viro sanctissimo Cenomanorum Antistite, omnium ingentis acerore è viuis sublato, totius populi vnanimi assensu, regulariter Pontifex ordinatus, ad Ecclesiæ Christi regimen, iuxta morem Canonicum assumptus est. Et quidem haud illum tantæ dignitatis honores, solitæ religionis mutare potuere mores, nec ecclesiasticorû occupatio-

Creatur Cenomanorum Antistes.

nes negotiorum quicquam ex quotidiana diuina laudis & placationis seruitute prætermittere cogere: quinimò tantò eam instantiùs adaugere curauit, quanto iam non suæ solius, sed multarum animarum salutis causa rectè se viuere debere sciebat.

Igitur pius egregius Dominici pastor, commissis sibi ouibus adhibita cura duplici, exhortationibus scilicet & exemplis, iter ad æternæ vitæ pabula quærenda, & spiritualium morborum dira contagia vitanda, demonstrans, eximium ex eis lucrum acquisiuit: multos enim ab iniquitate conuertit, & rectitudini vitæ fideique restituit. Habuit hoc vir sanctus præ cæteris tum temporis Pontificibus, religionis & Dei amoris indicium speciale; quòd omnia, quæ ad eius laudem iugiter celebrandam, & ecclesiastici cultus officium pertinent, totis nisibus amplificare, prouehere, atque ornare contendit: & exceptis his, quæ sibi suisque ad quotidiani victus & vestitus necessaria, quibus solis contentus erat, vix sufficere poterant, nec non & his, quæ ad egentium & inopum sustentationem

Qualis in Episcopatu.

Diuini cultus studiosissimus.

stentationem larga manu solebat expendere reliquos omnes redditus Episcopaliū possessionum, omnes quarumlibet rerum census, quos sibi ex omni sua dicecesi debebantur, vel si qui ex fidelium donationibus conferebatur, ad exhibendum ecclesijs congruentem ornatum, & noua quæque oratoria in locis, quæ ad hoc opportuna videbantur, construenda deputauit. Quorum constructionem, primū diuinæ seruitutis multiplicandæ intuitu aggrediebatur, dehinc etiam plebium commoditati pariter & salutē prospicere piè meditabatur; ut ad ecclesias cum suis sacerdotibus propè positas facili confluere, orationum studijs assuescere, regenerationis gratiam consequi; documenta sacra legis audire, cælestium sacramentorum celebrationibus interesse, atque omnia Christianæ legis & religionis iura discere & exercere valerent. Hac igitur pia intentione decem & septem sacris ædibus nouiter constructis & dedicatis, suam parochiam ita omnem illustrauit, ut in qualibet eius parte populo degentem aliquam orationis domum vicinam esse constitueret: obseruandum verò omnino censuit, ne quod ibidem legitimis horis die noctuque sacrorum intermissio fieret officiorum; quibus sanctæ & indiuiduæ Trinitati debitæ gratiarum actiones & laudes referrentur.

*Septendecim
ædificat basilicas.*

Ordinationes eius.

Legitur fecisse Ordinationes nonaginta & sex; Ordinasse verò presbyteros ducentos decem & septem; Diaconos centum septuaginta sex; Subdiaconos nonaginta tres; reliquorum quoque graduum ministros, quantum sacris officijs congruum & sufficiens esse videbat. Habebat

buie prætereà bonum testimonium etiã ab his, qui foris sunt: sic siquidem religionis constantiam antè Deum seruabat, vt tamen proximorum oculos non offenderet: sic humano foris studebat placere iudicio, vt diuinis obtutibus non displiceret in occulto. Ita per omnia verus Dei cultor illi merito Pontifici comparatur, quem sine querela Domino seruijsse euangelica laudat historia: nisi quòd hic tanto præstantioris fuerit sacerdotij præsul, quanto figuram veritas, quanto legem veterè noua Christi gratia transcendit.

Lucas 9.

Cùm autem diuinæ maiestati complacuit, post tam diuturna tot annorum certamina, victorem hostis antiqui militem suum æterno præmio glorificare, anno quinquagesimo Episcopatus sui corporis eum molestia ita fatigari permisit, vt adesse sibi diem exitus sui non dubitaret: quo tempore S. Martinus Episcopus Turonensem regebat Ecclesiam. Cui inter illa, quibus assiduè frui solebat, Angelicæ colloca- tionis mysteria, etiam hoc ex diuina reuelatione præceptum est, vt sanctum hunc in infirmitate positum visitaret: cui obtemperans atq; urbem Cenomanicam ingressus inuenit beatũ præsulem iam in extremis positum, & cælesti tantum gaudio, quo iturus erat intentum. Hic verò quis dignè posset referre, quanta ab eodẽ lætitia susceptus sit? quam diuina, quam spiritalia, quam cælestia fuerint eorum colloquia?

*Diuturnitas
eius Episco-
patus.*

*Claruit is
sanctissimus
Pontifex an-
no 386. &c.
Iuxta Tom.
4. Annal.
Baronij.
Eius vitam
habet lektor
ii. Nouemb.
Visitatur à S.
Martino S.
Liborini.*

Igitur sacer Antistes, præsentè sibi tanto consolatore, suarumque exequiarum prouisore, solutus mortalitatis vinculis lætus ad regna cælorum

*Moritur feli-
citer beatif-
simus Præ-
sul.*

lorum conscendit. Cuius venerabile corpus S. Martinus cum honore congruo ad Ecclesiam extra urbem duodecim Apostolis sacram dicitur & in ea sepeliri iussit. Sequenti verò die populum omnem, qui ad tanti viri exequias copiosus nimis & innumerabilis conuenerat, ad internum amorem erga pastorem suum largissimis lachrymarum fontibus testabatur in Ecclesiam conuocans, sanctæ admonitionibus doctrinæ consolabatur, eisque Victurium ordinauit Episcopum. Porro anno salutis 836. Indictione 14. Ludouici Imperat. 23. sacræ eius reliquiæ Paderbornam fuere translatae: eximijis itineris glorificatae miraculis; curationib. quippe cæcorum, claudorum, mutorum, surdorum, dæmoniacorum, & aliorum debiliū atq; languentium: quæ etiamnum apud venerandū eius tumulum sæpius ostenduntur.

*Victurium
eius succes-
sor.*

*Præclaris co-
ruscant mira-
culis.*

VITA S. BIRGITTAE, ALIAS BRIGITTA, vidua. Ex ea quæ sincerè conscripta habetur apud V. P. Lauren. Surium, teste Baronio. Obijt autem anno Domini 1373. Relata in numerum Sanctorum, à Bonifacio nono, Summo Pontifice.

*23. Iulij.
illustri
eius Prosapia
in Suedia.*

S Birgitta, illustri admodum prosapia in regno Suediæ oriunda, non modò parentes; sed & auos, proauos, abauosq; ea habuit pietate & religione cōspicuos, vt exemplo Abrahæ aliorumq; priscorū patrū, quamuis diuitijs abundarēt, vitæ tamē cōuersatione veros se in hac terra peregrinos declararēt. Patri Birgerus nomen fuit; matri verò Sigridis; cuius regio

regio sanguine procreatus, maximam auri argenti que vim in ecclesiarum constructione liberaliter expendit, amplissimosque redditus magnificencia sua dignos dotis nomine ijsdem assignauit. Porro Birgitta in lucem hanc non sine magnis futuræ sanctitatis iudicijs edita, anno ætatis suæ plus minus septimo, matre iam vitæ munere sanctissimè perfuncta, materteræ, insigni prudentia & religione matronæ, disciplinis imbuenda est tradita. Vbi præclaris quibusdam sanctitatis præludijs vitam ita instituit, vt & multis Christi cōsolationibus & inimici etiam terrorib. indies ad maiora vocaretur. Facta verò nubilis, pater eam cuidam adolescētī, cū generis claritate tum prudentiæ opinione illustri, despondit: vt familiæ vniuersæ maiorem dignitatis splendorem adferret. Erat is sponsus Nericiæ princeps. Vlpho de Vlphaso nomine, qui vir ginem spectabili morum elegātia præditam castis adeo amoribus prosequabatur, vt nefas esse duceret carnalibus eius amplexibus frui. Anno itaque integro se continuit, virginemque pudicitia deditam hortabatur, vt ardentibus secū precib. incumberet, quò prolem omnipotentis Dei seruitio perpetuò consecrandam generarent. Indè amori mutuo ita incubuerunt, vt semper tamen sacro Quadragesimali tempore, diebusque solennibus, & sexta qualibet feria à carnali copula abstinere, carnemque disciplinis asperioribus ad virtutem omnem exercerent. Porro mater Birgitta, vt primùm prolibus à Deo ditata fuit, tanquàm aquila prouocans ad volādum pullos suos, & super eos volitans, eas ad omnem sanctitatem sollicitè educabat: adhibens illis

*Traditur
materteræ,
defunctæ mæ
tre, nuriens
da.*

*Nubit Vl-
phoni, & i
to anno vi-
uunt comis
neuter.*

Deut. 32.

illis præceptores, qui eos in fide & moribus instituerent.

Pia eius quotidiana exercitia.

Loca autem & personas omnes suspectas biq̄ue declinabat: semper honestas ancillas comites morum grauitate conspicuos apud retinens. Et vt erat otio acerrima inimica, iugiter bonis sanctisque exercitijs vacabat: nunc identissimè cælestia meditans; nunc operi manuum incumbens; nunc Sanctorum vitas & Sacra Biblia legens; nunc Ecclesiarum limina terrens, diuinis officijs libenter intererat: ieiunijs quoque, vigilijs & orationibus feruenter intentata, carnem spiritui subditam reddebat. Quam verò infirmis, morbidis & pauperibus benignè perpetim fuerit, vix condignè explicari possit. Habebat siquidem magnas ædes eisdem deputatas: quibus & ipsa cum multa humilitate sepe numero inserviebat, lauans & osculans peccatorum.

Uxor maritus eius fit Monachus.

Maritus autem eius, cum esset vir strenuus & potens, & ex præcipuis Regis Cōsiliarijs, respecta tanta eius virtute & gratia, in tantum illius sacris & salutaribus delectabatur sermonibus & consilijs, vt reuersus ex spontanea quadam cum vxore suscepta peregrinatione, summa eiusdem pientissimæ coniugis suæ voluntate, perpetuæ continentiaæ votum arripere, sequens tandem in monasterio Aluastra ordinis Cisterciensis Deo dicaret, vbi vitæ cursū feliciter peregit. Quo defuncto, sancta & pudica matrona, facultatibus suis inter proles septē distributis, sedulo animū ad monastica vitæ statum adiecit. Cumque animi dubia fluctuaret, cui potissimū vitæ generi se dicare vellet, fertur cælesti admonitione

oraculo
gistrum
eximium
præstan
lius conf
Tunc
& habit
nemque
conscrip
deò decr
cuncti ex
renur. In
eius vitæ
dignè fer
mentis iu
patiens p
num per
latum vu
tem reuo
malam c
ludere v
Trigin
rum ve
ro cilicio
to simpli
membra
cipiebat.
tis guttas
ba quada
memoria
tenaciū
sanè liga
& confe
qualibet

erh

oraculo fuisse, vt cuncta vitæ suæ cōsilia ad Magistrum Matthiam sacrarum literarum Doctore eximium, & in discretione spirituum in primis præstantem, referret; seque suaque omnia ex illius consilio moderaretur.

Doctor Matthias spiritalis pater S. Birgittæ.

Tunc Birgitta nihil cunctata, simul cum vita & habitum mutauit, & nouum Canonem ordinemque sacris Vvatstenæ cœnobij virginibus

Nouus Ordo S. Birgittæ.

conscripsit, tam sanctum, pium, & cælestibus a deo decretis instructum, vt sinè controuersia cuncti ex ore ipsius Christi eum prodijisse faterentur. Interim verò nobilium fastus subitariâ eius vitæ mutationem & habitûs vilitatem indignè ferebat, calumniabaturque ex sana parû mentis iudicio prouenire. Sed illa calumniarû patiens præclarè secum statuebat, nullis hominum persecutionibus à suscepto instituto vel latum vuguem recedere; illud subindè ad mentem reuocans: quòd sicut laudantium præconia malam conscientiam non sanant, ita nec bonam laedere vituperantium conuicia.

Constantia eius.

Triginta ab obitu mariti annis, spreto linearum vestiû vsu, excepto capitis velamine, asperio cilicio carnem macerabat; humus verò, tapeto simplici instrata, delicata teneræ matronæ membra longo fessa peruigilio ad somnum excipiebat. Sextis quibuslibet ferijs ignitas ardentis guttas in nudam deponebat carnem, & herba quadam amarissima palatum excruciebat, vt memoria suppliciorum Christi menti impressa tenaciùs inhæreret. Nodosis insuper & asperis sanè ligaminibus die noctuque corpus terebat, & confessione animi labes vel leuissimas sexta qualibet feria expiabat: totaque mente cōmentationi

Vestitus & Lectus eius.

En vt memoriam agat passionis Christi.

R.

tationi

*Paupertas
eius.*

tationi passionis Christi, cuius consideratione potissimum afficiebatur, nauabat operam. Paupertatis & obedientiae verò studium ad eam semper adamauit, ut res & facultates suas omnes alteri dispensandas commiserit, & quoties in se vel in suos vel aliorum usus aliquid conueniret, cuperet, summa cum humilitate in Christi nomine id sibi dari petebat.

*Venit Ro-
mam.*

Biennio in domibus Aluastræ monasterii vicinis ex obedientia morata fuerat, cuius iussa Christi mandato peregrinationis suscipere labores, Romam venit, ubi Sanctorum liminibus singulari deuotionis studio visitauit. Inde Hierosolymam profecta, loca omnia Christi supplicij insignita lustrauit. Ibi verò plurima de statu regnorum cognouit, & diuinis intrinsecis visitationibus mirifice illustrata fuit. Per sollicitudinem autem ex animi sententia votis precibusque, Romam redijt, ubi multò deinde clarior sanctitatis illius splendor indies eluxit.

*Et Hieroso-
lymam.*

Quidem tanta fuit illius animæ mentisque puritas, tantus nitor, ut non modò horrendam peccati faciem ipsa in se horreret, sed nec iniquorum hominum præsentiam vllò modo ferre possent. Si quis enim vel mortiferi alicuius peccati labe contaminatus illi astaret, vel fraudulenter loqueretur, ad eam tetrum ex eo foetorem hauriebat, ut vix posset subsistere, & morbo obstruere cogere.

*Valde ei se-
tent peccato
mortifero
obnoxij.*

Antè autem quàm Hierosolyma rediret, febri & stomachi infirmitate correpta, eam terram marique inter labores & dolores anno integro patientissimè tulit. Romæ verò vis morbi in dies magis magisque excrecens, eam paulatim conf-

confecit
crof. per
vinctis
cum ali
agone ex
fuit deb
Laurenti
ubi poste
miraculi
coenobiu
eius Cat.
virtute t

MART
Virgin
chiepij

CH
ta
m
mè inijs.
demonu
plici aur
lia Chri
distribui
verita, fa
cognito,
ribus lan
in carcer
menta ed
sanctifir
illa anim
in faciem
posito ol

confecit, ac postremò cum Missa celebrata, sacros. percepisset sacramenta, solutis corporis vinculis eam ad Christum (cuius conspectu cum alias frequenter, tùm præcipuè in mortis agone exhilarata fuit) transmisit. Corpus eius fuit debito cum honore ad monasterium S. Laurentij deportatum, ibidemque sepultum, ubi postquam anno integro multis admodum miraculis clarum quievisset, indè sublatum ad coenobium VVasthenæ studio & opera filix eius Catharinæ non sinè magna miraculorum virtute translatum fuit.

Obitus eius.

Multa ad eius sepulchrum miracula.

MARTYRIVM S. CHRISTINAE Virginis, ex martyrolog. Adonis, Treuirensis Archiepiscopi.

Vide C. Baronij Notat. in Martyr. Roma.

24. Iulij.

CHRISTINA virgo, claris natalibus orta Tyri apud Italiã lacui Vulsino finitimã, præclarũ pro Christi nomine certamè iniit. Pater eius Urbanus præfectus nefanda demonũ superstitione cõtaminat⁹ varia multiplici auro ornata colebat simulacra, quæ pia filia Christina in frustra comminuès pauperibus distribuit, deosque aureos, patris nihil furorem verita, sanctè ad vsus egenorum transtulit. Quo cognito, parès Urbanus a lapis eam cædi, verberibus laniari, & ferro denique catenisq; onulã in carcerè conijci iussit. Post hæc iterum ad tormenta educta fuit; cumque crudelissima laniata sanctissimæ illius carnes in terram defluerent, illa animo planè virili suas ipsa carnes patri in faciem proiecit. Indè alligata rotæ, igni supposito oleoque desuper infuso diutissimè tota fuit;

Christina in bente patre dire ceditur.

Virilis animi Virgo.

Torretur ignibus.

fuit; sed flamma vi magna erumpens, ingentem turbam (mille gentiles fuisse scribunt) interfecit. Ipsa verò è loco supplicij ad carcerem redacta angelico ministerio integræ sanitati redacta est. Deindè cum magno saxi pondere in lacum Vulfinum præcipitata, angelico præsidio liberata est.

Multi conuertuntur.

Inter ea certamina patri in dignitate successit Dion; qui multis iterum supplicijs certamina renouauit, virginemque vehemèter affixit, multisque omnibus ad cultum Apollinis, quod illius simulacrum colebat, eam traducere conatus est. Christina verò precibus suis idolum sub iugum in fauillam redegit. Quo miraculo tria hominum millia, impia superstitione relicta, ad sanctissimam Christi sacra transferunt.

Sagittis confixa obiit.

Videat studiosus lector Doct. B. Baronij notas in Martyrologio hoc die, ubi multa scitu digna & necessaria de eius profectio in Hispania inueniuntur. Itè Tom. 1. Annal. 25. Iulij.

Nouissimè autem Iulianus prædicti successor, post varia certamina, post fornacem carcerem, ubi diebus quinque illæsa permansit, post serpentes à venefico immisos, sed Christi fide superatos, post abscissionem linguæ, sagittis configi præcepit; sicque martyrij cursum magno fidelium gaudio consummauit.

MARTYRIVM S. IACOBI MAIORIS

fratris beati Ioannis Euangelistæ, ex eo quod est à Ioachimo Perionio Benedictino eleganti stylo cõscriptum. Passus est anno Christi 44. Claudio Imp. 2. sub Herode Agrippa.

IA C O B Y S Zebedæi filius, Ioannis autem Apostoli & Euangelistæ frater, à Christo hoc ordine, vt Matthæus scribit, discipulus delectus est. Cùm Petrus & Andreas eius frater in

naui essent
bus demin
vocatis,
cimus, &
Zebedæo
neret vt
patre, abi
de discip
enim Chr
lum separ
discipulo
risque op
mam age
numero c
lorum ap
esse Luca
ius vitam
gratia &
quod eum
per, quos
charitati
quo tum
ta est, tur
cum alijs
sue teste
tis homi
ijdem a
ab Hero
Apostol
alia prop
rit alien
dicere.
Ei Sar
quas cù
naui

Matth. 4.

naui essent, retiaque in aquam capiendis piscibus demitterent, Christus, illis in disciplinam vocatis, longius progressus, Iacobum, de quo dicimus, & Ioannem in naui animaduertit, vna cum Zebedæo patre retia reficientes; quos cum moneret vt se sequerentur, illi sine mora, relicto patre, abiectisque retibus, eum secuti sunt; quod de disciplinæ ratione intelligendum est. Neque enim Christus quenquam ex discipulis apostolum separatim, delegit, sed cum magnum iam discipulorum numerum partim nouis inauditisque operibus, partim vitæ, quam integerrimam agebat, opinione sibi adiunxisset, ex tanto numero duodecim modò selegit, quos Apostolorum appellauit nomine, quod in monte factum esse Lucas commemorat. Iacobus autem hic, cuius vitam scribimus, quantum apud Christum gratia & amicitia valeret, hinc intelligi potest, quòd eum ille quamdiu vixit in ijs habuit semper, quos cæteris quasi arbitris ad res præcipuæ charitatis iudices adhibuit. Nam & in monte, in quo tum eius facies summo splendore illustrata est, tum vestes simili candore nituerant, vna cum alijs duobus Petro & Ioanne, tantæ gloriæ suæ testem futurum duxit, & pridè, quam salutis hominum causa interficeretur, cum duobus ijsdem adiunctis secreuit à cæteris. Eum quidem ab Herode* securi percussum esse Lucas in Actis Apostolorum commemorat: sed quoniam ad alia properans rei ordinem prætermisit, non erit alienum pauca, de eius & doctrina & morte dicere.

*Luca 6.**Matth. 17.**Matth. 26.***gladio
Act. 12.*

Ei Samaria & Iudæa prouinciæ obtigerunt; quas cum docendæ veritatis causa peragraret,

R 3

atque

*Hermogenes
magus, Phi-
letum disci-
pulum ad A-
postolum mit-
tit, ut eum
refellat.*

atque in publicis conuentibus palam ac liberè
Christum Dei filium esse profiteretur, Hermo-
genes quidam magus, discipulum quendam ex
suis Philetum nomine, ad illum misisse dicitur,
eo consilio vt eum refelleret. Quòd cum ille ad-
hibitis aliquor Pharisæis venisset, conareturque
docere, Iesum Christum, cuius se Apostolum
commemoraret, nõ esse, vt ipse prædicabat, Dei
filiũ, Iacobus ei facilè restitit, eumq; ita scrip-
turis refellit, vt ad Hermogenem rediens hæc
magna claraque voce victus à veritate dixerit.
Iacobum, inquit, Hermogenes eum, qui se Iesu
Christi & seruum & Apostolum esse confirmat,
scito abs te vinci superarique non posse. Nam &
cacodæmones, eius appellato nomine, ex homi-
num corporibus ei scilicet ac expelli, & cæcis pristi-
num oculorum aspectum restitui, & eos qui elo-
phantia infecti erant purgari, vidimus. Quine-
tiam mortuum ab inferis eum excitasse, nõnul-
li, qui maxima mecum necessitudine coniuncti
sunt, asseuerant. Quid multa? Scripta diuina om-
nia memoria tenet, quibus docet non alium esse
Dei filium, nisi Iesum, quem Iudæi in crucem e-
gerint. Itaque si consilium, quod tibi do magi-
stro discipulus, sequare, veniensque ad eum ve-
niam petas, melius certè tibi rationibusque cõ-
sules. Si enim hoc neglexeris, artem istam tuam
scito nihil tibi deinceps prodesse posse. Nam
quod ad me attinet, hoc tibi velim persuadeas,
me ad illum reuerti decreuisse, petereq; ab illo
maiorẽ in modum, vt me in disciplinam reci-
piat. Hæc cum Hermogenes accepisset, ira
percitus, Philetum ita arte sua fixit, vt penitus
se loco mouere non posset; tamque per rudi-
culum,

*Philetum A-
postoli ver-
bis persuasus
cessit.*

cilm, iam, inquit, videbimus an Iacobus
 tuus veniens te possit solvere. Philetus, qui his
 verbis Apostolum malè acceptum irrisumque
 cerneret, misit ad illum continuò puerum suum,
 qui ei hæc omnia exponeret. Apostolus factus
 certior, ei sudarium suum ad Philetum perfe-
 rendum dedit, vt eo accepto hæc diceret; Domi-
 nus IESVS CHRISTVS erigit elilos, pedi-
 tolsque soluit. Puer ilicò præceptis Apostoli
 parer, magnisque itineribus ad herum contem-
 dit. Philetus, sudario accepto, cum verba il-
 la proferant, statim dæmonum fraudes, qui-
 bus vincus tenebatur, soluta sunt. Quod cum
 non sine summa admiratione animaduerneret,
 contempta irrisaque arte Hermogenis, ad Ia-
 cobum confugit. Hermogenes hinc furijs qui-
 buldam agitatus ad insaniam adigitur, nec quid
 faciat habet, ab arte tamen sua præsidium petit.
 Appellat cacodæmones, eisque imperat, vt se ad
 Iacobum Philetumque conferant, eosque ad se,
 vt de illis ipse supplicium sumeret, pertra-
 hant, sic enim fore, vt Phileti supplicio cæteri
 discipuli à simili audacia deterreantur. Pa-
 rent illi quidem, sed vt primùm ad eum locum,
 in quo Iacobus orabat, peruenerunt, protinus
 vocificari ac rogare cœpere, vt misericordia ip-
 se commoueretur; se enim iam antè incendijs tē-
 pus ardere. Ille, quàm ob rem venerint rogat,
 causam quam paulò antè exposui, ab eis discit,
 eosque IESV nomine Dei Angelus soluat, cla-
 ra voce, vt omnes intelligerent, Deum precā-
 tur, eisque imperat, vt ad se Hermogenem sal-
 uum & incolumen perducant. Abeunt illi, Her-
 mogenemque vincis à tergo manibus ad Iaco-

*Apostolus sudario suo
 Philetum magicis artibus
 vincum soluit.*

Psal. 143o

*Hermogenes
 ad Iacobum
 vincis ducitur.*

R. 24

L. bura

bum ducunt, ita tamē, vt hoc illi in itinere obicerent quod ipsos eò misisset, vbi incendio conflagraffent . Per ductum Iacobus stultissimum eum hominum appellat, quod cū humani generis hoste rem haberet, nec consideraret, se ab illo cōtendisse, vt angelos suos ad ipsius perniciem exitiumque mitteret, quos ipse, ne illum impetum facerent, vetaret. Clamare etiam tum cacodæmones, rogareque Iacobum, vt Hermogenem sibi dederet; de quo ita confulerent, vt & illius iniurias, & sua incendia vlciscerentur. Iacobus eos rogat, cur Philetum, qui aderat, non arriperent; cumque illi negarent vel formicam, quæ in ipsius cubiculo esset se posse contingere, ipse Philetum docuit disciplinæ religionisque nostræ esse benè mereri de ijs qui malè de nobis meriti sint . Itaque eum iubet Hermogenem soluere, qui ipsum vinxisset, & qui vinctum à dæmone ad ipsum pertrahere conatus esset; liberum solutumque eum dimittere . Solutus Hermogenes primum abiectus stare coepit; deindè cū ei Iacobus potestatem abeundi quò vellent fecisset, quòd negaret disciplinæ nostræ esse, quam ad eam inuitum traducere, se ille dæmonum furorem nosse dicit, ob eamque causam minimè dubitare, quin arreptum se illi diuersis supplicijs necarent . Apostolus eius vicem dolens, illi scipionem, quo ipse in itinere vti solitus esset, tradidit, eumque bono esse animo, illo comite iussit. Magna vis illo in bacillo inesse visa est. Vt enim domum Hermogenes venit, illudque & suis & discipulorum suorum ceruicibus apposuit, repentè totus mutatus

*Scipione S.
Iacobi Hermogenes dæmonum potestatem frangit.*

*Hermogenes
ad Christum
conuertitur.*

tarus conquisitos, qui de arte magica conscripti
erant, libros innumerabiles ad Iacobum pertu-
lit, eosque æquo animo exuri passus est. Hinc se
ad Apostoli pedes abiecit, petens ab eo maio-
rem in modum, vt pœnitentem reciperet, quem
inuidentem & obtrectantem adhuc tulisset. Ia-
cobus qui ignoraret, quo id animo consilioque
faceret, respondet; Si verè & ex animo ipsum a-
ctè ad illud tempus vitæ pœniteret, veram eum
misericordiam veniamque à Deo esse consecu-
turum. At quæ ille. Eam, inquit, veram pœniten-
tiam Deo offero, vt & omnes codices meos, qui
malis artibus referti erant, vt scis, abiecerim, &
omnibus inimici artibus nuncium remiserim.
Quod cum Apostolus ex eo accepisset, impe-
rauit illi, vt id iam verum esse doceret ac pro-
fiteretur, quod falsum esse asseuerasset, simu-
lacrum quod veneraretur, & à quo oracula se
accipere putaret, in partes diuideret ac com-
minueret; pecunias quas malis artibus quæsiuis-
set, in res bonas profunderet; vt quemadmodum
Diaboli filius, eam imitando, fuisset, Dei iam fi-
lius efficeretur, qui quotidie in ingratos benefi-
cia conferret, & in obtrectatores clementem se
præberet. Si enim tu, inquit, cum in Deum tam
multa impiè feceris, ipse contra, multis te bo-
nis affecit, quanto in te futurus est benignior, si
& magus esse desisteris, & benefactis ei gratus
studueris esse?

Hæc atque alia cum Iacobus dixisset, ita Her-
mogenes eius præceptis paruit, vt perfecta ab-
solutaque virtus, quæ deinceps in eo fuit, ad mira
inuitataque opera perueniret. At Iudæi cum
non Hermogenem modò, quem inuictum putâ-
rant,

R 5.

rant,

*Iudei Iacob
bo indian
rar, & in cu-
stodiam mit-
tent.*

*Gen. 21. &
22.*

rant, verum etiam discipulos & amicos omnes in Christi fidem Iacobi oratione traduci, recipique animaduernerent, Lysie ac Theocrito centurionibus, qui tum illis locis presuisse dicitur pecunia largitionibusque persuaserunt, ut eum in custodiam traderent. Orta autem seditione, fit, in populo, eum educi e custodia, audireque quemadmodum lex iubebat, placuit. Eductum Pharisaei rogant, cur Iesum hominem, quem inter trones in Crucem sublatum esse constaret, publice laudibus ornaret. Ipse cum eos Abraham filii appellasset, altero petito exordio, hoc Abraham Deo promissum esse dixit, fore, ut nationes omnes illius seminis, id est, posterorum hereditatem adirent, semenque illius non Ismahele, qui una cum Agara matre eiectus fuisset, sed in Isacco intelligeretur, cum haec Deus ipse declarauerit his verbis: Haec Isaac vocabitur tibi semen. Abrahamum vero amicum Dei appellatum esse, ante quam preceptam de circumcidendo praeputio a Deo accepisset, ante quam Sabbathum coleret, ante quam legem ullam diuinitus latam cognosceret; eumque amicitia cum Deo coniunctum fuisse, non quod praeputij sui carnem ipse circumcidisset, sed quod Deo credidisset, cum praedixisset ad omnes gentes eius seminis venturam esse hereditatem. Quod si Abraham, inquit, gratiam a Deo impetrasset, cum ei fide hoc pollicenti ac praedicenti habuisset, certe perspicuum est, eum, qui illi non credidisset, inimicitias cum eo exercere. Cumque Iudei quaerent, quisnam esset tam amens, qui Deo non crederet: eum respondit, qui non crederet semini Abraham hereditatem, ad omnes gentes minime peruenturam esse; qui Moysi, Eliae, Hieremias, Dani-

Danieli, D
Christi adu
in caelum c
dixissent,
Iacobus ex
eorum qui
multaque p
ta sunt & t
Quibus con
gant, qui in
petu ignis
poenas dat
Gentibus, i
que acqvie
bant, horta
gratia tam
literarent
nitentiam
benignitat
nobis euer
de quibus
& degluti
gationem
multa in e
clamare co
itaque ora
ret. Ille
netque vt
pietur.
Erat tu
qui cum t
religione
ferret, pe
edumque

Danieli, Dauidi cæterisque Prophetis, qui de Christi aduentu, morte, resurrectione, ascensu in cælum certissima clarissimaque testimonia dixissent, fidem non haberet. Atque hæc omnia Iacobus ex Prophetis memoriter cum maxima eorum qui aderant admiratione pronuntiauit; multaque præterea exposuit, quæ à Christo facta sunt & tolerata, vt Prophetæ prædixerant. Quibus commemoratis omnibus, fieri posse negant, quin Iudei, qui hæc minùs crederent, perpetuis supplicio afficiendi essent, ac debitas poenas daturi; cum præsertim ij, qui essent ex Gentibus, in Prophetarum scripturis sententijsque acquiescerent. Itaque omnes qui circumstant, hortatus est atque monuit, vt hæc ipsa tam grauiam tamque indigna seelera lachrymis obliterarent atque delerent; vt nostram, inquit, poenitentiam Deus pro eximia sua misericordia & benignitate gratam acceptamque habeat, ne ea nobis eueniant, quæ contemptoribus euenerunt; de quibus Dauid ita scriberet: Aperta est terra, & deglutit Dathan: & operuit super congregationem Abiron. Quæ cum dixisset, aliaque per multa in eandem sententiam, omnes ad vnum clamare coeperunt, se peccasse, iniuste se egisse; itaque orare, vt ipse quid agerent præscriberet. Ille eos bono esse animo iubet, admonetque vt tantum credant, vitalique aqua exipientur.

Psalm. 105. 3
Multi Iudei
credum, A-
postoli ver-
bis persuas.

Erat tum Hierosolymis Abiatharus Pötifex, *Abiatharum Pontifex.* qui cum tam magnam multitudinem ad Christi religionem fidemque traduci molestè acerbeque ferret, pecunia Apostolorum in tantam inuidiam odiumque apud Phariseos adduxit, vt Iohas scri-

*Iofias Scriba
fune vincit
Apostolum.
* gladio.
Actor. 12.*

*Clemēs Ale-
xandrinus,
teſte Eusebio
in historia
Eccleſiaſti-
ca.*

*Iofias viſo
miraculo
credit, & ab
Apoſtolo ve-
niam petit.*

*Iofias os pu-
gnis cædit.*

ſcribarum vnus eum iniecto in collum fune ad Herodem ſtatim perduxerit. perductum Herodes ſecuri * feriri iuſſit, quemadmodum ex libro Lucæ, qui acta Apoſtolorū inſcriptus eſt intelligi poteſt. quo in libro ille miſſos eſſe milites ſcribit ab Herode qui Iacobum compræhenderent; quod factum eſſe tum cùm primus Iudæi ob Hermogenem inſeſto in eum animo eſſe ceperunt, intelligere debemus. Sed ad propositum reuertamur. Cùm Iacobus Herodi iuſſu ad locum, in quo eum feriri oporteret, duceretur, paralyticum in via vidiffe dicitur orantem vt ſe curaret. Quod cùm ipſe Chriſti nomine feciſſet, Iofias Scriba ille, quem funem eius ceruicibus inieciffe paulò antè dixi, eo extracto, ſe ad illius pedes miſit, magnis obteſtationibus, vt & ſibi ignoſceret, & ſe lauacro expiaret. Iacobus, qui hæc illum diuinò afflatus ductum dicere intelligeret, protinus interrogauit, Ieſum nè Chriſtum, quem Iudæi in Crucem egreſſet, verum Dei filiū eſſe crederet, quod cùm ille ſe credere profiteretur, Abiatharus Pontifex eum ſtatim compræhendi iuſſit, eodemque mortis genere quo Apoſtolum multatum iri dixit, niſi quamprimum & à Iacobo ſe diſiungeret ac ſecerneret, & nomini Chriſti malediceret. Sed cum, vt noſtri loquuntur, maledictum illius nomen, Chriſti autem benedictum magna voce diceret, Abiatharus os eius pugnis cædi, eumque cum Iacobo ſecuri feriri iuſſit.

Cùm autem ventum eſſet ad locum ſupplicij, liſtorem Iacobus rogaffe dicitur, vt ante, quam feriret, aquam iuberet afferri. Allata aqua, que fuit

fuit à Iofias
lium cre
pius eſt
dato, fr
perfectis
morte m
lend. Apr

VITA

ſtoph
num
ſump
ſigur
trans
phor
ſtoria
mag
à Ch
bius
egit
eo m
Paſſi
no C
te, D

C
or
m
nebris in
fuit, mo
marus in
tatis diu
à miſer a

fuit à Iofia Apostolus, num in Christum Dei filium crederet; qui cum se credere diceret, expiatus est ab Apostolo aqua salutari; osculoque dato, frons illius consignata est. Quibus rite perfectis, vterque eadem hora eodemque loco morte mulctatus migravit ad Christum 8. Kalend. Aprilis.

*Baptizatur
ab Apostolo.*

*Vterque ca-
pite plecti-
sur.*

VITA ET MARTYRIUM S. CHRIS-

tophori; cuius Acta à multis deprauata inueniuntur; quod quidem non aliunde originem sumpsisse certum est, quàm quòd Symbolicas figuras, imperiti ad veritatem successu temporis transfulerint. Itaque cuncta illa de S. Christophoro pingi consuetas, Symboli potius, quàm historiae alicuius existimandum est esse expressam imaginem. Nam Symbolicas eiusmodi picturas à Christianis olim pingi consueuisse, docet Eusebius in vita Constantini Imper. lib. 3. cap. 3. ubi agit de pictura Constantini, deq; Dracone ab eo medio ventre transfixo & in mare proiecto. Passus est (teste C. Baronio Tom. 2. Annal.) anno Christi saluatoris 254. Sede Apostol. vacante, Decij Imperat. 2.

*Vide C. Bar.
Notat. in
Martyrol.
Roman.*

CHRISTOPHORVS Cananæ regione oriundus, insigni martyrio illustris, ut primū è densis ignorantiae & peccatorū tenebris in admirabile Christi Iesu lumē vocatus fuit, mox eiusdem Christi amore acriter inflammatus in Lyciam profectus est: ut diuitias bonitatis diuinæ omnibus prædicaret, plurimosque à miseranda dæmonū seruitute ad suauissimam Christi

*25. Iulij.
Christopho-
rum Cananæ.
m.*

Quod pertinet ad staturam giganteam, nihil cum doctissimo Baronio affirmare vel negare audeo.

Multos conuertit.

Passus est sub Decio, non Dagno, quemadmodum mendose in Surio & alijs legitur.

Christophorus quare dicitur sic.

Mittitur in carcerem.

Christi libertatem adduceret. Erat vir elegantis statura, menteque elegantior; vultu, moribus ad grauitatem ita compositis, vt quocunq; gradum inferret, omnium in se oculos cōuertere. Porro vt animas Christi sanguine redemptas demonum tyrannide eriperet, diuinum nomen omni tempore ac loco intenta supplicatio precabatur, precesque non sine lachrymis faciebat, vt prosperum iter cum lucro animarum vberissimo largire dignaretur. Virgam gestabat in manu; quam cum verba ad populum facturum terram defixisset, illa repente non sine ingentis miraculo viriuit, multorumq; animos admiratione defixos ad Christi fidē attraxit. Nec eo solum miraculo, sed alijs pluribus diuinum Christi numen comprobauit, perfidiamque gentilitium & simulacrorum vanitatem egregie conuicit.

Cum verò fama eius virtutibus celeberrima ad Decium, qui in Lycia rerum potiebatur, peruenisset, is ingēti eam ob rem affectus molestita Christophorum ad se vinctum adduci precepit adductumque cum minis tum blanditijs ab ea quam prædicabat fide, abducere conatus est. Christophorus præclare constanterque profidei veritate decertans, & Christum & nomen suum cōfitebatur, dicens se antea quidē Adocium, id est, reprobum, dictum fuisse: nunc verò Christiana religione initiatum, Christophorū appellari; vnde æquum esse, vt quod nomine referebat, re ipsa declararet. Prophanus verò homo Decius, scelerum suorum tenebris occacatus, martyrem ilicō in carcerem abripi mandauit, donec apud se tractaret, quo potissimum

Supplicij g
tolleret.

Et primo
virum egre
chritudin
ret, animiq
modo ener

leret. Itaq;

gē instructi

sanctissimi

sollicitaren

religionis

aque in ca

adeo sunt c

stis numini

eo facinor

pietatis rat

cernebant.

Supplices C

per Christi

ras auerrat

re edoceat

repudiatō

era suscipi

uatore pro

bitis. Illi

enixius pr

numen re

Aquilinar

bet, scienc

intrepidæ

dum deon

nem sacr

vehement

supplicij genere inuictum athletam è medio
tolleret.

Et primò quidem consultissimum visum, vt
virum egregio corporis robore & formæ pul-
chritudine præditum carnis illecebris irreti-
ret, animiq; virtutē infringeret, quò facili⁹ hoc
modo eneruatum ad idololatriæ scelus impel-
leret. Itaq; duas fœminas meretricia arte egre-
giè instructas ad carcerem mittit, vt illæ castum
sanctissimi martyris animum ad rem nefariam
solicitarent, darentque operam, vt Christianæ
religionis oblitus thura dijs offerret. Sed simul-
atque in carcerem venêre impudicæ fœminæ,
adeo sunt diuinitus exterritæ, vt protinus cæle-
stis numinis vindictam pertimescerent, nisi ab
eo facinore desisterent, animosque ad eandem
pietatis rationem, cui Christophorum deditum
cernebant, componerent. Itaq; agnito scelere,
supplices Christophoro fiunt, obtestanturque
per Christi numen, vt precibus suis cælestes i-
ras auertat, ac Christianam disciplinam synce-
rè edoceat. Quibus Christi martyr: Si, inquit,
repudiato impuro Ioue & Apolline, Christi sa-
cra suscipere vultis, facilè à benignissimo Sal-
uatore præteritorum scelerum veniam obtine-
bitis. Illis prompto animo assentientibus, &
enixius precantibus, vt propitium sibi Christi
numen reddat, Decius vtramque Nicetam &
Aquilinam (sic enim vocabantur) accersiri iu-
bet, sciendi auidus quid effecissent. Illæ adsunt
intrepidæ, ac voce libera imperium & execran-
dum deorum cultum esse, Christi verò religio-
nem sacrosanctam profitentur. Admiratur
vehementer Decius, mandatque vt sinè mora
ad fa-

*In carcerem
mittitur
ad eam due
meretrices.*

*Conuertim-
tur Meretri-
ces.*

ad fanum abducatur, ut illam dijs iniuriam in
uo expient sacrificio. Admissæ in templum, pro
mò probra in dæmonum statuas iaciunt rident
que, deindè iniectis in caput Iouis zonis suis
ane simulacrum in terram detrahunt, pedibus
que benè largiter conculcant. Eo spectacu
magistratus commotus, utramque, post vari
supplicia constantiæ earum illata, capitis dæ
navit.

*Meretrices
cõuersæ sub-
eunt marty-
rium.*

His ita gestis, fortissimus Christi miles Chri
stophorus iubetur sisti Decio: qui cum inuis
animi virtute in Christi confessione perstare
multiuarijs est pœnis crudelissimè excarnific
tus. Interim sua ipse constantia viros plerosq;
nobiles ad Christi fidem alliciebat, eodemq;
tempore martyrio coronatos ad regna cælorum
præmittebat. Porrò tyrannus cernens omnes
impietatis suæ machinas irrideri, furore & ir
bic accensus, Christophorum virgis atrocibus
cælum ignita galea ad cruciatum simulque ho
dibrium indui iussit; deindè in scamnum fer
reum, quod corporis eius staturam æquabat, al
ligari, totoque corpore oleo feruenti perfusa
subiectis prunis ardentibus exuri; Horrendam
nè crudelitas, quam tamen Christi martyr diu
nitùs cõfirmatus non modò constanter supera
uit, sed & tyrannum ludificans, dixit; In nomi
ne Christi IESU tormento tua non sentio. Tan
dem modo admirabili ab hisce tormentis libe
ratus, Christum populo prædicauit, & multos
ad læta Christi pascua traduxit. Quæ res cum
Decium vehementiùs irritaret, iussit sanctum
virum ad palum alligatù militum sagittis con
figi; sed inanes sagittarum iactus quem Christus
cru-

*S. Christo-
phori multi-
plices pœnæ.*

uebatur,
cumfusa
hominum
mina de
ce troph
mam pro
supplicat
tum exist
ignis & g
peruis ter
rum inter
cula, vnu
gitta coll
mixto, lu
mentis ei

MARTY

eo qu

antiq

verbi

rat. 7

L V X

Lacr

mar

tio viro c

conditio

gatus, res

ro esse De

cto, inquit

vt omnes

excruat

buere cor

vestra d

tuebatur, lædere nõ poterant. Inter ea verò circumfusa multitudo fidei lumine illustrata, ad hominum quadraginta octo millia Christo nomina dedit. Postremò Martyr sanctissimus, hinc trophæis gloriosus, capitis abscissione palmam promeruit, cùm prius dominum intenta supplicatione rogasset, vt locus ille, vbi humanum existeret corpus eius, ab omni tempestate ignis & grandinis, famis denique & pestis perpetuis temporibus immunis permaneret. Cæterum inter coruscantia post obitum eius miracula, vnus carnificū, cuius oculus ex resultu sagittæ collisus erat, cruore beati martyris, terræ mixto, lumen recepit, simulque eadem virtute mentis eius tenebræ fugatæ sunt.

48000 hominum convertit.

Capite ceditur.

Miraculum.

MARTYRIVM S. HYACINTHI, EX

eo quod habetur apud V. P. Laur. Surium, ex antiquis monumentis. Passus est anno Incarnat. verbi 100. Clementis Papa 8. Traiani Imperat. 7.

Vide C. Bar. Annal. Tom. 2.

LVXVRIVS quidam homo improbus & lacri in Christianum nomen odio inflammatus, compræhensum Hyacinthū Leontio viro consulari tradidit; à quo de nomine & conditione, seruusne an ingenuus esset, interrogatus, respondit: se Hyacinthum dici, seruū verò esse Domini Iesu Christi. Cui Leontius: Edicto, inquit, Imperatorum nostrorū cautum est, vt omnes qui sacrificare recusant, diuersis excruciatu supplicijs, debitum ijs honorem tribuere cogantur. Respondit Hyacinthus; Poenæ vestræ diuersæ esse possunt, aternæ esse non possunt.

26. Iulij, Leontius.

Dys

possunt. Itaque cum non tam diuersa ego supplicia timeam quam eterna: nec te audio iubentem, nec tuum principem comminantem. Hodie enim ira vestra & exardescit, & euanescent & cum eritis vita defuncti, deinceps nihil eritis. Tum Luxurius exclamans, dixit ad Leontium. Audis Hyacinthum cum principum iniuria verba iactantem, & adhuc cessas eum poenis subdere; Leontius consularis respondit; Ecce quoniam in eum ferenda sententia est? Luxurius ait. Ut comburatur igni, corpusque flammis exustum in torrentem precipitetur. Beatus Hyacinthus dixit; Me quidem igne concremabitur, at aqua, quae me regenerauit, quasi filium suum ex se renatum suscipiet, ipsaque mox martyrem me efficiet, quae prius fecit Christianum. Tu autem Luxuri, hodie comedet coluber, ut cognoscat omnis regio, quod DEVS vincit sanguinis serui sui, quem tu iussisti ignibus concremari, & pro tua libidine in aquas iactari.

*Luxurius
Leontium
incitat, ut
Hyacinthum
plectatur.*

*Missus in ignem
martyr
nihil leditur.*

*Luxurium
lacerat colu-
ber.*

Missus ergo in ignem Hyacinthus, illo quidem die, nec ab igne, nec ab aqua quidquam mali passus est: sed confestim & ignis extinctus est, & aqua ad littus incolumen eum eiecit. Luxurius vero grauius ab ictu serpentis saucius & inflatus iacebat miser. Cum enim equo vectus ad villam prandendi causa properaret solus, ecce quandam arborem praeteruectus sensit inter collum & caputium colubrem illapsam, qui moribus suis ventre dilacerato iam ipsa vitalia depascebat: Iacens vero ita tumefactus, priusquam sceleratam efflaret animam, vidit suis ipse oculis iuxta aquas deambulantem martyrem Christi.

Christi, &
mus per ig
frigerium

Nunci
so confest
eum plect
tibus, non
dio prome
ne & pieta
vrbem Ro
collegit,
loco hono
taris studi
mi marty
praclara i
recolentes

DE SA
Dei Ge
Epipha
tyre,
Ecclesi
tiores
fessu su

BEA
B
trici
roni
& Salome
ta, Saziri f
fuisse fert
& Sobe;
& peperit

Christi, & iucunda voce psallentem: Transiimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. *Psalm. 65.*

Nunciantur hæc consulari Leontio, qui misso confestim lictore cum militum manu, capite eum plecti iussit. Compræhensus igitur à militibus, non longè ab vrbe martyrij palmam gladio promeruit. Porrò matrona quædã religione & pietate insignis, Iulia nomine, veniens ad urbem Romã, corpus beati martyris reuerenter collegit, & in prædio suo quod erat in eodem loco honorificè imprimis sepeliuit. Nec eo pietatis studio contenta, cubiculum sibi, sanctissimi martyris sepulcro finitimum construxit; vbi præclara in omnes Christianos memoriam eius recolentes redundant beneficia.

Capite ceditur S. Hyacinthus.

DE SANCTA ANNA, VIRGINIS

Dei Genetricis matre, historia perbreuis; ex Epiphanio, Gregorio Nisseno, Hippolyto martyre, & Damasceno, alijsque scriptoribus Ecclesiæ: qui omnes tam veteres quam recentiores orthodoxi Patres, Vniueram fuisse professi sunt.

Vide C. Bar. Apparatum ad Annal. Ecclesiasti. eos Tom. 1.

BEATISSIMA Anna, Virginis Dei genitricis mater, genere sacerdotali, tribu Aaronica, radice prophetica & regia, David & Salomonis, & eorum qui deinceps fuere, orta, Saziri filia, in Bethleem, Iudææ oppido nata fuisse fertur; cui duæ fuere sorores, Maria & Sobe; quarum prima nupsit in Bethleem, & peperit Salomen obstetricem; nupsit &

26. Iulij.

Dne sorores S. Annæ.

S 2   secun-

*Nubet Io-
achim S. An-
na.*

*Tripartita
bonorum eo-
rum diuisio.*

secunda in Bethleem, & genuit Elizabeth. Por-
rò Anna omnium postrema sacratissimo ma-
trimonij vinculo Ioachim in Galilæa sociata
fuit, viro regio stemmate prognato, & mul-
tis eximia sanctitatis insignibus à Deo decora-
to. Inter alia autem egregia pietatis opera, qui-
pientissimi coniuges sedulò exercebant, nõ po-
stremum fuit præclarum admodum, & pietatis
in Deum & charitatis in pauperes studium, Tri-
partita namq; bonorum suorum ratione consti-
tuta, vnã pauperibus, alteram templo eiusq; ^{quod}
ministris, dicauerant, tertia se suamq; familiam
alebant. Cumq; in maritali charitate, pace,
gaudio, & iustitia, annum vigesimum agere-
rebusq; omnibus satis prosperè ad votum fluen-
tibus vterentur, vnus tantum sterilitatis dolor
agebat plurimum, quòd nulla prole suscepta
pariter confenescerent, & turpem illam in-
miam notam, quæ apud Iudæos sterilitatis habet
infima erat, perpetuò circumferre cogere-
nt. Matribus namque honos quidam à lege habe-
batur, cuius steriles participes esse non por-
rant.

Ioachimus igitur cum in festo encaniorum
Hierosolymam adorandi gratia venisset, vellet-
q; supplex ad altare Dei munus offerre, repul-
sus est ab Isacare sacerdote, cū ignominia, qua-
si indignus esset ob longam sterilitatem, qui-
more patrum & fecundorum hominum ad
eum locum accederet. Qua repulsa moestissi-
mus Ioachim, nec ferens præ pudore suorum ci-
uium conspectum, ad caulas secessit, & cum pa-
storibus commorans, assiduus à Deo precibus
contendebat, vt eam à se ignominiam depelle-
ret.

ret. Itaque
& bono ip-
Deo audie-
andam qu-
magnitud-
latus que
uauit; qua-
eadem que
marita co-
igitur inte-
que prom-
Concepit
manam p-
sextoq; id-
ortu feeli-
rentes que
derij.

Itaque
bulum), I-
ne signifi-
de august-
re libamu-
mortali-
migranti-
pultura c-

HISTO-

rum,

chi, M-

& Co-

Passi-

cy Im-

Vo-

Qeph-

ret.

ret. Itaque ecce Angelus Ioachimo se ostendit, & bono ipsum animo esse iubens, preces eius à Deo auditas esse renunciauit, filiamque procreandam quæ Saræ & Rachaëlis prolem mysterij magnitudine superaret. Tali ergo spe erectus lætusque Ioachim domum repetens, vxori obuiauit; quæ, cum ei quoque apparuisset Angelus eademque nunciaffet, plena spe & gaudio ad marito congratulandum properabat. Salutant igitur inter se cum maxima lætitia, & visa Deique promissa conferens domum reuertuntur.

Angelus Domini Ioachimo apparet.

Concepit Anna diuino munere, non tamen humanam præter naturam, sed ex complexu viri; sextoque idus Septembris Mariam peperit; cuius ortu felicissimo sterilitatis macula deleta, parentesque composites facti sunt longissimi desiderij.

Epiphanius hæresis 9. aduersus Collyridianos, qui Mariam humanæ prorsus naturæ experientiam, ac diuinæ tantum participationem fuisse dicebant.

Itaque gratia, (nam & id sonat Annæ vocabulum), Dominam parit; id enim Mariæ nomine significatur. Et hæc quidem pauca admodum de augustissima illa matrona omni laude maiore libamus; quæ 7. Kalend. August. ex hac vita mortali, ad beatum immortalitatis statum commigravit: cuius corpus in Bethleem in patria sepultura conditum fuit.

HISTORIA SEPTEM GERMANORUM, quos Dormientes vocant; Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionysij, Iohannis, Serapionis & Constantini; Ex ea quæ apud Metapbrasten Passi sunt anno Christi 254. Sede vacante, Decij Imperat. 2.

Vide C. Baro. Tom. 2. Annal. & notias. Martyrolog. Roman.

Vo tempore Decius Romanorum Imperat. 27. Iulij. Ephesi, infana idolorum cultura ebrius, vi-

S 3 ctima-

Stimarum nidore loca omnia replebat, tale
 tantumque Christianis certamen propositum
 fuit, ut cælum ipsum terraque ad supplicia, quæ
 illis inferebantur, obstupescere viderentur. Vix
 enim erat angulus, qui non aliquo sanctorum
 martyrum membro furca suspensio alijs horro-
 rem incuteret, tristemque mortem timidus de-
 nunciaret. In mœnibus capita palis affixa vise-
 bantur, in plateis membrorum reliquæ canibus
 projectæ pijs omnibus luctum gemitusque affe-
 rebant; Atque interim ubique minæ terroris ple-
 næ iactabantur; prorsus ut ne hiscere quidem
 deos auderent; imò multi turpi formidine ve-
 sti, abiurata per summum scelus Christi fide, ad
 idola confugerent: & nefandis sacrificijs, ut
 supplicia euaderent, se contaminarent. At ve-
 rò qui Christi gratia confirmati fidem ex ani-
 mo sequebantur, audito quorundam lapsu, ad
 graviter indolebant, ut tyranni minas nihil ve-
 riti libenter in quodvis discrimen sese capere
 que suam inferrent, quo vel miserorum ille-
 rum animas à diaboli faucibus eriperent, vel
 certè inicyto inuidiæ virtutis robore trium-
 phum de sempiterno humani generis hoste age-
 rent. Alij assiduis lachrymis, ieiunijs, precibus
 diuinum precabantur numen, ut è tot tan-
 tisque malis Ecclesiam suam eriperet, bonis
 que omnibus florentem & pacatam redderet.
 Inter quos Maximianus, Iamblicus, Martinus,
 Iohannes, Dionysius, Exacustadius, & Anto-
 ninus, illustrium virorum & optimatum vir-
 bis filij, clandestinis in Christianorum Eccle-
 sia conuenticulis preces instituebant, gemitibus
 que inenarrabilibus iram diuini numini
 auct-

*Persecutio
 p[ro]p[ri]a in
 Christianos
 atrocissima.*

*M[ul]ti defi-
 ciunt à fide.*

*A'ioru[m] pra-
 clara virtus
 & constan-
 tia.*

*H[uius] no-
 mina Latini
 à se recen-
 sunt, sed sicut
 ij. em.*

auertere conabantur. Hoc tam præclarum pietatis opus cum nequaquam diu obscurum esse posset, tum ad ipsum Imperatorem delatum est; qui furore percitus, confestim militari cingulo eos priuari iussit, cæterisque nobilium ornamentis, quibus decorati erant, spoliari: proculque à suo conspectu remoueri; ut interim maturo consilio, quo potissimum supplicij genere in eos animaduerneret, cum suis deliberaret.

Interea Christi milites toto illo tempore à tyranni furore vacuo, sedulo præclaris iustitiæ operibus incumbere, pauperibus multam pecuniam distribuere, precibus mutuisque cohortationibus ad certamen pro Christi gloria viriliter subeundum sese communire, ac tandem consilio habito ex vrbe ad speluncam quandam secedere, ut ibidem ab hominum congressu remoti, liberius rerum diuinarum commentationi incumbere possent. Itaque assumptis rebus quibusdam, & pecunijs vitæ degendæ necessarijs, ad speluncam montis Ochlon secesserunt; ubi dies non paucos diuino cultui assiduam magnam cum tranquillitate nauârunt operam, Iamblico interim natu minimo, sed obeundis ministerijs aptissimo, Oeconomix officio commissos; qui cautè mutato habitu in urbem cõmeabant, & non modò cibos vitæ sustentandæ necessarios emebat, sed & cuncta Imperatoris consilia mira calliditate explorabat. Die verò quodam cum noua in Christianos edicta sanè atrocia percepisset, festinusque ad speluncam reuersus, socijs eadem exposuisset, hortatus est omnes ut cibos sumerent, quo virilius in certamen cum

S 4 tyran-

*Militares
zone auferuntur
martyribus.*

*Vide ut se
communiant
aduersus
persecutionem.*

*Addunt se
in speluncam
martyres.*

*Iamblicus
natu minor
eorum Oeconomus.*

*Obdormiunt
in Spelunca.*

tyranno descenderent. At verò illi, auditis Decij minis, cum inter se mœrore grauari consilia agitarent, somno iustorum correpti, suas Decianimas tradiderunt.

*Martyrum
parentes ca-
piuntur &
coguntur pro-
dere filios.*

Postridie manè Imperator inter optimates iussit iterum septem istos adolescentes requiri. Quibus non inuentis, ira & furore percitus, parentes eorum accersiri, & fugitiuorum pœnam sustinere iussit. At illi, nefanda idolorum superstitione polluti, multis lachrymis iniustam mortis sententiam deprecari, perque propitiæ deorum numina obtestari, iniquum esse, vt ipse rebellium filiorum, qui ingenti auri & argenti pondere per fraudem ablato, ad speluncam cofugissent, suppliciũ subirent. Imperator audiens eos in spelunca delitescere, diuino magis numine quàm vindictæ cupiditate impulsus, tali

*Imperator
iubet obstrui
os Speluncæ.*

sententia damnauit, vt obstructo ingentibus lapidibus speluncæ aditu, tristissimo illo mortis genere plecterentur. Existimabat enim eos miseram hanc & caducam adhuc degere vitam, qui diuinam gloriam cum beatis spiritibus in cælo concelebrabant.

*Theodorus
& Barbus
martyrium
illorum con-
scripserunt
in tabulis
plumbeis.*

Interea Theodorus & Barbus, qui Imperator à cubiculis fuerant, & Christianis sacris imbuti delitescabant, amore martyrum istorum, quos singulariter diligebant, incitati, æreis in oculis cursum eorum literarum monumentis consignarunt, sigilloque munitis & inter lapides cautè repositis reliquerunt, vt præclara eorum facta posteris aliquando innotescerent & prolata in apertum corpora, honore sanctorum perpetuis temporibus decorarentur. Temporis autem interuallo, cum defuncto

Decio

Decio tota illa ætas paulatim interiisset, & varij Imperatores suo quisque tempore successissent, tandem Theodosius, pietate & religione antè omnes illustris, Imperij gubernacula tractare cœpit; cuius sub Imperio cum nefanda heresis, quæ mortuorum resurrectionem impie negabat, nata esset, indesque vires sumeret, pestiferosque multorum errores in Christi Ecclesiam inueheret, prorsus ut ipsi antistites diuersis inter se opinionibus de corporis resurrectione & animæ æternitate conflictarentur, clementissimus Deus, qui ab ipsis mundi primordijs vniuersa pariter & singula gubernat, & per occultas causas nostrorum omnium salutem operatur, eo tempore quo maximè fides per Christi doctrinam in mundum inuecta periclitari videbatur, hominem quendam Adolium excitauit, qui montis & speluncæ eius dominus erat, vbi sancti martyres quiescebant, ut ouile quoddam suis pecudibus construeret. Eius igitur ferui, vna cum his qui operi faciendo vacabant, lapides pro ædificio ex eius speluncæ ostio reuoluebant. Tunc Domini nostri Iesu Christi iussu sanctis illis viris, qui in spelunca dormierant, vita restituta est: & vox illa quæ Lazarum è monumento excitauit, eadem & sanctis martyribus vitæ spiritum restituit. Surrexerunt igitur, & Christi numen consueto more laudibus celebrarunt, seseque mutuo ad certamen subeundum prouocabant; Nam neque vllum extabat vestigium, ex quo se mortuos fuisse iudicare possent, neque aliter corpora se habebant, quàm si pridie vesperi somnum cepissent, postridieque manè experrecti fuissent. Itaque prima cura de

*Errores sub
Theodosio
Imperatore,
de mortuorum
resurrectione.*

Adolius aperit Speluncam.

*Iohan. II.
Renouiscunt
dormientes.*

*Credebant
se vna rātionem
nocte dor-
misse.*

idolorum cultura animas eorum sollicitabat atque de Decio Imperatore sermonem institueret re compellebat . Nec mora ; Ad Iamblicum procuratorem conuertunt oculos, quærunte quæ ab eo, quænam pridie vespere de ipsis in ciuitate audiuiisset . Respondet ille ea ipsa, quæ heri vespere se retulisse dicebat; nimirum cum reliquis ciuibus eos ab Imperatore Decio vel ad decorum sacrificia, vel ad varia cruciatuum genera requiri.

*Maximiani
ad reliquos
oratio.*

Tūc Maximianus, Christi amore sanè infāmitus: Agite, inquit, fratres parati simus pro Christi nomine certamē subire, & virili constanti animo tyrāni furorē sustinere. Tu verò Iamblice ciuitatē ingredi, & cibos nobis futuro certamini necessarios coēme: nam quos hesternodie ad nos attulisti panes, ad vnum omnes consumpti sunt. Tunc Iamblicus, missis in locum nummis, prima luce foras prodijt; cumque postos antè spelūcam cerneret lapides, dubius animi trepidare cœpit, an pedem in urbem ferret vellet, nihil enim de lapidibus illis iam antè cognouerat . Præterierant autem anni trecenti admodum & septuaginta duo, ex quo dormierant, ad eum vsque diem, quo resurrexerunt. Cū verò in urbem ingenti formidine pressus ingrederetur, vidit venerādæ Crucis imaginem antè vrbis portas erectam ; Vndè rei nouitate percussus, secū hoc modo agere cœpit; Et quid est hoc? Heri vespere Crucis huius signum in latibulis seruabatur, & nunc apertè in ipsius vrbis foribus erectum videmus. Verene hæc video, an spectri alicuius illusionē decipior; Cū hæc diceret, animoque magis confirmato in urbem

*Emittitur
Iamblicus
ad emendos
panes.*

*Diuturnus
sommus.*

*Vide anti-
quiss. S. Cru-
cis vsum.*

*Putat se ali-
cuius spectri
illusionē de-
ceptum Iam-
blicum.*

hem gradum inferret, audiuit multos per IESU
Christi nomen iurare. Qua re magis perculsus,
ambigere coepit, an Ephesi esset, quandoqui-
dem urbis aedificia planè mutata cerneret. Sed
constanter omnes, quos interrogabat, affirma-
bant urbem illam Ephesum appellari; quibus
tamen Iamblicus fidem nõ adhibebat, sed loco-
rum oblitus totà mente se aberrare credebatur.
Itaque anxius animi, statuit vrbe egredi, & rem
omnem cum socijs conferre; sed cum reputaret
animo, relictos in spelunca omnibus rebus desti-
tutos fame laborare, panes emere voluit, vt af-
flictis & moerore depressis aliqua saltem conso-
latione subueniret.

Sed cum antiquæ monetæ nummos è loculis
promeret, vt precium persolueret, pistor admi-
ratione magnæ illius monetæ defixus, eã alteri
exhibuit; qui similiter stupefactus, tertio spectã-
dam præbuit; sicque per manus multorum non
sine admiratione tacitoq; murmure nummus il-
le vagatus est: planè vt cuncti Iamblicum inue-
ntione thesauri alicuius locupletatum, atque ex
eo nummum protulisse opinarentur. Iamblicus
interim & timore & admiratione perculsus, pu-
tabat eos inter se cõsilio agitare, vt Decio tra-
deretur, vltimoq; supplicio miser plecteretur.
Cum verò multi paulatim ad eum confluerent,
& nouam hominis formam nunquam illis vi-
sam intentis oculis cõtemplarentur, Iamblicus,
vt suspicionem inuenti thesauri depelleret, cir-
cumspicere coepit, vt aliquem è turba notũ in-
ueniret; sed licet claro & illustri apud Ephe-
sum genere natus esset, neminem tamen inueni-
re poterat, quem generis & probitatis suæ te-
stem

*Moneta an-
tiqua prodit
Iamblicum.*

stem adduceret. Interea cum fama, celebri more, de peregrino adolescente per totam urbem increbresceret, tum ad ipsius Episcopi auxilium peruenit, qui tum forte, diuina procul dubio prouidentia; cum urbis Proconsule sermonibus varijs de rebus conferebat. Ii itaque insere adolescentem cum inuento thesauro custodiri, benignè haberi.

*Iamblicus
trahitur ad
Episcopum &
Proconsulem.*

Cum igitur Iamblicus ad quendam Ecclesiam locum duceretur, putabat se omnino ad ipsius Imp. Decium trahi, ut suo supplicio tyranni iracundiam fatiaret. Itaque huc illuc circumspiciens omnem adhibebat operam, ut aliquem consanguineorum vel notorum saltem inueniret, cuius auctoritate inuenti thesauri calumniam extingueret. Sed nihil hæc Iamblici diligentia & circumspectus valebant aliud, quam quod tenebatur eum insanum, alij insaniam callidè simulantem; ut periculum euaderet, assererent. Iam uero proconsul & Stephanus antistes, sumptibus manus moneta, urgere cæperunt, ut thesaurum proderet. Quibus adolecens, se neque thesaurum inuenisse, neque omnino scire respondit; sed pecuniam illam è parentis sui arcula deprobatam esse. Tum Proconsul, ut parentum suorum nomina promeret, edixit. Protulit ille & parentum, & fratrum, & consanguineorum genus, familiamque per ordinem exposuit; sed erat plane nemo, qui stirpem nosceret, vel unquam tenuem illius mentionem fieri audiuerat. Tum proconsul, cum adolescentem perplexo cerneret animo, ingenti que admiratione defixum, nullum pro astruenda veritate testimonium habere, atrocibus verbis increpitum in vincula conjecit & flagel-

Durè accipitur à Proconsule.

flagellis ve
retur, vbina
His auditi
ram prostra
de de Imper
percunctar
qui hac in v
tistes; Ne
Imperat. ap
quæso, inqu
chlon, & re
ligite, me v
co vobis im
Decium Im
su planè igit
me sociosq
necem quæ
Christiano
atque ad m
ret. Hæc Ia
tistes eam i
gnum aliq
mus, inqu
& Procons
blico, ad sp
su arculam
artificis m
Præside &
bula reper
rat, Maxim
reliques a
ipsiusque t
ctum fuisse
dem tabel

flagellis verberari iussit, donec sinè fūco cōfite-
retur, vbinam thesaurum illum reliquisset.

His auditis, Iamblicus facie confestim in ter-
ram prostrata supplicium deprecari, & intrepide
de Imperio Decij eiusque habitationis loco
percunctari. Dicite, inquit, mihi, Decius Imp.
qui hac in vrbe heri erat, viuitne an non; Cui an-
tistes; Non est, fili, hac in regione qui Decius
Imperat. appelletur. Tunc Iamblicus: Venite
quæso, inquit, mecum ad speluncam montis O-
chlon, & re ipsa ex focijs ibidem relictis intel-
ligite, me vera dicere, neque mendaciorum fu-
co vobis imponere velle. Certus namque sum,
Decium Imp. urbem Ephesum (quæ an hæc eadē
sit planè ignoro) heri vesperi ingressum esse, &
me sociosque propter Christi confessionem ad
necem quæsiuissē, vt nostro supplicio reliquorū
Christianorum animos à religione deterreret,
atque ad nefanda deorum sacrificia pertrahe-
ret. Hæc Iamblicus cū diceret, Stephanus an-
tistes eam in cogitationem veniens, Deum ma-
gnū aliquid per iuuenem reuelare velle: Ea-
mus, inquit, & videamus. Statimque Episcopus
& Proconsul cum optimatibus, ductore Iam-
blico, ad speluncam abierunt, in ipsoque ingres-
su arculam quandam æream duos inter lapides
artificis manu repositam inuenerūt, qua coram
Præfide & opimatibus aperta, duæ plumbeæ ta-
bulæ repertę sunt; in scriptis autem exaratum e-
rat, Maximianum Eparchi filium, Iamblicum &
reliquos adolescentes à Decio tyranno fugisse,
ipsiusque tyranni iussu aditum speluncæ obstru-
ctum fuisse. Erat & eorum certamen in earun-
dem tabellarum latitudine conscriptum. Quo
lecto,

*Arcula ærea
continens
martyrū 7.
dormientiū.*

lecto, admiratione affecti sunt, & Deum ipsum qui tanto miraculo adolescentes illos profecerat, summis vocibus collaudarunt.

Ingressi verò in speluncá, sanctos diuina quadam specie fulgentes inuenerunt; quorum ad pedes se abijciétes, demissè petierunt, vt quæ quætaq; sub Decio passi fuissent, docerét. Episcopus verò & Poconsul statim datis ad Imperatorem literis, ad tanti miraculi spectaculum eum inuitarunt: vt coràm aspiceret, cognosceretque corporum resurrectionem non solum fide, sed & clarissimo suis temporibus miraculo testatè esse. Ea re gauisus Imp. ex vrbe Constantinopolitana Ephesum honorifico comitatu aduolauit, & sanctos, profuso præ nimio gaudio lachrymarum imbri, salutauit; amplexatus est, & Dei gloriam toto animo exultans dignis laudibus celebrauit.

*Theodosius
venit Ephe-
sum ad 7.
dormientes.*

*Rursus ob-
dormiunt in
Domino.*

Porro sancti post pauca verba, quibus futuræ resurrectionis gloriam adstruebant, postq; preces admiranda pietate Deo oblatas, suas iterum animas Creatori tradiderunt. Quorum corpora Imp. septem aureis arcibus honorificè cõponi, & ex decreto sanctorum nocte secundùm quietem sibi exhibitò eodem in monte recondi iussit.

*al. Pantaleon.

Vide C. Baronij Tom.

2 & 3. Annal. & Not. mart. Rom.

27. Iulij.

VITA ET MARTYRIVM S. ET IN SIGNIS
Martyris* Pantaleonis medici & sociorum,
ex ea quæ est apud Metaphrasten.

CVM tetra idolorum caligo sub Galerio Maximiano a Imperatore, Christianam religionem inuolueret, inter alios, qui Nicomediæ religionis pietatisque splendorem egre

egregiè tuebantur, admirabilis in primis & magnus fuit Pantaleon. Is filius Eustorgij in ea civitate oriundus, parentes habebat cum opibus cum impietate claros, vnica excepta matre Eubula, quæ Christianis imbuta sacris, religioni impensè studebat: ac mariti execrata superstitionem, filium Pantaleonem sanctissimis disciplinis diligenter instruebat. Sed immatura, pro dolor, sublata morte, tenerum impio patri educandum reliquit; qui iuuenem, postquam humaniores literas Græcâsq; disciplinas miræ ingenij facilitate superasset, Euphrosyno medico ea arte imbuendum tradidit: apud quem breui non modò exactam medicandi scientiam, sed tantam etiam apud omnes atque apud Imp. Maximianû eruditionis existimationem consecutus fuit, vt Imp. egregijs illius moribus & flore virtutis delectatus, eum in regiam assumere, primosque ei inter suos, honores decernere statuerit.

Eodem illo tempore Hermolaus Christianæ fidei cultor eximius, cum quadâ in domo delitesceret, & Pantaleonē ad regiam istâc frequenter comitantem cerneret, captus spectata morum probitate & præclaro specimine adolescentis, clâ eum accersijt, & inter verba vltro citroque instituta luculenter multa de Christianæ religionis præstantia differuit: atque animum eius occultis virtutum facibus tam vehementer accendit, vt protinûs memor pristinæ educationis, qua pia genitrix eum ad omnem virtutem & Christianam præcipuè disciplinam informauerat, toto animo fidem amplectatus sit: & reliqua deindè tempus diuinarum rerum com-
mentat-

a. cuius Imperij in Oriente anno. 2. qui fuit Christi 293. cæpta est persecutio Nicomediensis.

Parentes & Patria S. Pantaleonis. Mater eius Christiana. Adhibetur studio medicine.

Maximianus Imp: eum assumit in regiam.

Hermolaus ei Christianus predicat.

Credit in Christianam

mentationi sedulò tribuerit. Cumque summa
quadam animi voluptate dies noctesque de Chri-
sti in humanum genus bonitate cogitaret, ipsius
fluentis mentem inebriaret, accidit aliquando
cum ab ædibus præceptoris sui domum iter ha-
beret, vt puerum venenato viperæ morfu extin-
ctum, ipsamque viperam non procul indò se ve-
lutantem cerneret. Tunc Pantaleon: Profecto
inquit, si Hermolai doctrina vera est, necesse
est, vt verbo puerum hunc ad vitam reuocem, et
pestiferam bestiam interneccione deeam. His
dictis, diuinum Christi numen pro salute pu-
ri implorauit, dictoque citius defunctum in vi-
tam restituit, & viperam eadem virtute interem-
it.

*Excitat
mortuum.*

Quo facto & fides stabilita fuit, & animus
ius tanto delibutus gaudio, vt continere se non
posset, quin concito gradu ad præceptorem ve-
diret, factumque exponeret, & cæleste laudum
supplex expeteret. Nec recusauit Hermolai
quinimò salutaribus expiatum aquis septem con-
tinuos dies cælestibus monitis epulisque refo-
cit, tanto fructu ac animi illius gaudio, vt Chri-
sti amore ebrius, patrem in primis ac reliquos
omnes eiusdem gratiæ vehementer cuperet fac-
re participes. Cumque idola conterere vellet,
& sæpè pio sanè zelo ad motis manibus simula-
cra dei cecere pararet, rursus prudenter se conti-
nuit, ne parentem, cui honos debebatur, aliqua
interposita offensione ad iram prouocaret, debi-
tumque honorem præripere videretur. Stans
igitur lenitate ac mansuetudine efficere, vt Chri-
sto crederet, atque ita simul cum honore ab im-
pio demoniorum cultu ad pientissima Christi
sacra traduceret.

*Baptizatus
ab Hermo-
lao.*

*Vult frange-
re patris sui
idola.*

Hæc cu-
num num-
caret, eccē-
nis in art-
audito, vi-
cum quid-
quit, miser-
medicoru-
lum porui-
uenire ren-
stantia plu-
huic meæ a-
tenti reliqu-
bi exoluan-
dis confere-
rò, quæ mi-
Hæc cum a-
dā ostenta-
eum à coep-
dicebat, fil-
ci quibus &
Cui, rursus
hunc medi-
stro meo e-
lum Euphr-
in hoc cæc-
Pantaleon: e-
cabit. Hæc
nomine, m-
cæci pepul-
fidei splen-
Haud ite-
uallum, qu-
peribus è v-

Hæc

Hæc cum animo volueret Pantaleon, & diu-
num numen profusis lachrymis in auxilium vo-
caret, eccè adest præ foribus cæcus, qui Pântaleo-
nis in arte medica industriam requirebat. Quo
audito, vir sanctus accurrens, præfente patre, cæ-
cum quid velit interrogat. Cui cæcus: Hæc, in-
quit, miserâda mea cæcitas omnium in hac vrbe
medicorum industriâ hætenùs eludit, neq; vl-
lum porui, exhaustis iam penè facultatibus, in-
uenire remediû. Tu verò, qui artis medicæ præ-
stantia plurimum valere diceris, quæso te manû
huic meæ adhibe calamitati, & quidquid facul-
tatû reliquû est, prompto atque alacri animo ti-
bi exoluam. Cui Pantaleon: Donum, inquit, lu-
cis conferet tibi per nos pater luminum. Tu ve-
rò, quæ mihi es pollicitus, vade & da pauperib.
Hæc cum audisset pater, qui filium inani qua-
dâ ostentatione ea verba proferre existimabat,
eum à cœpto abducere conatus est. Quid, enim,
dicebat, fili mi, tu plus poteris quàm cæteri medi-
ci: quibus & ætate & prudentia lógè es inferior?
Cui, rursus Pantaleon: Nemo, inquit, ô pater,
hunc medicandi tenet modû, quem ego à magi-
stro meo edoctus sum. Pater cum existimaret il-
lum Euphrosinum dicere: Et is, inquit, ô fili snâ
in hoc cæco operam nequicquam posuit. Tum
Pântaleon: expecta, inquit, pater, & res ipsa indi-
cabit. Hæc cum dixisset, inuocato Christi Iesu
nomine, manû suæ contactu caliginè ab oculis
cæci pepulit, patriq; tenebras luce veritatis ac
fidei splendore illustravit.

Haud ita magnum temporis intercessit inter-
vallum, quo Eustorgius multis pietatis clarus o-
peribus è vita excelsit, filioq; amplissimas facul-
tates

*Offertur eâ
cæcus.*

*Cæco resti-
tuit lum. &
pater eius
credit in
Christum.*

T

tates

*Facultates
suas largi-
tur paupe-
ribus Panta-
leon.*

*Medici ex
inuidia defe-
runt eum a-
pud Imp.*

*Adscribit
curationem
Christo qui
caecus fue-
rat.*

tates reliquit. Quocirca Pantaleon opportuna
amplificandæ religionis tēpus nactus, primò quod
dem seruos omnes libertate donauit, opesq; heredi-
tarias pauperibus distribuit; profus ut non modo
modò corporis, animi, sed & egestatis medicus
esset. Hoc cum apud medicos alios magnam in
inuidiam vocaret, tum vt nomen eius omnino
sermone celeberrimum obliuione contereretur
apud Imperatorem Maximianum eum detulerunt,
quòd in deorum iniuriam medicandi virtutē &
Aesculapij curationes Christo ascriberet, eiusq;
precipue cultores, neglectis spreto interim
deorum amicis, curaret. Hoc vt testat facerent,
efficerentque vt Imp. Pantaleonē in exilio mulctaret,
cæcum à viro sancto restitutum adduxerunt,
cumque, presente Imperatore cuius demum
virtute lumen oculorum consecutus fuisset,
interrogarunt. Ille autem. Profecus inquit,
vno Christi nomine fide ter inuocato lumen
hanc mihi restituit. Tibi autē quid videretur
inquit, Imp. cui nam potissimum hoc oculorum
beneficium acceptum referendum existimas,
Christone, an dijs, quorum numina colimus?
Qui verò curatus fuerat, ait; Hoc vel caecitas
vt dicitur, euidentis est. Nam hi quos vides,
multumque implorata Aesculapij virtute, hoc
mihi prestiterunt, quòd facultates meas egregie
attonderint, exiguam verò lucem, quæ mihi reliqua
erat, planè corruerint. At Pantaleon nulla
interposita mora, inuocato Christo chara-
mè licò lucem donauit.

Ad hæc Maximianus cum non haberet quod
diceret, præcipiti furore incitatus, cæcum diuina
Christi virtutē intrepidè cōsistentem capite
suppl-

supplicio
magna vi-
mentum
sito ad se
verabat,
nium deo-
tis numin-
dicaret. P-
ad illū ora-
per, & Pan-
tere haud
liā honori-
magistro p-
disciplinā
diligenter
de ac dign-
ornandi lo-
postrema
ferebat, Se-
nem perte-
te, & Panta-
mihi pers-
beneficio
consecutu-
cem actur-
illa trans-
onem adfi-
confici?
Ad hæc
tor tu dici-
quæ iam p-
esse existi-
offerantur
mortalib-

Caci à Pantaleone curati caput amputatur.

Imperatoris ad Pantaleonem oratio.

Respondes Tyranno S. Pantaleon.

supplicio plecti iussit; cuius corpus Pantaleon, magna vi auri redemptum, paternum in monumentum honorificè intulit. Deindè Imp. accersito ad se Pantaleone, animum in omnes partes versabat, vt tam præclarū pietatis decus ad inanum deorum cultum reuocaret: suaq; impietatis numina magnifico sacrificio à cōtemptu vindicaret. Præsente igitur viro sancto, huiusmodi ad illū orationē instituit. Quàm benignis te serper, ô Pantaleon, aspexerim oculis, equidè te latere haud existimo. Primò enim te meā in familiā honorificè asciui; iuuenē adhuc Euphrosyno magistro præstantissimo, cum maximarum artium disciplinis, tum medicinæ cognitione imprimis diligenter instruendū tradidi. Honoribus deinde ac dignitatibus auxi; ac denique nullum tui ornandi locum prætermisi. Tu autem. (Hæc duo postrema verba cum indignatione quadam proferebat, Sed mox ad blanditias reuersus, sermonem pertexuit) Verùm omninò falsa ad me de te, ô Pantaleon, allata existimo. Quomodò enim mihi persuadere possum te, qui deorū nostrorū beneficio præstantissimam medicandi artem consecutus es, ad hominem quendam in Crucem actum nullaque virtute præditum cuncta illa transferre, quæ tantam omnibus admirationem adferunt, neq; possunt humana industria confici?

Ad hæc Pantaleon: Præclarè, inquit, ô Imperator tu dicis, nulla virtute humana peragi posse, quæ iam per me patratæ sunt virtutes. Itaq; iustū esse existimo, vt deo illi magnifica ab omnibus offerantur sacrificia, qui talia tamque admiranda mortalibus per me cōferre dignatur beneficium.

T 2 Censeo

Censeo igitur, vt aliquis insanabili correpto morbo in mediū adducatur, & sacerdotes queque religiosissimi aduocentur, vt deorū vestrorum numine suppliciter inuocato, sanitatem illi conferant. Si fecerint, nihil recuso thura libere. Sin verò à dijs derelicti nullam misero in calamitate extrema opē exhibere possunt, & egrotum demū vnus Dei virtute, quē mihi per totius temporibus colendū statui, miserum repetē morbo liberauero, peto abs te, ò Imperator, eum Deum diuinis, vt par est, prosequamur honoribus; reliquos verò in puluere redactos, sempiterna obliuione conteramus. Placuit Imperatori cōditio æquitatis & iustitiæ plenissima. Adducto igitur viro paralytico, cōuocati sunt precipui deorum sacerdotes, vt Pātaleonem Christi Iesu virtutem magnis præconijs extollētes, & laudibus celebrantē, cōfunderēt, ac prælesti miraculo summā deorū virtutē declararēt. Ne mora. Preces votaq; importunè oblata, & deorum inanum numina multis magnisq; clamoribus diu fatigata sunt: sed cuncta, subridente interuente Pantaleone, in vanum adhibita. Tandem & ipse Deum suum inuocare iussus, oculis insitate ad cælum sublatis, paralytici manum arripuit, dixitq; ; In nomine Christi Iesu, qui elisos erigit, esto incolumis, membrisque tuis ad illius gloriam deinceps vttere sanus. Dixit, & protinus, is, qui omnium membrorum destitutus officio, lecto affixus iacebat, exilijs, atque sempiternum Christi numen magna voce prædicauit.

Sanat paralyticum.

Eam rem cū non sinē maximo inuidiæ sensu idolorum sacerdotes aspicerē possent, ad Imperator

perator
taleone
dijs inu
facilem
cerfiri
sus, in in
est. Nost
omnibus
supplicia
Anthem
uētutis tu
cille inter
ponis, ho
reddere
tina, quo
te suppli
Ne existi
blanditi
ter à Chr
dum. Ne
potius m
non pluri
rò ad A
ferum vt
mum iud
leo cruor
ma glorie
ille deue
ste trium
uia queq;
detrētab
meam, &
tatē mihi
ficiam. H

peratorem accedentes, ei persuaserunt, ut Pantaleonem vita exueret, dignumque de illata dijs iniuria supplicium sumeret. Quibus Imp. facilem aurem præbens, virum sanctum ilicò accersiri iubet; què hinc primùm blanditijs aggressus, in impietatis barathrū pertrahere conatus est. Nosti, inquit, ô Pantaleon, quàm horrenda omnibus deorum contemptoribus subeūda sunt supplicia. Vidisti iampridem atrocissimos Anthonii cruciatus. At ego, qui præ cæteris iuuentutis tuæ curam paternè gero, nolo te tam facile interire; quin potius, si deos honorare proponis, honoribus auctum nomē tuū immortale reddere decreui. Sin autem in mentis tuæ stultitia, quod absit, persueveras, profectò vel inuitus te supplicijs tradere cogor. Ad hæc Pantaleon: Ne existimes, inquit, ô Imp. me vel minis vel blanditijs à spe immortalis gloriæ, quam fidenter à Christo Iesu æterno Deo expecto, abstrahendum. Neque enim tormenta extimesco, quin potius magno me damno affectum putabo, si non plurima & grauiſſima quæq; attuleris. Porro ad Anthonium quod attinet, nõ illum ego miserum vt tu, sed mortalium omnium felicissimum iudico, qui veneradam suam canitiem rosso cruore postremò exornari, & martyrij palma gloriosus ad cælos migrare meruit. Quod si ille deuexa planè ætate vir, tã gloriosum de hoste triumphū egit, ego, qui inuenili ætate ad grauiæque multò robustior esse debeo, certamen detrectabo? Nunquã, mihi crede, me patriamq; meam, & piam genitricem, quæ vnà cū lacte pietatē mihi semper instillauit, tanto dedecore afficiam. Hæc dixit Pantaleo, paucisq; admodum

Iterum Blanditur tyrannus martyri.

Anthonius martyr.

Præclare deinde respondet martyr Imperatori.

ostendit, qualem virum offendisset is qui de sceptris & throno se iactabat. Quā ob rem Imp. quod reliquum erat, omnes adhiberi machinatus inssit, vt suppliciorum atrocitate victus, inuictus Christi athleta hanc animi magnitudinem remitteret.

Multis afficitur supplicijs.

Nec mora. Lictores manibus animisq; expediti, appensum in ligno martyrem ferreis vngulicertatim dilaniant; inde ignitas lapides lateribus admovent; vrgent, clamāt, vt dijs sacrificesupplicemq; se Imperatori exhibeat. At martyr neque plagis neque vstionibus quidquam motus, intētus supplicatione oculos in cęlo defixos tenebat; cū eccō liberator Christus in habitu Hermolai apprensus, martyrem verbis dulcissimis cōsolatur recreatq; lictores verō & a castigando absterret, & lampades extinguit, discitq;. Tum Imp. dubius animi quid ageret, propius ad martyrem accedit, aitq;: Quānā hæc est ars præstigiarum, qua & lampades extinguis, & satellites momento quasi elumbos reddis? Cui Pantaleon: Nullæ, inquit, præstigiæ sunt, sed adest mihi Christus ipse, qui suis & animum addere, & hostium potentiam infringere consuevit; Tum Maximianus; Si ergo maiora tibi tormenta infligam, quid facies; Quid aliud, inquit, martyr, quā ipse quoque maiores consequatur remunerationes;

Christus ei apparet.

Hoc audiens, improba & scelerata mens maiora experiri voluit. Itaq; lebetem ferreum feruenti plumbo redundantē constitui, ac in eum martyrem conijci iussit. Sed illa quoque machina, orante martyre, per Christi præsentiam non tormētum sed potius refrigerium attulit; pro-

In plumbum liquidum mittitur.

sus vt plu
rem conu
ret, plurin
dā prouoc
& cū ore
tyrem del
collo eius
reliqui C
fruerentur
excepit, si
illum Pet
star folij a
tante. Pan
bulans ad
ros super
dicandam
tenebris p
ferenda li
tate acrite
in certum
congressu
plicio ter
tu, vt ips
ret. Et qu
confluxit
tam, & m
gredient
maximē
nes quide
verō, tan
nitate &
licibus fe
crudelit
uerentia

sus ut plumbum subito in naturalem frigiditatem conuersum, omnibus admirationem adferret, plurimosque ad Christi potentiam confitendam prouocaret. Solus Imp. cum suis in impietate & furore persistens, alio protinus supplicio martyrem deleri volebat. Iubet igitur, ingenti saxo collo eius appensu, in mare præcipitem dari, ne reliqui Christiani reliquijs ad consolationem fruerentur. Sed missum in mare Christus mox excepit, siccisque plantis, ut quondam magnum illum Petrum, manu deduxit; lapide interim, instar folij arboris, leuiter super fluctus maris natante. Pantaleon verò, ductore Christo, inambulans ad littus peruenit, & alios quidem multos stupendo miraculo ad Christi virtutem prædicandam excitauit: Imperator autem, malitiæ tenebris profundè nimis immersus, ad noua inferenda supplicia & furore & vindictæ cupiditate acriter inflammatus, ingentem ferarum vim in certum cogi locum iussit: ut cum ijs martyr congressus reliquis Christi cultoribus suo supplicio terrorem incuteret: & repentino interitu, ut ipse sperabat, Imperatori laudes cumularer. Et quidem vniuersa ciuitas ad spectaculum confluxit, ut iuuenem corpore & animo præstantem, & multis triumphis celebrem, cum feris congregientem cerneret. Ibi tum videre licebat rem maximè nouam & longè iucundissimam, homines quidem mutatos in ferarum sæuitiam, feras verò, tanquam ratione præditas summa humanitate & obsequio uti. Nam Tyranno & satellitibus feras magnis clamoribus ad sæuitiam & crudelitatem exiciantibus, ipsæ, magna cum reuerentia ad martyrem accedentes, suauiterque

Multi credunt.

*Missum in mare eripit Christus.
Matth. 14.*

*Ferae produ-
cuntur ad
deuorandum
martyrem.*

*Feras marty-
ri blandimur.*

*Tyrannus
fuit in be-
stias.*

*Rota Marty-
ri parata
multos con-
terit.
Credunt
multi.*

blandientes, inter se contendebant, quam
prima accederet, & medicante lingua pedes
tangeret. Nec prius singulæ earum recesser-
re, quàm benedictione per manum martyris
percepta, quo gaudio affectæ essent, cum
saltu spectantibus declararent. Eo tam nouo
spectaculo, qui aderant, admirati, vno clamore
omnes Deum Christianorum verè magnum
esse testati sunt, dignumque esse vt Pantaleon
iustus dimittatur. Quid igitur; Feras planè
crudelis Imperator, totus vindictæ cupiditate
æstuans, feras illas ad vnam omnes trucidauit:
vt vel eo supplicio animum dolore saucium
leniret.

Porro martyre interim in carcerem recepto,
noua variaque agitata consilia, vt & Pantaleon
malè periret, & plurimi per eum ad Christum
perducti ad deorum sacrificia reuocarentur. In-
dem placuit, vt martyr sublimi rotæ alligatus,
per decliue demissus, membratim cotereretur,
eoque tam tetro supplicio reliquos à confes-
sione fidei deterreret. Sed terribilis illa machina
precibus martyris dissoluta, magnum infidelium
numerum cōtriuuit: Pantaleonem verò vinculis
solutum illæsum planè constituit. Nemo non
more perculsus rem admirabatur, multoque ma-
gis, minitante nequicquam Imperatore, magnum
Deum Christianorum clamabat.

Stabat attonita mente Maximianus, animum-
que in omnes partes versabat, vt vel ignominie
notam subterfugeret, si non posset victoria pro
voto potiri. Stupens igitur & animo hærens, in-
terrogat martyrem, quis illum Christi fidè do-
cuisset. Cui Pantaleon: Hermolaus, inquit. Cum
enim

enim præclaram planeq; diuinam doctoris sui
 mētē probè perspectam haberet, nefas esse ex-
 istimabat oblata martyrij corona eum priuare:
 qui nequaq; angulo & obliuione dignus, ad idē
 certamen magno ardore aspirabat. Iussus igitur
 Pantaleon eum adducere, nihil renuit, sed tri-
 bus stipatus militibus, recta ad domum Hermo-
 lai abiit, eumq; ad eandem martyrij gloriam
 inuitauit. Et quidem Hermolaus, qui ea nocte
 per quietem à Domino præmonitus fuerat, ve-
 nientem ad se Christi martyrem lætabundus ex-
 cepit: ac cum eo, rebus omnibus præ nimio gau-
 dio neglectis, ad Imperatorem contendit. Im-
 perator, visa senis alacritate & vultu ad omnē
 hilaritatem composito: Tunc, inquit, es Hermo-
 laus Christianus? Cui Hermolaus: Christianus,
 inquit, sum. Rogatus verò, annē alios eius reli-
 gionis discipulos haberet; Sunt, inquit, Her-
 mippus & Hermocrates domi mee: vterq; spe-
 ctata religione & pietate, qui hæc epulas mar-
 tyrij auidē expectāt. Eos igitur Imperator con-
 fessim quoque adduci præcepit, adductosq; in
 inani verborum fulmine aggressus: vos estis,
 inquit, qui Pantaleonem à cultu deorum abdu-
 xistis? Illi verò: Eos, inquiunt, qui digni sunt,
 Christus nouit ad veritatis agnitionem vocare.
 Diu autem multumq; adhuc fulminante Im-
 peratore, ad preces & Christi laudes conuersi,
 manus oculosq; ad cælum subleuabant, cum
 repente locus motu agitatus est. Tum emota
 planè mentis Imp. En, inquit, dii iusta indigna-
 tione pronocati terram mouent. Cui martyres
 prudenter admodum & fortiter; Quid si & ip-
 sos deos vnà ruere contigerit? Nondum finita

*Hermolaus
 adducitur
 ad Imp.*

*Item Her-
 mippus &
 Hermocra-
 tes.*

*Hermolans,
Hermippus
& Hermo-
crates capite
cæduntur, &
Pantaleon
eadem sen-
tentia dam-
natur.*

*Insigne mi-
vaculam.*

*Diuinitus ei
nomen mu-
tatur.*

oratio, & ecce nuncius calamitatis accurrens
Dij, inquit, ð Imp. ceciderunt. Tum verò Tyrannus
in rabiem conuersus, post varia supplicia
tres illos sanctos capitis damnat: Pantaleonem
verò rursus ad carcerem abductum, ac deinde
flagellis atrocissimè cæsum, idem capitis sup-
plicium subire iussit.

Ductus itaque inuictus athleta ad vltimi cer-
taminis locum, oleastro alligatus fuit, nudata
que ceruice licitor stricto ense accurrit. Ibi tum
miraculum sanè prioribus nihil inferius cont-
git: quod maximam gentilium turbam ipsosque
carnifices ad clarissimam Christi cognitionem,
omniaque sanctitatis officia repente perduxit.
Cum enim summa vi enssem in nudam ceruicem
vibraret licitor, acies instar ceræ conuersa fuit,
martyremque omnis sectionis expertem penitus
reliquit. Ea de causa tremore correpti carni-
fices, supplices se ad pedes martyris demiserunt,
ac copioso lachrymarum imbre plantas humi-
que rigantes, nihil non faciebant, vt cõcessa au-
daciæ venia, Christi simul misericordiam illis
impetraret. Nihil recusauit sanctus martyr, sed
insita pietate oculis ad cælum sublatis, pro eo-
rum salute preces fugit. Cumque prolixus, mul-
to cum gemitu, supplicaret, huiusmodi vox ca-
litùs dilapsa omnium auribus insonuit; Non
amplius Pantaleon, sed Panteleemon vocabe-
ris, vt rebus nomen pulchrè conueniat. Plu-
rimi enim per te misericordiam consequen-
tur.

Hac voce audita, martyr increduli delibutus
gaudio, carnifices aduocauit; hortatusque vt
Imperatoris sententiam affectui mandarent,
cer-

ceruicem
scelus nef-
lene opta-
eucit, vt
rentia & t-
bus ampu-
guine flux-
liter onufi-
drculum
notitiam
corpus ma-
quidè, qui
fidem con-
eiusque m-
crasque re-
suburban-
zar Adama-
ius templu-
plum, in ar-
rator resti-
martyris ex-
pius lib. 1.
Porro tran-
Gallias an-
in Chroni-

VITA E
rij & C
piscopi
num D
Hic au-
Idus lu-
rum pe-

ceruicem extendit. Cumque illi recusarent, & scelus nefasque esse dicerent, sanctum ferire, ille ne optata martyrij gloria fraudaretur, tandem eicit, ut quidam, non tamen sine maxima reuerentia & timore, sanctissimum caput ceruicibus amputaret: è quibus lac protinus pro sanguine fluxit, & oleaster gratissimo fructu similiter onustus, nouum & valde admirandum spectaculum præbuit. Quod quidem cum ad Tyranni notitiam esset perlatum, arborem excindi, & corpus martyris igni tradi iussit. Atque milites quidem, qui tanta miraculorum gloria ad Christi fidem conuersi fuerunt, relicto Imperatore, Deum eiusque martyrem perpetim glorificauerunt: sacrasque reliquias, quorundam fidelium ope, in suburbano cuiusdam scholastici (cui nomen erat Adamantio) sacrosanctè deposuerunt. Huius templum Constantinopoli vetustate collapsum, in ampliorem formam Iustinianus Imperator restituit, Aliudque in honorem eiusdem martyris excitauit in Palestina, ut scribit Procopius lib. 1. & 5. de ædificatione Iustina Imper. Porro translatum esse Caput eius ex Africa in Gallias anno Domini 802. testatur Sigebertus in Chronico.

Præclaramiracula.

VITA ET MARTYRIUM SS. NAZARII & CELSI PUERI, ex historia S. Antonii Archie-

piscopi Florentini; qui eos passos scribit circa annum Domini 57. qui fuit Neronis annus primus. Hic autem est dies natalis eorum. Pridie vero Idus Iunij, celebratur dies inuentarum reliquiarum per S. Ambrosium.

Vide quoque C. Baronij Notat. in Martyrol. Roman.

S. Naz-

28. Iulij.
Patria &
parentes S.
Nazarij.

Baptizatur à
S. Lino.

S Nazarius nobilissima Romanorum familia, patre Africano viro illustrissimo, sed Iudaicis caeremonijs flagitiosè imbutus, matre verò Perpetua, Christianis sacris à Apostolorū principe Petro initiata, ortus fuit. Hic anno ætatis suæ nono, cum cerneret parentes diuersis admodum inter se, in religionis negotio, opinionibus conflictantes, animo vehementer angi cœpit, cuius potissimum sententia in re ad eò seria & æternæ salutis negotio sequi deberet. Placuit tandem matris imitari pietatem eiusque religionis institutum amplecti, quo maioribus virtutum ornamentis & gratissimis charitatis operibus, præ Iudæorum caeremonijs Christianam religionem florentem cerneret. Igitur nequicquàm reluctante patre, pia pietatissima matris monita sequutus, Linū adiit, postea summi Pontificis honorem obtinuit, usque disciplinis aliquandiu imbutus, celestis lauacro expiatus est. Quod intelligens pater, animo sanè commotus, filium à Christianis sacris auertere conat⁹ est, ac præter alia, varia tormentorum genera ei explicauit, quæ Christi cultoribus, ni resiliènt, subeunda erant. Sed puer, Christi spiritu mirificè confirmatus, nullis patris hortamentis à fide Christo semel datæ auerti potuit, quinimò coætaneis suis perceptâ Christi gratiam & religionis Christianæ præstationem referre, aliosque ad eandem allicere gaudebat. Hinc parentes veriti ne id illis periculum & pio filio necem crearet, eum rogauerunt, ut vrbe excederet, & in locis tutioribus vitam degeret. Multis igitur oneratum diuitijs, rebusque alijs ad vitam splendide degendam

dam opp
Et quic
gentum
pietatis
liri aliu
gratiã p
ad vrbe
aduenier
Christi i
simis ad
quentius
ret, nul
erga illo
eum fust
tumque
lit. Nequ
egressus
verba fa
gessit: I
uit.
Interea
reginar
vi Gall
ret. Paru
diuini v
pœniten
lios mat
lustris, s
ti forma
aquis It
moribus
bueret.
ipsum c
unctum

dam opportunis instructam, dimiserunt.

Et quidem pius iuuenis protinus aurum & argentum benignè erogare pauperibus, & totus pietatis officijs incumbere; nihilq; in vita moliri aliud, quàm ut vberiore quotidie Christi gratiâ promeretur. Decimò verò egressionis ab vrbe anno, Placentiam & inde Mediolanum adueniens, SS. Geruasium & Protasium vinctos Christi in carcere inuifit, eosque verbis suauissimis ad constantiam hortatus est. Cumque frequentius sanctissimos Christi martyres visitaret, nullumque Christiani hominis officium erga illos omitteret, Præfectus compræhensum eum fustib⁹ atrociter mactari præcepit, mactatumque in confessione constantem vrbe expulit. Neque tamen elinguis aut timore peculsus egressus est, sed maiore etiam quàm antè fiducia verba salutis omnium auribus animisque ingessit: locaque varia haud sinè fructu peragravit.

Interea mater eius vita sanctissimè functa peregrinanti filio in somnis apparuit, monuitque ut Gallias Euangelij sato fœcundandas accederet. Paruit ille protinùs, Meliamque profectus, diuini verbi semina sparsit, fructusque minimè poenitendos breui collegit. Tum verò inter alios matrona quædam, & genere, & dignitate illustis, suum ei filium Celsum nomine, elegantiforma, sed ætate tenerum obtulit puerum, ut aquis Istralibus expiatum secum duceret, & moribus sanctissimisque disciplinis sedulò imbueret. Quòd Præfecto Galliarum ut innotuit, ipsum cum puero Celso manibus post terga reuinctum, & catenarum pondere colla onustum,

carce-

Largitur sua pauperibus.

Venit Mediolanum ad Geruasium & Protasium.

Celus ab vrbe pellitur.

Venit in Gallias.

Celus puer ei offertur instituentus.

carceri mancipauit: vt die sequenti tormentis afficeret. Sed vxor eius, illustris cuiusdam forminx (quam Dinomedam appellatam fuisse dicunt) monitis persuasa, maritum impulit vt factos nulli crimini obnoxios missos faceret: in innocetium sanguinis vindictam à dijs immortalibus expeteret. Præfectus vxoris suæ verbis impulsus Nazarium quidem dimisit, sed seuerè admodum denunciacione supplicij interdixit, in ijs in locis Christi religionem hominum auribus inculcaret.

*Sic habet
Metaphrast.
Antoninus
verò Treueris
scribit.*

*Sistitur Na-
zarius Nero-
ni. vnà cum
Celfo puero.*

Igitur Nazarius à Præfecto missus factus, illud vnà cum puero Celfo Temerum ciuitatem Meliæ vicinam abiit, vbi rem Christianam miraculose locupletauit. Hęc aliaque admirandæ virtutis insignia cum celebri sermone vulgarentur, Nero vinctos eos sibi sisti imperauit. Fuere confestim Nazario vincula iniecta, & puero Celfo præceptoris sui cruciatus deploranti alapa infligite. Nero autem oblatos sibi martyres carcere conclusit, vt maturè secum deliberaret, quo tormentorum genere eos excarnificaret. Fertur verò, cum tyrānus venationi insisteret, quod aduerso quodā casu pedem grauiter sauciauerit, acceptoque vulnere exclamauerit: Dij nobis infesti sunt, quod eorum inimicos Nazarium & Celfum debitis supplicijs afficere differimus. Nazarium igitur calcibus tundum, & Celfum puerum flagellis cæsum, suo conspectui iterum offerri præcepit. Adductos monuit, vt sine mora honores dijs debitos tribuerent, eorumque nomina grauiter offensa sacrificijs placarent; nisi facerent, supplicia subirent, quæ vel solo aspectu ingentem eis formidinem mortisque metum incu-

incuter
gnam an
se admir
sed & I
sanctū d
Nazariu
tate prece
nipotenti
stentum
vanitate
nus furo
cipites d
licò diu
ficcis que
peruene
Deino
pradica
mina su
nas Chr
denuò M
ctissimo
conspic
nus præ
nitu au
to, Naza
petens,
veteribu
uenit. Q
plorum
tijt, vt il
Celfo, &
tasio, pe
nolino p
so & Pr

incuterent. Tunc Nazarius vultu & verbis magnam animi lætitiã ostendens, in fana deorũ se admitti postulauit. Fuit non modò benignè sed & honorificè deductus, ea spe, quòd Nero sanctũ dijs thura oblaturum speraret. Sed cùm Nazarius in adyta admissus Christum infra pietate precaretur, ilicò & idola confracta, & omnipotentis Christi numen signis admirandis ostensum est. Vndè cum multi, relicta idolorum vanitate, ad Christiana sacra transfirent, tyrannus furore incandescens, martyres in mare precipites dari mandauit. Sed in mare proiecti, illicò diuina virtute in fluctibus illæsi steterunt, sicquẽ plantis mare inambulantes ad aridam peruenerunt.

Deindè Tenusam profecti, Christum ubiq̃ue prædicarunt, tanto operæ precio, vt pleriq̃ nomina sua Christo darent, & crudelis tyrãni minas Christi amore constanter despicerent. Indè denudò Mediolanum cum Celso abiens, vt sanctissimorũ Christi martyrũ Geruasij & Protasij conspectu colloquioq̃ue fruere, mox Anolinus præfectus, Celso ab eius cõsuetudine & cõmictu auulso, & honestè cuidam matronæ tradito, Nazarium exilio damnauit. Qui Romam repetens, Patrem ab omni errore liberatum, & veteribus delictis sacro fonte ritè purgatum inuenit. Quare mirificè exhilaratus, pulsus à templorum pontificibus iterum Mediolanum petijt, vt ibidem paratam martyrij gloriam cum Celso, & sanctissimis athleticis Geruasio & Protasio, perciperet. Urbem itaque ingressus, ab Anolino præfecto tentus, vnà cum Celso, Geruasio & Protasio, capitis sententiã lætus excepit: datif-

*Confringit
idola precibus suis.*

E mari eductur cum Celso.

Antoninus habet Ianuam. Multos conuertunt.

Nazarius exilio damnatur. Redit Mediolanum.

*Ceduntur
gladio 4.
martyres.*

datisque ceruicibus quatuor illi gloriosum triumphum magna pariter constantia & gaudio peregerunt. Corpora eorum fuere à fidei quidam & insigni pietate viro, in eius domo sepulta; quæ multò post tempore S. Ambrosius, diuina reuelatione admonitus, ad Apostolorum ecclesiam transtulit, eorumque reliquias admiranda miraculorum virtute coruscantes magni ut par erat, honoribus affecit.

CERTAMEN S. MARTYRIS CALLINICI,

ex eo, quod extat apud Metaphrasten: acta eadem se habere testatur ab ijs qui intro fuere.

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyrol.
Romanum.
29. Iulij.
Patria eius.*

Zelus animarum.

D I V I N V S Callinicus omnium rerum fertili Ciliciæ regione oriundus, à teneris unguiculis sanctissimis Christianæ disciplinæ rudimētis imbutus, ad eam vitæ perfectionem excreuit, ut adulta ætate vir, propria salute nequaquam contentus, longas easque difficiles suscepit peregrinationes, quo Christi ubique prædicaret, plurimosque ab idolorum insania, qua homines tunc temporis miseris conflictabantur, abduceret, & Christi sacramentatos ad regna cælorum secum pertraheret. Neque sine fructu sata Euangelij sparsit, sed ubi berem ubique messem collegit, terramque veteriorum sentis ac vepribus oppressam egregie perpurgauit.

Venit Ancyram.

Cùm verò multos vicos & ciuitates obiens Ancyræ Galatiæ cinitatem magnam & populo frequentissimam deuenisset, populumque dulcissimo diuini verbi eloquio mira facilitate

fidei agn
uidia con
farunt; qu
plenus, p
tyrem ne
iussit. Q
modò, co
tam esse
esser, Sac
rat) se
in ligno
cepit.
Eo ver
cum stoli
quoddã fr
pidas acu
induit, et
re voluit;
quebantur
rent, & di
cèrem fa
leatis cre
mum, inu
ta celerit
equis min
preunte
calcaribu
sexaginta
nomen pe
& extrem
locus pla
te abiect
tis suæ ve
linicum

fidei agnitionem adduceret, quidam diaboli invidia concitati, eum apud Præsidentem loci accusarunt; qui ut impietate ita & ira ac crudelitate plenus, post minas nequicquam intétatas, martyrem neruis crudelissimis toto corpore cædi iussit. Quæ supplicia cum martyr placido non modo, constantique ferret animo, sed minora etiam esse diceret, quàm quæ excipere paratus esset, Sacerdos (hoc namque Præsidi nomen erat) se ludibrio haberi cernens, martyrem in ligno sublatum ferreis vngulis laniari præcepit.

Neruis cæditur.

Laniatur vngulis ferreis.

Eo verò supplicio pari fortitudine superato, cum stolidus de victoria desperasset, nouum quoddam furiosæ mentis protulit tormentum. Crepidas acutissimis cõfixas clauis, martyris pedes induit, eumque hõc modo Gangram vsque currere voluit, lictores verò equis insidentes ponere sequebantur, ut cessantem, si opus esset, propellerent, & diris supplicijs excarnificarent. Sed ecerem sanè stupendam. Callinicus enim & aculeatis crepidis & ferri pondere grauatus, ut primum, inuocato Christi nomine, viam iniit, tanta celeritate iter confecit, ut lictores, quanquam equis mira pernicitate præditis vecti, nequaquam præeuntem assequi valerent. Imò cum ad motis calcaribus vehementius contenderent, iamque sexaginta stadijs peractis ad locum cui Matrîca nomen peruenissent, nimia lassitudine oppressi, & extrema siti confecti, conciderunt. Cumque locus planè aridus aquam negaret, omni spe vitæ abiecta, ad sancti pedes prouoluti, crudelitatis suæ veniã postulârunt. Cernebant enim Callinicum neque itineris molestia fatigat. *ne-*

Vide miraculum.

que atroci supplicio fractū, Christo grates persoluentem, & in Dei sui bonitate ac misericordia mirificè exultantem.

Persecutoribus suis de vita periclitantibus aquam imperat. Tunc martyr sanctissimus misericordia motus, supplices Deo preces obtulit, vt suis persecutoribus cum morte colluctantibus aquā praberet, & è mortis faucibus eriperet, ac pristina virib⁹ restitueret. Et ecce miram orationis vim Sancto totis viribus pro inimicorum salute supplicante, repentè vis aquæ è quadam petra effluxit, torrida licitorum ora refrigerauit, & copiosa deindè scaturigine fons lymphidissimus perpetuam diuinæ bonitatis memoriam permanfit.

In fornacem missus tradit Spiritum.

Porro resumptis viribus iter peregerunt, martyremque haud inuitum, sed sponte sequentem Gangram deduxerunt. Ibi ijdem ipsi carnificè metu eorum, qui dominatum obtinebant, (mollienim & effæminato animo presentibus tantum bonis inhiabāt) ex Præsidis decreto martyrem in fornacem coniecerunt; cuius ardore fragilis caro soluta, sanctissimam eius animam Christi numen sine intermissione laudantem, in caelos transmisit.

VITA S. LVPI TRECENSIS EPISCOPI

Vide C. Baron. Annal. Tom. 5.

copi: ex ea qua apud V. P. Laur. Surium grauer conscripta habetur. Claruit anno Domini natalis 429. Cælestini Papa 6. & c.

29. Iulij. Patria & parentes S. Lupi.

BEATISSIMVS antistes Lupus Leucopoppido, nobili in primis familia, patre Epirochio, oriundus fuit. Quo ex hac luce subtracto, Alistichio patruo suo, multa generis nobilitate æquè conspicuo, traditus fuit; cuius

opera
cendi p
floquent
eum ce
tate &
monij
la Hila
dicitia
quam a
more v
facibus
venem
vigore
ferens
mo, cu
dissipa
siderio
tum He
Is erat
nasteri
Vbi
cem vl
iugum
genis v
ritum
mirab
magnu
dei ca
est, vt
giretu
episco
prome
salutis
& im
opera

opera scholis admotus, magnos breui in arte dicendi processus fecit, adeò vt apprimè eruditù florentis eloquij fama per omnes illas regiones eum celebrem redderet. Deinde verò cùm & ætate & moribus valdè maturus, à sacro matrimonij vinculo non abhorreret, fuit ei Pimeniola Hilarij antistitis Arelatensis soror, insignis pudicitia virgo, sanctissimè copulata; qua cū postquam annos admodum septem casto coniugij amore vixisset, cœpit vterque occultis virtutum facibus agitari, & sanctioris vitæ disciplinam vehementer expetere. Itaque superne spiritus vigore incitatus Lupus, ad animi cultum transferens vestium splendorem, relicta paterna domo, cunctisque mundanæ cupiditatis vinculis dissipatis, Euangelicæ perfectionis feruens desiderio, eximie claritudinis & virtutis viri beatum Honoratum alacri animo statuit inuisere. Is erat Abbas primæ habitationis Lirinensis monasterij.

Vbi ad eum peruenit, eius institutioni ceruicem vtrò subdens, Dominicæ seruitutis suauitatem iugum mansuetissimis accepit humeris, omnigenis vigelijs & ieiunijs carnem deprimens, spiritumque ad cælestia assiduò contemplanda mirabiliter erigens. Cumque annum vnum magno animi fructu illic exegisset, maiore fidei calore ad urbem Matisconensem regressus est, vt ea, quæ ipsi remanserant, pauperibus largiretur. Et ecce de improviso ad vrbs Trecentis episcopatum rapitur. Fuere autem hæc eius promotionis primordia, vt ciuibus suis viam salutis sacris semper concionibus explicaret, & imperitos populi sensus diuina l. Etione

Eruditio eius.

Ducit uxorem.

Fit religiosus.

Largitur sua pauperibus.

Fit episcopus.

V 2. instrus-

instrueret. Porrò clerū quoq; suum, gratia præeunte, habentis iustitiæ strenuè moderabatur.

*Oppugnat
hæresim Pe-
lagianam.*

Exacto vetò biennij spatio, cùm esset pollens ingenio, clarus eloquio, sanctitate præcipuus, cum S. Germano, totius perfectionis & gratiæ spiritualis pleno, contra hæresim Pelagianam, quæ sanam oppugnabat fidem, in Britanniam profectus est. Qui vno spiritu iuncti, & pari voluntate cõcordes, terribiles oceani fluctus, temporibus hybernis, inexplorato mari se committentes orationum gubernaculis mitigârunt. Inter ipsas autem vndarum miras cùm ad tutam stationem appulissent, crebris virtutum signis aduentus sui nuncios præmittebant. Ad vrbes enim cuiusdam mœnia vt propinquârunt, omnes se illis obuiam effudêre, quibus ipsi admirandis signis admirationi fuerunt. Erant verò sine intermissione intenti ad capiendos homines: eorum causa ægris curationes adhibebant; spiritus immundos palàm ex obsessis eiiciebant; Denique omnes ad sanæ fidei confessionem ab errore reuocarunt; cùm iam totam ferè Britanniam Pelagiana pestis occupasset.

*Hunni Gal-
liæ infesti.*

Non longa post tempora Hunni erumpentes & per omnem Galliam diffusi, partim similitæ pacis arte tentabant vrbes, partim vi expugnabant. Vbi ad Trecentem infesto agmine venêre ciuitatem, patentibus campis sitam, & nec armis munitam, nec muris, sollicitus pius, antistes, ad vñitata se recipiens præsidia, solis ad Deum fuis precibus, supernæ opis auxilio eam defendit. At immanis ille & ferus Attila, fidem sancti viri altiori sensu suspiciens, pro suo exercitusque sui salute & incolumitate secum eum

*Defendit ci-
uita em pre-
cidus.*

vult pro
eo ventu
offertur
ditus, it
mixe sanc
deprecar
autem vi
turbatur
ceteris f
bem, qua
mini lub
filia ar
ab vrbe
Manens
tate suor
censuit e
lier iuxta
re public
cauit. Or
se restitu
Cùm
geret, ob
tione lin
Crucis i
resurger
ne sacro
ei impet
paucia ia
men vid
texere. A
tem nesc
petuò ci
vñ semp
noctibu

vult proficisci ad Rhenum vsque, pollicens vbi
eo ventum sit, se ipsum dimissurum. Mox copia
offertur ab eo loco reuertendi, non negatur re-
ditus, iter quoque indicatur; orat tyrannus ob-
nixè sanctum virū, vt velit pro ipso Dominum
deprecari, interprete vsus Hunigasio. Reuersus
autem vir Dei, vt vidit se desperatione suorum
turbatum, ad montis perfugium Latisconem
ceteris solertior festinauit, vt eò trāsferret ple-
bem, quam orationum suarum suffragijs disci-
mini subiacentem inter excidia publica & ho-
stilia arma defenderat. Illud perfugium distat
ab vrbe milliaribus quinque & quadraginta.
Manens verò illic biennij spatium, offensus rari-
tate suorum eò venientium, Matisconem sibi
consuit expetendam. Illuc eunti quædam mu-
lier iuxta * Alisiam, corpore prostrata in agge-
re publico, se paralyticam magna voce signifi-
cauit. Orauit pro ea vir sanctus, & mox sanitati
se restitutam sensit.

*Sanat para-
lyticam.*

* Basilicam.

Cum iam autem in Matisconensi prædio de-
geret, oblata est ei puella, ex dæmonis infesta-
tione linguæ officio destituta. Cōfestim signum
Crucis illi imprimens, & media nocte pro mo-
re surgens, psalmodia absoluta, inuocato nomi-
ne sacrosanctæ Trinitatis, loquendi facultatem
ei impetrauit. Etsi verò ex plurimis gestis eius
pauca iam perstrinximus, at operæ precium ta-
men videtur, vitæ eius historiam breuiter per-
texere. Annis plus minus viginti, lectuli quie-
tem nesciens, in tabula cubauit. Vestis eius per-
petuò cilicium fuit. Præter illud, vnius tunicæ
vsu semper contentus, in orationibus alternis
noctibus peruigil perdurabat. Biduanis ieiunijs

*Item Mu-
tam.*

*Lectus, ve-
stis, & ci-
licium eius.*

*Liberalitas
eius in pau-
peres.*

defatigato corpusculo, libidinis incentiua pro-
sternens; stetitibus ora, semper in futura intentus,
indefesse rigabat. Iugi etiam districtione & se-
ueritate sabbatū omne, nō nisi panis hordeacei
esu trāsmittebat. Nec sacræ immemor legis, cē-
sus suos pauperibus captiuisq; redimendis hu-
manissimè impendebat, sciens eleemosynis ex-
lorū nos posse regna mercari. Per multos, quos
nouerat desperatione teneri, celeri visitatione
refouebat; Atque in ijs clarissimum virum Clau-
dium, filium spectabilis Germaniani, quem iam
deficiente membrorum vigore, obtinebat vici-
næ mortis pallor, hiatusq; frigidi indicabāt ro-
bur extinctum. Eum ferè exanimem intra cor-
pusculi hospitium oratione retinebat, iamque
morientem reuocabat ad vitam, in viscera refu-
so, qui iam abscesserat, calore vitali, languenti-
busque venis suos motus recuperātib; & spem
viuendi ipso etiam vultu promittente.

Nec minoris miraculi res est, vno eodemque
tempore & alibi ostendisse virtutem. Nam cla-
rissima mater familias, germana soror sancti &
venerabilis presbyteri Rustici, quam lethalis
iam pridem vexabat defectio membrorum, ita
vt decem mensibus, neque pes, neque manus
suum faceret officium, ab illo visitari perop-
tans, vt eum venientem intuita est, precibus ad-
iungens lachrymas, palmas vtrasque extendit,
dicens: Si vis, potes me sanare. At ille bis terq;
in preces incumbens, lachrymarum imbri per-
fusus, compellauit ægotam. Ea verò mox sub-
lata voce clamauit, nihil se dolere, iam absces-
sisse languorem omnem.

Iam illud singularis gratiæ beneficium, quod
ei inter

ei inter mundi proceres diuinitus collatum fuit, non patitur sollicitudo silentio præterire. Omnes quidem gentium Reges ei deferebant, sed specialius Rex Gebaultus eximio eum & honore & obedientia semper profecutus fuit. Namque Brionenses, quos olim captiuos abduxerat Alemannorum immanitas, sola vi literarum à viro sancto scriptarum impulsus, libertati restituit, hostilique seruitute absolutos, & longæ dominationis acerbitate pressos, ad S. Lupi postulatam remisit.

Multos autem habuit vir beatissimus, præclaræ virtute discipulos, insigni miraculorum gloria illustres. In S. Polychronio, Viridunensis Ecclesiæ Episcopo, gratia curationum præfulsit, ita ut religatis post tergum manibus, dæmonibus imperaret, priusque sensum perciperent obsessi, quam corporum suorum collisionem. S. Severum, Treuerensi Ecclesiæ ordinatum antistitem, primæ Germaniæ gentibus prædicantem, non ambigimus inter Apostolos suum habere consortium. S. quoque Albinum, Catalaunensem præfulem, diuturna sanctitatis prærogatiua eminentem, nõ debemus taciti omittere, quam ille crebrò permultis locis dæmones ab hominibus profligarit. Nec immeritò dum tantorum virorum celebramus præconia, eximij magistri laudes depromere videri debemus. Successit autem ei dignus illo honore Camelianus, cum S. Lupus duobus & quinquaginta annis sacerdotio, maxima omnium sanctitatis opinione functus fuerat.

Præclari & sanctissimi illius discipuli, nempe, S. Polychronius, Viridunensis. S. Severus Treuerensis. S. Albinus Catalaunensis Antistes.

Postquam sesset 52. annis, moritatus vir sanctus.

* al. *Vvil-*
helmi.

Vide C. Bar.
Notat. in
Martyrolog.
Roman.

VITA S. GVLIELMI,* EPISCOPI
Briocensis in minori Britannia. Ex ea qua est
per Godefridum Caluum Bituricensem Archie-
piscopum: Excessit vir sanctus ex humanis, anno
Domini 1241. Relatus in SS. numerum ab In-
nocentio Papa 4.

29. Iulij,

Iob. 7.

Impudica
mulier insti-
diatur eius
castitati.

S Gulielmus à primæuo iuuentutis suæ flo-
re, castitatis operibus vehementer dedi-
tus, totis viribus omni voluptate calcata
impollutum Deo spiritum seruare conabatur.
Cumque non ignoraret vitam hominis mili-
tiam super terram esse, multò semper antè con-
tra infesta dæmonis arma sese muniebat, inten-
taque semper cura & precib. excubabat, ne qua
dæmonum insidiæ improuiso illi obuenerent.
Veruntamen humani generis inimicus, quo
gilantiùs eum salutis suæ incumbere cernebat,
eo multò magis modis omnibus eum euertere
conabatur. Et quidem non semel per mulierum
astutias Dei seruum corrumpere tentauit. Cum
enim adhuc iuuenis, & corporis elegantia &
verborum facundia & conuersationis gratia
omnium oculis mirificè placeret, tū mulier qua-
dam fornicationis spiritu stimulata, quò cupitis
eius amplexibus frui posset, captato noctis silē-
tio, perrexit ad beati viri cubile, procaciterque
se ad latus eius proijciens, libidinis igne eum
inflammare tentauit. At ille ad insolitum mu-
lieris tactum excitatus, nō solum scelus exhor-
ruit, verumetiam quasi tactus ab angue de le-
cto statim exiliit, atq; ad orationis præsidia sese
recepit.

Alio

Alio verò tempore, cùm iam pontificali officio fungeretur, quædam nobilis admodum fæmina tam viri quàm amicorum auxilio viduata, cùm forensibus in curia Episcopi litibus intricata molestiarum suarum nullum inueniret exitum, inops consilij quid ageret, tandem ex muliebri nequitia statuit polluto amore Iudicis gratiam obtinere, aduersariosque per fas perque nefas hoc modo superare. Quadam igitur die, fūco muliebri egregiè compta, deductū in partem Episcopum cœpit blandis parum honesti amoris sermonibus pertentare, ac paulatim igneos impudicitie suæ radios in ipsum Dei virum vibrare. Sed vir Dei sancto præmunitus spiritu, ut primum ignea impudicæ fœminæ tela sensit, statim cum admiratione vestimenta excutens: Mulier, inquit, quid? an ignoras me Dei seruum & sacerdotem esse? Vide misera quomodo te scelere obstringis? At illa increpationis viri Dei stimulis sauciata, & confusione ingenti perfusa, protinùs cùm festinatione se subduxit: & dubio procul castissimum pectus tacita prædicauit.

*Item alia
nobilis Vt-
dna.*

Præter hæc autem castitatis insignia, præcipua etiam pauperum illi cura fuit: quos ad eò sedulo nutriuit & ab ægestatis malo defendit, ut cunctis sæpè facultatibus eorum in vius erogatis, ab alijs insuper mutuo peteret, quòd pauperibus distribueret. Instruebat ille quidem interdum magnifica conuiuia, sed hospitibus pro dignitate acceptis, ac inde dimissis, mox cuncta pauperibus largè admodum præberi mandabat. Ipse verò pura aqua vel vino interdum mixta, & tenui sanè cibatu vitam sustentabat, animū ma-

*Benignitas
eius in pau-
peres.*

Inedia eius.

gis assidua cælestium rerum commentatione & intenta supplicatione pascens, ne vanis vñquam illecebris ad perituras corporis voluptates abriperetur. Hinc præter consuetum horarum officium, diebus singulis Dauidicum ex integro Domino persoluebat psalterium, ex quo suavissimas sanè animæ delicias hauriebat.

Charitas eius erga proximos.

Porro quâto charitatis ardore proximū quēque dilexerit, nulla vis orationis pro dignitate explicare potest. Sæpè pro ouium suarum corporali salute, irruentium in ciuitatem hostium gladijs ceruices suas obiecit: vt damna & iniurias à suis depelleret. Sæpè dies noctesq; in fletibus & lachrymis peruigil exegit, vt iram diuini numinis hominum sceleribus offensi mitigaret. Cum verò grauis persecutio per tyrannorum malitiam in Britannica Ecclesia excita præualeret, ipse zelo iustitię viriliter inflammatus, fecitati tyrannicæ resistere satagebat: mortē pro suorum libertate, oppetere paratissimus. Quam ob causam minis & iniurijs multis ab ipsis tyrannis eorumq; complicibus exagitatus, cum nullo modo iniquorū principū in præiudiciū libertatis Ecclesiasticę vellet acquiescere volūtati, exilio damnatus est. Celsit itaque patrio solo,

Mittitur in exilium pro iustitia.

ad Pictauiensem antistitē profectus, summa ab eo benevolentia significatione exceptus fuit, & in vicariam operam ab eo assumptus. Ibi cum annos aliquot magna cum opinione sanctitatis omnia pontificis officia administrasset, tandem cessante persecutione, ad suam iterum diocesim honorificè reuocatus est; vbi vltimum vitam actum multis alijs pietatis & sanctitatis operibus clarum foeliciter consummauit.

Obitus eius.

Corpus

Corpus e
honore tum
incessor eiu
ecclesiæ fa
magisq; ma
neret, eaq;
deberet, fui
corruption
tum, sed &
bus conditi
Ibi tum cur
ius laudant
corulcarum
tannia, sed
provincias
in proprijs
itidem ad e

Martyrium

Lector 11

MARTY

ximæ, D

episcopo

262. Dic

A PV
nar
mi
præside in
sua certan
natilla for
tana ciuit
panc & ac

Corpus eius in Ecclesia cathedrali summo cū honore tumulatum fuit. Cum verò Philippus inceptor eius duobus post obitum illius annis, ecclesie fabricam viro sancto inchoatam nouis, magisq; magnificis structuris extollere decerneret, eaq; de causa Gulielmi corpus transferri deberet, fuit, mirabile dictu, nō modò ab omni corruptione alienum planeq; integrum repperit, sed & quasi preciosissimis fuisset aromatis conditū, suauissimo odore mirificè refertū. Ibi cum cunctis, qui aderant, Deum in sancto eius laudantibus, clarissima protinùs miracula coruscant; prorsus vt in ipsa non tantum Britannia, sed per adiacentes & remotas quoque prouincias plurimi accepta sanitatis beneficia in proprijs corporibus circumferrent, aliosque iidem ad eadem percipienda mitterent.

Post biennium corpus eius integrum repperit.

Miracula ad tantum eius.

Martyrium Simplicij, Faustini & Beatricis habet Lector 11. Maij in actis S. Anthimi.

MARTYRIUM SS. VIRGINVM MAXIMAE, DONATILLAE, & SECUNDAE, ex Adone Archiepiscopo Treuirensi. Coronatae sunt Anno Christi 262. Dionysij Papae 2. Valer. & Gallien. Imp. 8.

Vide 2.

Tom. Annal. C. Baronij.

30. Iulij.

APUD Aphricam ciuitate Tuburbo Lucernarię, Maxima, Donatilla, & Secūda, eximia pulchritudine virgines, sub Anolino p̄siede in persecutione Gallieni p̄clarū fidei suę certamē inierūt. Cū enim Maxima & Donatilla sorores, à Iudice cōprehēse, ad Tuburbiana ciuitatē perductę fuissent, mādato tyranni pane & aqua prorsus destitutas, aceto & felle carni-

Maxima & Donatilla sorores.

carnifices eas potârunt. Cumque ea iniquitas aliquamdiu constanter tolerata nihil moueretur, Anolinus ira & furore inflammatus, iussit eas, ad contumeliam, per vrbis compita deduci, omniumque ludibrijs fatigari.

Secunda virgo duodenis.

Admiranda virtus in tantilla aetate.

Horrenda supplicia Maxime & Donatillæ.

Hæc cum Secunda virgo, annorum non amplius duodecim è superiori domûs suæ loco con-templaretur, Spiritu Dei ilicò accensa, ad firmam martyrij gloriam vehementer exarsit. Ita neque suppliciorum atrocitate deterrita, neque generis sui dignitate & opum amplitudine, effrata, neque nuptiarum magnificentia vel spissis blanditijs detenta, neque postremò patris cognatorum lachrymis mota, virili animo descendit, sociamque se præclari certaminis perhibuit. Cùm enim beatæ martyres Maxima & Donatilla procederent, illa festina accurrens clamauit; Nolite me dimittere, ô sociæ virgines, sed vestris precibus ad eandem gloriam mecum sumite. Hæc voce maxima, cunctis sanè stupentibus, exclamans, vnâ cum illis Tuburbicam nam est ingressa ciuitatem.

Alterâ die Anolinus adductas pro tribunali sorores Maximam & Donatillam ad tormentum elidi præcepit. Fuit tunc horrendè in teneris duarum istarum virginum corpuscula læuissimum. Primò namque virgis crudelissimè castas, vinctæ calce plagas earum perfricari iussit. Deinde in eculeo extensas torqueri, statuatque ad liberandum offerri. Hæc cum animo inuictò stupentis populo, pertulissent, Iudex furore ebrius, cruciata eas torrere, prunaliqûe ardentis fimo intermissione adhiberi, ac postremò in theatro ad delubrum deponi præcepit, vt omnium calcibus pe-

calcibus pe-
Hæc cum
ciorum atro-
fuit & Sec-
dine ad An-
proconsul:
da, Christia-
barus, nequ-
pulchritud-
leratus,
crudeliter
lus frequen-
nere liceba-
dore ornar-
ri; Christo,
nibus, vota
me expecta-
cum oculo
ferocissimè
clamore d-
gines dilac-
tudine assu-
xiqûe vest-
lætitia vo-
Anolinus
capitis sen-
magna cur-
cibus exce-
Requiratur
tamen
cetur.
MARTYR
Casare

calcibus peterentur.

Hæc cum fierent, & virgines in tanta suppliciorum atrocitate de hoste triumphum agerēt, fuit & Secunda virgo eximia formæ pulchritudine ad Anolinum adducta; Quam conspicatus proconsul: & tu, inquit, Christiana es; Cui Secunda; Christiana. Tunc homo ferus planeque barbarus, neque virginis ætatem, neque corporis pulchritudinem, neque morum elegantiam miseratus, vnà cum Maxima & Donatilla ferro crudeliter vincitam ad bestias damnauit. Populus frequens ad spectaculum venerat, cum cernere licebat virgines & generis & virtutū splendore ornatissimas, suauiter se mutuò amplexari; Christo, nunc stantes, nunc fixis in terram genibus, vota precesque persolvere; feras auidissime expectare, & vltimum vale alteram alteri cum osculo pacis dicere. Porro vrsus tandem ferocissimus in arenam cum ingenti omnium clamore dimissus, cum putaretur momento virgines dilaceraturus, is agnina protinùs mansuetudine assumpta, ad earum se pedes dimisit, lingitque vestigia potius quàm momordit. Tunc lætitiæ voces ab omnibus in cælum sublatae sunt. Anolinus verò cernens se furente, bestias mites, capitis sententiam in virgines dictauit, quam magna cum gratiarum actione porrectis cervicibus exceperunt. 3. kal. Augusti.

Præclarum certamen & iucundum spectaculum SS. Virginum.

Vrsus eas honorat, lingitque vestigia.

Decollantur SS. Virgines.

Requiratur horum Martyrū Abdon & Sennes Certamen 10. Augusti, & hic sub dato 30. Iulij collocetur.

Vide C. Baronij Notat. in Martyr. Rom.

MARTYRIVM S. FABII, MARTYRIS Casareensis, ex Adone Treuirorum Archiep.

S. Fa-

31. Iulij.
Mittitur in
carcerem.

Plectitur ca-
pite.

Præclarum
miraculum.

Vide Tom.
5. Annal C.
Baronij &
Not. Mar-
tyr. Roman.

31. Iulij.

Egregia eius
eruditio.

S Fabius cum Cæsareæ prædialia ferre-
xilla recusaret, primùm diebus aliq-
in carcerem detrusus, varijs molestijs
fectus est. Deindè ante tribunal productus,
semel atque iterum interrogatus, in Chr-
confessione, nihil supplicia veritus, const-
perstitit. Vnde Index furore percitus, ca-
pitali eum sententia damnauit. Post hæc corp-
triduo sepulturæ beneficio destitutum custo-
ri iubetur; tandem & corpus & caput scort-
reticulis insuta, in maris profunda demersa.
Sed Domini virtute rescisso reticulo, mem-
capiti reuocantur, & scapulis ceruix, cum in-
cijs passionis, adiungitur. Atque ita suæ integ-
tati redditum corpus, vnda blandiore ad Car-
nitatum littus euectum, & condigno cultu
delibus in basilica tumulatum est.

VITA S. GERMANI, EPISCOPI AN-
tisfidiorensis: ex ea quæ prolixè est per Const-
tium presbyterum, scriptorem illorum tempor-
haud ignobilem. Adscribitur hic septimus eun-
dis episcopus, seditq; annos 30. & dies 25. In-
ctus est fato, Anno Redemptoris 435. Sixti Imp-
4. Valentiniani Imp. 11.

S Germanus Antisfidiorēsis oppidi indig-
na, splendidis cū primis natus parentibus
ab ipsis infantia rudimentis studijs, libe-
ralibus adhibitus, magna ingenij vberitate be-
ui summum eruditionis gradum conscendit
prorsus vt & naturæ industriæ multiplicibus
adornatus gratijs magno suis honori esset. A-
que vt omnibus literarum numeris absolutus

nihil in ec-
ditoria Re-
pectus eg-
fecturæ ac-
lebre sibi
plicauit, v-
uitijs, & q-
fortiretur
is præmi-
honorum
prouincia
Eo hon-
Christian-
dulgere in-
copiam in-
magna cu-
ciuitate a-
picibus in-
stianæ pie-
mator loc-
lum tolle-
que deput-
ria extar-
Quod Ge-
Christian-
beatissim-
tempus S-
ctus est; v-
Germanu-
futurum
rum anti-
fia ad fac-
se accing-
ctum vrb-

nihil in eo desiderari posset, post Gallicana auditoria Romā præfectus, præclara iuris scientia pectus egregiè impleuit. Inde ad tribunali præfecturæ admotus, causarum patrocinio tam celebre sibi nomē reddidit, laudesque adeò multiplicauit, vt sublimen in primis & genere, & diuitijs, & quod caput est, moribus ornatissimam sortiretur vxorem. Quem deindè togæ præconij præ eminentem, protinùs Respub. ad maiora honorum insignia, ducatus culmen & regimen prouinciarum euexit.

*Roma nauæ operam legibus.
Fit aduocatus.
Ducit vxorem.
Dux constituitur.*

Eo honore & potentia sublimatus, neglecto Christianæ religionis cultu, tyruncolorum indulgere industrijs, venatui inuigilare, ferarum copiam insidijs & viribus captam in ciuitatem magna cum gloria inferre quoridiè. Erat in ciuitate arbor pyrus, cuius ramos ferarum capicibus in gloriam exornabat. Ea res cum Christianæ pietati plurimum obesse videretur, S. Amator loci illius antistes arborem, vt offendiculum tolleret, radicitus extirpauit, flammisque deputauit, atque ossa, ne qua illius memoria extaret, longè ab vrbe proijci mandauit.

*In vita S. Amatoris hæc eadem habet Lector.
1. Maij.*

Quod Germanus iniquo adeò tulit animo, vt Christianæ religionis oblitus, mortem viro beatissimo minaretur. Eius verò furorem ad tempus S. Amator declinans, Hedum profectus est; vbi, Domino reuelante, eundem ipsum Germanum in sacro munere sibi successorem futurum cognouit. Reuersus itaque Antisiodorum antistes, conuocata cōcione, cum in Ecclesia ad sacerdotale officium ritè obeundum sese accingeret, cerneretque inter alios Præfectum vrbs Germanum, corpore animoque ad omnem

Minatur mortem S. Amatori.

omnem modestiam ac pietatem compositis, sacra limina intrantem, iussit illo ingresso, mox Ecclesie fores claustris arctari. Tum vero glomorata secum Clericorum atque nobilium turba, Germanum apprehendit, & inuocato nomine Domini cesariem capiti eius detrahens, habitu religionis, reiectis ornamentis secularibus, cum honore induit, dicens; Satagere te oportet, frater charissime, ut commissum tibi honorem immaculatum conserues: quia me decedente, omnipotens tibi pastorale officium commisit.

*S. Amator
Germanum
Clericum
facit.
Moritur S.
Amator, &
Germanus
ei succedit
in Episcopatu.*

Post hæc beatissimus Amator obitus sui incrementis vrgeri incipit, breuique defungitur, & Germanus summorum infimorumque voluntate inuitus atque coactus ad sacerdotale officium adigitur. Deseritur itaque mundi militia, & celestis assumitur. Sæculi pompa calcatur, vxor in sororem ex coniuge mutatur, substantia in pauperes dispensatur, paupertas ambitur. Iam verum qua animi magnitudine & ardore spirituale bellum sibi suoque corpori indixerit, difficile enarrare. A primo namque suscepti munus die, ad vsque terminum vitæ, non vinum, non acetum, non oleum, non legumen, nunquam sale ad usum condiendi saporis accepit. In refectionibus primùm cinerem prælibauit, deinde panem hordeaceum sumpsit, quæ tamen ipse excussit & moluit. Et hic cibus adeò tenuis & palato ingratus nunquam antè vesperam sumebatur; interdum etiam hebdomada media, non rarò etiam septimo die latranti stomacho dabatur. Indumentum tam hyeme quàm æstate vnum erat idemque; quod tã diu vsui erat, donec

*Nota miram
vitæ austeritatem.*

nimia ve
cilicio in
arterente
tus, ac ci
subiecto,
quid dico
gemitus d
penè fletib
Et quid
in suum ip
nè benign
talitatis; e
tibus com
prijs mani
profuso l
Inter hæc
quæ in ma
cesse erat,
tate pulue
monaster
gebat, ani
cedine pa
Porro d
mani sanc
na profec
dido inge
ceps præf
tincialib
causa vise
quem pec
nulloq; d
rit, qui v
rat. Tand
agnouit,
nimia

nimia vetustate consumptum planè decideret, cilicio interim asperrimo die noctuq; carnem atterente. Lectus ex dolatis asseribus constratus, ac cinere conspersus, nullo etiam cervicali subiecto, profundum carpere somnum vetebat, quid dico somnum, cum totas noctes nihil nisi gemitus duceret, stratumque asperum assiduis penè fletibus rigaret.

Et quidem (ò pietatem) cum tanta seueritate in suum ipse corpus sæuaret, alios stupenda planè benignitate fouebat, summus cultor hospitalitatis; qui pauperibus & peregrinis aduētantibus conuiuium ieiunus pastor exhibebat, proprijs manibus pedes lauabat, osculabatur, & profuso lachrymarum imbri interdū rigabat. Inter hæc autem aliaque quotidiana ministeria, quæ in magna populorum frequentia obire necesse erat, vt cōtractum ex hominum familiaritate puluerem cælesti rore iterum abstergeret, monasterium construxit: in quo frequenter degebat, animumque mira cælestium rerum dulcedine pascebat.

*Benignitas
eius eximia
in pauperes.*

*Construit
monasteriū.*

Porro eodem tempore res accidit, quæ Germani sanctitatē maximè celebrem reddidit: digna profectò quæ à nobis explicetur. Erat vir candido ingenio, Ianuarius nomine. Qui cum princeps præsidiali militaret officio, exactos à provincialibus solidos ad Iudicem deferebat. Is cū causa visendi eū ex itinere diuertisset, sacculū, quem pecunia onustū ferebat, incautus amisit: nulloq; de circumstantibus intuēte casu is reperit, qui vexari inimicā infestatione consueuerat. Tandem viator in se reuersus vbi damnū agnouit, subito dolore percussus, totam ciuitatem

tem lachrymis & clamoribus impleuit, & ab ipso beatisimo sacerdote, haud aliter ac si ipse tra didisset, amissam pecuniam requisivit. Is pro sua benignitate pacato illum animo esse iussit, spēs dēs. fore ut amissam reciperet. Ille interim sollicitus triduo sursum deorsum cucurrit, si furem depræhenderet. Cumque triduo sine vili fructu exacto, ad episcopum rediret, genua eius lachrymabundus amplectens contestatus est, vitam cum morte permutaturum, si non illi damnum resarciret. Tunc antistes extrema Ianuarij miseria flexus, vnum ex his, qui dæmonibus obsessi vexabantur, adduci præcepit, eumque monuit, ut ablatam furto pecuniam prodat, eamque suo domino restituat. At ille constanter inficit, negatque se pecuniam habere. Tunc Germanica commotione inficiatē in populum prodici mandat: ibidemque seruari, donec peractio Missarum officio, hominem vel absoluat, vel condemnent. Næc mora. Prostratus toto corpore in oratione, magna vi precum diuinum numen implorat, ut & obsessum ab infesto dæmone liberet, & Ianuario magnis in angustijs cōstitutum pecuniā ostendat. Et ecce statim infelix, inimici & captiuus pariter & minister in sublimē suspenditur, & quasi flammis circumdatus, ingenti clamore nomen Sacerdotis inuocat; crimen quod commiserat, confitetur: & supplex veniam postulat. Plebs stupendo hoc spectaculo, ut par erat, commota, ecclesiam clamore implet, accurrit, hominemque in aëra suspensum mente oculisque attonitis contemplatur. Tandem vir sanctissimus ex oratione consurgens, euocat æstuantem, omnia discutit, vniuersis cognoscit:

Miraculum.

cognoscit:
cuniam, &
Plurim
rue mira
ne semper
Eadem
Anglia, læ
conuocata
stolici face
sunt. Qu
vicum ing
acclamati
Genouefa
occurrit;
sis, ample
sanctitatis
dixit; & re
que optim
dum in ei
Parisijs dig
scendissen
statu in alt
tempesta
tetraque a
nis ruina
stria vict
viribus se
corporis l
Tamque nau
cum beat
seniorem.
Qui peric
stum inuo
sruentib

cognos-

cognoscit: eodemque miraculo, & decepto pecuniam, & obseſſo ſoſpitem reſtituit.

Plurimis eiſmodi ſimilibus vir ſanctus clariſſimis miraculis, quæ tamen ſecreta obumbratione ſemper ſupprimere ſtudit.

Eadem tempeſtate cum Pelagiana hæreſis, in Anglia, læta Orthodoxę fidei læta popularetur, convocata Synodo, Germanus & Lupus Apoſtoliſci ſacerdotes ad funeſtã peſtẽ delendã miſſi ſunt. Quibus Metodorum Pariſiaci territorij vicum ingreſſis, inter confertam plebem læta acclamatione illis obuiam ruentem, fortẽ & Genouefa teneræ ætatis virgõ cum parentibus occurrit; quam diuinus antiſtes, cæteris omiſſis, amplexatus, prophetico ſpiritu maximis ſanctitatis ornamentis à Deo decorandam prædixit; & rebus ad ſpiritale bellum neceſſarijs atque optimis documentis inſtruxit, quemadmodum in eiſdem virginis vita elucet. Cùm verò Pariſijs digreſſi, Chriſto duce, Oceanum conſcendiſſent, & de ſinu Gallico leui ventorum ſtatu in altum deducti fuiſſent, ſubitò horrida tempeſtas à dæmonibus excitata, cæli fragore, tetraque ac minaci nubium vi, apertam in nauis ruinam conſpirare viſa eſt. Cedebant miniſteria victa nautarum, ferebaturque nauigium nõ viribus ſed oratione. Et ipſe Pontifex, fractus corporis laſſitudine, ſopore reſolutus iacebat. Tamque nauigiũ ſuperfuſis fluctibus mergebatur, cùm beatus Lupus omnesque turbati excitant ſeniores, elementis furentibus opponendum. Qui periculi immanitate constantior, Chriſtum inuocat, Oceanum increpat, & procellis fruientibus cauſam religionis opponit. Statim-

*S. Germanus
& Lupus in
Angliam
mittuntur
ad tollendam
hæreſim.*

*Prophetia e-
ius de S. Ge-
nouefa: cuius
vitam habet
Lector 3. Ia-
nuarij.*

*Sedat tem-
peſtatem.*

que assumpto oleo, in nomine SS. Trinitatis leu-
 aspergine fluctus sæuientes oppressit, suisque
 orationibus breui optati littoris quiete positus.
 Ibi tum conueniens ex diuersis partibus multi-
 tudo excepit sacerdotes, quos venturos etiam
 uariatione aduersa prædixerat. Nunciabant
 enim sinistri spiritus, quod timebant. Qui impe-
 rio sacerdotum dum ab obsessis corporibus de-
 truduntur, & tempestatis ordinem, & pericula
 quæ intulerant, fatebantur, victorque se eorum
 meritis & imperio non negabant.

*Pelluntur
 demones ab
 obsessis.*

Interea Britannorum insulam, quæ inter om-
 nes vel prima est, vel maxima, ingressi, nefaria
 heresim extirpare aggressi sunt. Cumque instituta
 cum aduersarijs disputatione, Pelagiani diu-
 tiji, & vestium splendore, atque multorum ad-
 sentatione, ut fieri solet, circumdati, primi sermo-
 nē facerēt, cōtentionisq; aleam sola verborum
 nuditate sustinerent, demum Antistites venerā-
 di torrentes eloquij sui cum Apostolicis & eu-
 uangelicis tonitrus cōtrā humanam præsump-
 tionem profuderunt; vanitatem conuicere; pe-
 fidiam confutârūt; tanta efficacia, ut ad singulas
 verborū obiectiones reos se dum respōdere
 queūt aduersarij faterētur: Cū ecce diuina in-
 biè dispositione, subitò vir tribunitiæ potestatis
 cū coniuge procedit in medium, decē annorū
 liā luminibus orbatā offerens; quā sacri antisti-
 tes aduersarijs offerri præceperunt. Sed illi con-
 scientia puniente deterriti, recusârunt, eamque
 ad viros sanctos reiecerūt. Tum vir sanctissimus
 plenus Spiritu sancto, inuocata SS. trinitate, pro-
 tinus adherentem lateri suo capsulam, cum lan-
 ctorum reliquijs collo auulsam, puellæ applica-
 uerit oculis.

*Est vim reli-
 quiarum.*

oculis; quos statim, tenebris euacuatos, lumine veritatis impleuit. Exultant parentes, miraculo populus contremescit, & execrabili heresi abiurata, sacerdotum doctrinam ardenti desiderio amplectuntur. Porro S. Germanus progressus ad templum S. Martyris Albani, plurimorum Sanctorum, ex diuersis locis, collectas reliquias sub altari pie condidit, & de ipso loco, vbi B. Martyris effusus fuerat sanguis, massam pulueris secum portaturus abstulit. In reditu vero, demonis insidijs pede læditur; & iacens in lectulo, dum circum circa locum excitatum desæuit incendiū, eius incolume apparuit tugurium. Et quidem referri nequeunt quot quantasque virtutes Deus operaretur in famulo suo infirmo. Cumque nihil remedium sibi adhiberi pateretur, candidatum sibi noctu adesse videt, qui manu extensa iacentem videretur attollere, eumque consistere firmum vestigijs imperare: qui statim recepta sanitate, die reddito, itineris laborē suscepit intrepidus.

*En quanti
facit puluerē
martyris.*

Miracula.

Interea Saxones, Pictique, bellum aduersus Britones susceperunt; quos eadem necessitas in castra contraxerat. Cumque trepidi partes suas penè impares iudicarent, sanctorum antistitum auxilium petierunt. Accurrunt illi, & diuini verbi prædicatione maximam exercitus multitudinem ad sanctissima Christi sacra suscipienda aptant: eamque die Dominicæ resurrectioni sacræ expiant. Hostes interim audita castrorum forma, quasi ad exploratam victoriam alacritate incredibili festinant: vt Britones religioni intentos vno impetu subuertant. Quorum aduentum S. Germanus vt cognouit, expiatis hortatur, vt contempto armorum præsidio, Christianæ spei

*Multos con-
uertunt ad
Christū san-
cti Germa-
ni & Lu-
pus.*

firmiter innitantur, & se Ducē intrepidè in hostem tendentem sequantur. Iamq; aderat ferocis hostium multitudo, quam ex editis locis cōspicatus Germanus, vniuersos admonet, vt voci suo vno clamore respondeant. Parent omnes, & nihil de imperio Germani & sacerdotū detractū. Tum verò securis hostibus, qui se insperatos adesse cōfidebant, Alleluia, tertio repetitum, sacerdotes exclamant, Sequitur vna vox omnium & eleuatum clamorem repercusso aëre montium inclusa multiplicat. Hostile agmen terrore prostratum fugam capessit, arma proijcit, certatim vt vel nuda corpora discrimini subducatur, laborat. Vltionem suam innocēs intuetur exercitus & prædā caelestis victoriæ miles religiosus adipiscitur. Triumphant pontifices, hostibus sanguine fuis; compositaque opulentissima insula securitate multiplici, suas repetit sedes, patriamq; reuisunt: quam turbulentis quorundam ingenijs moribusq; turbatam mox Germanus integrum restituit; multisq; miraculis claruit.

*S. Germanus
miraculo
hostes fugat.*

Interea ex Britannijs nunciatur, extincta non per Pelagianam hæresim iteratò paucorū scelere dilatari. Euocatur omnium precibus S. Germanus, vt malo iterū exurgenti occurrat, populumq; nutantē prædicatione confirmet. Non recusat vir sanctus, gentis illius salutem pacemq; sitiens, quin, assumpto Seuero Treuironum antistite, rursus mare Christo auctore conscendit. Nec latuit malignos spiritus, sancti aduentum prorsus vt per totam insulā peruolitantes Germanum inuisis vaticinationibus venire nunciarent. Inter hæc Elaphius quidam haud ignobilis filium suum contracto poplite miserū expedit & ma-

*S. Germanus
secundo in
Angliam
vocatur.*

& magna p
cerdori fa
lagij reliq
sue conta
diemò hæ
vi diuini v
transmari
virtutibus
sicut r
mus, præse
ratem mir
Tander
nere suo a
nitus, sept
gallulo ad
nibus sui
les sanè, c
plissimæ h
studiosè
Germanu
xxx. die
perum ap
Kalen. Ar
norifico a
innumer
lli Domi
statur.

Fulgida fu
Florida flo
calica cele
splendida

& magna populi sequente caterua, venienti. Sacerdoti sanandum offert; quē Germanus, vt Pelagij reliquias facilius profligaret, solo manū suā contactu sanitati restituit: ac pullulantem demū hæresim cū miraculorum virtute, tum vi diuini verbi præclarè extinxit. Inde domum transmarina expeditione remeans, tantis in via virtutibus signisque admirandis coruscavit, vt, si cuncta referre velimus, vix fidem facere possimus, præsertim ijs qui Dei in seruos suos bonitatem minus perspectam habent.

*Alia eius
miracula.*

Tandem vir sanctissimus græte cōfecta, de itinere suo ad cælestem patriā à Domino præmonitus, septimo infirmitatis suę die è corporis ergastulo ad cælos migravit. Reliquit tantum omnibus sui desiderium, vt vestes eius, quāquam viles sanè, certatim diriperent, easq; reliquias amplissimæ hæreditatis loco inter se primarij viri studiosè diuiderent. Rexit autem sanctissimus Germanus Antisiodorensē cathedram annos xxx. dies xxv. Obijt verò plenus bonorū operum apud Rauennam Italiæ ciuitatem pridie Kalen. Augusti. Cuius sacratissimum corpus honorifico agmine suam est delatū ad urbem: vbi innumerabilibus coruscans miraculis, Christi Domini in sanctis sui bonitatem mirificè testatur.

*Obitus eius
felicissimus.*

Claret miraculis post obitum.

Et quidem:

Fulgida fulgentem	} Germanum	{ sidera captant.
Florida florentem		{ millia plaudunt.
Cælica cælestem		{ carmina cantant.
Splendida splendentē		{ gaudia pangunt.

AVGV-